

YAŞASIN SOSYALİZM

ULAŞ İNCİ

YAŞASIN SOSYALİZM

ULAŞ İNCİ

ARALIK-2022

*Bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için mücadele eden
ve bu mücadelede şehit düşenlere..*

Bu kitap; Özgür Tutsaklar ve DEV-GENÇ'lilerin katkılarıyla hazırlanmıştır...

YAZAR HAKKINDA

Ulaş İnci, 5 Ekim 1997'de İzmir'de doğdu. Kendisinden küçük iki kardeşiyle birlikte yoksul emekçi bir ailede büyüdü.

Mücadeleyle lise yıllarında tanıştı. Kısa süre içerisinde Dev-Genç saflarında örgütlendi.

Kitabın yayınlandığı tarihe kadar birçok gözaltı ve 4 kez tutsaklık yaşadı. 3.5 yıl faşizmin tecrit hücrelerinde Özgür Tutsak kimliğiyle mücadelesini sürdürdü.

Sosyalizmin kazanımlarına dair dünya devrim deneyimlerini araştırmaya da yine bu tutsaklık koşullarında başladı. Son tutsaklığında ev hapisine tahliye edildi ve 5 ay ev hapsinde kaldı. Bu süre içerisinde de üretmeye devam etti.

Kitabın yazarı, yalnızca mücadele pratiği ile değil, teori üzerine çalışma ve üretimleriyle de kavga kaçkını tasfiyecilerin "kuşaklar edebiyatı"na karşı Kızıldere geleneğinin kesintisizliğinin bir örneğini daha sunmuştur. Ve kuşkusuz sosyalizme dair söz söyleme hakkı bu uğurda mücadele edenlerindir.

Kolektif bir üretimin sonucu siz okurlarıyla buluşan bu kitabın yazarları, hapishanelerde ve dışarıda bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için mücadele etmeye devam ediyorlar.

İleri KIZILALTUN

SOSYALİZM NEDİR	1
SOSYALİZMİN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	3
- Ütopik Sosyalizm	4
- Modern Sosyalizmde Ütopik Sosyalistlerin Düşü	5
- Bilimsel Sosyalizm (Marks ve Engels)	6
- Yaşasın Sosyalizm	9
AÇLIK VE YOKSULLUK DÜZENİ: KAPİTALİZM	12
- Açlığın ve Yoksulluğun Nedeni Kapitalizmin Tarım Politikasıdır	13
- Gıda Sektöründe Tekelleşme Olgusuna Dair Örnekler.....	17
- Gıda Sektöründe Tekelleşmenin Yaratdığı Sonuçlar	19
- Paralı Özgürlük: Kapitalizm	27
- Kapitalizmin Sokağa Attığı Çocuklar; Sosyalizmde Ülkenin Mühendisleri, Yazarları, Şairleri Oldular	28
- Kapitalizmin Gerçek Yüzü: SOMALİ.....	30
- Kapitalizmin Özel Hayat Yalanı.....	32
- Kapitalizm Aileyi Gerici Bir Kurum Haline Getirmiştir	33
- Kapitalizm İnsanı Kendine Güvensizleştirir	35
- Kapitalizm İnsanı Kendine, Emegine Yabancılaştırmıştır	36
SOSYALİZMİN KAZANIMLARI.....	41
- Sosyalizmde Eğitim.....	43
- Sosyalizmde Beslenme	56
- Sosyalizmde Tarım	61
- Sosyalizmde Barınma	73
- Sosyalizmde Yaşam Alanları.....	79
- Sosyalizmde Sağlık.....	86
- Sosyalizmde Kültür-Sanat	109
- Sosyalizmde Bilim	126
- Sosyalizmde Çalışma Yaşamı	137
- Sosyalizmde Çevre.....	146
- Sosyalizmde Kadın ve Çocuk.....	154
KAPİTALİZM-SOSYALİZM KARŞILAŞTIRMALARI	181
YIKILAN SOSYALİZM DEĞİL REVİZYONİZMDİR.....	200

TARİHİN EN BÜYÜK YALANI-1: “TARİH BİTTİ”	206
TARİHİN EN BÜYÜK YALANI-2: “EMPERYALİZM DEĞİŞTİ”	212
1990’LARDA SOSYALİST ÜLKELERDE YAŞANAN KARŞI-DEVİRİMLER VE EMPERYALİZMİN “YENİ DÜNYA DÜZENİ”	217
EMPERYALİZM, TARİH VE HALKLAR KARŞISINDA SUÇLUDUR!	228
KAPİTALİZM: HALKIN CEHENNEMİ, BURJUVAZİNİN CENNETİ	234
21. YÜZYILDA AÇLIK, SEFALET, YOKSULLUK VE DEVRİM	242
- Devrimci Halk İktidarı Bağımsızlığımızın Garantisidir	245
- Devrimci Halk İktidarı Ekonomik Özgürlüğümüzün Garantisidir.....	247
- Devrimci Halk İktidarı, Halkın Demokrasisidir.....	248
- Devrimci Halk İktidarı, Gücünü Halkların Gönüllü Birlikteliğinden Alır	251
- Devrimci Halk İktidarı Ulusal Sorunun Çözümüdür	252

ÖNSÖZ

Bir tarafta; şaşalı, ışıltılı oteller yaptırmaya devam eden Paris Hiltonlar.

Diğer tarafta; çadırlarda sürdürülen yaşam mücadelesi!

Bir tarafta; top peşinde bir o yana bir bu yana koşan milyonlarca dolarlık futbolcular,

Diğer tarafta; yoksulluk ve sefalet!

Bir tarafta; gökdelenler, havuzlu uçak pistli saraylar.

Diğer tarafta; kara kafalı çocukların ölümleri!

"... Geçen yılki sıralamada 1.4 milyar dolarlık servetiyle 406. olan Rahmi KOÇ, bu yıl 4.9 milyar dolarlık servetiyle 691 milyarder arasında 103. sıraya yükselmeyi başardı..."

Peki bu "başarı" nasıl mümkün oldu?

Bu "başarı"nın karşılığı olarak halkın ödediği bedel ne?

Öyle ya, sürekli ekonomik krizden, darboğazdan söz edilirken, IMF'den borç dilenirken, işçinin, memurun ücretleri sadakaya çevrilirken, emekçilere asgari ücret bile çok görülürken, köylüye sübvansiyonlar kesilirken, nasıl oluyor da holdingler karlarına kar katmaya devam ediyorlar?

On milyonlarca insan yoksulluk içinde kıvranırken, çok küçük bir azınlığın bu denli zenginleşmesinin hikmeti nedir?

Bu bir avuç asalak, Allah'ın "yürü ya kulum" dediği sevgili kulları da, milyonlarca insan günahkar mı?

Nasıl oluyor da halk her geçen gün fakirleşirken, bu asalaklar servetlerine servet katıyorlar?

21. yüzyılda açlıktan ölümlerin doğallaştırıldığı bir dünyada yaşıyoruz. 840 milyon insan her gün yatağına aç giriyor.

Her beş saniyede bir çocuk açlıktan hayatını kaybediyor.

Bu açlığın tamamen ortadan kaldırılması için gereken sadece 50 milyar dolar! Yani dünya tekellerinden birinin yıllık kârı kadar bile değil!

Emperyalizm, emek hırsızlığı düzeninin en son ve tekelcileşmiş aşamasıdır. Dünyanın büyük bankalarla bütünleşmiş bir avuç tekel tarafından paylaşıldığı emperyalist aşama, artık insanlığın tüm gelişmesinin önünün kesildiği, tüm ülkelerin yeraltı ve yerüstü zenginliklerinin tekeller tarafından yağmalandığı bir sürekli haydutluk aşamasıdır.

EMPERYALİZM, TARİH VE HALKLAR KARŞISINDA SUÇLUDUR! EMPERYALİZMİN TARİHİ AÇLIK, YOKSULLUK, YIKIM, KATLIAMLARLA, İŞGALLERLE VE SAYISIZ SUÇLARLA DOLU KARA BİR TARİHTİR!

Dünyada tam 250 milyon çocuk okuma-yazma bilmiyor.

Okumayan, okulunu yarıda bırakan bu çocuklar ne yapar, nasıl yaşar, nasıl büyür?

Kapitalizm için her şeyin ölçütü kar olduğuna göre bu soruların kapitalistler için bir anlamı yoktur.

Cevap açıktır: "*biz mi doğurun dedik?*"

Çocuk eğer kar getirecekse kapitalistler için değeri vardır. Tabii ki bu

değer çocuğun kazandırdığı para kadardır.

Fakat, ya diğerleri?

Onların geleceği yoktur, onları sokaklar bekler. Ama sadece sokaklar mı?

Onları bekleyen, en alçağından sömürüdür.

Çocuk pornosu sektörü bugün uluslararası düzeyde en zengin burjuvaların içinde olduğu, yönettiği, kendi sapıklıklarını tatmin ettiği ve kar ettiği bir sektördür. Her yıl bunlara yönelik birkaç haber çıkar, soruşturma yapıldığı söylenir ve olay kapanır. Nedense çocuk pornosu ve her türlü porno gibi ahlaksız internet siteleri, TV kanalları vs. bir türlü kapatılmaz. Burjuva medyanın onları “eleştiren” ikiyüzlülüğüne rağmen sürekli artarlar.

Bugün karşımıza tinerici, kapkaççı, çeteci diye çıkarılanlar halkın çocuklarıdır. Kapitalizm için onların değeri yoktur. Olmadığı için de, ne eğitimleri, ne de insan gibi yaşamaları için olanaklar yaratılmaz. Aksine onlara asalak muamelesi yapılması istenir. Dilenci bir çocuğun yanından geçerken veremli birinin yanında geçer gibi çekine çekine geçer insanlar.

O çocuklar kendi çocuklarıdır, toplumun çocuklarıdır ama halkımız dahi kendinden olana yabancılaştırılmıştır. Sokakta başıboş dolaşan çocuklar cüzzamlıdır sanki, onlara değmeden geçilmelidir. Hayatta kalmak için çalmaktan, hırsızlık yapmaktan başka bir çıkar yol görmeyen, buna zorlanan çocuklar, zamanla ya tinerici olur, ya çeteler arasında kaybolup gider.

Cahit Külebi, *“bir çocuk ağlarsa dağ başında, gözyaşında Amerika akar”* der. Sokakta büyüyen her çocuktan Amerika ve sistemi sorumludur. Çünkü, *“kadın da olsa, çocuk da olsa”* diyerek katletmeyi meşru gören, 12’sindeki çocuğa hapishaneyi layık gören bu sistemdir, kapitalizmdir.

KAPİTALİZMİN SOKAĞA ATTIĞI ÇOCUKLAR, SOSYALİZMDE ÜLKENİN MÜHENDİSLERİ, YAZARLARI, ŞAİRLERİ OLDULAR!

Sosyalizm için temel değer insandır. İnsana insan gibi yaşayacağı bir ortamı sağlamak onun temel görevidir. Bu, insanın doğumundan ölümüne kadar uzanan bir süreçtir. Halkımızın deyiimiyle, “ağaç yaşken eğilir.” Daha çocukluktan doğru bir eğitimle yetiştirilir, bunun için bütün olanaklar seferber edilirse o zaman gelecek insanlık açısından gerçekten parlak olur. Sosyalizm bu bilinçle hareket eder.

Bugün zor koşullarına rağmen Küba’da bir tek sokak çocuğu yoktur. Sosyalizmi yaşamış ülkelerin tümünde böyle bir sorundan bahsedilmez bile. Sokaklarda büyüyen çocuk yoktur. Çünkü sosyalizm çocuklara insanlığın geleceği gözüyle bakar. Bu nedenle çocuklar sokaklarda değil, en iyi okullarda okuyarak, hayatın içinde üreterek büyürler. Daha çocukluk döneminden topluma yararlı olmanın, toplumun bir parçası olmanın heyecanını yaşarlar. Sosyalizm ülkenin sorunlarına kafa yoran, tartışan, geleceği düşünen çocuklar büyütür.

EMPERYALİZM DEĞİŞMEDİ, SÖMÜRÜ ÇARKI BÜYÜYOR! TARİHİN SONU GELMEDİ, DEVRİMLER ÇAĞI SÜRÜYOR!

Emperyalizmin sömürsünü devam ettirebilmek için dünya halklarına karşı yürüttüğü ideolojik saldırılardan etkilenen sola göre artık çağ değişmişti!

İnsanlığın önündeki sorunlar artık emperyalizm, sınıf savaşları, bağımsızlık vb. değil, “nükleer tehdit”, “ekolojik sorunlar”, “teknolojinin getirdiği yenilikler”, “Feminizm, LGBT+” gibi sorunlardı. Ve en önemlisi de bu sorunlar sınıfsal bakışla çözülemezdi!

Sosyalizm öldü, sınıf savaşları artık geçersizdi.

Dünya global bir köydü artık, emperyalizme direnmek yersizdi.

Bütün dünyada emperyalist komplolar, katliamlar, işkenceler devam ederken, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da komplolarla iktidarlar yıkılırken, halkların üzerine tonlarca bomba yağarken; uyuşturucuyla, fuhuşla, kumarla halklar yozlaştırılıp uyutulurken kapitalizmin yeni yönetim şekli nedir?

Bugün en zengin 8 tekel dünyanın yarısından fazlasından daha fazla gelire sahip olduğu, 840 milyon insanın her gün yatağa aç girdiği, her 5 saniyede bir çocuğun açlıktan hayatını kaybettiği bir dünyada kapitalizmin değişen yanı nedir?

Hayır! Ne kapitalizm değişmiştir, ne de yönetme biçimi. Çünkü kapitalizm bütün dünyada halkların kanını akıtmaya, halkları sömürmeye, açlığa mahkum etmeye devam ediyor!

Emperyalizm bir taraftan artık savaş dönemlerinin bittiği “küreselleşme” safsatalarını yayıyor, diğer taraftan 10 yıl içerisinde kendisinin direk veya dolaylı içinde yer aldığı 20'ye yakın savaş çıkarıyordu. Bu savaşlardaki bilanço ise emperyalizmin değişmediğinin kanıtıydı.

TARİH BURJUVAZİ HAKKINDA HÜKMÜNÜ VERMİŞTİR!

İnsanlık tarihinde hiçbir yeni düzen kolay kurulmamıştır. Tarih feodalizm hakkında hükmünü vermişti. Yeri tarihin çöplüğüydü. Gelecek burjuvazininindi. Ama burjuvazinin iktidarı alması için 400 yıl savaşması gerekti.

Bugünse tarih burjuvazi hakkında aynı hükmünü vermiştir. Burjuvazinin kapitalist sistemi insanlık yürüyüşünün önünde bir engeldir.

Tarihin kanıtladığı bir gerçekliktir ki, sömürü ve zulmün varolduğu ko-

şullarda isyan kaçınılmaz, devrim mümkün ve sosyalizm gelecektir!

Sosyalizm insanlığın önüne çıkacak her sorunu çözebilme gücüne sahip tek sistemdir!

“... Şimdi tarih... tarihlerini kendileri yazmaya karar veren ezilenleri, horlananları hesaba katmak zorundadır... Onlar şimdi pankartlar, bayraklar, sloganlar taşıyor, bunları dağların rüzgarında, ovalar boyunca dalgalandırıyorlar. Adalet isteyen bu öfke dalgası bastırılmış kinlerin, ayak altına alınmış hakların bu kabaran dalgası... yükselen bu devrim dalgası artık hiçbir zaman durmayacak, ardı arkası kesilmeyecektir... Çünkü en büyük çoğunluk, emeğiyle değerleri yaratanlardan, tarihin tekerlerini döndürenlerden, uyutuldukları sersemletici uzun uykudan artık uyananlardan oluşmaktadır. Çünkü bu büyük insan kitleleri “yeter” demiş ve yürüyüşe geçmiştir. Devlerin bu yürüyüşü gerçek bağımsızlığa, uğruna bir şey elde edemeden binlerce kez öldükleri gerçek özgürlüğe kavuşmalarına dek durmayacaktır...” (CHE)

Sosyalizmin hayalden ibaret olduğunu söyleyenler,
Kapitalizmin tek alternatif sistem olduğunu iddia edenler,
Kendi vahşi sömürsünü sürdürmek adına sosyalizmi karalayanlar,
Emperyalizmin yenilmez, yıkılmaz mutlak güç olduğuna inandırılanlar,
Emperyalizmin değiştiğini savunanlar,
Kurtuluşu devrim ve sosyalizm dışında bu düzen içinde arayanlar...
Bir çift sözümüz de sizedir:

TARİHİN SONU GELMEDİ, DÜNYA HALKLARI EMPERYALİZMİN SONUNU GETİRECEK!

HALKIMIZ KAZANACAK, BİZ KAZANACAĞIZ!

YAŞASIN SOSYALİZM!

"Sosyalizm

Yani řu demek ki dayıkızı

Sosyalizm

senin anlayacađın yani

El kapısının yokluğu değil de

İmkansızlığı.

Ekmeđimizde tuz

Kitabımızda söz

Ocağımızda ateş oluşu hürriyetin

Yahut, başkası yel de

Sen yaprak mısın gibi titrememek

Bunun tersi yahut...

Sosyalizm

Devirmek dağları elbirliđiyle

Ama elimizin öz biçimi

Öz sıcaklığını yitirmeden.

Yahut, mesela

Sevgilimizin bizden ne řan, ne para

Vefadan başka bir şey beklemeyiři...

Sosyalizm

Yani yurttaş ödevi sayılması bahtiyarlığın

Yahut, mesela

Esefsiz

Güvenle

Emniyetle

Gölgeli bir bahçeye girer gibi

Girebilmek usulcacık ihtiyarlığa

ve hepsinden önemlisi

Çocukların ama bütün çocukların

Kırmızı elmalar gibi gülüşü..."

- Nazım HİKMET

SOSYALİZM NEDİR?

Sosyalizm, TDK sözlüğünde; *“Toplumsal refahı devletin inisiyatifi-nin getireceğini savunan işçilerin yönetime katılmalarına ağırlık ve-ren, her teşebbüsü devletin ve sendikaların baskısı altında tutmaya çalışan telkin ve propagandalarını eğitim, tarım ve vergi reformları üzerinde yoğunlaştıran siyasi öğreti, sosyalizm, Erkinçilik karşıtı”* olarak tanımlanır.

TDK sözlüğünde yazılanın aksine işçilerin yönetime katılması değil, yönetime el koymasdır sosyalizm.

Bizim için Sosyalizm; Eski egemen sınıfın yönetim biçimlerini ta-mamen yerle bir eden yepyeni bir devlet yönetimidir. Öyle ki ken-dinden önce gelen tüm devlet yönetimlerinden farklıdır. Köleci, feodal, kapitalist toplumlardaki devletler bir avuç egemen sınıfın, burjuvazinin, halk üzerindeki baskı ve sömürü aracı olarak kullanır. Bu devletlerin tek amacı egemen sınıfın sömürsünü kesintisiz sür-dürebilmesini sağlamak, halkı sürekli baskı altında tutmaktır. Sos-yalist sistem ise tam tersine proletarya diktatörlüğüne dayanır ve başta işçi sınıfı olmak üzere yoksul köylülerin ve tüm emekçi halkın egemenliğini sağlar.

Sosyalizm kendi kendini yok eden bir devlettir. Devlet artık yönetimi tamamen halka bırakır. Sınırlar, sınıflar kalkar; Komünizm kurulur. Sosyalizm komünizme giden yoldur.

Sosyalizmde her şey insan içindir. Üretimi sağlayan tüm araçlar; fabrikalar, tarlalar, okullar, hastaneler halkın olur ve halk ürettiği her şeyi kendisi kullanır. Üretimi sağlayan tüm araçlar halka hizmet eder. Herkese emeğine ve yeteneğine göredir. Kimse işsiz kalmaz, kimsenin emeği sömürülmez. Sosyalizmde kimse açlıktan ölmez. Evsizlik, işsizlik, eğitimsizlik, adaletsizlik vb. tüm sorunlarımız sosyalizmde çözülür.

Sosyalizm yalnızca ekonomik, politik olarak sistem değişikliği değil başlı başına bir kültürel devrim, yaşam şeklidir. Halk için insanca bir yaşam, inançlarımızı özgürce yaşayabileceğimiz, düşünce ve örgütlenme özgürlüğümüzün olduğu, halkımızın ve vatan topraklarımızın özünü taşıyan, geliştiren yepyeni bir düzendir.

Sosyalizm; binlerce yıl öncesinden ortakça, hakça bir yaşamı savunan Şeyh Bedreddin'in ortaklık düzenidir bizim için. Bizim olan bu topraklarda, bizim için ekip-bıçmek, *“yârin yanağından gayrı her yerde ve her şeyde bir”* olmaktır. Osmanlı'nın zulmüne boyun eğmeyen Pir Sultan'ın, *“cümlelerin muradı dünya da cennet”* diyerek savunduğu halkın eşitçe ve özgürce yaşayacağı gelecektir. Ve bu inançla ödenen bedeller, can pahası yaratılan gelenekler, kuracağımız onurlu, namuslu ve adaletli düzendir.

SOSYALİZMİN TARİHSEL GELİŞİMİ

ÜTOPIK SOSYALİZM

Sosyalizmin tarihi çok eskilere dayanır. Fakat ete kemiğe büründüğü süreç 1789 Fransız Devrimi sürecidir.

“Modern sosyalizm”i ilk getirenler, 1830’ların başlarında İngiltere’de Robert OWEN, Fransa’da Charles FOURİER ile Comte Henri de Saint SİMON olur. Bu düşünürlerin yazdıkları kitaplar geniş çevreler tarafından okunur, yaptıkları konuşmalar sempatiyle karşılanır ve ortaya koydukları fikirler dünya halklarına yayılır.

Buna “modern” denmesinin sebebi ise Sanayi Devrimi sonrası çağın sosyalizmi olduğundandır. Ona ilham veren koşullar ise büyük sanayinin ve buna paralel bir sınıf olarak işçi sınıfının -proletaryanın- ortaya çıkmasıdır.

Fakat sosyalist düşünce ve hareket modern sosyalizmle birlikte başlamıyor elbette. Çünkü sanayi devrimi öncesi çağlarda da benzer düşünce ve hareketler mevcuttu. Bunu en başta o çağın ütopyaları aracılığıyla biliyoruz. Bu ütopyacı literatürün içinde Platon’un Devlet’i, More’nin Ütopya’sı ve Campanella’nın “Güneş Sitesi” (City Of The Sun) en bilinenleridir.

Batı dünyasında Platon'un ortaya çıkan köle isyanları içindeki komünal yaşam özelemleridir. Doğu'da ise antik çağın kapanışından önce Marnes (Manizm ve Manicilik) ve Mazdek hareketleri göründüler. Asya'da Manes ve Mazdek ile başlayan komünal gelenek Pavlakiler, Karmatiler, Hasan Sabbah ve Babailer ile Orta Çağlarda da sürer. Benzer eğilimlere Thomas Munzer'in önderlik ettiği Alman Köylü Ayaklanmasında, Thomas More'de İngiliz -Leveller Diggerler- ve Fransız -Babeuf- (1789) Burjuva Devrimlerinde de tanık olunur. Böylece özel mülkiyetin ve sınıfların ortaya çıktığı tarihten bu yana komünist bir toplum idealinin ve onu hedef edinen düşünce ve akımların hep var olduğu anlaşılmaktadır. Şöyle denilebilir ki; Komünizm, ilkel komünal toplum dağıldıktan sonra da insan toplulukları içinde bir biçimde yaşam bulmuştur.

MODERN SOSYALİZMDE ÜTOPİK SOSYALİSTLERİN DÜŞÜ

Bu düşünürler toplumun o günkü -1800'lü yıllar- koşullarını eleştirmekle kalmayıp daha ileri bir adım atarak toplumun nasıl olması gerektiği konusunda düşünceler üretiyorlardı.

Ütopik tasarımların hepsinde ilk ilke var olan sömürücü kapitalist düzenin ortadan kaldırılmasıydı. Kapitalist sistemin yalnızca kötülük dağıttığı, israfçı, adaletsiz ve plansız olduğu ortadaydı. Ütopik düşünürler ise verimli, adaletli olan planlı bir toplum istiyorlardı.

Kapitalizmde çalışmayan ve üretim araçlarına sahip olan bir azınlığın lüks, şatafatlı bir yaşam sürdüğü görülüyordu. Ayrıca üretim araçlarına sahip olunmasıyla ortak toplumsal bir yaşamın sürdürülebileceğini de kavramışlardı. Bu sosyalizmdi. Ütopycıların düşüydü. Bu ütopycılar için bir düş olarak kaldı. Çünkü düşüncede var olanı hayata geçirmede ne yapacaklarını, nereden başlayacaklarını tam olarak bilemiyorlardı. Düşüncelerini hayata geçirmek için danıştığı insanlar, gruplar, ütopycıların düşündüğü

gibi kapitalizmi yıkmayı düşünmüyorlardı. Onlar bu düzende de yaşanabileceğine inanıyorlardı. Sistemi kökten değiştirmeye gerek yoktu. Kapitalistlerle bir arada hareket edebileceğini ve var olan adaletsizliklerin zaman içerisinde yok olacağını dile getirerek Ütopycacı sosyalistlerin düşüncelerine karşı çıkıyorlardı.

Ütopycacı sosyalistler, kapitalizmin yarattığı insafsız sömürüye şiddetle tepki göstermiş insanseverlerdi. Ve o gün için kapitalist sisteme karşı geçerli ve yerinde eleştiriler yönelterek, iyi bir dünyanın kurulması için çalışmalarına devam ediyorlardı. Ütopycacıların kitapları, geniş kitlelerle buluşurken; ayakları havada kalan düşüncelerini kazıkla yere çakacak ve bilimsel temellere oturtacak olan Marks ve Engels bayrağı devralmaya hazırlanıyorlardı...

BİLİMSEL SOSYALİZM (MARKS VE ENGELS)

Ütopycacıların sosyalizmi, adaletsizliğe karşı insanca bir yaşam talebi üzerine kurulmuştu. Fakat eşitliğin ve adaletin sağlanması için önerdikleri yöntemler o dönemin koşullarına göre pek gerçekçi değildi. Onlar kapitalistlerin sahip oldukları servetleri, fabrikaları kendiliğinden toplumun hizmetine sunmaları gerektiğini düşünüyorlardı. Oysa kapitalistler bunu yapmış olsalar zaten kapitalist olmazlardı -ki baştan beri bu adaletsizliği yaratanlar kendileriydi. İşte bu gerçekle uyuşmayan fikirlerinden dolayı o dönemin sosyalistlerine “ütopik sosyalistler” denildi. Yani hayalci sosyalistlerdi.

Sosyalizmi gerçek anlamda bilimsel içeriğine kavuşturan ve bir sistem olarak nasıl kurulabileceğinin, nasıl geliştirilebileceğinin yolunu gösteren ise Karl Marks oldu. Hayatını hem teorik hem pratik olarak sosyalizmi bilimsel temellerine oturtmaya adanmış Marks'ın en büyük yardımcısı ve yoldaşı Friedrich Engels olmuştur.

Marks ve Engels'in sosyalizmi, insanın tarihsel ekonomik ve toplum-

sal gelişmesinin incelenmesi üzerine kurulmuştu. Ütopyacılar farklı olarak yarının ekonomik gelişmelerinden çok kendi zamanının toplumsal refaha nasıl daha çabuk erişeceği üzerine ekonomik gelişmeleri incelemeye başlamışlardı. Toplumsal gelişimin yasalarını inceliyorlardı. Tarihin akışında yaşanan her şeyin birbirine bağlı olduğunu, bu tarihin karışık değil ortaya çıkartılabilecek belli yasalara uygun bir bilim olduğunu ortaya koydular.

Her uygarlıkta ekonomi, politika, yasalar, din, eğitim birbirine bağlıdır. Her biri ötekine dayanır. Ve oluş nedeni ötekilere bağlıdır. Marks, bütün bu güçler içinde ekonominin belirleyici, en önemli ve temel etken olduğunu söyler.

İnsanın düşünce biçimini, yaşam koşulları belirler. Marks bu durumu “Ekonomi Politığın Eleştirisi’ne Katkı” çalışmasında şöyle belirtir “.. *Maddi hayatın üretim tarzı, genel olarak toplumsal, siyasal ve entelektüel hayat sürecini koşullandırır. İnsanların varlığını belirleyen şey, bilinçleri değildir; tam tersine, onların bilincini belirleyen, toplumsal varlıklarıdır.*”

Marks’ın toplumun tüm yapı taşları üzerinde yaptığı teorik bilimsel çalışmaların ortaya çıkardığı sonuç, sömürücü sınıfın iktidarını her ne olursa olsun kendiliğinden asla bırakmayacağı ve ezilen sınıfla çatışacağı gerçeğidir. Bu çatışmanın sonucu bir alt üst oluş ve kapitalizmin sömürsünün son bulmasıdır ve tabii -aynı zamanda- toplumsal özgürlüğün de sağlanmasıdır. Bunun adı devrimdir. Sosyalizmin bir düşünceden çıkıp pratik olarak adım atmasıdır.

Ütopyacılar için sosyalizm bir hayal ürünü ya da parlak zekânın bir buluşuyken; Marks, sosyalizmi bulutlar üzerinden yere indirdi. Onun belirsiz bir umut olmayıp insan soyunun tarihsel gelişiminde bir sonraki adım, kapitalist toplumun evriminin zorunlu ve kaçınılmaz bir sonucu olduğunu gösterdi.

Marks, sosyalizmi bir ütopya olmaktan çıkartıp bir bilim haline getirdi. Marks'ın, insan toplumunun gelişme yasalarını bulması, onun insanlığa yaptığı en büyük hizmetidir. Ezen sınıfın icazeti altında var olacak bir yaşama anlayışı yerine, işçi sınıfının kurtuluşunun kendi ellerinde olduğunu ve bunun için mücadele etmesi gerektiğini dile getiriyordu. Buna göre işçi sınıfı kendi özgücüne inanmasıyla birlikte bu gücünü kullanarak var olan toplumsal yapıyı değiştirecektir.

İşte Marks tüm yaşamı boyunca sosyalizmin pratik olarak nasıl hayata geçeceğini çalışmaları yürüttü. Bilimsel sosyalizmi ilk kez 160 yıl önce -1848 Haziranında Paris'te- Engels ile birlikte kaleme aldığı Komünist Manifesto'da ortaya koydu.

20.yüzyıla gelindiğinde kapitalizm, tekelci aşamaya -emperyalizm aşamasına- evrilmiş ve dünya savaşları çıkaracak kadar aç gözlü bir kâr hırsıyla saldırmaya başlamıştır. Bu dönemde, Lenin'in önderliğindeki Bolşevik partinin örgütlediği kitlelere devrimini yolunu gösteren yine sosyalizm ideolojisi olmuştur. 1917 Ekim Devrimi'nin önderi Lenin; emperyalizmi tahlil etmesi, devrimci parti örgütlenmesinin yaratılması ve Marksizmi ete kemiğe büründürmesiyle tüm dünya halklarına yol göstermiştir.

Marksizm-Leninizm, işte böyle bir tarihsel gelişim sonucunda şekillenmiştir. Elbette Marksizm-Leninizm -sosyalizm ideolojisinin gelişimi- Sovyet Devrimi ile noktalanmamıştır. Başta Stalin ve Mao olmak üzere Dimitrov'dan Ho Chi Minh'e, Fidel Castro'dan Mahir Çayan'a, Dayı'ya kadar birçok devrimci önder; sosyalizmin ideoloji ve pratiğine değerli katkılarda bulunmuşlardır. Ezilen halkların sömürüden kurtuluş mücadelesi sürdükçe sosyalizm ideolojisi de kendini geliştirmeye çağın getirdiği soru ve sorunlara cevap olmaya devam edecektir.

YAŞASIN SOSYALİZM

TARİHSEL VE SİYASAL OLARAK HAKLIYIZ, SAVAŞIYORUZ,
KAZANACAĞIZ!

Sosyalizm için mücadele ediyoruz. Sosyalizm tarihsel olarak zorunlu olandır. Kapitalist düzenin yerine geçecek olandır. Çünkü tarih ve bilim bize, “eskiyen ve çürüyen her toplum yerini daha ileri bir topluma bırakacaktır” diyor. Eskiyen, çürüyen kapitalist düzen yerini sosyalizme bırakacaktır. Bu tarihsel zorunluluktur.

İlkel komünal toplum yerini köleci topluma,
Köleci toplum feodal topluma,
Feodal toplum kapitalist topluma bırakmıştır.
Kapitalist toplum da sosyalist topluma bırakacaktır.
Bu, tarihsel zorunluluktur. Kaçınılmaz olandır.

Toplumların gelişme yasalarına göre, üretim sistemi üretim araçlarını ve toplumların emekçi kesimlerini geliştirmek zorundadır. Buna “zorunlu uygunluk yasası” denir. Bu uygunluk bozulduğunda, yani egemen üretim sistemi üretim araçlarının ve emekçilerin gelişmesinin önünde engel olmaya başladığında, sistemin değişmesi zorunludur. Bu da ancak devrimle mümkündür.

Bugün egemen olan kapitalist üretim sistemi de artık üretim araçlarının ve emekçilerin gelişiminin önünde engeldir. Bu nedenle yerini daha ileri bir üretim sistemi olan sosyalizme bırakmak zorundadır. Kısaca artık devrim kaçınılmazdır.

İlk sınıflı toplumdan bugüne kadarki tüm toplumsal sistemler sınıf sömürüsüne dayanmaktadır. Yalnızca sömürenler ve sömürülenler değişmiş ancak sömürü hep var olmuştur. Kapitalizmin özü de bu emek sömürüsüdür. Biz ise insanın insan tarafından sömürülmediği tek toplumsal sistem olan sosyalizmi savunuyor, onun için mücadele ediyoruz.

İlk ateşi biz açmadık. Hakkımız olanı alırken, emeğimizle var olurken birileri çıktı ve hakkımız olana, bizim olana el koydu.

Milyonlarız ama sömürülenleriz. Bir avuç bizim emeğimiz üzerinden geçiniyor. Bu düzen onların düzeni. Bu düzen kâr ve sömürü üzerine kurulu. Ne kadar çalışsak o kadar sömürülüyoruz, ne kadar çalışsak o kadar doymuyorlar.

Emekçi halklar, her türlü haklarını elde edebilecekleri ve sömürülmeden, baskı ve zulüm görmeden yaşayabilecekleri bir düzeni ancak eski düzeni yıkmakla yani devrimle kurabilirler.

Üreten ve var eden halktır, biziz. Yeryüzünde güzellik adına ne varsa biz yarattık, emekçi ve nasır tutmuş ellerimizle biz yarattık. Toplumu ileriye taşıyan, tarihi yapan ve yaratan halktır.

Sınıfsız sömürsüz bir dünya, bağımsız demokratik bir ülke istiyoruz. Savaşımız emekçi halkların iktidarını kurma savaşıdır. Savaşımız insanlığın kurtuluşu olan sosyalizm için savaştır.

Onlar açlığı yoksulluğu bitiremez. Çünkü düzenleri bizim açlığımız ve yoksulluğumuz üzerine kuruludur. Yoktur da böyle bir dertleri. Onlar ki daha fazla kâr ve daha fazla sömürü gagesindedir.

Sorunu çözemeyenler; meraklı gözlerin görmesini, lal dillerin konuşmasını kesmeye çalışır. Tek dertleri budur. Tarihin kendileri hakkında verdiği hükmü geciktirmektir. Tüm sistemleri bunun üzerine kuruludur. Politikalarını bunun üzerinde şekillendirirler. Bundandır ellerindeki tüm üstün olanakları halka karşı kullanmaları.

Halkları ekonomik, sosyal, siyasal olarak sömürür, hem emeğinin ürünü hemde akıllarını çalarlar.

Çalarlar ki sömürüyü kabul edelim isterler.

Çalarlar ki sömürüyü meşru görelim isterler.

Ve biz...

Ekim devrimi ile tutturduk bir uzun yürüyüş. Ve gördük devrim ve sosyalizmi. Dokunduk ona. Bunun üzerinden sarsıldı dünya. Yeni bir çağı başlattık. Proleter devrimler çağını...

Bu defa da tarihin sonu geldi diyerek hakların beyinlerine saldırdılar. Oysa tarih bitmedi ve bu çağ kapanmadı. Proleterya tarih sahnesinden görevini yerine getirmeden çekilmeyecek.

Zafer bizimdir!

Bekleyerek gelmeyecek. Yeryüzüne cenneti biz getireceğiz.

İlk kölenin hesabını sorana kadar...

Sömürünün ortaya çıkışından bugüne kadar sömürülen halkların öfkesiyle...

Yılmadan, usanmadan, pratikten kopuk her türlü ucube düşünceye aldırılmadan, doğru bildiğimiz yoldan, gerçeğin gözüne bakarak, kurtuluşumuz için savaşaacağız!

İşte bu nedenle yaşasın sosyalizm diyoruz!

Yaşasın sosyalizm sloganı bizim bilimsel inancımız ve namusumuzdur!

**AÇLIK VE
YOKSULLUK
DÜZENİ:
KAPİTALİZM**

AÇLIĞIN VE YOKSULLUĞUN NEDENİ GIDA KAYNAKLARININ YETERSİZLİĞİ DEĞİL, BİR AVUÇ ŞİRKETİN KÂRLARINA GÖRE ŞEKİLLENDİRİLEN KAPİTALİZMİN TARIM POLİTİKASIDIR!

Kapitalizm tarımı tekelleştirerek, bu ürünlerin alınıp satılmasını 3-4 şirketin elinde merkezileştirmiştir. Dünya tahıl ticareti, muz ticareti, et ticareti ve daha birçok ürün bu şirketler aracılığıyla alınıp satılmaktadır. Bu tekeller aynı zamanda; ilaç, gübre, tohum üreten ve pazarlayan uluslararası nakliye için gerekli donanıma sahiptirler. Yani gıdanın üretimi her yönüyle kapitalist şirketlerin kontrolü altındadır. Emperyalizmin tarım politikası sonucu tüketiciye kimyasallarla kirlenmiş hatta genleriyle oynanmış ürünler dayatılıyor. Üreten ile tüketenin arasına süper marketleri konularak üretim ve tüketimin bağı kopartılıyor.

Kapitalizm tüm enerji kaynaklarını elinde bulundurarak bir avuç şirketi zengin eden bir sistemdir. Petrol için savaşlar çıkarmasının nedeni de budur. Sermayenin aşırı merkezileşmesi, üretim sürecinin gittikçe büyüyen ölçek sorunu ve büyük enerji girdilerine olan ihtiyacı, kriz derinleştikçe var olan enerji kaynaklarını denetlemek ve büyük nükleer santral projelerini hayata geçire-

bilmek için merkeziyetçi ve otoriter rejimlere daha fazla ihtiyaç duyar.

Theodor Adorno *“Auschwitz, birisinin bir mezbahaya bakıp da ‘onlar sadece hayvan’ diye düşündüğü noktada başlar”* diyor. Kapitalizmin halka bakış açısı da budur. Fabrikaları bir toplama kampına çevirmiş, insanı insanlığından çıkarmış, karın tokluğuna çalıştırmaktadır.

Yaşanan ekonomik krizlerin bedelini en fazla yoksullar öder. Borçlandırılan yoksul ülkeler borçların faizini dahi ödeyemezler ve er-telenen borçların karşılığında; özelleştirmeler yapmak, sularını, or-manlarını kapitalist sermayenin hizmetine sokmak, doğal kaynak-ların yağmalanmasına olanak tanıyan yasal düzenlemeler yapmak zorunda bırakılırlar.

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), kapitalizmin çıkarları doğrultusunda ta-rımda uluslararası gıda-tarım-kimya şirketlerinin çıkarlarını düzenle-mek için oluşturulmuş bir yapılanmadır. Bu yapılanmanın yanı sıra IMF, Dünya Bankası ve Avrupa Birliği; Ortak Tarım Politikası (OTP) ile emper-yalist ülkeler dünyada tarım sektörüne egemen olurlar. Şirketlerin ege-menliği artıkça da çiftçi mesleğini, tarım sektörünü terk etmek zorunda kalır. Çünkü şirketleşmiş tarımda çiftçilik mesleği de gereksiz hale ge-tirilmiş, tohum pakete, gübre çuvala, ilaç kutuya hapsedilmiş; tarımın geliştiriciliği arazide değil, laboratuarlardaki genlere yapılan müdaha-lelerle belirlenmektedir. Kısacası tarımsal üretim, artık çiftçiler ile değil profesyonel “uzman” kadrolar tarafından yapılmaktadır.

Kapitalizm; genetik olarak üzerinde oynanmış ürünlerin yanı sıra IMF, Dünya Bankası ve DTÖ aracılığıyla gelişmekte olan ülkelerin kendi halkını doyuracak ürünleri ekmesini engelleyip, endüstrileş-miş ülkelerin isteklerine uygun tek tip tarım yapılmasını dayatır.

Kapitalizm, 1960-70’li yıllarda “modern tarım teknikleri” adı altında kimyasalların tarımda yaygın kullanılmasını dayatarak, tarımda tek

tür ekimi uygulatmış ve dünyanın birçok yerinde toprakları kuraklaştırmıştır. Tarımda bugün gelinen noktaya birden ulaşmamıştır. Kapitalizm; bu süreci halkların damak tadını değiştirerek, tarımsal ürün çeşitliliğini azaltarak, tarımsal üretimi su ve enerjiye daha çok bağımlı hale getirerek, tohumu kısırlaştırarak, bitkilerin genleriyle oynayarak, tohumları patentlemeye dönük yasal düzenleme ve uygulamalarla uluslararası ticaret kurallarını değiştirerek adım adım tamamlamıştır. Kapitalist sermaye bu süreçteki taleplerini IMF, Dünya Bankası, DTÖ gibi kuruluşların aracılığıyla uygulatmıştır.

Türkiye'nin de imzaladığı, 1993 yılında imzalanan DTÖ Uruguay Turu Tarım Anlaşması'nın 1994 yılında yürürlüğe girmesiyle birlikte dünya tarım ticareti yapısı da hızla değiştirilmeye başlandı. Bu anlaşma "tarımsal üretim ve ticaret koşullarının liberalize edilmesini" hedeflemiştir. Bu politikaların ortaya çıkarttığı sonuç ise çiftçilerin gıda egemenliğine saldırı, küçük çiftçilerin tasfiyesi ve tarımın şirketleştirilmesidir. Tarımın şirketleştirilmesi küresel ısınmaya neden olan sera gazı salınımının çoğalması, toprağın ve suyun kirlenmesi, su kaynaklarının tükenmeye başlaması, bitkisel çeşitliliğin yok olması, küresel salgın hastalıklar (kuş gribi, domuz gribi vb.), yaygınlaşan kanser vakaları gibi başka sorunları da beraberinde getirmiştir.

GDO'lu ürünler toprağın çoraklaşmasına yol açar, biyolojik çeşitliliği olumsuz etkiler. Çünkü GDO'lu tarımda polenler rüzgâr ve fırtınalarla kilometrelerce ötelere, sel ve yeraltı suları vasıtasıyla okyanus ötesine taşınır.

Tohum üzerinde patent hakkı ile tarımı kendi denetimine alan kapitalist şirketler; bu yolla geleneksel tarımı, kültür ve ziraat bilgisi birikimini yok ediyor. Bir yandan Monsanto, Cargill, Sygenta gibi tarım şirketleri aracılığı ile geleneksel tarım yok edilirken diğer yandan aynı şirketler aracılığıyla organik tarım şirketleri kuruluyor ve toprağından sökülen köylü bu ürünleri alamıyor, genleri ile oynanmış ürüne muhtaç hale getiriliyor.

Kendi topraklarında ucuz iş gücü olarak çalıştırılan, toprakları ve su kaynakları yok edilen, barajlarda ve maden şirketlerinde her türlü güvenceden yoksun olarak çalıştırılan köylülerin dışında, bir de iş bulamayıp yoksullaşan ve kentlere göç eden köylülerin yaşam şartlarının zorlaşması, emeklerinin sömürülmesinin tek nedeni kapitalizmin tarım alanında kâra dayalı yürüttüğü tekelleşme ve buna dayalı sömürü ağıdır. Yani, sermaye hem köylüyü toprağından koparıyor hem de toprağı kullanılmaz hale getirerek tüm yaşam alanını yok ediyor.

Açlığın, yoksulluğun nedeni gıda kaynaklarının yetersizliği değil, bir avuç şirketin kârlarına göre şekillendirilen kapitalizmin bu tarım politikasıdır. Ülkemizde pirinç sıkıntısı çekilirken Akdeniz açıklarında bekletilen pirinç yüklü gemiler, çekilen pirinç sıkıntısının gerçek kaynağını da göstermektedir.

Kapitalizm; tarımı gittikçe büyük çiftliklerde makineler vasıtasıyla insan yüzü görmeden yürütülecek mekanik bir faaliyete dönüştürmüş, çiftçilik mesleğini bir kültür olmaktan çıkarıp tarım işletmeciliği haline getirmiştir. Tarım alanını büyük tarım tekellerinin işletmelerine dönüşmesinin benzeri hayvancılıkta yaşanmaktadır. Hayvanlar; endüstriyel çiftliklerde ayakları toprağına bile değmeden, çabuk kilo alsın diye sürekli ilaç ve kimyasala maruz bırakılarak, sıkış tıksı bir ortamda tutularak ve birbirine zarar vermesin diye gagaları vs. kesilerek pazarlanıyor.

Emperyalist Avrupa Birliği Ülkeleri, çiftçilik mesleğini ortadan kaldırma yolunu ortak tarım politikalarıyla (OTP) hayata geçirir. Bu süreç köylülüğün-çiftçiliğın tasfiyesine paralel işleyen bir süreçtir. AB ülkelerinde kilometrelerce uzanan endüstriyel tarım alanlarının yakınında tek bir köye rastlanmamaktadır. İflas eden Avrupalı çiftçiler topraklarını büyük tarım işletmelerine satmak zorunda bırakılmaktadır ve tarımda büyük endüstriyel üretime geçiş sağlanmaktadır. OTP'ye göre kimin ne ekip biçeceğine büyük tarım tekelleri karar verecek, ürün fazlalığı da çöpe atılacaktır.

Örneğin; ülkemizde soya fasulyesi üretirilecek ve buna ülkemizde ihtiyaç var mı yok mu bakılmadan tarım tekelleri karar verecek. Yunanistan'da OTP'nin uygulamalarının sonucunu bu ülkedeki küçük çiftçinin geldiği duruma baktığımızda da görebiliriz. OTP sonucu ülkede üretilen meyvelerin yüzde 50-60'ı yok edilmiştir. Kırsal nüfus geçim sıkıntısından kaynaklı kentlere ya da ülkesini terk edip diğer AB ülkelerinde çalışma amaçlı göçe zorlandı. Tarımda kullanılan kimyasallar nedeniyle insanlar çeşitli hastalıklara yakalandı.

İkiyüzlü AB politikaları kendi ülkelerinde GDO içeren mısır tohumunun ithalatını ve üretimini yasaklarken, bizim ülkemize genetiği ile oynanmış tarım ürünlerini sokuyor. Çünkü bizi ve bizim gibi ülkeleri kendi tüketim çöplüğü olarak görüyor ve daha fazla kar için gerekli gördüğü bu ürünlerin üretim ve tüketimini kendi sınırları dışına taşıyarak kendini bu GDO'lu ürünlerden kaynaklı oluşacak hastalıklardan koruyor.

DTÖ, IMF, DB, ABD ve AB; gıda krizine çözüm getiremez. Çözüm adı altında yaptıkları her öneri ülkeleri daha fazla sermayeye bağlamakta daha fazla kâr amacı gütmektedir. Ticareti daha fazla liberalleştirmek gerektiği doğrultusunda yaptıkları söylemler, ülkelerde kalan son yasal engelleri de aşmak içindir. Çünkü gıda sorununun kaynağı emperyalist ülkeler ve onların sömürü aracı olan kurum ve şirketlerdir.

GIDA SEKTÖRÜNDE TEKELLEŞME OLGUSUNA DAİR ÖRNEKLER

Unilever; Hollanda'da yağ üreten Margarin Ünies ile İngiltere'de sabun üreten Lever Brothers'in ortaklığıyla oluştu. 1953 senesinde İş Bankası ile ortaklık kurarak Vita ve Sana yağı üretimine başladı. Türkiye'de bitkisel yağlar ve temizlik maddeleri üretiyor. Ayrıca 150 ülkede satışı yapılan Lipton Çay ve Seylan Çayı üretimi yapıyor.

Coca Cola, Doğadan Gıda'yı ve Komili'yi satın aldı.

Yudum; 2007'de Kuveytli NBK Capital'e peşinden Suudi Arabistanlı Savola Group'a devredildi.

Koç Grubu -özellikle özelleştirmeler sonrasında- gıda sektörüne yöneldi. Koç Grubu, Fransız Sodial şirketiyle beraber SEK' in %68' ini aldı. Yine Pastavilla hisselerini satın aldı. Makarna piyasasında etkin bir güç oldu.

Sabancı; Sigara ortaklığından sonra Philip Morris'le ortak oldu. Yine dünyada belli başlı tekellerden biri Group Danone ile 1997'de ortaklık kurdu.

1867 yılında İsviçre'de üretime başlayan Nestle bugün 500'e yakın fabrikasıyla dünyanın en büyük gıda tekellerindedir.

1995 yılında süt mamulleri üreticilerinden Tekfen Holding bünyesindeki Miss Süt'ün %25'ini satın aldı. 2000 yılında ise tamamını satın aldı ve taşeron olarak kullandı. Ardından Danone SA'nın %50'sine ortak oldu. Sonuç olarak süt ve sütlü mamuller piyasasını 7 şirket kontrol etmeye başladı. Bunlar; Pınar, Ülker, Danone, SES, Yörsan, Süttaş ve Dimes'tir.

Dondurma pazarının yarısı Unilever/Algida'nın dörtte biri de Ülker'in elindedir.

Bisküvi pazarının %80'i Ülker ve Eti'nin elindedir.

Bebek maması pazarının %90'ı emperyalist tekelleridir.

Salça, konserve ve dondurulmuş gıdada yerli sermaye piyasaya egemenken; tuzlu çerezlerde üç yabancı firma hâkimiyet kurmuştur.

Hazır çorba pazarının %70'i Unilever ve Ülker'in kontrolü altındadır.

Emperyalist tekeller, Türkiye’de tarım ve gıda sektörünü ele geçirmek için sadece yatırım ve ortaklıkları kullanmamış bazı yerli firmaları taşeron olarak kullanmışlardır.

GIDA SEKTÖRÜNDE TEKELLEŞMENİN YARATTIĞI SONUÇLAR

Dünya Bankası ve IMF reçeteleriyle Hindistan’da tarımı DTÖ’nün çarkına sokuldu. Hindistan’ın tohum sektörü Dünya Bankası’nın yapısal reformlarıyla dev şirketlere açıldı.

Hayvanlar üstünde yapılan deneyler; genetiği değiştirilmiş organizmaların kısırlık, bağışıklık sisteminin çökmesi, çeşitli alerjiler ve büyüme sorunlarına yol açtığını kanıtıyor. Genetiği değiştirilmiş organizmalı tohumlar ise rüzgâr ve toprak yoluyla akrabaları olan yerel tohumlara bulaşp milyonlarca yıllık genetik mirası tehlikeye atıyor.

Çiftçilerin hangi ürünü yetiştireceğine karar verenler; GDO’lu pamuk yetiştirilen bölgelerde ipoteğini ödeyemeyenlerin ellerinden toprağını alarak çiftçileri ya yoksulluğa ya da ölüme mahkûm ettiler. Çiftliklerini kaybedenlerin intihar sayısı 1997-2007 arasında 82 bin 936 kişidir. 2008 rakamları 16 bin 1479 olarak tahmin ediliyor. Sadece bir ay içinde Chattisgarh eyaletinde 1.500 çiftçi intihar etti. Bu kayıtlarda kadınlar ve çocuklar yoktur çünkü onlar çiftçi olarak sayılmazlar. Oysa çiftçinin elinden toprağı alındığında onun bütün yaşamı yani evi, ailesi ve çevresi etkilenir.

Arjantin’in 1989’dan itibaren artan borcunu kapatmak için IMF ve Dünya Bankasının “tek çare” olarak sunduğu, genetiği değiştirilmiş soya fasulyesi yetiştirmektir. 1996’ da Monsanto Arjantin’de Roundup Ready (RR) soya fasulyesi tohumlarının dağıtım lisansını aldı. On yıldan kısa bir sürede mısır ve buğday ekili alanlar soya tarlalarına dönüştürülerek Arjantin’in tarımsal çeşitliliği yok edildi.

Soya dışında kendi gıdasını yetiştiremez duruma gelen Arjantin'de 2002'deki ekonomik krizinden sonra açlık başladı. Ayrıca GDO'lu soya yetiştirilen bölgelerdeki hayvanlar ölüyor; insanlarda tiroit, solunum sistemi bozuklukları, akciğer ödemeleri, deri hastalıkları gelişmeye başladı. Soya tarlalarının yakınında yaşayanlar her kimyasal gübrelemeden sonra şiddetli migren, göz yaşarması, mide bulantısı, eklem ağrıları yaşarken; havadan yapılan ilaçlama yüzünden Arjantin'de Monsanto soyası dışında başka bir şey yetişmez olmuştur.

ABD Irak'ı işgal ettikten sonra Kissenger'in danışmanlık şirketinden Paul Bremer yönetiminde 100 kanun çıkarttı. "Bremer Kanunları" diye anılan kanunların 81. maddesi ile Irak'ın bütün tohum ve gen bankalarına el konulduğu gibi Irak'ta tarımsal üretim yapmak isteyen herkes ABD şirketi Monsanto'nun -büyük ölçüde de GDO'lu olan- tohumlarını kullanmak zorunda bırakıldı. Iraklı çiftçilerin kendi tohumlarını kullanması yasaklandı. Eski Dışişleri Bakanı Henry Kissenger'in "*Enerjiyi kontrol edersen ülkeleri, yiyeceği kontrol edersen insanları kontrol edersin*" sözü Irak'ta karşılığını bu şekilde buldu.

2001'de Türkiye'nin IMF ile imzaladığı anlaşmanın maddelerinden biri, tarımda yeniden yapılanma politikası idi. Bu anlaşma ile küçük çiftçilerin ellerinde kalan topraklar büyük şirketlere pazarlanırken, ürün çeşitliliğini yok edecek GDO'lu ürünlerin ülkemize sokulmasını sağlamıştır.

Yetersiz ve sağlıksız beslenmemizin, açlığımızın, yoksulluğumuzun, geçim kaynaklarımızı ve işimizi kaybetmemizin asıl sorumlusu işte bu sermaye gruplarıdır; iç içe geçmiş olan yerli yabancı tekellerdir.

***"... BUNLAR ENGEREKLER VE ÇIYANLARDIR,
BUNLAR AŞIMIZA EKMEĞİMİZE GÖZ KOYANLARDIR."***

Dünya Bankası ve IMF'nin hayal ettiği gelecekte; genetiği değiştirilmiş tohumların zinciriyle gıda ve kimya şirketlerine bağlanmış

küçük çiftçiler, yapay gübre, haşarat ve yabancı ot zehirleriyle tükenmiş topraklar, özü piyasa keyfine göre şekillenmiş tohumlar olabilir ama bizim hayalimiz bu değildir. Bizim hayalimiz ülkemizde sosyalizmi inşa etmektir, kapitalizmin her türlü sömürsüne son vermektir. Ülkemiz ve dünya halklarının hayali budur ve geleceği de sosyalizmdir.

Türkiye’de tarımın özelleştirilmesi 24 Ocak kararları ile başlamış, Özal döneminde de bu kararların uygulanma süreci hızlanmıştır. Bu kararlar hayata geçirilmeden önce küçük ve orta boy çiftçi; ürettiği üzüm, zeytin ve zeytinyağı gibi mamullerini TARIŞ’e, fındığını Fisko-birlik’e, Tütününü TEKEL’e satarak geçiniyordu.

Özelleştirme süreci Özal döneminden sonra da oligarşinin IMF, Dünya Bankası ve DTÖ yaptırımlarını uyguladığı bir süreç olmuştur. KİT’ler ve Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri (TSKB) gibi en temel tarım kuruluşları dahi özelleştirildi. Köy hizmetleri genel müdürlüğü kapatıldı. Tarımsal Araştırma Enstitüleri birer birer kapatıldı. Su Ürünleri, Gıda Kalite Kontrol, Veteriner İşleri, Ziraat İşleri, Zirai İlaçlama ve Karantina, Toprak-Su Genel Müdürlükleri kapatıldı. Tarım arazileri kâr amaçlı olarak konut ve sanayiye açıldı. Şeker Yasası, Tütün Yasası gibi yasalar çıkarılarak bu alandaki üreticilerin tarımsal üretimi bırakmaları zorlandı. “Tohumculuk Yasası” adıyla devlet; tohumun sertifikalandırma ve ticaret denetimini emperyalist şirketlere bıraktı. Böylelikle çiftçilerin tohum ihtiyacını şirketlerden karşılamasına mecbur bıraktı.

Tarım ve gıda, çiftçilerden emperyalist şirketlerin egemenliğine geçmiştir. Bu sorun sadece çiftçilerin değil tüm halkın sorunudur. Sorunun ortadan kaldırılması için tarımda küresel kapitalizmin egemenliğine son verilmelidir.

- Yiyecekte kendine yeterlilik,
- Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar (GDO) üretim ve tüketiminin

ortadan tamamen kaldırılması,

- Biyolojik çeşitliliği korumak için çiftçilerin farklı tohum çeşitlerini kullanmasını sağlama,
- Tecrübe paylaşımı,
- İletişim,
- Kapasite oluşturma,
- Tohumları, bilgiyi ele geçirme,
- Doğal yöntemlerle araştırma-geliştirme, ıslah, deneyim arttırma...

Tekelleşmenin dinamikleri olan IMF, DB, DTÖ, AB ve OTP'lerin ortadan kaldırılması; kapitalizmin yıkılması, halkın kendi iktidarını kurması ile mümkün olacaktır.

Kapitalizm, toprak altı ve üstünde ne varsa sermaye olarak görür. Su da tüm canlıların yaşam hakkı olmaktan çıkarılıp bir meta haline getirilmiştir. İçme suyundan, su kaynaklarına ve suyollarına kadar özelleştirme kapsamına almıştır. Çünkü kapitalistlerin suya egemen olma isteği başlı başına ülkeleri sömürü ve baskı aracıdır. Suyu kendine bağlayıp, tarımsal üretimin en önemli girdisi olan ve verimlilik üzerinde büyük etkisi bulunan su paralı duruma gelecektir. Dünyada kullanılabilir suyun yüzde 70'e yakınının tarımsal üretimde kullanılıyor olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda bunun ne anlama geleceği açıktır. Tarımsal üretimde de parası olan suyu kullanabilecek, suyun paralı duruma gelmesiyle birlikte çiftçi suyu kullanamayacak, tarımsal üretim gerileyecek, verimlilik düşecek ve gıda fiyatları yükselecektir. Bugün dünya nüfusunun üçte biri güvenli içme suyundan mahrumdur. İçme suyunun yokluğundan kaynaklı her gün sayıları on binleri bulan insan ölmektedir. Afrika'nın büyük bölümünde, Ortadoğu ve Meksika gibi bölgelerde mevcut su rezervleri hızla tükenirken, su kaynakları tükenirken suya olan bağımlılık ve kişi başına su tüketimi gittikçe artmaktadır. Su sorunu büyüdükçe sermayenin suyu ticarileştirmesi ve suyun pahalılaşması paralel ilerliyor.

Sermaye, su krizini de kâr amaçlı kullanmak için bunun alt yapısını hazırlamaktadır. Çok uluslu şirketler, bir yandan su kaynaklarının kirlenmesine ve yok olmasına yol açarken aynı şirketler, su ticareti yapan şirketlerin de başını çekiyor. Dünya Su Konseyi de bu şirketlerin suyun özelleştirilmesi politikalarını hayata geçirmek için paravan bir örgüt olarak kurulmuştur. Dünya Bankası ve yerel hükümetler; bu şirketlerin kirli yatırımlarına ve su şirketlerine kredi, teşvik ve alım garantileri ile her türlü kolaylığı sağlamaktadır.

Su sanayisini oluşturan kapitalizm, bu sanayiden petrol sanayisinden kazandığı kârın yarısını kazanmaktadır. Suyun metalaşması dünyadaki gelir eşitsizliği ile birlikte su adaletsizliğine de yol açmıştır. Dünyada kullanılan suyun yüzde 85'ini nüfusun yüzde 12'si tüketmektedir. Aynı bölgede yaşayan farklı toplulukların suya erişimlerinde de adaletsizlikler vardır. Yoksullar hem gelişmiş ülkelerde hem de Üçüncü Dünya ülkelerinde kuraklıktan, su kirliliğinden ya da aşırı tüketiminden doğan olumsuz sonuçlara en çok maruz kalanlardır.

Halkın örgütlenip sorununa sahip çıkması kooperatifleşmelerle mümkündür. Hindistan'da tohum kooperatifleri ile emperyalist şirketlere karşı bir direniş örgütlenmiştir. Monsanto vb. ulus ötesi şirketlerin hâkimiyeti sonucu bugün 200 pirinç çeşidinden yalnızca 70 çeşit pirinç olduğu söylense de bu dayanışma vasıtasıyla köylüler birbirleri arasında tohum değış tokuşu da yapıyorlar. Ancak kapitalist ilişkilerin şu ya da bu biçimde var olduğu ülkelerde üretilen çözümler kalıcı olmayacaktır. Çünkü kapitalizm ya işbirlikçileri aracılığıyla ya da doğrudan savaş açarak kendine kısıtlı olan pazar alanına girecektir. Emperyalizmin tarihi bu örneklerle doludur. Ülkelerin özgürlüğü ve bağımlılıktan kaynaklı sorunları ancak kapitalist ilişkilerin son bulmasıyla mümkündür ve bu da ülkemizde demokratik halk devrimi ile olacaktır.

Kapitalizm üzerinde mülkiyet kuramayacağı hiçbir teknolojik gelişmeye izin vermez. Örneğin, buhar makinesinin teknolojik evrimi tam da

özel mülkiyete göre biçimlendirilmiştir. İki yüz yıl önce bulunan güneş pillerinin geliştirilmemesinin nedeni, bu teknolojinin özel mülkiyete olanak tanıyacak bir teknolojik sunumunun şimdiye kadar yaratılmamış olmasıdır. Kömürün alternatifi olarak geliştirilen hidroelektrik enerjisi, yenilenebilir özelliklerine rağmen, baraj projelerinin kurulduğu yörelerde yok ettiği tarım alanları ve hidrolik döngüde yol açtıkları bozulma nedeniyle sermayenin elinde ekolojik açıdan zararlı projeler haline gelmektedir. Yarın güneş ve rüzgâr enerjilerinin aynı akıbete uğramayacağını hiçbir garantisi yoktur.

Kapitalizmin sömürgecilik politikalarından kaynaklı özellikle dünyanın güneyi yağmalanıyor. Emperyalist ülkeler aynı zamanda bu yoksul ülkeleri Batının kirli teknolojilerinin çöplüğü haline getirmiş ve bundan da büyük oranda kârlar elde etmektedirler ve bu ülkelerin bu atıklardan kaynaklı yaşadığı ekolojik krizden de birebir sorumludurlar.

Bu ülkeler yasal düzenlemelere zorlanarak, kalkınma adına yasalar tarım tekellerinin lehine düzenlenerek son 15 yılda yüz üzerinde ülkede madenler üzerinde ulusal denetim kaldırılmıştır. Türkiye de yaşadığı ekonomik krizden kurtulma adına dünyanın diğer yoksul ülkelerindeki gibi yasal düzenlemelere zorlanmıştır. Ülkemizde tarım çökertilmiş; altın madenciliği, nükleer, HES, termik, Çimento, GDO'lar, suyun ticarileştirilmesi vb. tüm alanlarda emperyalizme bağımlı bir ülke haline gelmişizdir. Oligarşi, ülkemizin topraklarını karış karış satmış ve kirletmiştir.

Türkiye bir Orta Kuşak ülkesi olarak Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın yoksul ülkeleri gibi iklim değişikliğinden ilk etkilenen ülkeler arasında yer alıyor. Küresel ısınmanın yol açtığı sorunları çok daha doğrudan ve yıkıcı bir şekilde yaşamak zorunda kalacak bir ülkede yaşıyoruz. Dünyada sera gazı emisyonları 1990'den bu yana en hızlı artan ülke Türkiye'dir. Bu emperyalist şirketlere karşı halkımız Bergama, Eşme, Artvin, İda Dağları, Sinop, Fırtına Deresi, Fındıklı, İkizdere, Munzur, Hasankeyf, Silopi, Pazarcık, Çaldağı, Efemçuku-

ru, Ulukışla, Kurşunlu, Osmaniye, Akkuyu, Amasra, Ergene Havzası, Gönen, Karasu'da direnişe geçmiş; topraklarını zehirlenmesine, sularının önlerinin kesilmesine, ormanların-doğalarının yok olmasına karşı çıkmaktadırlar. İnsanların çevreci olması için mutlaka AB' den fon alan STK'lardan sertifika almaları gerekmiyor. Ekolojinin adını bile duymamış köylülerimiz doğaları için mücadele ediyor. Köylülüğün bilinçlenmesi, kendi toprağına yaşam alanına sahip çıkması devrim mücadelesine katılmalarının da bir adımıdır. Anadolu'nun mücadele tarihine baktığımızda köylülük "toprakta tohumda hakça" diyerek zulmedenlere karşı ayaklanmış ve direnmiştir. Bugün de böyle olacaktır.

Ulusal güvenlik bahanesiyle nükleeri savunmak, AB sürecinden medet ummak; emperyalizmin tekelleşme politikalarından medet ummaktır. AKP hükümeti iklim değişikliğinin çözümü olarak rüzgâr ve güneş enerjisini göstererek asıl hedefi şaşırtmakta, halkın tepkisini dizginleme çabasına girişmektedir.

Emperyalizm ve onun işbirlikçisi AKP hükümeti doğayı çevreyi düşünmez, onların düşündüğü tek şey elde edilecek kâr ve bu kârı nasıl elde tutacaklarının hesabıdır. Ekolojik kriz; kapitalistlerin kendi sistemlerinden kaynaklı bir krizdir ve çözümü de onlardan beklemek gerçeği görmemektir, boş bir beklentidir. Ekolojik vergilerle ekolojik krizin önüne geçileceği beklentisi de çözümü sistem içinde arayan geri bir taleptir. Çözümü sorunun kaynağından beklemek ancak kapitalizmin meşrulaşmasına hizmet eder. Çünkü bu kapitalizmin kendini yenileyebileceğinin, beyin ölümü gerçekleşmiş hastanın iyileşebileceğinin beklentisidir ve anti-bilimsel, anti-materyalist bir bakış açısıdır.

Amasra'daki termik santralden kurtulmanın çaresi, Sinop ve Akkuyu'ya nükleer santral yapılması değildir. Birlikte mücadele zorunludur. Sinop' ta nükleer santral kurulsa da memleketin her karışına altın madeni kurulsa da halkımız daha yüksek elektrik faturaları ödeyecektir. Nükleer santraller, HES'ler, termik santraller, rüzgâr ve

güneş santralleri, sermayenin enerji ihtiyacını azaltmayacak sadece kapitalistlerin bu alandan daha fazla kâr elde etmesini sağlayacaktır.

Bergama köylüleri; Türkiye’de çevre mücadelelerinin halklaşmasının kapısını aralamış, köylülüğün kendi sorununa sahip çıkması, birlikte hareket etmesi konusunda deney ve tecrübe oluşmasını sağlamıştır. Eylem tecrübesi, elde edilen bilimsel ve hukuksal kazanımlar, Eşme’de, İda Dağları’nda, Munzur’da, Artvin-Cerattepe’de, Gümüşhane’de siyanürlü altın madenciliğine karşı verilen mücadelelerle sınırlı kalmaksızın Türkiye’nin dört bir tarafındaki yerel çevre hareketlerine katkı sunmaya devam etmektedir.

Hükümetler; Cargill, Tüpraş, Pektim, Seydişehir, Karadeniz Sahil Yolu vb. davalarda yargı kararlarını uygulamamayı ve kararların arkasından dolanmayı adeta bir hükümet politikası haline getirmiştir. Bunun yanında artan ekolojik saldırının boyutları, tek tek davalarla baş edilemeyecek kadar artmıştır. Eşme’de işletmeci firma kaybettiği davayı bile kazanmış gibi göstererek Çevre ve Orman Bakanlığı’ndan yeniden faaliyete başlamak için izin alabilmiştir. Sadece Artvin ilinde yapılacak hidroelektrik santrali sayısı 150’yi geçmiştir. Bergama’da şu ana kadar yüze yakın dava kazanılmasına rağmen altın madenin halen çalışmaya devam ettiği düşünüldüğünde, bırakın dava açmayı ve dava harçlarını bulmayı Artvin’e onlarca yeni mahkeme kurulması gerekmektedir.

Elbette bu yukarıda sayılan olanaklar da zorlanacaktır ama bu sorunun gerçek çözümü köylülüğün ortak bir örgütlenme içinde iktidara yönelmesi ile olacaktır. Birbirinden kopuk direnişlerin birleşmesi, halk meclisleri çatısı altında örgütlenmesi çözümün önemli bir adımıdır. Bağımsız idari otoriteler ve özel yasalarla idari ve adli süreçler sermaye açısından özerk bir yapıya kavuşturuluyor. Petrol Yasası, Maden Yasası, Nükleer İhale Yasası ve enerji mevzuatı, bu sektörlerdeki şirketlerin elini kolaylaştırmak için özerk birer cumhuriyet yaratıyor.

Tarihimizde insanlarımız nasıl fındığına, çayına, tarlasına, fabrikasına sahip çıkarken patronlara, ağaya, tefeciye karşı mücadele etmişlerse bugün de emperyalizme ve oligarşiye karşı mücadele edecektir.

PARALI ÖZGÜRLÜK: KAPİTALİZM

Kapitalizm; temel taşı eşitsizlik olduğu için adaletsiz olmak zorundadır. Üretim araçlarına sahip olmayanlar ile olanlar eşit özgürlüklere sahip değildir.

İşçi, teoride istediğini yapabilen “özgür” bir kişidir. İşçi, yalnız iş-verenin önerdiği ezici koşulları kabullenmek ya da açlıktan ölmek özgürlüğüne sahiptir.

Hayatları, geçim araçlarını ellerinde tutan küçük bir sınıfın lütfü ve merhametine bağlı kaldıkça ne anayasa ne insan hakları ne cumhuriyet ne anayasal monarşi insanları özgür kılamaz. Yasalara göre bir uçağa binmek hakkınız olabilir ama eğer cebinizde bilet alacak paranız yoksa aslında bunu yapma özgürlüğünüz yok demektir.

Özgürlük, hayatı bütünüyle yaşamak demektir. Yeterli beslenme, giyinme ve barınma konusunda bedenin gereklerini karşılamak için ekonomik olanak ayrıca aklın faaliyet alanını genişletmek, kişiliği geliştirmek ve kişiliğimizi ortaya koymak için etkin fırsat ve olanaklara sahip olmak demektir.

Yetenekli ama yeteneklerini geliştirecek öğrenim olanaklarından yoksun bir insan, kitap ve kültür dünyasının kapıları kendisine kaplanmış okuma yazma bilmeyen cahil bir insan özgür müdür?

İnsanlığın büyük çoğunluğu için ise özgürlük haklarla değil ekmek, tatile, dinlenme ve güvenlikle ölçülür. İşsiz ve aç bir insan özgür müdür?

Gece gündüz, iki yakasını bir araya getirme tasasında, yılın 52 haftasında çalışmak zorunda olan; dinlenme, tatil, gezmek için birkaç günü bir araya getiremeyen bir insan özgür müdür?

Her an işini kaybetme korkusu içinde olan bir insan özgür müdür?

Hayır, özgür değildir!

Bolluk, güvenlik ve gezip tozma anlamındaki bu geniş özgürlüğün tadını, sadece zenginler çıkartabilir.

Yoksullar özgür değildir. Kapitalizmde, özgürlüklerini de kazanamazlar.

KAPİTALİZMİN SOKAĞA ATTIĞI ÇOCUKLAR; SOSYALİZMDE ÜLKENİN MÜHENDİSLERİ, YAZARLARI, ŞAİRLERİ OLDULAR!

Kapitalizmin temeli kâra dayanır ve bundan dolayı da onun için en temel olan şey hiçbir zaman insan olmadı. Dünyada milyonlarca çocuk sırf kapitalistler daha fazla kazansın diye en rezil en pis şartlarda çalışıyor. Afrika'nın elmas madenlerinden, Latin Amerika'nın kakao tarlalarına kadar birçok alanda çocuklar büyüklerinden bile çok çalıştırılırlar. Bununla birlikte Latin Amerika'nın yoksul gecekondularında olduğu gibi henüz elleri kalem tutmadan çetelere girip silah tutmayı öğrenenler de az değildir. Hindistan'ın büyük şehirlerinde birileri para kazansın diye dilencilik yahut fuhuş yapanlar da... Daha da uzatabiliriz listeyi.

Ya ülkemizdeki çocuklar?

Sadece 2011 yılında 815 çocuk önlenebilir nedenlerden dolayı öldü. Her gün işe giderken yanlarından geçtiğimiz belki de farkına bile varılmayan, ayakkabı boyayan; mendil, simit, su, haşlanmış mısır, taraftar atkısı satanlar...

Çocukluğunu çocuk gibi yaşayamayanlar; şairin deyimiyle “küçük yaşta çalışmak da ölüm de onlara düşen çocuklarımız...”

Kapitalizm halkın çocuklarına eğitimi bile çok görür. Her ne kadar ülkemizde zevahiri kurtarmak için “Kardelen Ayşe”, “Baba Beni Okula Gönder” gibi kampanyalar allanıp pullanıp gözümüze sokulsa da eğitimin parayla, paranın ise babada değil de patronda olduğu bir ülkede kaç yoksul baba Ayşe’sini okula gönderebilir ki?

Okula gitmek için tok olmak gerek. Tok olmak için babanın çalışması yetmiyor artık. İşte bu cenderede kaç çocuk okula gitmeyi başarabilir? Gitse bile böyle bir eğitim sisteminde kaç hayalini kurduğu bir şeyi başarabilir?

Mesela, ülkemizde kaç çocuk gazetesi vardır? Ve kaçını çocuklar hazırlar? Peki bu hazırlanan gazeteleri hangi çocuklar yazar? Gerçekten halkın çocukları mı? Elbette hayır! Özel okullarda okumuş üç-beş burjuva ailenin çocuğudur hepsi. Çünkü kapitalizmde halkın çocukları da işçi olmak zorundadır. “İşçisin sen işçi kal, senin baban da işçiydi ey çocuk sende işçi olacaksın, şimdi mendil sat yarın fabrikadaki babanın yerini alacaksın” der gibi. Kapitalizmin kâr hırsını çocuklardan böyle aldığı bir dünyası varken sosyalist sistemde çocuklar nasıl büyüyorlardı?

“... Özellikle gençlik sinir nedir bilmiyordu. Onlar çocukların neye yatkın olduklarını bulmaya yardım ediyorlardı. Yaz kampları ile gazeteci seçme alanını genişletiyordu. Gazetelerdeki tartışmalar kendilerini, düşüncelerini ifade etmeyi öğretiyordu. Bir gazete “Öncü Pravda” neredeyse çocuklar tarafından yazılıyordu. Tiflis’ te demiryolu işçilerinin çocukları kültür ve dinlenme parkını da yarım millik demiryoluna kurmuşlardı ve işletiyorlardı. Büyüklerin etkinliklerinin çoğunda çocuklar için bir yer bulunuyordu. 1934’te o ünlü kuraklık yılında çocuklardan oluşan gruplar ekin toplayıcılarını izliyor ve kalıntı başakları toplamada birbirleriyle yarışıyorlardı. Bir kuzey eyaletinde çocuklar bana tonlarca güvercin pisliğiyle odun külünü gübre olarak kullanılmak üzere nasıl topladıklarını anlatmışlardı...”

(Sayfa: 7 Strong, Stalin Donemi)

“Sovyetler’de on dört yaşın altındaki çocukların çalışması yasaktı ve kreş, eğitim, sağlık, beslenme hizmetleri ücretsizdi. Dört milyon nüfuslu Leningrad şehrinde devlet günde bir milyon şişe süt dağıtıyordu.” (TAVIR dergisi Kasım 2011)

Sosyalist eğitimci Makarenko, Sovyet devriminin henüz ilk yıllarında sokak çocuklarının eğitimine başladı. Adını sosyalist yazar Maksim Gorki’den alan Gorki Topluluğunu kuran Makarenko; bu topluluk içinde kapitalizmin kenara ittiği, çürümeye bıraktığı, sokağa attığı çocukları, sosyalist bilinçle eğiterek onlara yeni bir yaşam verdi. Bu çocuklar ileriki yıllarda yeni toplumun yazarları, şairleri, çiftçileri, mühendisleri oldular.

Sosyalizm için çocuklar gerçek anlamda bir gelecektir. Öyle olduğu içindir ki en iyi eğitimle yetiştirilirler. Daha çocukluk döneminde ülkenin geleceğini düşünüp kuraklık döneminde arta kalan başakları toplamak ya da güvercin pisliğinden gübre yapmak için kafa yoruyorlar.

Kendi gazetelerini çıkaran, tartışan, ülkenin sorunlarına kendilerinince kafa yoran çocuklar...

Sosyalizmin çocukları...

Bu bir hayal değil.

Ülkemizin çocukları da böyle bir düzeni hak ediyor.

Kuracağız!

KAPİTALİZMİN GERÇEK YÜZÜ: SOMALI

21.yüzyılda açlıktan ölümlerin doğallaştırıldığı bir dünyada yaşıyoruz. Ve açlıktan ölümlerin reklamlarını yapan kapitalizmin kâr hırsına da yine tanık oluyoruz.

Bir tarafta şaşalı, ışıltılı oteller yaptırmaya devam eden Paris Hiltonlar; diğer tarafta çadırlarda sürdürülen yaşam mücadelesi!

Bir tarafta top peşinde bir o yana bir bu yana koşan milyonlarca dolarlık futbolcular; diğer tarafta yoksulluk ve sefalet!

Bir tarafta gökdelenler, havuzlu uçak pistli saraylar; diğer tarafta kara kafalı çocukların ölümleri!

Kapitalizmin adaletsizliği bu kadar açık ve nettir. Sadece birkaç tane Amerikalı tekelci asalağın serveti onlarca ülkenin geliriyle eşdeğerdir. Ve her gün, biz sizden sömürdüklerimizle “şuraya tatile gidiyoruz, şunları giyiyoruz, şu yemekleri yiyoruz” diyerek gazetelerden, televizyonlardan adaletsizliklerini gözümüzün içine sokarlar.

Kapitalizm çürümüş bir sistemdir. Ve bu öyle bir çürümedir ki; açlıktan ölümlerin yaşandığı bir noktada ölümlerin üzerinden para kazanmakta, krizlerini kurtarmak için sermaye yapmaktadırlar. Somali halkı yardım çadırlarına ulaşıp yaşayabilmek umuduyla kilometrelerce yol yürüyorlar. Yollarda binlerce insan ölüyor. Bir anne ölmek üzere olan çocuğunu yol kenarına bırakıp diğer çocuğunu yaşatmak için yürümeye devam ediyor. Eğer ölmek üzere olan çocuğuyla kalmayı tercih ederse diğer çocuğu ve kendisi de ölecek. O ise yaşatabilmek için diğer çocuğunu böyle bir karar verip yürümeye devam ediyor. İşte bu tablo kapitalizmin dünya halklarına sunduğu ölüm seçeneklerinden yalnızca bir tanesidir.

Birleşmiş Milletler’in raporlarına göre; dünya nüfusunun iki katını besleyecek gıda üretimi vardır. Ancak burjuva tekellerinin ve kapitalistlerin gözü yıllardır doymadı. Karınlarını; etimizi yiyerek, kanımız içerek doyurdular her gün. Ama aç gözlerini hâlâ doyuramadılar. Kapitalizmin eşitsizliği bu kadar çıplak ve nettir. Üç ay içinde, beş yaşın altında 29 binden fazla çocuk öldü. Bu her gün üç yüzü aşkın çocuğun ölümü demektir.

Somali, kapitalizmin ve emperyalizmin aynasıdır. Ölümlerin sorumlusu Emperyalistler “böcek yiyin” diyor. “Şu böcekte şu protein var, bu böcek daha da doyurucu” diye alçakça halklarla dalga geçiyor,

aşağılıyor, küçümsüyor, ölümlerin sorumlusu kendileri değilmiş gibi demagogiler yapıyorlardı. Diğer yandan ise Somali’de ve Afrika ülkelerinde hastalıktan, açlıktan ölümler yaşanmaktaydı.

Somali’yi ziyaret eden AKP iktidarı ve AKP’ye soytarıllık yapan sanatçı müsveddeleri Somali’de hayırseverlik pozları tutundular. AKP’ nin yanında götürdüğü bir takım burjuva sanatçıları süs köpeği gibi sahiplerine yaranmak için Somali ziyareti esnasında göbekler atarak kuyruk sallayarak sahiplerini mutlu etmede başarılı oldular. Halkımızın dini duygularının sömüren AKP iktidarı Somali’deki yardım şovlarının ardından şu açıklamalarda bulundular; *“Somali görülmeden buranın kıymeti anlaşılmaz. Bir defa bunu bilmeleri lazım. Mukayesesi kabil değil ancak görülünce o anlaşılır, her şeyiyle A’dan Z’ye.”*

Ölümü gösterip sıtmaya razı etmeye çalışan emperyalizm ve işbirlikçilerine bizim cevabımız halk kahramanı Selçuk Akgün’lerin cevabıdır. *“Biz emperyalizme vuracağız. Yüreğim kıpır kıpır...”*

KAPİTALİZMİN ÖZEL HAYAT YALANI

Yetişkin olmak, özgürce hareket etmek, istediğini yapabilmek kapitalizmin beyinlere empoze ettiği bir yalandır. Yaşamın her alanında yaşayarak, kapitalizmin çok vaat ettiğini ama az ya da hiç vermediğini, “çok çalış çok kazan”ın koca bir yalan olduğunu, çok çalıştıkça daha da yoksullaştığımızı, hastalandığımızı öğreniriz. Ama kapitalizmin üç kâğıtları bitmez çünkü başarısızlığın kaynağını da kişinin tercihlerine, yanlış kararlarına bağlayarak bir de kişinin suçluluk duygusu yaşamasını sağlar. Kapitalizm her şeyi olduğundan farklı gösterme sanatında ustadır. İş ve yaşamı iki farklı alan gibi gösterir: İş alanında maddi ihtiyaçlarımızı, aile, arkadaşlık, aşk, ilgi alanları ve hobi gibi kişisel alanda da duygusal ihtiyaçlarımızı karşılarız. Her iki alanda da farklı kuralların işlediğini görürüz. İş alanına kapitalist ekonomi şekil verirken; özel hayatımızda kapitalizmin değil, psikoloji ve kişiler arası dinamiklerin

belirleyici olduğu gibi bir görüntü çizilir. Bu ikili alan modeli bizi ikili çözümlere götürür: İşimiz için ekonomik bir devrim ve ilişkilerimiz için ise kişisel bir devrim... Oysa kapitalizmin yarattığı bu iki dünya -iş ve ev- tek bir alandır. Kapitalizm; aileden fiziksel olarak üretimi kaldırıp, işten uzak, “özel hayat” ya da “boş zaman” dediğimiz bir alan yaratmıştır. Aslında bunun hiçbir özgür yanı yoktur çünkü işçilerin hayatlarına kapitalizmin talepleri hükmeder.

Sermaye sınıfı; bebek ve çocuk bakım merkezleri, kolektif mutfaklar ve ortak yaşam alanları kurarak daimî yeni işçi akımını sağlayabilirdi ancak işçiye sosyal hizmet sağlamak kâr getirmezdi. İşçi sınıfının da bu haklar için mücadele edecek örgütlülükleri olmadığından kapitalist sermaye çözümü sorumluluğu işçilerin üzerine bırakmakta buldu. Kadınların çalışmasını kısıtlayan yasalar çıkartıldı. Erkeklere ödenen “aile maaşı” onları yasal olarak kadınlar ve çocuklar üzerinde sorumlu kıldı. Tüm bu tedbirler erkeği “ailenin reisi” konumuna getirdi. Ebeveynler çocuklarının yasal sorumlusu oldu. Kısacası “Modern Aile” tüm alternatifler yasaklanarak kuruldu.

KAPİTALİZM AİLEYİ GERİCİ BİR KURUM HALİNE GETİRMİŞTİR

İşçi sınıfı ailesinin tek bir işlevi vardır: İşçilerin günlük iş gücünü ve bir sonraki neslin işçilerini üretmek. Evlilikten sevgi saygıyı çıkarırsak, temel olarak iki bireyin birbirinin ve çocuklarının bakımını sağlayacağına dair imzaladığı bir sözleşme ortaya çıkar. Çünkü bu görevi toplum yerine getirmeyecektir. Eskiden köylünün yerine getirdiği üretici işlevler (duygusal, sosyal ve maddi destek gibi) artık evlendiğiniz kişinin sorumluluğudur. “Romantik Aşk” konsepti de bu değişimi desteklemek için yaratılmıştır. İlk aşk romanı 1740 yılında ortaya çıkmış ve bu tür 1800’lerin başında Jane Austen sayesinde üne kavuşmuştur. Günümüzde romantik aşka teşvik, multi-milyar dolarlık bir endüstri haline gelmiştir. Yine de yüksek boşanma oranları ve ilişkilerin çöküşü; bir insanın, diğerinin tüm ihtiyaçlarını karşı-

layabilmesinin ne derece imkânsız olduğunu göstermektedir. Çünkü insan sosyal bir varlıktır ve yaşamını her düzeyde sürdürebilmek için çevresindeki insanlarla maddi ve manevi dayanışma içinde olmak zorundadır.

Kapitalizmin aile sistemine ihtiyacı yoktur ama yine de kapitalizm ekonomik ve siyasi avantajları yüzünden aile sistemini tercih eder. Finansal açıdan, evde yapılan ücretsiz işin küresel değerinin yılda 7 trilyon sterlini bulduğu tahmin edilmektedir. Siyasi olarak da aile, önemli bir sosyalleşme ögesi olarak kapitalizme hizmet eder. Kapitalizm, “ailevi zorunluluklar” diyerek erkekleri tercih etmeyecekleri işlerde de çalışmaya zorlar. Erkeklerden, ailelerinden ayrılıp kendilerine yeni bir aile kurmuş olsalar da eşlerinin ve çocukların geçimiyle ilgilenmesi beklenir. Kuzey Amerika bölgesinde, nafakalarını ödeyemeyen babalar hapse bile girebilirler. Kadınlar, evin içinde çocuğun bakımından sorumlu olmakla özdeşleşmiş oldukları gibi erkekler de eve ekmeği getiren kişiyle özdeşleştirilir.

Amerika’da yakın zamanda yapılan bir anket, çocuk sahibi olan erkeklerin üçte ikisinin eşleriyle çocuğun bakımı konusundaki sorumlulukları paylaşmayı tercih ettiklerini ortaya koymuştur. Ancak bunlardan sadece %14’ü doğum izni kullanma hakkına sahiptir. Erkekleri doğum izninden mahrum bırakmak, onları çocuklarından yabancılaştırır ve azalan maaşlarla birlikte kadınları çocuk bakımı yükünün çoğunu üstlenmeye zorlar.

Sosyal hizmetlerden mahrumiyet, kişiyi ömür boyu aileye bağımlı olmaya zorlar. Hasta, sakat, işsiz, parasız ya da sıkıntılı olanlardan sırtını ailelerine dayamaları beklenir. Sosyal yardımlar kasti olarak yetersizdir, böylelikle sadece çaresiz olanlar bu yardımlardan faydalanabilir.

Sonuç olarak; çoğumuz, ömür boyunca ailelerimize bakmaya mecbur bırakılırız. Seçenek yoksunluğunu çekilebilir kılmak adına ro-

mantizmin, evliliğin ve ailenin yaşamak için en iyi -hatta tek yol- olduğu lanse edilir.

Kapitalizmde aile; sınıf rollerini, beklentileri ve cinsiyet rollerini oluşturur. Yeni doğan bir bebek hakkında sorulan ilk şey cinsiyetidir. Cevap; çocuğun nasıl yetiştirileceğini, hayatı boyunca kendisinden beklenecek tutumu belirler. Çocuğu büyüten esas kişi kadın olarak görüldüğünden; küçük kızlara kibar, yumuşak huylu, sabırlı, sevecen, çocuğu terbiye eden, fedakâr, dış görünümüne yatırım yapan, erkeklere boyun eğen, iffetli ve sadık olmaları öğretilir. Kapitalizmde erkeğe biçilen rol ailesinin ekmeğini kazanması ve savaşmasıdır. Bunun için erkek çocuklarının disiplinli, güçlü, rekabetçi, hırslı, mantıklı, bağımsız, kavgaya hazır, kadınlara karşı koruyucu olmaları gerekir.

Kapitalizmde, erkek ve kadının cinsiyet rolleri birbirine tamamen zıttır. Kısıtlayıcı cinsiyet rolleri tam bir insan olabilmemizi imkânsız kılar. Duygusal olarak hassas bir erkek; hanım evladı, süt çocuğu, korkak olarak ayıplanır. Kendinden emin, özgüveni yüksek olan bir kadın ise buyurgan, şirret, dominant görülür.

KAPİTALİZM İNSANI KENDİNE GÜVENSİZLEŞTİRİR

Ailede, okulda -yani anne babalar, öğretmenler, kısacası yetişkinler- çocukların “Neden?” sorularıyla karşı karşıya kaldıklarında strese girerler, korkarlar ya da cevap vermeye çekinirler. Yetişkinin bu tepkisi çocuğa sorgulamanın kabul edilir bir şey olmadığı mesajını verir. Bazı şeyler olduğu gibidir, sebebi yoktur olgusunun kabullenilmesine neden olur. Çocukken itaat ettiğimizde «iyi», etmediğimizde «kötü» olduğumuzu öğreniriz. Sevgi ve onaylanma, bizden güçlü olanlara hizmet etmeye koşullu hale gelir.

Kapitalizm; çocukluktan itibaren merakımızı, sesimizi duyurma ve değer görme gereksinimimizi, hayatımız ve dünyamızı şekillendirme ihtiyacı-

mızı, eskiyi sorgulayan başkaldıran yanımızı yok etmek için uğraşır ve benliğimizi, kendimize olan güvenimizi yok eder. Kendinden hoşnutsuz, kendine güvensiz insanı yönetmek yönlendirmek daha kolaydır çünkü.

Sermaye en çok; sömürüldüğünü sorgulamayan, dirsek çürüten işçiden elde edilir. Kapitalizm; işçiden itaat bekler, işçinin sorgulaması yasaktır ve başkaldırma cezalandırılır. Çocuklar kapitalizm için birer problemdir çünkü çocuklar doğuştan bilim insanlarıdır. Her şeyin nedenini sorgularlar. Cevabı beğenmediklerinde “Neden?” demeye devam ederler. Her yeni neslin bu durmak bilmeyen sorgulamaları her şeyi yeniden düşünme ve düzenlemeyi zorunlu kılar. Çünkü her yeni nesil; sorgulama yoluyla kapitalizme karşı gelecek, sömürüye son verecek potansiyeli de içinde barındırır.

Kapitalizm çocukların adaletsizliği sorgulamamaları ve kabullenmeleri için yoğun bir ideolojik savaş yürütür ve bu süreci ailede başlatır, okulda pekiştirir, iş hayatında güçlendirir. Kendine güvensizlik, kendimizi değersiz hissetmek bizi mutsuz eder ve kendimize, çevremize karşı suçlayıcı yaklaşmamıza neden olur. Ayrıca sürekli kendimizi suçlamakta daha fazla özgüven kaybına neden olur.

KAPİTALİZM İNSANI KENDİNE, EMEĞİNE YABANCILAŞTIRMIŞTIR

Kadınlığın veya erkekliğin ölçütleri ve nitelikleri; tekelleşmiş moda evlerinin ve kozmetik sanayinin pazar savaşımında belirlenirken değişimin hızı da yüksek bir tüketim sağlamayı amaçlamaktadır. Toplumsal başarı, her alanda yüksek tüketim ile özdeşleşirken tüm insani ilişkiler -sevgi, aşk, dostluk- ticareti yapılabilen birer nesne olmuşlardır. Kapitalist toplum manevi hazları vurgulayarak sonuçta aşkı, estetiği ve diğer duyguları da metalaştırmıştır.

Marks'a göre insanlık tarihi; insan varlığının giderek gelişmesi, ama aynı zamanda giderek yabancılaşması anlamına gelmektedir.

Yabancılaşmış insan, dış dünyaya karşı kendini sorumlu hissetmeyen pasif bir seyircidir. Marks'ın, insanın "emeğine yabancılaşması" olarak adlandırdığı bu süreç insanın yarattığı ürüne, topluma ve kendi varlığına yabancılaşmasıdır. Çünkü insan kendini emeği ile var eder, eğer bu olgu kapitalist sistemde olduğu gibi ortadan kalkarsa insan kendi varlığını, varoluş nedenini unutmuş demektir ve bu da insanı bunalıma, amaçsızlığa ve mutsuzluğa sürükleyen umutsuz bir süreçtir.

Marks, en yabancılaşmış toplumsal sınıfın işçi sınıfı olduğunu savunmuştur. Çünkü kapitalizm; işçiyi emeğine, yarattığı ürüne yabancı hale getirmiştir. Kapitalizm; toplumun -ödenmesi gereken insani bedele bakmaksızın- maddi gereksinimleri ön plana çıkarmış ve bu amaçla mümkün olan en fazla maddi zenginliği gerçekleştirmeyi amaç edinmiştir. Bunun insan üzerindeki etkisi; suçluluk, alkolizm, ruh hastalıkları, uyuşturucu madde kullanımı, çeşitli psikolojik ve sosyo-psikolojik rahatsızlıklardır. İnsanların artan yalnızlığı, tecrit duygusu, birbirlerine olan güvenin yok olması ve bunun sonucu gelişen bireycilik... Kısacası insanların toplumsal yaşama ilişkin olarak geliştirdikleri insani değerlerin yitirilmesine yol açmıştır.

Kapitalizm, insanı diğer canlılardan ayırt eden temel özellik olan yaratıcılığı yok eder. Tüketim; insanları düşünmekten, yaratmaktan alıkoyan ve yabancılaştıran bir kısır döngüdür. Kapitalizmin "Rasyonalizm" ve "Prodüktivizm" ideolojisi, pazar koşulları içerisinde en fazla üretimi amaçlar. Bu sistem içerisinde insanlar, yalnızca makinelerin bir parçasıdır ve bunun yanı sıra tüketim aracına dönüştürülürler. Yani kapitalist toplumun yarattığı birey; her türlü yaratıcılıktan uzak, tüm toplumsal değerlere yabancılaşmış ve tek kuralının daha fazla tüketmek olduğu bir insandır.

Kapitalizm insanı tek düze bir yaşama mahkûm eder. Tek düzelikten çıkmanın "çaresi" olarak da çeşitli aktivite alanları yaratmıştır. Örneğin spor, artık insanın fiziksel gelişmesini ve sağlıklı yaşamasını

sağlayan bir eylem değil onu oyalamak ve vakit geçirtmek için dev örgütlerin tekeline aldığı bir meta alanı olmuştur.

Kapitalizmde sanat ancak pazardaki değişim değerine bağlı olarak bir anlam taşımaktadır. Müzik; dev şirketlerin tek merkezde oluşturduğu beğeni standartlarına göre belirlenirken, insanların hangi müziği dinleyip beğeneceğine de onlar karar verir.

Kapitalist pazarda bolluk ve tüketim, kaynakların kötü kullanımına ve israfa yol açan bir kargaşa ortamına neden olmaktadır. Böylece önlenemez hale gelen ruhsal yorgunluk, gerilim giderek amaçsızlığı ve anlamsızlığı egemen kılmaktadır ve manevi bir boşluk yaşanmaktadır.

Marksizmin amacı insanın kendisini kuşatan Kapitalist yapay koşulları kırarak kurtuluşa ulaşmasıdır ve insanın özgür, kendi varlığına yabancılaşmadığı üreticiliğine dönmesi, bütün yönleriyle gelişmiş ve kendini bulmuş bir insan olarak yeni bir toplum yaratmasıdır. Kapitalist toplumun yarattığı insan, manevi boşluk içindedir ve insan doğası gereği manevi boşlukları doldurma ihtiyacı duyar. Bunun bilincinde olan kapitalistler, Orta Çağ'ın karanlığı olarak adlandırdıkları dine sarılıp insanın manevi boşluğunu dinle doldurmak için her türlü olanak ve yatırımı yaparlar.

Kapitalist sisteme ayak uyduranlar ayakta kalır. Bu ayakta kalan kesim, başarıya ulaşmak için her yolu mübâh sayar, bu yolda hiçbir değer yargısını kabul etmez. Kapitalizm önce arzı sonra talebi oluşturur. Gerekli olmayanları gerekliymiş gibi gösterir ve ona sahip olmanın her şey sahip olmamayı ise eksiklik gibi göstererek tüketimde bir süreklilik sağlar.

Sistem tüketmek üzerine kuruludur. Tüketimini artıran ülkeler büyümüş sayılır. Milli Gelir rakamları da tüketim üzerinden hesaplanır. Kapitalizmin “tüketeceksin” emrine uymazsanız, ideologlarının söyleyişleriyle “arz fazlası” oluşur ve sistem krize girer; sorumlusu da

siz olursunuz. Dünyada yaşayan 8 milyar insanın yarısından çoğu açlıklarla boğuşurken bu arz fazlasının ne anlama geldiği sorusunu ise sosyalistler dışında kimse sormaz.

Yaşamınız boyunca size zaman kazandıracığına, yaşamınızı kolaylaştıracağına ve refah düzeyinizi yükselteceğine inanarak satın aldığınız aygıtların taksitlerini ödemek için gece gündüz çalışmak zorundasınızdır -elbette iş bulabilirsenez. İş bulamayanları kapitalizm çok da dert edinmez. Tüketebilenler bugün için mali piyasa denilen köpüklerin desteğiyle de olsa sistemi bugün için besleyebilmektedir. Keynes de işsizlik ortamında ekonominin dengeye gelebileceğini, korkulmaması gerektiğini söylemişti. Kapitalist sistem aslında toprak ağalığı-derebeylik sisteminin gelişmiş bir modelidir. Bu gelişmiş feodal yapı bütün dünyayı sardıkça savaşların sayısı ve etkisi daha da arttı. İnsanlar daha çok çalışıp daha az para kazanır oldu.

Kapitalizm, hedeflere ulaşmak için herkesten daha hızlı koşmamızı söyler. Her ulaşılan hedeften sonra yeni hedefler belirir. Sonra yeni bir hedef, sonra başka bir hedef... Alınması gerekli olan bitmek bilmeyen uyarıcılar, sertifikalar, diplomalar ve bunlar için harcadığımız sürüyle para... Onların istediği yolda durmadan koşarız. Ama neyin üstünde koştuğumuza bakamayız hiç. Aslında koştukça tıpkı bir hamster gibi farkında olmadan kapitalizmin çarkını döndürürüz.

Her an milyonlarca insan uzaklarda gösterilen içi boş hedeflere ulaşmak için durmadan koşuyor ve biz koştukça çark daha da hızlı dönüyor. Çark hızlandıkça bizler daha da hızlı koşmak zorunda kalıyoruz. Peki, önümüze koyulan bu hedeflere ulaşmak zorunda mıyız? Koşmayı biran için bıraktığımızı düşünelim. Bu durumda ne olur? Diğer insanlar koşmaya devam ediyor ve çark da dönmeye devam ettiği için bizi ezer geçer. Sabahın altı buçuğunda uyanıp otobüs kuyruklarında aç ve uykulu bir halde sıra beklerken ve kendi talihlerinin neden kara olduğunu düşünürken nasıl bir çarkı döndürmekte olduklarını anlayamazlar belki ama bir şeylerin ters

gittiğinin farkındadırlar ve en azından sürüden ayrılmamış olmanın güvenini yaşarlar.

Halkın büyük çoğunluğu ne olup bittiğinin farkındadır ama kredi kartı borçları, çocuğun okulu, bitmek bilmeyen istekler, ihtiraslar o kadar meşgul eder ki onları bu kadar derdin içinde çarkın üstünde koşmayı bırakmanın intihar etmek anlamına geldiğini bilirler.

Peki, bu kapitalizm çarkını durdurmak için ne yapmak gerekir? Karl Marks herkesin aynı anda koşmayı durdurması gerektiğini söylemiştir. Buna da devrim demiştir.

SOSYALİZMİN KAZANIMLARI

YENİDEN DOĞUŞ

*Bir keder kavanozunu sırtlayıp,
ta ilk çocukluğumuzdan beri,
kendimizden geçerek şarkı söyledik
şeftali ağaçları altında sabahleyin.*

*Öküzler geviş getirirlerdi,
ve çanları çingırdardı ve sürçerdi,
ellerimiz hafiften akar gibi
batırırdık parmaklarımızı tuza.*

*Kim derdi ki bir kasırga saldırarak bize
ve öküzler gidecek savaşa?
Ama biz de gittik arkalarından,
biz de, tüfeklerle, baltalarla.*

*Düşenin anıtı yok.
Ama insanlar o kavanozu kırdı,
kızgın yüreğimde parıldayan,
sırtımda taşıdığı o ikon lambasını.*

*Duyarız şimdi coşkusunu
güneşli ve yaygın ovaların,
makinalarla evcilleşen nehirlerin,
dolu tanelerle iki büklüm başakların.*

*Kim derdi ki Bulgaristanınız
böylesine fabrikalar kuracak,
çobanlar uçuracak her mandıradan
ve taze peynir dolu fiçılar.*

*İnsanın kurduğu bu geniş yol
herkes için pırıl pıl parlayacak;
koşacak elde dokunmuş ak bir önlük gibi
düş denizine doğru!"*

Lalyu Marinov - Lamar

SOSYALİZMDE EĞİTİM

*“İlköğretimde en başarılı sınıf, bir yıl Lenin sınıfında ders görmeye hak kazanıyordu. Bireysel başarı yerine sınıfça, kolektif başarı esas alınıyordu. Sınıfın başarısı esastı. Lenin sınıfına girdiğimiz zaman çocukların bakışlarındaki bir gurur dizi okunuyordu(...)
Lenin’in şu sözleri duvarda okunuyordu:
Okumak, okumak ve okumak” (İşte Sovyetler Birliği)*

Kapitalizmde eğitim sistemi, daha fazla kâr elde edecek şekilde örgütlenir. Eğitim; sadece kapitalistlerin işine yarayan, daha fazla kâr etmelerini sağlayan bir işlev görür. Dolayısıyla bu sistem, halkın bir kesimini burjuvaların kârı için üretim yapacak kalifiye eleman olarak yetiştirir. Halkın geriye kalan kısmının özel bir eğitime ihtiyacı yoktur!

“Eski okul kitabı bilgiler okuluymdu. Gençleri yararsız, gereksiz, cansız, beyinlere yük olan, genç kuşağı aynı kalıptan çıkmış bürokratlara dönüştüren bir yığın bilgiyi özümlemeye çalışıyordu.” (Proletarya Kültürü-Lenin)

Lenin, kapitalizmin eğitim sistemiyle ilgili bu tespiti yüzyıl öncesinde

yapmıştır. Kapitalizmde, özünde değişen bir şey olmadığı için eğitim sisteminde de değişen bir şey yoktur.

Eğitimin cansız, ruhsuz, anti-bilimsel hali bizim gibi yeni sömürge ülkelerde daha da vahim boyuttadır. Türkiye gibi geri bıraktılmış ülkelerde eğitimin temel amacı tekellere teknisyen yetiştirmektir. Hukuk, tıp, mühendislik, öğretmenlik ve diğer tüm alanlarda yapılan budur.

İşbirlikçi tekelleri yönetecek, sermayenin sömürsünün sürekliğini sağlayacak yönetici kadrolar zaten özel okullarda yetiştirilir. Bu özel okullar halk çocuklarının düşlerinde dahi göremeyecekleri okullardır. Halk çocukları arasında çalışkanlığı ve kapasitesiyle öne çıkan küçük bir kesimi okullar tarafından devşirmeye çalışılır. Burs, yurtdışı eğitim vs. ile hayatlarının en verimli dönemlerini tekellere vermeyi kabul ederler. Ve genellikle verilen rüşvetle işbirlikleştirilirler, halktan koparlar. Dolayısıyla ülkemizde eğitimin hayatla bağlantılı olması söz konusu değildir. Üretimden kopuk, kuru, cansız, gençleri tek kalıptan çıkmış gibi tek tipleştiren bir eğitim vardır ülkemizde.

Ülkemizde eğitimin üretim ile tek bağlantısı staj çalışmasıdır. Staj, meslek okullarında ve üniversitelerde öğrencilerin emeğinin sömürülmesi için bir araç olarak kullanılır. Hemşirelikten öğretmenliğe, avukatlığa kadar birçok meslek eğitiminde staj zorunludur. Staj döneminde ise gerçekten işin incelikleri değil aksine işin hamallığı öğrenilir.

Tıp öğrencileri 6. sınıfta 36 saatlik nöbetler tutmaya başlarlar, avukat stajyerleri dosyaları taşımakla işe başlarlar -hatta çoğu çay servisi ile başlar işe. Doğal olarak bu eğitim sisteminden kendi alanında uzmanlar değil teknokrat insanlar yetişir. Mesela bir inşaat mühendisi öğrenim hayatı boyunca bir kere bile harç karamaz ama teorik olarak harçta hangi malzemeler olacağını bilir.

Kitabi bilgiler, liseden üniversiteye eğitimin neredeyse her aşamasında cansız bir şekilde okutuluyor. Ondandır ki aslında aldığı eğitime yabancılaşan bir gençlik yetişiyor. ÖSS’de, LGS’de ve öğrencilerin bile sayısını şaşırdığı sınavlarda sıfır çeken okul birincilerinin çokluğu bunun kanıtı değil mi? Her ne kadar birçok kapitalist ülkede ilköğretim zorunlu olsa da eğitim pratik hayattan kopuktur.

Yüksek eğitim vermek bir yana halkın önemli bir kısmı okuma-yazma dahi bilmez. Türkiye’de yetişkin nüfusun yüzde 15’i okuma-yazma bilmiyor. Yani neredeyse yetişkin her 10 kişiden birinin okuması yok. Zira çocukluk yıllarında okulda olması, eğitim görmesi gerekirken yoksulluktan dolayı ya fındıkta ya pamukta ya da atölyededirler.

Öğretim yılının başlamasından önce yatırılması gereken harçlar için çoğu öğrenci yaz tatilini dinlenmek yerine çalışarak geçirmekte, okula bedenen ve zihnen yorgun bir halde başlamaktadır.

Tüm bu zorlukları bir şekilde bitirip okuyabilen kesim için ise bir gelecek yoktur. Ülkemizdeki diplomalı işsizler ordusu her gün büyümektedir. Güncel bir örnek olarak atanamayan 800 bin öğretmen karşımızda duruyor. MEB’in verilerine göre 200 bin öğretmen kadrosu açığı olduğu halde atanmamaktadırlar -ki Milli Eğitim Bakanlığı’nın bu konudaki yaklaşımı da düzenin diplomalı işsizlere bakışının somut bir ifadesidir. “Kadro açığından fazlası”, “Kendine başka işler bulsun” diyerek bir anlamda “kendi başınının çaresine bakın”, “mesleği seçerken bana mı sordunuz” demeye getirmektedir. Yetişmiş öğretmenine böyle bakan bir zihniyetin diğer mesleklere değer vermesini beklemek safdillik olur herhalde. Mesela, Kamu Yönetimi bölümünden mezun olup da kendi alanında iş bulanların oranı yüzde 10’un altındadır. İktisattan mühendislik bölümlerine kadar birçok meslek ülkemiz açısından geleceği olmayan kelimenin tam anlamıyla diplomalı işsiz yetiştiren bölümlerdir.

Diplomalı ve diplomasız işsizlik tesadüf değildir. Bizim ülkemize özgü

de değildir. Bunu Tayyip Erdoğan da itiraf etmektedir: “Gençler, bakınız her üniversiteyi bitiren veya tüm halk iş sahibi olur diye bir kaide yok. Dünyanın hiçbir yerinde, ABD başta olmak üzere halkın tümüne iş sağlamıştır diye bir gerçek yok.” (30 Eylül 2009 basından)

Tayyip Erdoğan ne emperyalistlerin ne de kendisi gibi işbirlikçilerin yüksek öğrenim mezunlarına iş yaratamayacağını söylerken haklıdır. Yalnız her zaman yaptığı gibi bunu bir yalanla birlikte söylemektedir. “Dünyanın hiçbir yerinde” derken yalan söylemektedir. Çünkü dünya işsizlik sorununu çözen, eğitimi hayattan koparmayan ülkeler görmüştür.

Sorunlarımız çözülmez değildir, çözülür. Ancak kesin olan bir şey varsa bu düzenin bu sorunları çözemeyeceğidir. Eğitimle ilgili sorunlar Avrupalılaşılrsa da Amerikalılaşılrsa da çözülmez. Onların eğitim sistemine bakışını ortaya koyduk. Ekonomik sistem olarak kapitalizmi benimsedikleri müddetçe bu sorunları çözemeyeceklerdir.

Sosyalist ülke deneyimleri net olarak gösteriliyor ki eğitim sorunu köklü bir şekilde çözülebilir. Örneğin, Küba’da devrim öncesinde yetişkin nüfusun dörtte biri okuma yazma bilmiyordu. Okuma-yazma bilen her 10 kişiden biri de bunu kısmen beceriyordu. Yani neredeyse nüfusun üçte biri bir ilköğretimden bile yoksundu. 1917’den önce Rusya’da da durum faklı değildi. Yetişkin nüfusun üçte ikisi (her yüz kişiden 65’i) okuma-yazma bilmiyordu.

Eğitim halka verilen değerın temel ölçütü kabul edilmiş, devrimi yapan tüm ülkelerin neredeyse ilk yaptığı bir okuma-yazma seferberliği ilan etmek olmuştur. Bu ülkelerde neredeyse okuma-yazma bilmeyen insan kalmamıştır. Küba deneyimi diğer Sosyalist deneyimler arasında daha dikkat çekicidir. Sosyalizmin halkın sorunlarını çözme kararlılığını gösterir. Halka verilen değeri ve sosyalizmin tek alternatif olduğunu daha net gösterir.

Devrimin ikinci yılında yani 1961 senesinde okuma-yazma sefer-

berliği ilan edilir. Küba'daki tüm okullar kapatılır. Bütün öğretmenler ve öğrenciler okuma-yazma bilmeyen halk kitlelerinin arasına gönderilir. Şehirlerde ulaşılmayan tek bir mahalle, kırlarda tek bir köy veya mezra kalmaz. Okul bir ağaç altıdır bazen. Bazen bir köy evidir. Bazen apartmanda merdiven boşluğudur. Bazen top sahasıdır. Her yer okul! Öğretmen bazen ilkökul öğrencisidir, bazen ortaokul veya birden öğretmen ve okul bolluğuna kavuşur. 100 bin öğrenci ve öğretmen katılır kampanyaya. Hem öğrencidirler, hem öğretmen. Kampanya 6 ay sürer. Ülkede okuma-yazma bilmeyen kalmaz. 2000 yılı itibariyle okuma-yazma oranı yüzde 97'dir.

Eğitim parasızdır ve eşitlik ve dayanışma felsefesi üzerine oturur. Eğitim sürecinde öğrencilere yiyecek, giyecek ve tıbbi bakım parasız olarak verilir.

Sosyalizm halka sadece "okuma-yazma" öğretmedi. Aynı zamanda halkın çocuklarına eğitimin bütün olanaklarını da sundu. Küba'da 2000 yılı verilerine göre ülkedeki her 5 gençten biri yüksek öğrenim görmekte, her 5 gençten 4'ü ise orta öğretime devam etmektedir. Sosyalist eğitim sistemi; eğitime bir ruh katmış, hayatın gereklerine bağlamıştır. Eğitimi bilimsel temellere oturtmuş, yaratıcılığı yükseltmiştir. Küba'daki eğitim seviyesini daha iyi kavramak için ülkedeki bilim insanı oranına bakmak gerekir. Küba'da her bir kişi için bir bilim insanı ve mühendis bulunmaktadır. Bu oran emperyalist ülkelerin bile üzerindedir. Bizim ülkemizde ise parmakla sayılacak kadar az bilim insanı vardır.

1917'den önceki Rusya tablosu da devrimden sonra değişmiş, eğitim seferberliğiyle okuma-yazma bilmeyenlerin oranı sıfıra yaklaşmıştır. Kapitalizmin eğitimi bir meta olarak kullanıp paralaştırmasına karşılık sosyalist sistem, eğitimi sistemin temeli olarak görmüş ve Sovyetler'den Küba'ya, Demokratik Alman Cumhuriyeti'ne kadar sosyalizmin kurulduğu bütün ülkelerde eğitimin kapıları ardına kadar halka açılmıştır.

Devrim öncesi Rusya’ da okullardaki kız öğrenci sayısı %1 iken devrimden sonraki 10 yılda bu oran %30’a çıkmıştır. Çocuk ve yetişkin herkes için eğitim seferberliği başlatıldı. İşçi Fakülteleri (Rabfak) kuruldu. Eğitim ücretsiz ve mecburi hale getirildi. Böylece 1932’ de çocukların %98’ i bilfiil okula gidiyordu. Daha sonra Sovyetler Birliği %100’ lük okuma-yazma oranıyla bu konuda dünyada birinci oldu. Eğitim-öğretim seferberliği Sovyet halklarını bilim ve teknolojiye büyük başarılarla imza atan bir toplum haline getirdi.

Devrimden önce ülkede toplam 848 mühendisten sadece 3’ü kadındır. Devrim sonrasındaki 50 yılda sadece St. Petersburg kentindeki 76 bin mühendisin 24 bini kadındı. Her alanda kadının önünü açan sosyalizm uzaya bile gidecek kadar eğitmiştir. Valentina Tereskova isimli Sovyet kadını uzaya ilk çıkan kadın olarak tarihe geçmiştir.

Sosyalizm halka okuma bilincini de kazandırdı. Kendine özgü bir sosyalist bilinç kazanan Çin halkının okuma tutkusu çokça verilen bir örnektir. Taksi şoförleri bile müşteri beklerken kitap okurlar. Hatta genç kızların çeyizlerini kitap sandığında topladığı anlatılır.

Çin’de hayat kadınlarının bile eğitilip o hayattan kurtarılması, onurlu, iş sahibi yapılması, Makarenko’nun kapitalizmin sokağa ittiği çocukları eğitip onlardan toplumun yeni yazarlarını, mühendislerini, çiftçilerini yaratması sosyalizmin eğitime verdiği değer yanında aynı zamanda eğitiminin bir başka alanındaki başarısıdır.

Sosyalist ülkelerde eğitimin tüm halk tabakalarına yayılması amaçlanır. Eğitimin sadece küçük bir azınlığa değil, özellikle yoksul halk tabakalarına ulaştırılması hedeflenir. Küba’ da en ücra köylere bile okuma-yazma götürülen anlayış bakın sosyalist Rusya’da nasıl ortaya çıkıyor; *“Yüksek öğrenim kurumlarındaki öğrenci işçilerin oranının % 54,4’e, çalışan köylülerin oranının % 16,5’e yükseldiğine işaret etmeliyiz”* diyor Stalin. Bu ne demektir? Bunun ne demek olduğu

ancak o dönemdeki ileri kapitalist ülkelerin durumuyla kıyaslanırsa anlaşılabilir. Stalin böyle bir kıyaslamaya devam ediyor: *“Almanya’da yüksek öğrenim kurumlarındaki öğrencilerin arasında işçilerin oranı 1923-33 ders yılında % 3,2 ve küçük köylülerin oranı % 2,4 idi.”* (Leninizmin Sorunları / Stalin) Yani üniversiteye gidenlerin % 90’ı zenginlerdi.

Sosyalizmde eğitimin amacı yeni insanı yetiştirmektir. Toplumun tüm kesimlerine yayılan, bilimsel bir temelde eğitim; coşkulu, her sorunun bilimsel çözümü olduğuna inanan, dünyayı fethetme coşkusu duyan eşit insanlar yetiştirir. Eğitimin her aşamasında öğrenciler hayatın içindedir. Öğrendikleri bilgileri hayatta sınavarak öğrenirler. Ve hiçbir şekilde öğrencilerin emekleri sömürülmez. Örneğin *“Çin’de eğitimin önemli bir parçası özellikle kültür devriminden sonra okumayı el emeğiyle birleştirmektir. Onlara göre bir işçi toplumunda eğitim, insanları emekten ve yaratmaktan koparmamalı ‘ruhsal aristokratlar’ yaratmamalı.”* (Kızıl Çin’de Kadınlar / Akademi Yayınları / S: 40.41) “Ruhsal aristokratlar” yetiştirmeyen eğitim politeknik eğitimdi.

Sosyalizm; politeknik eğitim sistemiyle daha baştan eğitimi üretimle beraber ele alarak, teori ve pratiği birleştirir. Örneğin Küba’da öğrencilerin her sene için iş eğitim stajı var. Böylece öğrenciler yetiştirildikleri alandaki teknolojiyi ve üretim sürecini daha iyi, yakından tanıyorlar. Bir iş sektöründe çalışanlar ise öğrencilerle daha yakın olmak için o sektörle ilgili eğitim olan öğrencilerin derslerine giriyorlar. Yani hem öğrenciler, hem işçi ve idareciler sürekli bilgi-deneyim alışverişindedir.

Sovyetlerde ilk dört yılın ardından 4 yıllık atölye dersleri başlar. Burada gençler henüz hayata yeni adım atarken temel bilgi ve iş becerisi kazanmaya başlar. Çin’de ise 1958’de birbirleriyle iç içe okullar, çiftlikler ve fabrikalar kurulmuştur. Eğitim ve üretim kelimenin tam anlamıyla birleştirilmiştir denebilir.

Daha baştan üretimle iç içe eğitim alan insanlar için işsizlik sorunu yoktur. Ve bu anlamda gelecek kaygısı da yoktur. Sosyalist eğitim sistemi ülkenin ihtiyaçlarına göre planlandığından dolayı gereğinden fazla mühendis, doktor, öğretmen yetiştirmez. Ülkemizdeki 800 bin atanmayan öğretmen gibi çarpıklıklar ancak kapitalist ve bağımlı ülkelerde olur.

BİR ÖĞRENCİYE BİR ÖĞRETMEN

Sayısı birkaç yüz bine ulaşacak kadar atanamayan öğretmenin olduğu bir ülkede yaşayınca garip gelebilir, Küba'da öğrencinin ulaşım problemi yaşamaması halinde o öğrenci için tek bir öğretmen gönderilebiliyor. Hem öğrenciye, hem öğretmene, hem de bilime verilen değeri göstermek açısından çok önemli bir uygulama. Sadece bu şekilde değil eğer öğrenci organize bir eğitime katılmayı talep ederse -yani arkadaşlarıyla birlikte eğitim görmeyi- öğrencinin ulaşımı tüm araçlar kullanılarak -helikopter de buna dâhil- sağlanmakta.

ÜCRETSİZ EĞİTİM, ÖĞRENCİ BURSLARI VE YURLAR

Ülkemizde üniversite öğrencileri açısından en büyük sorun, öğrencinin olanaklara ulaşması için gerekli maddi imkânları bulamamasıdır. Hem burs hem de yurt bulma konusundaki bu sorun Küba'da aşılmış durumda. Bunun yanı sıra anayasal olarak da, uygulama olarak da Küba'da eğitim tamamen ücretsizdir. Ülkemizdeki gibi öğrencilerin bir kısmına değil tüm öğrencilere burs sağlanmakta. İhtiyacı olan öğrenciler ise üniversite yurtlarında barınmakta.

ENTERNASYONAL DAYANIŞMA

Küba sadece kendi vatandaşlarına değil Latin Amerika'da eğitim için

gerekli geliri olmayan öğrencilere de eğitim olanağı sunuyor. Küba-lı öğrencilerin yararlandığı olanaklar, aynı şekilde başka ülkelerdeki öğrencilere de sunuluyor. Ayrıca öğrenci isterse kendi ülkesinde meslek yaşamını sürdürebiliyor. Küba'nın dünya ölçeğinde en iyi olduğu alan olan tıp eğitimi sayesinde, mezun olan doktorlar birçok ülkede hizmet vermekte.

GELECEKTEN UMUTLU GENÇLİK

Küba'daki eğitim sadece doktor yetiştirmeye yönelik değil. Tıp alanında oldukça ileri olan ve çeşitli ülkelere tıp alanında destek veren Küba, günümüzün teknolojik gelişmelerini takip etmek için bilişim alanında da oldukça ciddi çalışmalar yapmakta ve bunun için Bilişim Üniversitesi bulunmakta. Küba'da öğrenciler bürokrat olarak değil yeteneklerini en açık, en yalın biçimde kullanabilecekleri meslekleri icra etmek için eğitim görüyorlar. Ülkemizdeki uygulamanın aksine öğrenciler üretim sürecinin bir parçası olarak eğitimlerini devam ettiriyorlar -yani öğrencilerin üretimden kopuk, sadece sınavlar, projeler, not odağında yaşadığı bir ortam bulunmuyor.

SOSYALİST ÜLKELERİN EĞİTİM ANLAYIŞINA DAİR KISA KISA BİLGİLER

SSCB'de okur olmayanların oranı devrim sonrasında sıfıra inmiştir.

SSCB'yi oluşturan ülkeler farklı dillerde konuşuyorlardı. Bu nedenle okuma-yazma seferberliği aynı zamanda iletişim dilinin de ortaklaşması için yapıldı. Okuma-yazma seferberliği 1918'den 1939 yılına kadar sürdü. 1926'da okur-yazar oranı %56,6'ya çıkarken, 1939'da Sovyet halkının neredeyse tamamı okuma-yazma biliyordu.

Sovyetler’de devrimin daha ilk yıllarında çocukların %100’ünün okula kaydolması sağlanmıştır.

Sovyetler Birliği’nde mecburi eğitim 10 yıldır. 6 yaşındaki bir çocuk hazırlık sınıfına gidiyor ve ondan sonra bizim ilk-orta-lise dönemini de kapsayan bir öğretim süresini tamamlıyor. Bu sürenin sonunda mezun olanların %90’ı yüksek okula gidiyor, geri kalan bir teknik okula ya da iş yaşamına atılıyor.

Küba’da zorunlu eğitim 9 yıldır.

Küba’da devrim öncesi okumamışlık oranı yüksek seviyede idi. Devrim sonrasında -1960 yılında- Fidel Castro bu gerçeği halka anlattı. İki yıllık orta öğretimden daha ileri eğitim görmüş olanlardan bir gönüllü istedi. Bu çağrıya toplumun tüm tabakalarından 5 bin kişi cevap verdi.

Bu gönüllü öğretmenler dağlık bölgelerde kurulan kamplarda özel eğitim gördüler. Ortalama 50 gönüllüye 1 öğretmen verildi. Gençler gündüz, yetişkinler ise akşamları bu kurslara devam ettiler. 1961 yılı bütünüyle “eğitim yılı” ilan edildi. Bütün nüfus okuma-yazma seferberliğine katıldı. Halkın %23,6’sı, yani hemen hemen dörtte biri okuma-yazma bilmiyordu. Öncelikle okuma-yazma bilmeyenler araştırıldı. Kimler olduğu ve nerede oturdukları tespit edildi. Daha sonra öğretmenler ve öğrenciler için milyonlarca kitap basıldı. Yalnız okullarda değil evlerde, dükkânlarda, büro ve fabrikalarda derslikler açıldı. Bir kısım gönüllü öğretmen ülkenin dağlık bölgelerine giderek ömürlerinde kitap yüzü görmemiş çiftçilerle ailelerine okuma-yazma öğrettiler.

Kısa sürede eğitim ordusu 271 bin kişiye ulaştı. Bunların 121 bini normal günlük işlerini yaptıktan sonra günde ortalama iki saat kadar eğitim seferberliğinde çalışan “halk öğretmenleriydi.” Eğitim ordusunun 100 binin üzerindeki geri kalan kısmı ise aynı

zamanda öğrenimlerine devam eden okul çağındaki çocuklar oluşturuyordu. Bunlara “brigadista” deniliyordu. Okulları tatile girince belli bir köylü ailenin yanına gönderilir, orada 3-4 ay köylü ailesiyle birlikte yaşayarak hem onlara ders veriyor hem de işlerine yardım ediyordu. Kızlar da köylük bölgelerde ders veriyor ve bir ortaokul öğretmenin başkanlığında gruplar halinde yaşıyorlardı.

Brigadistaların yeterli olmayacağı anlaşılınca halktan takviye istendi. Bu çağrıya 15 bin kişi cevap verdi ve *“Ya Vatan Ya Ölüm Tugayı”* nı kurarak köylere dağıldılar. Eğitim seferberliğinin sloganları şunlardı; *“Biliyorsan öğret, bilmiyorsan öğren”*, *“Her Kübalı bir öğretmen, her ev bir okuldur.”*

Bu seferberlikler sayesinde ülkede okuma-yazma bilmeyen neredeyse kalmadı.

Küba’da ders kitapları parasızdır. Her yıl milyonlarca ders kitabı basılmaktadır. 1967’de basılan ders kitapları 5 milyonu bulmuştur. Yayınlanan çeşitli kitapların toplamı devrimden önce 1 milyonu bulmazken sadece 1967 yılında bu miktar 8 milyonu aşmıştır.

Sosyalist ülkelerin tümünde eğitim parasızdır. Bireysellik ve rekabet yerine eşitlik ve dayanışma esastır.

Çin’de devrim öncesi okuma-yazma oranı %10’du. Devrim sonrası Sovyetler Birliği’ nin okuma-yazma seferberliğini örnek almıştır.

Çin’de 17 yaşına kadar kız-erkek tüm çocuklara teorik ve pratik eğitimin temelleri verilir. Öğrenciler kendi anadillerinden eğitim görürler. Birleşik eğitim ilkeleriyle birlikte öğrenciler öğrenimlerini işlerine giderken bile sürdürebilmeleri sağlanmıştır.

Bugün Küba’daki okullarda çocuklara her gün bir bardak süt veriliyor.

Bütün sosyalist ülkelerde çocukların beslenme, giyim ihtiyaçları devlet tarafından karşılanır.

Sovyetler Birliği'nde öğrencilerin okullarında dâhil oldukları düşünce, tartışma grupları mahallelere taşınır.

Hemen hemen bütün mahallelerde genç komünistlerin ve gençlerin eğitim gördükleri öncü evleri, atölyeleri; gençlerin yaşamın her alanında eğitimine katkıda bulunmuştur. Aynı zamanda gençlerin ülkelerini ve dünyayı yorumlayabilmelerini sağlayıp, zihinsel olarak eğitilmiştir.

Tiyatro, bale, film gösterimleri, radyo, televizyon, konserler eğitime büyük ölçüde katkıda bulunur.

Küba'da her müzede bir sınıf bulunuyor. Öğrenciler yıl boyunca bu sınıflarda öğrenim görmektedirler. Böylece küçük yaşlardan itibaren hem ülkelerini tanımış oluyorlar hem de kültürel mirası nasıl koruyacaklarını öğreniyorlar.

Bilgisini arttırmak, yüksek öğrenim görme özlemi, Sovyet yaşamının belirgin bir özelliği durumua gelmiştir. Sovyetler Birliği'nde eğitim daha 1920-1930 yıllarında hızlı bir atılım kaydetmiştir. 1940 yılında ortaöğretim kurumlarındaki öğrenci sayısı 1914-1915 yıllarına oranla yaklaşık 3,7 kat artmıştır. Uzmanlaşmış öğretim kurumlarında bu oran 18 kat, yükseköğretim kurumlarında ise 6,5 kat artmıştır.

Bunu izleyen yirmi yıllık dönem öğrenci sayısındaki artışta yeni bir atılım kaydetmiştir. II. Paylaşım Savaşı sırasında ve savaş sonrasında yeniden inşa dönemi süresince bile (1940-1950) eğitim sisteminin bütünündeki öğrenci sayısı 1 milyon 223 bin kişilik bir artış göstermiştir. 20 yıllık dönemin ikinci on yılında toplam öğrenci sayısında 3 milyon 923 bin kişilik bir artış olmuş ve bu artış sonra gelen on yıllık dönemde yaklaşık olarak 27 milyonu bulmuştur.

Sovyetler’de II. Paylaşım Savaşı öncesi eğitim kurumları ve emekçilerin eğitilmeleri için yapılan harcamalar genel yatırım düzeyinden daha hızlı artmaktaydı. Öyle ki; birinci beş yıllık plana oranla ikinci beş yıllık plan da okulların bakımı ve mesleki eğitim için yapılan harcamalar 5 kat artmasına karşılık genel yatırımlar 2,2 kat artmıştır. Üçüncü beş yıllık plan; ilk 3,5 yılda yatırımları bir önceki planın toplam yatırımlarına oranla %3,5 artmıştır. Oysa aynı dönemde eğitim harcamaları %41 oranında artmıştır.

1939 yılında SSCB çalışan nüfusu içinde ortaöğretim veya yükseköğretim görenlerin oranı kentlerde %24,2 iken, köylerde %6,3 idi. 1974 yılında bu oranlar kentlerde %81’e ve kırsal alanlarda %60’a ulaşıyordu.

SSCB 1950’li yıllarda bilime ayrılan fonlar bakımından ABD’den geride kalmış iken 1960’lı yıllarda bu gösterge açısından dünya da en başta bulunuyordu.

HALK ANAYASASI TASLAĞI’NDAN;

Madde 25: “(...) d) Eğitim her düzeyde ücretsizdir. Öğrencilerden hiçbir biçimde kayıt parası, harç alınamaz. Barınma (yurt), beslenme, eğitim araç-gereçleri ve benzeri ihtiyaçları devlet tarafından karşılanır.”

SOSYALİZMDE BESLENME

Kapitalist sistemin çürümüşlüğünü hiç kuşkusuz en başta insanlığın büyük bölümünü sürüklediği açlık, yoksulluk, işsizlik ve sefalet koşullarında saptamak mümkün. Açlık sorunu, dünyanın en büyük kapitalist ekonomisine sahip olan “hayaller ülkesi” ABD’de bile can yakan boyutlardadır. 2005-2007 yılları arasındaki verilere dayanarak yapılan bir araştırma, ABD’nin 11 eyaletinde 5 yaş altındaki çocukların yüzde 20’sinden fazlasının aç kalma riskiyle karşı karşıya olduğunu gösteriyor. Bu gerçekliği, tesadüfi ve arızı (gelip geçici) bir olgu olarak gösterdikleri ekonomik krize bağlayarak kapitalist sistemi aklamaya çalışanlar açıkça yalan söylüyorlar. Çünkü ABD Tarım Bakanlığı’nın verilerine göre; ekonominin yükselişte olduğu bir önceki dönemde bile, ABD’deki ailelerin yüzde 11’i asgari gıda gereksinimini karşılayamayacak durumdaydı. Benzer bir olguyu dünyanın en büyük bankacılık merkezlerinden biri olan İsviçre için de söylemek mümkün: bu ülkede nüfusun yaklaşık yüzde 15’ini oluşturan 1 milyon kişi açlık sınırında!

Kuşkusuz yeni-sömürge ülkelerde açlık daha fazladır. Birleşmiş Milletler’in yayınladığı bir raporda, yeni-sömürge ülkelerde -yarıdan fazlası çocuklar olmak üzere- 900 milyondan fazla kişinin açlıktan ölme tehlikesiyle karşı karşıya olduğu belirtiliyor. Kapitalist ekonominin normal dönemlerinde bile bu sayıya her yıl 5 milyon kişi daha ekleniyor. Dünya nüfusunun yarısının -yani 4 milyardan fazla insanın- günde 2 dolardan daha az, 1,5 milyar insanın da 1 dolardan daha düşük bir gelirle yaşam savaşı verdiği dünyamızda; bilinen bir başka gerçek de her gün 18 binden fazlası çocuk olmak üzere toplam 25 bin kişinin açlıktan öldüğüdür. Diğer bir deyişle, siz bu satırı okuyup bitirdiğinizde iki çocuk daha açlıktan ölmüş olacak!

Bu utanç tablosunun üstünü örtmek için girilen “kurtarma” programlarına çeşitli burjuva devletler anlamlı fonlar akıttıklarını söylüyorlar. Örneğin; yeni-sömürge ülkelerde açlığı “gidermek” için kurulan gıda programına, burjuva devletler 219 milyon dolarlık yardım

yapmışlar. Oysa yalnızca silahlanma harcamalarına her yıl dünya çapında 1,5 trilyon dolar ayrılmaktadır! Bir başka deyişle, aç çocukları doyurmak için ayrılan her 1 dolara karşılık yaklaşık 8 bin dolarlık askeri harcama yapılmaktadır!

Burjuvazinin talepleri gıda ile de sınırlı değil, suyu da ticari bir meta haline getirip denetimini kendine bağlamak istiyor. Suyun ticari bir meta haline getirilmesi sadece içme suyunun özelleştirilmesini sağlamayacak tüm su kaynaklarının ve suyollarının emperyalist su tükellerinin denetimine geçmesi anlamını taşıyacaktır. Suyun piyasa ekonomisine açılması halinde tarımsal üretimin en önemli girdisi olan ve verimlilik üzerinde büyük etkisi bulunan su, paralı duruma gelecek. Dünyada kullanılabilir suyun %70'e yakınının tarımsal üretimde kullanılıyor olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda bunun ne anlama geleceği açık. Tarımsal üretimde de parası olan suyu kullanabilecek. Suyun paralı duruma gelmesiyle birlikte çiftçi; suyu kullanamayacak, tarımsal üretim gerileyecek, verimlilik düşecek, gıda fiyatları yükselecektir.

Hâlihazırda dünya nüfusunun üçte biri güvenli içme suyundan mahrum olarak yaşıyor. Her gün sayıları on binlerle ifade edilen insan bu yüzden ölüyor. Afrika'nın büyük bölümü, Ortadoğu ve Meksika gibi bölgelerde mevcut su rezervleri hızla tükeniyor. Mevcut su kaynakları tükenirken suya olan bağımlılık ve kişi başına su tüketimi gittikçe artıyor. Su sorunu büyüdükçe de sermayenin suyu ticarileştirmesi ve suyun pahalılaşması paralel ilerliyor. Sermaye, krizini bir fırsata dönüştürerek buradan da kârına kâr katmaya çalışıyor. Emperyalist şirketler, bir yandan su kaynaklarının kirlenmesine ve yok olmasına yol açarken aynı şirketler su ticareti yapan şirketlerin de başını çekiyor. Dünya Su Konseyi'nin de, bu şirketlerin de suyun özelleştirilmesi politikalarını hayata geçirmek için kurulan paravan bir örgüt olduğu biliniyor. Dünya Bankası ve yerel hükümetler, bu şirketlerin kirli yatırımlarına ve su şirketlerine kredi, teşvik ve alım garantileri ile her türlü kolaylığı sağlıyor.

Su ‘sanayinin’ kârı, şimdiden petrol sanayinin kârının yarısına ulaştı. Suyun piyasalaştırılması, dünyadaki gelir eşitsizliği ile birlikte tam bir su adaletsizliğine yol açmakta.

Dünyada kullanılan suyun %85’ini nüfusun %12’si tüketmektedir. Aynı bölgede yaşayan farklı toplulukların suya erişimlerinde de adaletsizlikler var. Yoksullar hem “gelişmiş” ülkelerde hem de yeni-sömürge ülkelerinde kuraklıktan, su kirliliğinden, ya da aşırı tüketiminden doğan olumsuz sonuçlara en çok maruz kalanlar.

BURJUVAZİNİN GETİRDİĞİ ÇÖZÜM

DTÖ, IMF, DB, ABD ve AB şimdiki gıda krizi için bir kaç çözüm önerdiler. Teklif ettikleri en temel çözüm önerisi ticareti daha çok liberalleştirmek oldu. Böylece ülkelerde gümrük olarak kalmış koruyucu bariyerlerin bile tamamen yok edilmesini teklif ediyorlardı. Bize söylenen bunun gıda fiyatlarını düşüreceği idi. Söylemeye gerek yok ki tarımsal emperyalist şirketler kendilerini bundan çıkar sağlama-ya hazırlıyorlar. Ticaretin daha fazla serbestleşmesi gıdanın fiyatını düşürmek bir yana emperyalist şirketlerin insan gıda zinciri ve gıda fiyatları üzerindeki kontrolünü genişletecektir. Bu çeşit daha fazla liberalizasyon dürtüsü ABD, AB ve bunların kontrolünde bulunan kurumlardan sorumlu neo-liberal ideologların umursamazlığını açığa çıkarmaktadır. Serbest ticaretin gerçekte problemin nedeni olduğu düşünüldüğünde şimdiki krizin tedavisi olarak daha çok ticaret liberalizasyonu simsarlığı yapmak açıkça suçtur!

Aynı zamanda genetikleri değiştirilmiş (GD) ekinlerin açlığa son vereceği fikri teşvik edilmektedir. Gerçek şu ki, genetikleri değiştirilmiş ekinler çözüm değildir. Genellikle değiştirilmemiş ekinlere göre veriminin daha düşük olduğu ispatlanmıştır. Ayrıca GD ürünlerin sağlığa verdikleri zarar uzun vadede bir felaket olabilir.

HALKIN GETİRDİĞİ ÇÖZÜM

Latin Amerika'da Venezüella, Bolivya ve Nikaragua gibi bazı ülkeler gıda krizine neo-liberalizmin dayatmalarını kırarak çözüm getirmeye çalıştılar. Bu ülkeler Küba ile birlikte Bolivarian Alternatives for the America's –ALBA'yı (Amerika için Bolivarıcı Alternatifler) kurarak serbest ticarete karşı geçerli bir bölgesel alternatif oluşturma girişiminde bulundular. ALBA yoluyla bu devletler soya fasulyesi, pirinç, kümes hayvanları ve süt ürünleri üreten beş ana tarımsal proje yarattılar. Bu projelerin hedefi ALBA'ya üye ülkelerde gıda güvenliğini garanti etmektir. Gerçekte Venezüella bu projeleri milyonlarca insana bedava veya desteklenmiş gıda sağlamak için kullandı. Ayrıca küçük-ölçekli çiftçilere 2 milyon hektar arazi dağıttı. Bununla bağlantılı olarak Venezüella devleti son üç yıldır tarımsal üretime ayırdığı harcamaları %728 arttırdı. Daha yakın bir zamanda da ALBA ülkeleri gıda fiyatlarındaki patlamanın bu ülkelerdeki yoksullara etkisini azaltmak üzere mısır ve pirinç gibi temel gıdalar için yüz milyon dolarlık bir fon ayırdılar. Özel spekülâtorleri devreden çıkarmak için bu devletler bir halk gıda dağıtımını ağı kurma ve gıda fiyatlarını düzenleme konularında anlaştılar. Maalesef Güney devletlerinin büyük çoğunluğu, neo-liberal hükümetleri yüzünden halklarının yararına benzer adımlar atmakta başarısız kaldılar. Öyle görünüyor ki bu ülkelerde kronik gıda sıkıntısı ve az ve kötü beslenme probleminden kurtulmak için halkın kendisinin büyük ölçekte harekete geçmesi gerekiyor.

Tüm dünyaya yayılan yeni protestolar insanların kendi yaşamlarını değiştirmek ve gıdaya ulaşabilmek için gerçekten aktif hale geçtiklerinin bir göstergesi. Dünya yoksulları tüketiciler olarak gıda ve ona eşlik eden onur haklarını talep ederek ayağa kalkıyor. Ancak bu mücadeleye yeni değil. La Via Campesina, MST, Zapatistalar ve Piqueteros gıda hakları için on yıllardır savaş veriyorlar. Ancak son protesto dalgaları gıda için mücadelenin artık daha yaygın ve yoğun geçebileceği gerçeğine işaret ediyor.

Daha önce bahsedilen hareketlerin mücadeleleri aynı zamanda kapitalizmin dışında ona alternatif başka ekonomiler yaratmak için olmuştur. Gerçekten de bu kavgalar herkes için gıda hakkının kapitalizm içinde elde edilemeyeceğinin kavranmasını getirmiştir. Zapatista ve MST gibi hareketlerin Chiapas ve Brezilya'da arazi işgalleri yapmaları gibi etkinlikler sonucu bu çeşit anlayışlara ulaşılabilmiştir. Bu hareketler bu arazilerde insanların gıda gereksinmelerini karşılamak için kooperatifler ve kolektifler kurmuşlardır. Bu yolla demokrasi, dayanışma ve eşitliğe dayanan kendi ekonomilerini yaratmışlardır. Aynı zamanda halkın yaşamını geliştirmek için alternatif ticaret ağları kurmuşlardır. Piqueteros gibi hareketler de Arjantin'in şehir bölgelerinde arazi işgal etmiş ve şehir çiftlikleri kurmuştur. Buna ek olarak mahallelerde kendi mutfaklarını yaratarak bu bölgelerdeki halkın tümünün beslenmesini garanti altına almışlardır. Bu faaliyetlerin arkasındaki fikir, gereksinimleri emperyalist şirket kontrolündeki ekonominin dışında yerel olarak karşılamak için yerel üretime öncelik vermek olmuştur.

SOSYALİZMDE TARIM

SSCB'de geçen bir konuşmadır:

- “ - Bu fabrika kimin?
- Bizim yani toplumun
- Bu tarlalar kimin?
- Bizim yani toplumun
- Yani fabrikalar ve tarlalar devletin desene!...
- Ama efendim, devlet diye bir insan yok ki!...”

SOSYALİZMDE TOPRAK YOKSUL KÖYLÜNÜNDÜR!

Sosyalist sistemde ekonominin hedefi sömürüyü ortadan kaldırmaktır. Sömürüyü ortadan kaldırmayı hedefleyen plan programlarla ülkeyi yönetmektir. Planlı ekonominin bir parçası olarak büyük tarımsal üniteler biçiminde düzenlenen işletme ve çiftlikler kurulacak, bunlar tarım işçilerinin denetiminde halkın ihtiyaçlarına göre üretim yapacaktır.

Bugün tarım alanında ne üretiliyorsa işbirliği tekellerin isteği üzerine üretilir. İthal tohumlar, tarım ilaçları, organik tarım hepsi emperyalist tekellerin ihtiyaçlarını karşılamak içindir halkın değil.

Halk Anayasası Taslağı, “Madde 50: Oligarşi içindeki toprak ağalarının elindeki topraklar kamulaştırılarak geniş bir toprak ve tarım reformu uygulanacak, topraksız ve az topraklı köylülere ihtiyacına göre ve toprak mülkiyetinin ulusal niteliğini bozmadan toprak dağıtılacaktır. Dağıtılan bu topraklar alınıp satılamaz, başkalarına devredilemez.”

Sosyalizmle birlikte toprak üzerindeki toplumsal mülkiyet tarımsal üretimin üretkenliğinin artmasını, tarımsal ürünlerin ucuz olmasını sağlar. Devrim öncesi Rusyasında yoksul ve orta köylüler yakla-

şık 135 milyon hektar tarımsal kullanım alanına sahiptiler. Sosyalist Ekim Devrimi sonucu kolektif köylüler daha 1937 yılında 370 milyon hektardan fazla tarımsal kullanım alanı olmak üzere kolhozlara devlet toprak fonundan ve devlet orman fonundan 180 milyon hektar toprak uzun süreli ve karşılıksız kullanım için dağıtılmıştır.

Tarımsal üretim Çin’de de büyük gelişim göstermiştir. Ve 1952 yılı 1949’la karşılaştırıldığında tarımsal üretimde Çin tarihindeki en yüksek düzeye ulaşılmıştır ki, 1957’lerde %70 oranında artış göstermiştir.

Görüyoruz ki sosyalizm sadece işçi sınıfının iktidarı değildir, köylü yoksul halkında iktidardır. Sosyalizmin tüm kazanımlarının temelinde olan kolektif çalışma, tarım ve hayvancılık alanında da yoksul halkın yaşamını değiştirir. Bu aynı zamanda tarımın sosyalist yeniden yapılanmasıyla tarımsal ve hayvansal üretkenliğinin artırılmasının tüm koşullarının yaratılmasıdır.

SOSYALİZMDE NASIL BİR TARIM POLİTİKASI UYGULANACAKTIR?

Kapitalist düzende tarım politikalarını tarım tekelleri belirler. Tekellerin çıkar elde edecekleri kârı en azami ölçüye getirmek için uğraşırlar. Tarım üretiminde amaç halka yetecek miktarda üretmek değildir. Kârı artırmanın bir yanı üretimi azaltıp fiyat artırmaktır. Diğer bir yanı da kârı düşüren, üretim fazlası ürünü halka dağıtmak yerine yok etmektir.

1929 yılındaki büyük ekonomik buhranda, halk açlık çekerken “Brezilya’da yarım yıllık kahve üretimi denize boşaltılıyor; ABD’de lokomotiflerde kömür yerine tahıl yakılıyordu” Bunun amacı, tarım ürünlerinin ucuzlaşmasının önüne geçmektir. Aynı yıl fazla üretim ve malların ucuzlaması bahanesiyle ABD ve Fransa ekilebilir alan-

larını %8 oranında küçültmüştür. Yaşanan kıtlık dolayısıyla insanlar ölürken tekellerin kârı %50'lere varan oranda artmıştır.

Yaklaşık 80 yıl önce emperyalistlerin yaptığını, bugün Türkiye' de AKP iktidarı yapıyor. Tarım alanları son 10 yılda 3,5 milyon hektar azalmış durumda. Sadece son altı ayda 600 hektar tarım arazisi satılarak imara açıldı. Yakın zamanda çıkarılan büyük şehir yasasıyla tarım arazilerinin imara açılması daha da kolaylaştırıldı.

AKP bu politikalarla emperyalistlerin çıkarına uygun davranıyor. Hem ülke tarımını yok ederek ülkeyi emperyalist tarım ürünlerinin ithalatına mahkûm ediyor. Hem de inşaat tekellerinin önünü açıyor.

Tekellerin dünya tarımına daha da hâkim olmasıyla birlikte dünyadaki tarımsal üretim yavaşladı. Öngörülere göre de bu yavaşlama devam edecek. Önümüzdeki 10 yıl içinde tarımsal üretimin yüzde 1,7 gerilemesi bekleniyor. Oysaki nüfus artışı doğrultusunda gıda talebini karşılayabilmek için 2060 yılına kadar tarımsal üretimin en az %60 oranında artması gerekiyor. Fakat artmak bir yana geriliyor. Çünkü böylesi, tarım tekellerine daha çok kâr getiriyor. Daha az üretimle daha fazla kazanıyorlar; istedikleri gibi fiyatlarla oynayabiliyor, ülkelere istedikleri fiyatlarda ürün satabiliyorlar.

BUNCA TEKNOLOJİK GELİŞMEYE, YENİ ÜRETİM TEKNİKLERİNE RAĞMEN NASIL OLUYOR DA ÜRETİM ARTACAĞI YERDE AZALİYOR?

Birincisi, gelişmiş kapitalist ülkelerde tarımsal üretim genel anlamda tekellerin elindedir. Üretimin gelişmesini engellemek daha kârlı olduğundan bunu tercih ediyorlar.

İkincisi, sömürge ülkelerdeki tarım üretimini işbirlikçi iktidarlar aracılığıyla kota vb. politikalarla sınırlandırdılar. Öyle ki çoğu sö-

mürge ülke tarım üretiminde kendine yetebilecekken dışarıya bağımlı hale getirildi. Örneğin, ülkemizde eskiden şeker üretimi ülke ihtiyacını karşılar durumdaydı. Fakat şeker pancarı üretimine getirilen kotalarla üretim azaltıldı. Bugün mısır şurubundan yapılan şeker piyasaya hâkim. İthal edilen mısır şurubuyla üretilen şeker daha ucuza geldiği, daha fazla kâr getirdiği ve şurubu üreten tekel-ler böyle buyurduğu için şeker pancarı üretimi sınırlandırıldı. Benzer şekilde birçok tarım ürünü de aynı senaryo tekrarlanıyor. Türkiye eskiden buğday ihraç ediyordu şimdi ithal ediyor. 1970'ler de Türkiye'nin kendine yeter et üretimi vardı. Artık canlı hayvan ithal ediliyor. Narenciye üretiminde dünyanın önde gelen ülkelere-nden biri olmasına rağmen meyve suyu konsantresi ithal ediliyor. Hâlbuki Türkiye dünyadaki en fazla tarımsal üretime sahip 15 ülkeden biri. Bugün ülke saman ithal eder duruma getirilmiştir.

Tarım politikası konusunda emperyalist tekellerin halklara karşı bir diğer saldırısı da GDO'lu ürünler ve biyo yakıt olarak kullanılan tarım ürünleridir. Dünya genelinde 1 milyar aç insan varken, her gün 17 bin çocuk açlıktan ölüyor kapitalistler milyarlarca ton mısırı, apayrı yakıt üretmek için kullanmaktadırlar.

Genetiğiyle oynanarak bir defaya mahsus ürün alınabilen tohumlar tarım ülkesine, özellikle de sömürge ülkelerdeki tarım üreticisine dayatılmaktadır. Bu tohumlar bir defaya mahsus ürün verdiği için hem tarımın geleceğini tehlikeye atmakta hem de üreticileri tohum tekel-lerine bağımlı kılmaktadır. Diğer yandan yapılan araştırmalar bu tip tohumların, ürünlerin insan sağlığını olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır. Fakat kapitalistler için insan sağlığı önemli değildir.

Kapitalistlerin tarım üretimi halkın ihtiyaçlarına göre planlanamaz. Ülkemizde çeşitli tarım ürünlerinin ekiminin planlanması yoktur. Tamamen keyfi ve dalgaldır. Kumar gibidir. Bir yıl çok üretimden dolayı çiftçi zarar eder, ertesi yıl bu zarardan dolayı ihtiyaçtan az üretim olur. Bu durum sadece ülkemize özgü de değil. Tüm kapitalist ülkeler

de böyledir. Örneğin; Doğu Avrupa ülkeleri sosyalist sistemde üretim rekorları kırarken, burjuva rejime geri dönüşlerden sonra artık halklarına yetecek üretimi dahi yapamayacak haldedirler. Oysa sosyalizmde tarım politikası halkın ve ülkelerin ihtiyaçlarına göre belirlenir. Amaç kâr etmek değil halkın ihtiyacına göre, yeterli miktarda üretmektir.

Tarım politikası halkçı ekonominin bir parçasıdır. Sosyalist Çin’de tarımın ekonomideki önemi bu konuda bir örnektir. Milli ekonominin planlı bir şekilde gelişmesi ve milli ekonominin çeşitli sektörleri arasında uygunluk sağlanması, sosyalist toplumlar için ekonomik bir kuraldır. Tarımla endüstri arasında sağlanacak uygunluk ise bunların en önemlisidir. Sosyalizmi kurmaya çalışan bir devlet, tarımla endüstri arasındaki ilişkileri öyle ayarlamalıdır ki her ikisi sıkı bir işbirliği içinde bulunsun ve milli ekonomi, bütünüyle hızlı bir gelişme gösterebilir.

İleri bir endüstri olmadan bağımsız bir ekonomi olmaz. Sağlam bir tarım temeli olmadan gene bağımsız bir ekonomi olmaz. Tarihteki tecrübeler göstermiştir ki, sosyalizmin kuruluşunda, tarımın önemini kavramamak ve tarım meselesinin çözümünü ihmal etmek güçlü bir endüstri yaratmayı imkânsız kılar.

Lenin, Sovyet devriminin hemen akabinde Moskova 1. İl Tarım Kongresi’nin açılış notunda tarımın önemini şu sözlerle ifade eder; *“Ne pahasına olursa olsun, tarım alanlarında verimi arttırmak... Bu artış endüstrimizin hızla gelişmesine yol açacaktır.”*

Tarımın gelişmesi ve endüstriyi beslemesi, ekonominin güçlenmesi ve ülkenin bağımsızlığıyla doğrudan ilgilidir. Ülke bağımsız değilse orada tarım gelişemez.

Sosyalist tarımda üretkenliğin artırılması ve mahsulün hem endüstriye hem de tüketime yeter hale gelmesi ihtiyaçlar temelinde planlama ve kolektif tarım üretimiyle başarılmıştır. Bu kolektifleş-

tirmede, emperyalistlerin propagandalarının aksine amaç yoksul köylünün ellerindeki toprağı almak değildir. Temel amaç köy burjuvazisinin elindeki büyük toprak parçalarının kamulaştırılarak bu alandaki sömürünün temelini ortadan kaldırmaktır. Bir diğer amaç da yoksul köylünün küçük küçük toprak parçalarında yaptığı tarımsal üretimin verimliliğini artırmak için beraber üretim yapılmasını sağlamaktır. Bu yöntem birçok yönden tasarruf sağladığı gibi verimliliği ve üretkenliği artırmıştır. Sosyalizme geçildikten sonra, bütün ülkelerde bu politikalar uygulanarak üretkenlik sağlanmıştır. Örneğin; Bulgaristan, devrim öncesinde kendi kendine yetmeyen bireysel üretimi sosyalizme geçişle birlikte terk eder. 1945'ten başlayarak işlemeye elverişli toprakları, hızla kolektifleştirir. Bunun sonucunda 1980'li yıllarda tahıl üretimi öyle bir noktaya varır ki Bulgar çiftçileri yılda kişi başına 1 ton tahıl üretimi yapmayı başarırlar. Bu başarı 4,8 milyon hektar ekilebilir toprak alanı gibi görece az sayılabilecek verimli toprağı olmasına rağmen gerçekleştirilmiştir. Diğer yandan o yıllarda yıllık 3 ton gül esansı üretimiyle bu alanda başı çeken ülkelerden biri olur.

Küba'da ise bugün nüfusun %13'ü tarımda çalışmakta ve kolektif üretim yapmaktadır. Devrim öncesi tek tarımsal ürün şeker kamışıdır. Devrim sonrası ürün çeşitliliği sağlanmaya çalışılır. Bu amaçla ekilebilir toprakların yarısından fazlası tarım ürünlerine ayrılır. %42'lik bölümdeyse şeker kamışı üretimine devam edilir. Bunun nedeni şeker kamışının ülke ekonomisinin stratejik ürünü olmasından dolayıdır.

Demokratik Almanya ise topraklarının çoğunluğu buzul olmasından dolayı tarıma elverişsizdir. Buna rağmen sosyalist devrimle birlikte tarımını kolektif yöntemle geliştirip üretimini artırır. Tarım alanının darlığı yeni çözümler üretmeye götürmüştür ve atıl kalmış köy yolları bile tarıma açılmıştır. Özellikle Saksonya eyaletinde ve Tübingen' de gösterilen çabalar sonucu buğday üretimi öyle bir seviyeye gelmişti ki o topraklarda ayarlanmış çavdar üretimini bile

geride bırakmıştı. 1950’lerde başlayan bu çabalar sonraki yirmi yılda tarımsal gayri safi hâsılayı 3 kat artırır. Net hâsıla ise kişi başı 4100 marka ulaşır.

Devrim sonrasında Çin halkının tarımı nasıl geliştirdiği, Çin’de halk komünlerinde şöyle anlatılır; *“(Kuangten Eyaletinde) Kurtuluştan sonraki ilk yıllarda sulanabilen topraklar 6-7 milyon dönümden fazla değildi. 1957’ de 10 milyon dönüme, 1963’te 16 milyon dönüme yükseldi. Bugünkü -1965’ler- sulama tesisleri için gerekli bütün yardımcı tesisler tamamlandığı zaman, sulaması garanti altına alınan toprak miktarı 20 milyon dönümü bulacaktır ki bu aşağı yukarı sulanabilir arazinin yüzde 90’ını demektir.”*

Tabii ki sosyalist ülkelerin tarımdaki bütün bu gelişmelere Sovyetler örnek olur. Sovyetler’de tarımın kolektifleştirilmesi ve üretimin yeterli hale gelmesi için çok çaba sarf edilir. Devrimin ilk yıllarında elverişli toprakların büyük kısmı hâlâ kulakların (zengin köylüler) elindedir. Ülkenin kalkınması tarımın gelişmesi için üretim şeklini değiştirmek, tarımda da devrim yapmak gerekiyordu. Kulaklar üretimi bilerek düşürmekte, yer yer baltalamaktaydı. Benzer durum, sonrasında devrimini yapan bütün ülkelerde yaşanır. 1928 yılında Sovyetler Birliği’nde kulakların ellerindeki topraklar kolektifleştirilmeye başlanır. Kolektifleştirme direnişle karşılaşılır. Kulaklar ellerindeki hububatı ve hayvanların büyük kısmını yok ederler. Çünkü halka ve sosyalist iktidara karşıdır. Sabotajlarına rağmen 1935 yılına kadar toprakların büyük kısmında kolektif tarıma geçilir. Diğer yandan devrimden hemen sonra tarıma açılan 70 milyon hektarlık alanda (700 milyon dönüm) üretime başlanır. Buradaki üretim yeterli gelmez ve 1954 yılında Kazakistan’ın kuzeyindeki bozkırları fethetmek için “el değmemiş topraklar harekâtı” başlatılır. Böylece 40 milyon hektarlık yeni toprak işlenmeye başlar. Bu harekât sonuç verir, en iyi verim alınan ürünlerden biri pamuk olur. Sovyetler’in bir diğer başarısı da 1983 yılında 88 milyon ton buğday üretimiyle bütün kapitalist ülkeleri geride bırakmasıdır.

Bir daha görülür ki sosyalizm zenginliğin düzenidir. Ama bu zenginlik bir avuç asalağın refahı için değil tüm halk içindir.

Sosyalist ülkelerde, tarımın kolektifleştirilmesi hem üretkenliği hem de verimliliği artırırken aynı zamanda toplumdaki kardeşlik bağlarını dayanışmayı ve sosyalist kültürün gelişmesini sağlamıştır. Halk beraber üretmenin coşkusunu yaşamıştır. Çünkü kolektif tarım, tarımdaki sömürüyü ortadan kaldıran bir üretimdir. Ülkemizde de tarımın halkın ihtiyaçlarına göre planlandığı ve desteklendiğinde üretimin kendine yeter hale geleceği bir gerçektir. Bu ancak bağımsız bir ülkede ve sosyalist bir düzende mümkündür.

SOSYALİZMDE TOPRAK REFORMU NASIL UYGULANMIŞTIR?

Küba'da ilk toprak reformu yasası 1959'da çıkarıldı. Bin dönümden büyük şirketlerin tümü kamulaştırıldı. Tamamı topraksız köylülere, kiracılara dağıtıldı. İkinci toprak reformu 1963 yılında yapıldı. 67 hektarın üzerindeki bütün şirketler kamulaştırılarak devlet çiftlikleri haline getirildi. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nden önce toprak ağalarının, kapitalistlerin, Çarlık hanedanının elinde bulunan 150 milyon desilyonu (1 desilyon 10,9 dönüm) aşkın toprağı köylülere verdi. Sovyet sistemi altında köylüler kendi kaderlerinin efendisi oldular.

ÇİN'DE TOPRAK, AĞALARINDAN ALINIP HALKIN HİZMETİNE NASIL SUNULMUŞTUR?

Köylerde kurulan birliklerle ağaların hâkimiyeti sona ermiştir. Toprak ağaları bağış yapmaya zorlanmıştır. Alınan bağışlar yoksul köylülerin yararına kullanılmıştır. Topraklarını kira ile işletenler için kiracıların, kira ve teminat paraları uzatılmıştır. Ödenmeyen kiralara sözleşmelerin feshedilmesi yasaklanmıştır. Ağaların denetiminde olan cami, ta-

pınak, eğitim, köprü ve yollara ait topraklar; köylülerin denetimine verilmiştir. Tüm bunlar devrimin ilk yıllarında yapılmıştır.

TARIM ALANINDA KOOPERATİFLEŞME VE YARDIMLAŞMA NASIL GELİŞMİŞTİR?

Kolektif çiftlikler 50 kat artmıştır. Bu gelişmeyle sosyalist devlet çiftlikleri kurulmuştur. Toprak reformundan sonra ise toprağın mali değeri yoktur. Toprak, kooperatifler ve çiftliklerle köylülerin eline geçmiştir. Sınırlı ölçüde imkânı olanlarla iyi durumdaki köylüler arasında eşitlik için mal paylaşımı yapılmıştır. Toprak ve üretimde kullanılan araçları köylüler eşit ölçüde kullanmıştır. Emek ve iş değişim gruplarıyla insan ve hayvanın iş gücünü kullanmada düzenlemeler yapılmıştır. Ürün hesaplamalarında katkısı az olanlarla fazla olanlar arasındaki fark yardımlaşmayla kapanır.

ÇİN'DE TARIMIN GELİŞİMİ NASIL OLMUŞTUR?

Üretimin artması için yeni tarım teknikleri kullanılmıştır. Toprağı derin sürme, yoğun tarım, küçük kümelerle sık ekim, yılda iki üç kez ürün veren alanları genişletip kaliteli tohum kullanma, yeni tipte tarım ilaçlarıyla bitki hastalıklarının önüne geçmek bu tekniklere örnektir.

- Ekilebilir topraklar, gübre sulama çalışması, koşum hayvanları ve tarım araçları arttırılmıştır.
- Yollar yapılıp, köylere ulaşım rahatlamıştır.
- Tarımda kullanılan setler onarılmıştır.
- Tüketici, tahıl, üretim ve kredi kooperatifleri hızla büyümüştür.
- Ekonomik olarak tarım ülkeye önemli katkı sunmuştur. Köylük bölgelerde yaşayan 500 milyon nüfus için tahıl, et, yağ ve diğer ihtiyaçlar karşılanmıştır. Hafif sanayinin ham madde üretiminde önemli katkısı vardır.

KÖYLÜK BÖLGELERDE HALK HUKUKU KENDİ İÇİNDE NASIL İŞLEMİŞTİR?

Çin’de devrimin ilk yıllarında yerellerdeki zorbaların hesaplarını köylüler denetlemeye başlamıştı. Böylelikle işledikleri suçlar ortaya çıkmış, mevkileri yok edilmiştir. Köylüler hesaplarında çıkan yolsuzluklar karşısında her birine para cezaları vermiştir. Bölgelerdeki temsilciler, ortak kararlar alınca yargıya hiç iş düşmemektedir. Çünkü irili ufaklı sorunları köylü birlikleri çözmüştür. Ailede erkek, toplumda da din otoritesinin yıkılması; kumar, afyon ve şölenlerin yasaklanması köylülerin aldığı kararlar arasındadır.

DEVİRİM SONRASI ÇİN’DE EKONOMİK İNŞANIN SONUÇLARI NELERDİR?

Çin ekonomisini devrimden önce tarım oluşturuyordu. Devrimden sonra 70 milyon köylü ailesinin kooperatiflere katılmasıyla temel değişiklikler yaşanmıştır. Tarım üretimi %76, kerestecilik ve ağaç %56,4, meyve üretimi %62. 87, koyun üretimi %465,1 oranlarında artmıştır.

Halk hükümeti; yoksul köylülerin öküz ve çiftlik ihtiyacı için köylü fonu kurmuştur. Kuru ve çorak topraklar ağaçlandırılmış, kullanılabilir hale getirilmiştir.

KÜBA’DA DEVİRİMİN TARIM ALANINDA GETİRDİĞİ GELİŞMELER NELER OLMUŞTUR?

Devrimden önce Amerikan şirketleri ekilebilir toprakların %13’üne sahiptir. İlk toprak reformu yasası 1959’da çıkarıldı. 400 hektardan büyük toprakların tümü sahiplerinin elinden alındı. Bin dönümden büyük şirketlerin tümü kamulaştırılarak topraksız köylülere, kiracılara dağıtıldı. 100 bin kadar topraksız köylü için toprak kirası ödeme

zorunluluğu tamamen kaldırıldı. 8 bin köylünün her birisine 70 hektar toprak dağıtıldı.

İkinci toprak reformu 1963 yılında yapıldı. 67 hektarın üzerindeki bütün şirketler kamulaştırılarak devlet çiftlikleri haline dönüştürüldü. Bu ikinci reform sonrasında özel toprak büyüklüğünün toplamdaki payı %39'a geriledi. 1962'ye kadar fasulye üretimi %136, pirinç üretimi %36, mısır üretimi %92, patates üretimi %46, tütün üretimi %40, sığır eti üretimi %23 arttı.

1970'de emek gücünde endüstrinin payı %29'a yükseldi, hizmetlerin payı da %30'a geriledi. Kır-kent eşitliği sağlanması açısından en önemli adım toprak reformu oldu.

HALK ANAYASASI TASLAĞI'NDAN;

"Madde 55: Ormanlar, denizler, göller, akarsular halkındır. Ürünlerinden başta yöre halkı olmak üzere tüm halkın yararlanması sağlanır. Korunması ve güvence altına alınması örgütlü halkın görevidir."

TARIM ALANINDAKİ KAZANIMLAR-KISA KISA

Küba'da ilk toprak reformu yasası 1959'da devrimin hemen sonrası çıkarıldı. 1000 dönümden büyük şirketlerin tümü kamulaştırıldı. Tamamı topraksız köylülere, kiracılara dağıtıldı. İkinci toprak reformu ise 1963 yılında yapıldı. 67 hektarın üzerindeki bütün şirketler kamulaştırılarak devlet çiftlikleri haline getirildi.

Sovyetlerde Büyük Sosyalist Ekim Devrimi, eskiden toprak ağalarının, kapitalistlerin, Çarlık Hanedanının elinde bulunan 150 milyon desilyonu aşkın toprağı köylülere verdi. Sovyet sistemi altında köylüler kendi kaderlerinin efendisi oldular.

Çin’de toprak, ağalardan alınıp halkın hizmetine sunulmuştur. Tarım, kooperatifle elli kat artmıştır. Bu gelişmeyle birlikte sosyalist devlet çiftlikleri kuruldu.

Çin’de sınırlı ölçüde imkânları olanlarla iyi durumdaki köylüler arasında eşitlik için mal paylaşımı yapılmıştır. Toprak ve üretimde kullanılan araçları köylüler, eşit ölçüde kullanmışlardır. Emek ve iş değişim gruplarıyla, insan ve hayvanın iş gücünü kullanmada düzenlemeler yapılmıştır.

Üretimin artması için Çin’de yeni tarım teknikleri kullanılmıştır. Toprağı derin sürme, yoğun tarım, küçük kümelerle sık ekim, yılda iki-üç kez ürün veren alanları genişletip kaliteli tahıl kullanmak, yeni tipte tarım ilaçlarıyla bitki hastalıklarının önüne geçmek bu tekniklere örnektir. Ekilebilir topraklar, gübre, sulama çalışması, koşum hayvanları ve tarım araçları artırılmıştır. Yollar yapıp köylere ulaşım rahatlatmıştır. Tarımda kullanılan setler onarılmıştır. Tarımın ülke ekonomisine büyük bir katkısı olmuştur. Köylük bölgelerde yaşayan 500 milyon nüfus için tahıl, et, yağ ve diğer ihtiyaçlar karşılanmıştır.

Sovyetler’de Kolektif çiftliklerde en iyi araçlarla en iyi toprağı işleyen köylülerin geliri sefaletten orta düzeye çıkmıştır. Her köylünün kendi toprağı ve emeğı vardır.

Çin ekonomisini devrimden önce tarım oluşturuyordu. Devrimden sonra 70 milyon köylü ailesinin kooperatiflere katılmasıyla temel değişiklikler yaşanmıştır. Tarım üretimi %76, kerestecilik ve ağaç %56,4, meyve üretimi %62,87 oranlarında artmıştır. Halk yoksul köylülerin öküz ve çiftlik ihtiyaçları için köylü fonu kurmuştur. Kuru ve çorak topraklar ağaçlandırılmış, kullanılabilir hale getirilmiştir.

SOSYALİZMDE BARINMA

Küba'da 1960'ta -hemen devrim sonrası- kent reformu yasası gereği her aileye bir ev sahibi olma hakkı verildi. Devrimden sonraki ilk yıllarda kiralar %50 indirildi. Evden çıkarmalar durduruldu. 1960 Kent Reformu yasası kentte yaşayan kiracıların yarısından fazlasını ev sahibi durumuna getirdi. Küba'da en büyük ve en kötü durumdaki gecekondu mahalleleri yıkıldı. Buralarda oturanlar kendi kendilerine yardım ve karşılıklı destek programı yoluyla evleri inşa ettiler. 300 bin hane halkı da herhangi bir ödeme yapmadan ev sahibi oldu. Ailelere kendi konutlarını yapmaları için ucuz krediler sağlandı. Kırsal alanda yoğun bir konut politikası uygulandı.100 binden fazla kırsal konut için tuvalet ve beton tavan sağlandı. Kentlerdeki gecekondu-lara elektrik ve su götürüldü. 1960'ların ikinci yarısında hükümet, tümüyle kırsal konutlara yöneldi.

SSCB'de; yüzlerce asfaltlanmış yeni cadde ve meydan, yeni evler ve kenar bölgelerde fabrikalar yapılmıştır. Bozkır ve çöllere bile 200.000 yeni kent kurulmuştur. Sadece radyo ve gazete giden köylere elektrik de gitmiştir. Okul ve sinemalar büyük binalara geçmiştir. Fabrikaların çevreye vereceği zararlar yok edilmiştir. İşçilerin evleri fabrikalara yakın kurulmuştur. Bu evlerin mahallelerine de okul, kreş ve parklar yapılmıştır.

Küba'da kent reformunun içinde altyapı yatırımları önemlidir. Örneğin; devrim öncesi 1959'da nüfusu binin üzerinde olan 303 kentsel topluluk vardı, bunların 175'i kanalizasyon sistemine sahipti. 1967'de ise 432 kentsel topluluğun 223'ünde kanalizasyon sistemi bulunuyordu. 1958'de nüfusun %35' i sağlıklı içme suyuna sahipti. Kırsal nüfusun %75'i, suyunu nehirlerden ve birikintilerden sağlıyordu. Yalnızca %2'sinin evinde sağlıklı içme suyu vardı. Devrimden sonra ise kentsel nüfusun %90'ına, kırsal nüfusun %60'ına sağlıklı içme suyu ulaştırılmıştı. Devrimin ilk yıllarında karayolu ulaşımı geliştirildi. Devrim öncesi 6.000 km olan karayolu ağı uzunluğu 1975'te 40.000 km' ye çıkmıştı.

Sosyalizmde tüm halkın konut sahibi olma hakkı vardır. Devlet bu hakkı karşılamak için tüm gücünü seferber eder.

Sosyalizmde yerine yenisi yapılmadıkça halkın oturduğu hiçbir ev yıkılmaz, hiç kimse ihtiyaç fazlası evi boş tutamaz.

Sovyetler Birliği'nde şehircilik tartışılmaz bir biçimde gelişti. 1933'ten sonra mimarlık eğitimi yeniden örgütlendi. Sovyet mimar ve mühendisleri, rasyonel inşaat yöntemleri uyguladılar. Birçok yeni kent, Moskova çevresinde ve Sibirya'nın en uzak illerinde uydu kentler kurdular. Aynı zamanda sokaklara sırayla dizilmiş binaların yerini ara yollarla çevre yollarla bağlanan bahçeli ev toplulukları aldı.

SOSYALİST SİSTEMDE BARINMA HAKTIR

Bu ülkenin yasalarında, halkın barınma hakkı ve devletin bu sonunu çözüme zorunluluğu vardır. Fakat bunun yasalarda olmasının hiçbir önemi yoktur. Çünkü halk kapitalist sistemin uygulayıcılarının umrunda olmaz.

Ülkemizde ve dünyada barınma, ciddi bir sorundur. Kapitalizmde sokaklarda yaşayan insanların sayısı giderek çoğalıyor. Öyle ki gecekondulardan mahrum bırakılan bir halkımız var. Çünkü o gecekondularda tekellerin gözü vardır. Milyarlarca dolarlık kârlar sağlayacak olan yerlerde, "gecekonduların kentin görüntüsünü bozması sebebiyle", "halk daha güvenceli olacaktır" denilerek yoksul halkımız gecekondusundan zorla atılır.

Halkın, ihtiyacı olan sağlıklı konutlarda barınması zorunlu ve haktır. Fakat ülkemiz sisteminde işçinin, emekçinin, memurun konut sahibi olması için ömrünün çalışarak geçmiş olması bile yetmez. Alınan da borçlarla, banka kredileriyle ancak alınabilir. Ve alınan konut kredileriyle de yıllara varılan taksitlerle ömrü adeta ipotek altına alınır.

Sosyalist sistemde barınma, kapitalist sistemde olduğu gibi kâğıt üzerinde değildir, haklıdır. Sosyalizmde bu ihtiyaç planlı bir yapılanma ile karşılanır.

Halk Anayasası Taslağı, Bölüm 5, “Madde 36: d-) Tüm halk için konut sahibi olma hakkı vardır. Devlet bu hakkı karşılamak için tüm gücünü seferber eder. Gecekondu bölgesindeki evlerin sağlıklı ve güvenli hale getirilmesi, gecekondu semtlerinin yol, su, elektrik, sağlık kurumu gibi alt yapı eksikliklerinin tamamlanması; ıslah edilemez durumdaki gecekondu yerine toplu konutlar inşa edilmesi halk iktidarının öncelikleri arasındadır.”

Kapitalist ülkelerde kira, ısınma ve aydınlatma giderleri bir işçi ailesinin kazancının büyük bir kısmını tutmaktadır. Hatta bir aile içinde çalışan bir kişi üzerinden düşünecek olursak bu rakamı geçmektedir. Sosyalist toplumda kentlerdeki konut fonu ve belediye işletmeleri toplumsal mülkiyet olduklarından kaynaklı konut ve belediye hizmetleri giderleri işçinin aile bütçesinin yalnızca çok küçük bir bölümünü oluşturmaktadır. Çünkü sosyalist sistem, yaşamın her alanını kolaylaştıran temel ihtiyaçların karşılanması üzerine inşa edilir.

Küba’da kiralara, devrim sonrası ilk yıllarda %50 indirilmiştir. 1960 yılında gerçekleştirilen Kent Reformu Yasası kiracıların yarısından fazlasını ev sahibi yapmıştır. Bu durumda eski ev sahiplerinin kayıpları tanzim edilmiş ve yaşam boyu maaş sahibi olmuşlardır. Kenar mahallelerde oturan kiracılara ise ücretsiz oturma izni verilmiştir. 1961’den sonra yapılan tüm evler, halkın gelirinin %10’unu geçmeyen kiralara kullanıma açılmıştır.

Sovyetlerde en acil sorunlardan biri olarak görülen konut sorunu hızla çözülmüştür. Sadece 1946-1953 yılları arasında 182 milyon metrekareden fazla oturma alanı inşa edilmiş ve oturulabilir hale getirilmiştir. Kırsal bölgelerde de 4 milyonun üzerinde konut

onarılmış ya da yeniden inşa edilmiştir. Görüyoruz ki sosyalist sistem bu sorunların ve daha yüzlerce sorunun çözümünün tek cevabıdır.

Sosyalist sistemde her şey, yeraltı-yerüstü kaynaklarıyla halkındır. Her şeye bu gözle bakıldığı için “korumak” esas alınır. Kapitalist sistemin yaptığı gibi günübürlük politikalar değil gelecek düşünülerek her konuda adım atılır.

Sanayi geliştirilirken çevreye de özen gösterilir. Şehirde yapılanma sağlanırken yollara, ulaşımına da özen gösterilir. Örneğin Sovyetler’de Baykal Gölü ve ona bağlı Angora Nehrinin kirlenmesini önlemek için çevredeki sanayi kuruluşlarının atık maddelerine büyük özen gösterilip; Angora Nehri üzerindeki Bratsk kentinde, orman ürünleri sanayi kompleksinde su kirliliği %3’e indirilmiştir.

Sovyetler’de sosyalizmle birlikte güvenli, ucuz ulaşım olan demiryollarına ağırlık verilmiştir. 1926-27 yıllarında demir yolu ağı yüksek taşımacılığı 81,7 milyar ton-savaş öncesinin %127’si kadarken-1927-28 yılında %134,2, 1928-29 yıllarında %164,2’ye yükseltilmiştir. Devrim sonrası ülkeyi gezen Batılı gazeteciler dâhi gördüklerini yazmak zorunda kalmışlardır. “Ülkenin görüntüsü tam anlamıyla tanınmayacak şekilde değişiyor”

Halen “yeraltında bir saray” diye adlandırılan Moskova metrosu, halk için yapılmış bir sanat eseridir. Aynı şekilde Küba’nın geniş cadeleri ve ücretsiz ulaşım hakkı da sosyalizmde ulaşımın halkın yaşamını nasıl kolaylaştırdığını ve çözülebilirliğini göstermektedir. Bizde ve bizim gibi ülkelerde; ulaşımın paralı olmasının nedeni, tekellere hizmet eden özel taşımacılığın halka dayatılmasıdır. Sosyalizm; te-kellerin para sorununu, pazar sorununu değil halkın sorununu çözmek için vardır.

SOSYALİZM BARINMA HAKKINI SAĞLAMIŞTIR

Ülkemizde barınma sorunu her geçen gün artmaktadır. Bugün iktidar bu sorunu gidermek adına kentsel dönüşüm projesini pazarlıyor. AKP diyor ki; *“Ben gecekonduların mahallelerini ortadan kaldıracam, gecekondularda yaşayanları da şehirlerin dışında yapılan toplu konutlara göndereceğim.”*

On yıllardır kira ödemedi gecekondularında yaşayan halkımız, altından kalkamayacağı ödemeleri yapmaya zorlanıyor. İktidar, 9 milyon evi yıkararak yoksul halkımızı hem yerinden yurdundan edecek hem de ömrü boyunca borç ödemeye mahkûm hale getirecek. Böylelikle insanlarımız şehir dışlarında yapılan konutlarda denetimi altında olacak ve kendisine daha fazla bağımlı hale getirilecek.

Barınma, anayasal bir hak. Anayasal bir hak olmasına rağmen bugün deprem bölgelerinde insanlarımız hâlâ çadırlarda ve geçici konutlarda kalabiliyor. Kirada oturanlarımız içinde durum pek farklı değil. Onlar da her yıl artan kira ücretleri nedeniyle zor durumdadır. Bu tabloyu yaratan elbette kapitalizmdir. Azgınca sömürsü, deyim yerindeyse halklarımızın iliğini kurutmuştur. Kapitalizme karşı verdiğimiz sosyalizm mücadelesi ülkemizin bugünkü tablosu karşısında bir kez daha haklı bir temele oturuyor.

Barınma sorunu, ülkemizde böyle sömürü aracı haline getirilirken sosyalizmi yaşayan ve yaşamış olan ülkelerde tamamen farklıdır. Küba’da sosyalizmle birlikte şöyle gelişmeler yaşanmıştır:

“Devrim sırasında Küba’da 1,4 milyon konut bulunuyordu ve bunun yarısı standart altı kabul ediliyordu. 1953 yılında (devrim öncesi son sayım yılı) kırsal konutların beşte dördünden fazlası bohlos olarak bilinen; çatısı sazdan yapılmış, tabanı çamurlu kulübelerden oluşuyordu. Kırsal evlerin yüzde 10’undan azında elektrik vardı ya da su vardı. Devrimden sonraki ilk yıllarda kiralar %50 indirildi. Evden çıkarmalar

durduruldu. Bir dönüm noktası olan 1960 Kent Reformu Yasası, kente yaşayan kiracıların yarısından fazlasını ev sahibi durumuna getirdi. Eski ev sahiplerinin kayıpları tazmin edildi, hatta yaşam boyu maaş sahibi oldular. Kendi mahallelerinde oturan kiracılara ücretsiz oturma izni verildi. Bir hane halkının bir mesken ve bir adet de tatil evinden başka eve sahip olmasına izin verilmedi. Hükümetçe 1961'den sonra yapılan bütün evler, hane halkı gelirinin yüzde 10'unu geçmeyen kiralar ve uzun süreli kontratlarla kullanıma açıldı.

En büyük ve en kötü durumdaki gecekondu mahalleleri yıkıldı. Buralarda oturanlar kendi kendine yardım ve karşılıklı destek programları yoluyla evler inşa ettiler. Ailelere kendi konutlarını yapmaları için ucuz krediler sağlandı. Devlet, 1959-70 döneminde 100 bin (toplamın yüzde 24'ü), 1971-75 döneminde 81 bin (toplamın yüzde 38'i), 1976-80 döneminde 82 bin (toplamın yüzde 33'ü), 1981- 85 döneminde ise 135 bin (toplamın yüzde 39'u), 1986-88 döneminde 85 bin (toplamın yüzde 42'si) olmak üzere 482 bin (toplamanın yüzde 34'ü) konut inşa etti. Hükümetin yaptığı konutlarda oturanlar ev sahibi durumuna getirildi. Kübalı aileler; kullanım hakkı güvencesi ve görece düşük konut maliyetlerinden yararlanırlar, bunlar pek çok Batı Avrupa ve ABD'li hane halkının gıptayla bakacağı güvencelerdir.” (Küba'da Sağlık-sosyalizmin başarısı-Sayfa:28-29-30)

Kapitalist sistem bunların hiçbirini sağlayamaz. Halkların kurtuluşunu sağlayan tek sistem sosyalizmdir. AKP iktidarı, halklarımızı sömürü aracı olarak görmektedir. Barınma sorunumuzu AKP çözemez. Bizler birleşerek, örgütlenerek mücadele ederek kazanabiliriz.

SOSYALİZMDE YAŞAM ALANLARI

Yaşam alanları, içinde kimin yaşayacağına göre düzenlenir. Sosyalizm halk için var olan bir sistemdir. Halkın olduğu her alan, ihtiyaçların tam ve doğru karşılanması için düzenlenir. Sağlık, sosyal ihtiyaçların karşılanabilirliği, paylaşımın yaşama geçirilebildiği, güvenli, sosyalist estetik anlayışına sahip, düzenli yaşam alanları sosyalizmde vardır. Çünkü sosyalizm halk içindir. Kazanan halktır. Bunu her alanda görebiliriz.

“Ülkenin görüntüsü kelimenin tam anlamıyla tanınmayacak ölçüde değişiyor. Bu yolları asfaltlanmış, yeni cadde ve meydanları, yeni evleri, yeni banliyöleri ve şehir dışında yeni fabrikalarıyla Moskova için geçerlidir.”

Bu ve benzeri ifadeleri Sovyetler Birliği'nin yayınları yazmadı. 1930'lu yıllarda Burjuva basın birçok yazarı görünenler karşısında hayranlığını gizleyemedi. Önce SSCB'nin beş yıllık kalkınma planını gerçeğe aykırı buldular, yaşama geçirilemeyeceğini düşündüler. Ancak bu beş yıllık planda hedeflere beş yıldan daha kısa bir sürede ulaşılmıca bunun nasıl olduğunu anlamakta zorlandılar. Çünkü Burjuvazi, kendi yaşamı için çalışan halkın gücünü bilemez. İşte halkın bu devasa gücüyle Sovyetler'de; geniş caddeler, yeşil bulvarlar, parklar, güzel ve kullanışlı yeni kentler inşa edildi. Sadece şehirler değil; kolektif çalışmayla köyler, evleriyle, meydanlarıyla, kolektif çiftlikleriyle yeniden inşa edilir. Bugün “Yeraltında bir saray” diye adlandırılan Moskova metrosu da bu yeni şehirlerin nasıl inşa edildiğine önemli bir örnektir. Bu metronun inşaatına ikinci paylaşım savaşı öncesi başlanmıştır ve savaş sırasında ara verilmeksizin çalışmaya devam edilmiştir. Bugün bir müze görünümündeki bu güzellik halkın eseridir. Çünkü halk bu inşaatı kendisi yapmıştır.

Sosyalizmin yaşam bulduğu Küba'da ise ekonomik zorlukları aşabilmek için turizm projeleri hazırlanır. Bu projelerin onay süreçleri uzun

ve tartışmalı olmuştur. Kübalı bir müsteşarın YTÜ’de verdiği konferansta bahsettiği örnek ile ekonomik zorlukların boyutu ne olursa olsun halkın zararına bir projenin onaylanamayacağını görüyoruz.

Özel dönem sırasında, turizm projelerinden biri için içinde çevre uzmanlarının da olduğu bir komisyon kurulur. Çevre uzmanları bu otelin çevre için zararlı olacağına görüş bildiriyorlar. Uzun tartışmalar oluyor, çünkü turizm gelirin de ciddi şekilde ihtiyaç var. Zor bir dönemden geçiliyor ama yine de çevre uzmanlarının dediği oluyor, otel inşa edilmiyor. Kapitalist bir ülkede böyle bir şey mümkün değildir.

Ancak Küba’da halkın iktidarı vardır. Bu nedenle istediği kadar kârlı olsun ve buna çok da ihtiyaç olsun yine de halk zararına bir projeye onay verilmez. Küba’nın yeniden inşası da buna göredir. Geniş caddeler, yeşillik dengesine özen gösterilen caddeler ve buna göre düzenlenen yaşam alanları vardır. Yeni yaşam alanları oluştururken, eskiye ait güzellikler de korunmaktadır. Yaşam zamandan kopartılamaz, çalışmalarda bu temelde göz önüne alınır. Olmaz denilen şeyler sosyalizmde olur.

Sovyetlerde hiç yaşanılmaz diye bakılan bozkırlara, hatta çöllere iki yüz bin yeni kent kurulur. Bu kentlerin yüzü temizdir. Temizdir çünkü kapitalist rekabet yoktur; reklam panoları, reklam ofisleri, bilbordlar şehrin güzelliğini kirleten kapitalist rekabet anlayışının pisliliği yoktur.

Sanayi gelişirken, fabrikaların çevreye ve halka vereceği zararlar en aza indirgenmiştir. Fabrikalar yerleşim bölgelerinin uzağında kurularak, gerekli filtreler takılarak ve arıtma sistemleri kurularak çevreye zararı ortadan kaldırılır. Çünkü üretim halk içindir.

Ülkemizde de fabrikalar şehirlerin dışına kurulur, ancak bunun nedeni çevreyi korumak değildir. Tam tersine daha kolay kirletebilecekleri,

halktan da denetiminden de irak olması içindir. Emekçileri tecrit etmek gibi daha birçok nedeni vardır. Fabrikalara kartla girilmesi, mola saatlerinin kısa tutulması, mola saatlerinde çıkılacak bir bahçenin dahi olmayışı amacı göstermektedir. Esas olan ise, filtre-ön çalışan santraller ve arıtma tesisleri olmayan fabrikaların kâr getirmesidir.

Halkı düşünmeyenin, halka yaşam alanı sunması beklenemez. Kapitalizm, yeni yaşanılabilir yaşam alanları kurmadığı gibi var olanı da hızla kirletir. Hatta yok eder. Küba'lı mimar *"kapitalizm insan için değildir arabalar için şehir kuruyor, yollar yapıyor"* derken, ülkemizin gerçeğini de ifade eder. Her şey tüketim üzerine şekillendiği için yaşam alanlarımız da hızla tüketilir. Bizim olan yeşil alanlar, parklar, bahçeler, ormanlar, hakkımız olan elimizden alınarak yaşamamız için hatta soluk almamız için gerekenler bırakılmazken; halkın iktidarında ülkemiz, halkın yaşamına ve ihtiyaçlarına göre sosyalizmin güzelliğinde yeniden inşa edilecektir.

SOSYALİZMDE BARINMA- KISA KISA

"Küba devletinin yaklaşımında sanki 'yıkma' kavramı olarak hiç yok, hatta hiç düşünülmemiş. Minimum müdahale ile tüm yapıları kullanmaya devam ediyorlar."

A- Sosyalist Ülkelerde Barınma Hakkı Nasıl Sağlanmıştır?

Küba'da devrimden sonraki ilk yıllarda kiralar %50 indirildi. Evden çıkarmalar durduruldu. Bir dönüm noktası olan 1960 Kent Reformu Yasası kentte yaşayan kiracıların yarısından fazlasını ev sahibi durumuna getirdi.

En büyük ve en kötü durumdaki gecekondu mahalleleri yıkıldı. Buralarda oturanlar kendi kendine yardım ve karşılıklı destek programları yoluyla evler inşa ettiler.

Kentlerdeki gecekondulara elektrik ve su götürüldü. Evlere tuvalet ve beton sağlandı.

300 bin hane halkı, herhangi bir ödeme yapmadan ev sahibi oldular.

Geçmişte ev sahibi olanların kayıpları tazmin edildi. Hatta yaşam boyu maaş sahibi oldular. Bir hane halkının bir mesken ve bir adet tatil evinden başka eve sahip olmasına izin verilmedi.

B- Sosyalizmle Birlikte Ülkelerde Yaşam Alanlarında Nasıl Bir Yenilenme Olmuştur?

Küba'da sokaklar geniş, belirli bir yeşil dengesi her yerde sağlanmış-
tır. İnsanların üzerine gelen ölçek zorlamaları yoktur.

Ticari rekabet yoğun olmadığından fazla tabela da yok. Ve bu ta-
belasızlık sokak ve yapı algısında insanın tahmin edeceğinden çok
daha büyük bir ferahlama yaratıyor.

Küba'da yaşam da ferahtr. Aceleyle bir yerlere yetişmeye çalışan
birilerini görmek çok zordur.

Sovyetler Birliği'nde devrimle birlikte yüzlerce yer asfaltlanmış, cad-
de ve meydanlar yapılmıştır.

Yeni evler, tren yolları ve kenar bölgelerde yeni fabrikalar yapılmış-
tır. Bozkır ve çöllere bile 200 bin yeni kent kurulmuştur.

Tarihte ilk kez Sovyetler'de alüminyum, iyot, potasyum gibi değerli
ürünler kırlardan çıkmıştır.

Bütün köylere elektrik götürülmüştür.

Okul ve sinemalar büyük binalara taşınmıştır.

Fabrikaların çevreye vereceği zararlar yok edilmiştir. İşçilerin evleri fabrikalara yakın kurulmuştur. Bu evlerin çevresine de okul, kreş ve parklar yapılmıştır.

C- Sovyetler Toplum Düzeni İçin Neler Sağlar?

İşçilere; işsizlik ve sömürüden kurtulma, kendisi için çalışma olanağı sağlar.

Köylülere; toprak sahiplerinin tefeci bankaların köleliğinden, çekilmez vergilerden kurtulma olanağı sağlar.

Kentin küçük esnaflarına; iflastan, büyük sermayenin baskısından kurtulma olanağı sağlar.

Aydınlara; bilgi, beceri ve yeteneklerinde yetkin olmaları için gerekli ön koşullar ve faaliyetler sağlanmıştır.

Makine ve traktör istasyonlarının uzman ve teknisyenleri kalkınma süresini hızlandırmıştır. 1930'da bu istasyonlarda toplamda 2 milyon hektarlık bir alana tohum ekilirken sonraki sene 18 milyona çıkarılmıştır.

D- Ambargo Koşullarında Küba'nın Aldığı Belli Başlı Önlemler Nelerdir?

Evlerinin, işyerlerinin, okullarının çevresinde sebze bahçeleri oluşturular.

Ulaşımında otomobil yerine bisiklet kullanmaya başladılar.

Ekonomik güçlükler farkında olunmadan sağlıklı yaşam alışkanlıklarını öne çıkardı. Örneğin; günlük hareket miktarı zorunlu olarak arttı, yağ ve şeker tüketimi azalırken, sebze tüketimi arttı. Kentlerde hava kirliliği azaldı.

Bebek beslenmesinde şişe sütü tüketimi azaldı ve onun yerine daha sağlıklı olan anne sütü aldı.

Enerjide rüzgâr enerjisinden yararlanmaya başladılar.

Evler iki katlı olarak inşa edilmeye başlandı. Yatak odaları ikinci kata kondu, böylece üst kattaki enerji gereksinimi ortadan kaldırıldı.

Hastanelerde gereksiz tetkikleri azaltan uygulamalar geliştirildi. Böylece hastalara tıbbi bir zarar verilmeksizin röntgen film çekimi %75 oranında azaldı.

Hastane yerine ev bakımı öne çıkarıldı. Kontrollü biçimde tıp uygulamaları kullanılmaya başlandı.

E- Şehir Planlamasına Verilen Önem Nasıldır?

Başka yerlerde özel yapılara kurban edilen şehircilik, Sovyetler Birliği'nde tartışılmaz biçimde gelişti.

1933'ten sonra mimarlık eğitimi yeniden örgütlendi. Daha bilimsel bir hal aldı. Güzel Sanatlar Akademisi' nin eğitiminden ayrıldı.

Sovyet mimar ve mühendisleri, rasyonel inşaat yöntemleri uyguladılar. Birçok yeni kent, Moskova çevresinde ve Sibiry'a'nın en uzak illerinde, uydu kentler kurdular.

1954-1957 yıllarından beri mesken programlarının gelişmesi ve geçmiştekinden daha iddialı binalar yapılması sanayileşmiş mimarlığın ilerlemesine yol açtı. Aynı zamanda şehircilik anlayışı değişerek sokaklara sırasıyla dizilmiş binaların yerini ara yollarla ve çevre yollarına bağlanan bahçeli ev toplulukları aldı.

Kent reformu içinde alt yapı yatırımları önemlidir. Örneğin 1959'da

nüfusu 1000'in üzerinde olan 303 kentsel topluluk vardı. Bunların 175'i kanalizasyon sistemine sahipti. 1967'de ise 432 kentsel topluluğun 223'ünde kanalizasyon sistemi bulunuyordu.

1958'de nüfusun %35'i sağlıklı içme suyuna sahipti. Kırsal nüfusun %75'i; suyunu nehirlerden, birikintilerden sağlıyordu ve yalnızca %2'sinin evinde sağlıklı içme suyu vardı. 1959'da ise kentsel nüfusun %90'ına, kırsal nüfusun %60'ına sağlıklı içme suyu ulaştırılmıştı.

Devrimin ilk yıllarında karayolu ulaşımı geliştirildi. 1959'da 6 bin km olan karayolu ağı uzunluğu 1975'te 40 bin kilometreye çıkmıştı.

HALK ANAYASASI TASLAĞI'NDAN;

"Madde 36: e) Yerine yenisi yapılmadıkça halkın oturduğu hiçbir ev yıkılamaz"

SOSYALİZMDE SAĞLIK

*“Sağlığın paralı olmasına şaşırınlar
- paralı olabilir mi? (...) insan hayatı parayla ölçülür mü?”
(İşte Sovyetler Birliği)*

Bilimin sunduğu tüm olanaklara rağmen insanlığın üçte ikisi, bar-barca yaşam koşullarıyla boğuşuyor. Yeni tedavi yöntemleri ve önleyici tıp hizmetleri aracılığıyla insan ömrünü uzatmak son derece mümkünken tüm dünyada emekçi kitleler giderek daha kalitesiz ve üstelik de kısalan bir yaşama mahkûm oluyorlar. İshal ve kızamık gibi önlenmesi de tedavisi de son derece basit hastalıklardan ötürü her yıl 7 milyona yakın çocuk ölüyor. Her yıl yarım milyon kadın doğum sırasında hayatını kaybediyor, çeyrek milyon kadın da düşük nedeniyle ölüyor. Tüm bu katliam tablosuna rağmen en ileri ülkelerden en geri olanlarına dek tüm ülkelerin Burjuva sınıfları sağlık hizmetlerine devlet bütçesinden giderek daha az pay ayırmak ve dahası bu hizmeti paralı hale getirmek için türlü dolaplar çevirmekten geri durmuyorlar.

Sosyalist sistemde sağlık hakkından herkes eşit bir biçimde yararlanır. Parası olan ile parası olmayan aynı hizmetten yararlanır. Kapitalist sistemde ise para ödedikçe daha iyi bir hizmet alınabilir. Parası olmayanlar tedavi edilebilir hastalıklardan ölürlər.

Sosyalist sistemde, ülkenin köylerinde yaşayan halkla, şehirlerde yaşayan halk aynı hizmetten yararlanır ve aynı imkânlarla sahiptir. Kapitalizmde sağlık hizmeti yaygın değildir. Köydekilerin, gecekondualarda yaşayanların hastaneye hatta düzenli bir doktora ulaşması mümkün olmayabilir.

Kapitalizm, sağlık hizmetini de bir meta olarak görür. Kapitalistler açısından sağlık hizmeti para kazanılacak, kâr edilecek bir sektördür.

Sosyalist sistemde sağlık, insanın fiziki ve ruhsal olarak daha dayanıklı ve mutlu olması için güçlendirir.

Kapitalist sistemde kâr etmek temel amaç olduğu için, kapitalistler sağlığa yatırım yapacaklarında tedaviyi ve hastanecilik sektörünü seçerler. Hastanelerini bu nedenle en ileri teknolojilerle donatırlar ve bu teknolojilerin kullanımında herhangi bir bilimsel sınırlamanın getirilmesini de istemezler. Bu nedenlerle kapitalist sağlık sistemi; tedavi, hastane, teknoloji, ilaç odaklıdır. Tüketimcidir. Tüketimcilik, kapitalist sağlık sisteminde tedavi edici sağlık hizmetinin içindeki bütün bileşenlerle birlikte gereksiz biçimde kullanılmasına, tedavinin istismarına yol açar.

Sosyalist sistemde halkın düzeyini geliştiren hizmet, tedavi edici hizmetler değil; koruyucu ve geliştirici sağlık hizmetleridir. Öncelikle koruyucu sağlık hizmetlerine, sağlığı geliştirecek faaliyetlere yatırım yapılır. Örneğin Sovyetlerde; *“Tüm sağlık emekçileri Sovyet yurttaşlarının topyekun değiştiği yaşam koşullarına uygun hizmet verir, hem bulaşıcı hastalıkların önlenmesi hem de olumlu hijyen koşullarının sağlanması için her ay en az sekiz saatini koruyucu sağlık hizmetlerine yönelik sağlık eğitimine ayırır. Sağlık emekçileri parkta, konferans salonunda, sağlık merkezinde, okulda ve her nerede olursa olsun, bu konuyla ilgili tüm soruları bıkmadan, usanmadan yanıtlar ve bu konuda ne yapması gerekiyorsa yapar.”*

Kapitalizm, sağlıkta özel sigortacılığı geliştirir ve kapitalistlere yeni bir sömüre alanı açar. Sosyalizm için sağlık sigortacılığı finansman tercihi olamaz. Sosyalist sistemde bütün sağlık hizmetleri devlet tarafından karşılanır. Bu nedenle tedaviye değil korumaya, hastaneye değil birinci basamağa öncelik verilebilir. Kapitalist sistemde özel sağlık sektörüne geniş bir yer açılır. Özel sağlık sektörünün yer aldığı bir ortamda; tedavi, hastane, gereksiz teknoloji ve ilaç tüketimi çok fazladır. Örneğin AKP döneminde açılan yeni hastanelerin yaklaşık %80'i özel hastanedir. AKP döneminde kullanıma giren MR, tomografi, ultrason cihazlarının çok önemli kısmı özel sektördedir.

Sosyalist sistemde sağlık hizmetleri, bölge ve nüfus temeline dayalıdır. Kurumun hizmet vereceği nüfusun büyüklüğü bellidir ve bu belli büyüklükteki nüfusun sınırları, belli bir coğrafyada (mahalle, sokak) yaşayanlardır. Bu sistem, hizmeti herkese ulaştırabilmek yani eşitliği oluşturmak, sorunları saptayıp hizmeti planlayabilmek ve değerlendirebilmek için, yani verimlilik bakımından zorunludur.

Kapitalist sistemde sağlık hizmetleri bölge ve nüfus temeline dayalı olmadığı için; koruyucu sağlık hizmetlerinin planlanıp sunulması, bir bütün olarak hizmetin değerlendirilmesi tamamen olanaksızdır. Sağlık göstergeleri hesaplanamaz durumdadır.

Sosyalist sistemde sağlık hizmeti, halk içinde verilir ve gezicidir. Sağlık hizmeti, toplumun içinde olmak zorundadır. Zorunluluk, sağlığı etkileyen çeşitlisosyo-ekonomik, çevresel faktörlerin ancak bu şekilde saptanabilecek olmasıyla ilişkilidir.

Anne-çocuk sağlığı izlemlerini, eve girmeksizin vatandaşı sağlık kurumuna çağırarak yaparsanız ev içinde sağlığı etkileyen faktörleri tümüyle gözden kaçırsınız. Ancak eve girerek konut koşullarını, tuvaleti, mutfak, beslenme alışkanlıklarını, gündelik yaşamı izlemeniz ve her birisi sağlık üzerinde belirleyici etki gösteren bu faktörleri sağlıklı yönde düzeltmeniz olanaklı olur. O nedenle sosyalist sağlıkçılar; hizmetlerini gezerek, toplumun içinde, eve girerek, yaşam koşullarını bir bütün olarak ele alıp değiştirmeye çalışarak hizmet verirler.

Kapitalist sistemde, sağlık hizmetlerine çok az para ayrıldığı ve koruyucu sağlığa gerekli önemi vermediği için sağlık ekipmanları halka gitmez.

Sosyalizmde sağlık hizmeti ve sağlık ekibi aynı zamanda toplum kalkınmasını hedefler. Sağlığın geliştirilmesi ve korunması çalışmaları doğrudan doğruya toplum kalkınmasına yöneliktir. Toplum kalkınmasının önemli bir bileşeni sağlık kalkınmasıdır çünkü. Kapitalist sistemde toplumu değil, özel sektörü kalkındırmayı hedefler.

Kapitalizmin krizi ile karşı karşıya kalan hekimlerin çoğu hemen liberalleşir. Öyle ki hekim, hastanın sağlığına düşmandır. Hasta varsa hekim para kazanabilmektedir. Oysa sosyalizmde böyle bir durum asla söz konusu olamaz. Nitekim SSCB’de paralı sağlık hizmeti yasaklanmıştır.

Kapitalizmde bilimsel tıp, sınırlı ölçülerde verilen halk sağlığı uygulamalarında emekçileri dışarıda tutar. Savaş ve nükleer silahlar için çok büyük harcamalar yapılırken; bilime, sağlığa ve eğitime yok denecek kadar az bütçe ayrılır. Bilim, sadece kapitalistlerin kârını artırmak içindir. Oysa SSCB’de, bunun tam tersi olmuştur. 1913 yılında toplam halk sağlığı harcaması 128 milyon ruble iken (kişi başı 1 ruble), 1928 yılında 703 milyon rubleye (kişi başı 4,5 ruble) yükselmiştir. Hatta 1920 yılında, Sağlık Bakanı olan Dr. NA Semaşko, Lev Taraseviç ile birlikte (ülkenin halk sağlığının kurucusu olarak kabul edilmiştir) kompleks bir sağlık bilimsel araştırma merkezi kurulmasını önermiş ve kurulmuştur. Bu merkezin adı, Halk Sağlığı Hizmetleri Enstitüsü’dür (GINZ). Bu enstitü; Sağlık Bakanlığı’na bağlı olup, işçi sınıfının sağlığının geliştirilmesi ve korunması amacını gütmüştür. Sanitasyon ve Hijyen Enstitüsü, Mikrobiyoloji Enstitüsü, Beslenme Fizyoloji Enstitüsü, Biyokimya Enstitüsü ve Verem Enstitüsü GINZ’ e bağlı önemli enstitülerden sadece birkaçıdır.

Sağlık hizmetlerinin planlanması genel ekonomik planla birlikte yürütülmüştür. Planlar beş yılda bir yapılmıştır. Sağlık planı için her bir sağlık bölümü hizmet sunduğu bölgenin ekonomik, toplumsal ve sağlık tablosunu ortaya koyar. Öncelikle; üretim alanları, çalışan nüfusun yapısı, nüfusun demografik özellikleri, bebek ölüm hızları, genel ölüm hızı, hastalık hızı, kamu kurumlarının ve evlerin temizlik durumu, genel beslenme durumu gibi özellikler sayısal verilerle mevcut durum değerlendirilir. Daha sonra, mevcut durum üzerinden ihtiyaçların saptandığı rapor bir üst sağlık kurumuna gönderilir ve Sağlık Bakanlığı düzeyinde merkezi bir planlama yapılırdı.

Kapitalist sistem, planlı ve verimli değildir. Çıkan sorunlar günü kurtarma anlayışı ile çözülür. Bu nedenle sağlık sorunları kalıcı olarak çözülemez. Sonuç olarak; kapitalizm sağlık hizmetini de bir meta olarak değerlendirdiği için tedavi, hastane, ilaç ve teknoloji bağımlıdır. Özel sektörcüdür. Özel sağlık sektörünün amacı ise kâr etmektir.

Kapitalist sağlık sistemi eşitsiz ve verimsizdir. Sağlık sistemi içinde özel sağlık sektörünün ağırlığının artması eşitsizlik ve verimsizliği de artırır. Kapitalist sağlık sisteminde, her sağlık işletmesi verimliliği kendi ölçüğünde değerlendirir. Sağlık işletmelerinin verimlilik bağlamındaki temel amacı harcamaları kıstak ve geliri artırmaktan ibarettir. Rekabet ortamında, sağlık işletmelerinin bu amaca ulaşabilmeleri ancak diğer işletmelerin amaçlarına ulaşamamasına bağlıdır. Bu bile kapitalist sisteminin bir bütün olarak verimli çalışmayacağına kanıttır. Rekabet denilen şey aslında kaostur. Sağlık hizmetlerinin örgütlenmesi açısından eşitlik ve verimlilik dokunulmaz nitelikli değerlerdir. Sağlık hizmetinde eşitlik ve verimlilik; hizmetin kâra dayalı olmaması, bu nedenle kamu tarafından bölge ve nüfus ölçüğünde, koruma öncelikli, gezilerek, halk neredeyse orada ve halkın kalkınması faaliyetlerinin tam içinde verilmesini gerektirir.

Sosyalist devlet, toplum sağlığını garanti altına alabilmek için sağlığı etkileyen başka girdileri hak olarak tanımlar ve bütün vatandaşlara parasız olarak sunar.

SSCB Anayasa' sının 120. maddesinde, *“SSCB halkı; hastalık, sakatlık olsun tüm yaşamı boyunca sağlıklarının korunması hakkına sahiptir. Bu hak, sosyal güvenlik sistemiyle sağlık hizmetlerinin parasız verilmesiyle, çalışan her kişinin ulaşabileceği sağlık kurumlarının kurulmasıyla garanti altına alınır. Toplumun sağlığının korunması SSCB devletin temel sorumluluğu ve görevidir. Tedavi ne kadar uzun sürerse sürsün parasızdır. Koruyucu hizmetler, danışmanlık, laboratuvar tetkikleri, hastanede yatışlar hepsi parasızdır.”*

SSCB Anayasa'sının 66. maddesinde, “Devlet, halkın sağlık hizmetini organize eder, gereksinimi olan herkese sağlık hizmeti sunar ve sağlık eğitimi etkinliklerini yürütür” denmektedir.

KÜBA'DA SAĞLIK

Sağlık; kolay, rahat ve ücretsiz olarak erişilebilecek bir devlet hizmeti olmalıdır. Fakat bizim ülkemizde hem sağlık hizmetlerinden yararlanmak hem de yararlı olabilecek şekilde yararlanmak mümkün değil. Bunun mümkün olabileceği tek sistem sosyalizmdir. Küba Devriminin sağlık alanında yaptığı yenilikler, yatırım ve eğitim buna örnektir.

Küba şu anda geliri düşük ama sağlık düzeyindeki gelişimde birinci sınıf olduğunu iddia eden merkez kapitalist ülkelerden kat be kat yüksek bir ülkedir. 1959'da Batista rejimine karşı savaşıyan devrimci güçler, Küba'da diğer ülkelerden çok daha iyi bir sağlık sistemi oluşturma sözü vermişti. Küba'nın devrimci hükümeti, 3 yıl sonra sözünü tutarak iddiasını gerçekleştirdi. Küba Anayasası'ndaki 3 ilke bunu açıkça yansıtır.

1- Sağlık bakımı ekonomik kâr aracı değil, temel insan hakkıdır. Bu nedenle bütün sağlık hizmetleri parasız ve herkes için eşittir.

2- Topluma sağlık hizmetini sunmak devletin görevidir.

3- Koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetleri; sosyal, ekonomik ve politik kanıtlanmış sosyal politikaların sağlık sorununun çözümü için akılcı bir yolla kullanımı olanağı sunar.

Küba'nın sağlık anlayışı, parasız sunulmasına dayanır. Sağlık bakımı temel insan hakkı olarak görülür. Küba bu başarıyı, para ile değil eşitlikçi bir toplumsal örgütlenmeyi seçmesiyle sağlamıştır. Devrim gereğidir. Burjuvazi eşitlikçi olamaz çünkü bir tarafın daha çok

hakka sahip olması gerek ki üstünlüğünü sürdürebilsin. Halka yararı dokunacak anlayış ve sistemler onun sonudur.

Küba'da öncelik verilen koruyucu sağlık hizmetleridir ve hekimler hizmet ettikleri toplumla iç içe yaşarlar. Emperyalist tekellerin ve emperyalist ülkelerin Küba'daki sosyalist sistemi bitirmek için koyduğu ambargo hiçbir işe yaramıyor. Çünkü Küba kendi aşularının tümünü, ilaçlarının önemli kısmını kendisi üretir. Çocuk felci hastalığını ortadan kaldıran ilk ülkedir. Ve bugün Küba'da; kızamık, çocuk felci, difteri, boğmaca, yeni doğan tetanozu görülüyor.

Yoksul bir ülkede sosyalist bir yönetim, zengin ülkelerin bile başarmayacaklarına şimdiden imza attığı için Küba son derece güzel bir örnektir. Bu nedenle Küba dünya halklarına yol gösteriyor.

Halk sağlığı için çalışan sağlık bakanları, aynı zamanda ülkelerinin sosyalizm mücadelesindeki savaşçılarıydı. Küba' da halk sağlığı mücadelesi ile geliştirilmiştir.

Küba sağlık sisteminde, 1958'den beri önemli değişiklikler meydana geldi. Küba, kamu sağlığı hedefleriyle uyumlu biçimde; ekonomide, eğitim sektöründe ve çalışma yaşamında radikal değişiklikler gerçekleştirdi. ABD ambargosuna bağlı olarak ortaya çıkan ve devam eden sorunlara rağmen Küba, sosyo-ekonomik değerlerinin halk sağlığı öncelikleriyle uyumlu olmasına bağlı olarak halk sağlığında önemli gelişmeler göstermiştir.

Küba sağlık sisteminin temelinde aile hekimliği ve hemşireliği sistemi vardır ve bu sistem yalnızca gelişmemiş ülkeler için değil gelişmiş ülkeler için de örnek olabilir niteliktedir. Bu program insan kaynaklarına büyük yatırım anlamına gelmektedir. Küba, ekonomik güçle sağlık standartları arasındaki yaygın bağı kırmıştır. Sağlık sistemi tümüyle devlet bütçesinden finanse edilmektedir. Herhangi bir aile ödemesi, özelleştirmenin herhangi bir biçimi, sağlık sigortası ya

da katkı payı yoktur. Bütün bu gelişmeler sosyalist devletin sağlığa verdiği yüksek öncelik sayesinde başarılmıştır.

Küba bugün geliri düşük ancak sağlık düzeyi yüksek bir ülkedir. Bu durum sosyalist devrime bağlı olarak ortaya çıkmıştır. 1959 devrimi halk sağlığı açısından önemli etkiler yaratmıştır. Halk sağlığında, tıp eğitiminde, temel sağlık hizmetlerinde ve uzmanlık gerektiren tıbbi bakımda hızlı gelişmeler olmuştur. 1970'lerin sonlarında Küba önemli hastalık ve ölüm göstergeleri açısından ekonomik olarak gelişmiş ülkelerin durumunu yakalamıştır. (Waitzkin, Idiart, Estrada, Lamadrid 2001: 319)

Küba'dan elde edilen veriler; devletin sağlık hakkını garanti etmesinin, sağlık hizmetlerinde öncelikleri belirlemesinin sağlık hedeflerine ulaşmak açısından belirleyici olduğunu göstermektedir.

Küba'da sağlık hakkı Anayasa ve yasaların garantisi altındadır. 1976 yılında kabul edilen son Anayasa devlete bütün vatandaşlara parasız, evrensel, ulaşılabilir sağlık hizmeti sunma, bireylerin sağlıklarını geliştirme ve koruma görevini vermiştir. 43. maddede bu bakımdan cins, ırk, inanç, etnik gruplar arasında farklılığa izin verilmeyeceği garanti edilmiştir. 47. madde aynı hakları işlemekte ve 49. madde de yaşlılar açısından durumu ayrıntılı biçimde tanımlamaktadır. 1983 yılında uygulamaya sokulan Halk Sağlığı Yasası sağlığın korunması, geliştirilmesini devletin kalıcı ve temel görevi olarak tanımlamaktadır. Bu görevler de esas olarak Sağlık Bakanlığı'na yüklenmiştir. Yasa, işyeri sağlık riskleri açısından özel düzenlemeler içermektedir. Sosyal Güvenlik Yasası ise devrimden iki ay sonra Şubat 1959'da yayınlanmıştır. Bu yasaya göre, anneler doğum öncesinde 34 hafta, doğum sonrasında da 18 hafta ücretli izinlidirler. Kadınların tehlikeli işlerde çalıştırılması yasaktır. (Iatridis 1990: 29-30; Evenson 2005)

Küba sağlık sistemi üç bakımdan kapsayıcıdır: Amaç ve içerik olarak, içerdiği nüfus olarak ve organizasyonel biçim ve uzmanlaşma olarak. (Iatridis 1990: 30)

1. Amaç ve içerik açısından kapsayıcılık: Bu, bireylerin organik gereksinimlerinin ötesinde sosyal ve psikolojik gereksinimleriyle de ilgilenmeyi ve tedaviye ek olarak koruma ve rehabilitasyon hizmetlerinin de sunulmasını içerir. Bu amaçların gerçekleştirilmesi konusundaki tek sorumlu Sağlık Bakanlığı'dır.

2. Nüfus açısından kapsayıcılık: Bütün nüfusa sağlık hizmetinin sunulması eşitlikçi sosyalist ideolojinin gereğidir. Devrim öncesinde yoksullar ve kırsal bölgelerde yaşayanlar hizmete ulaşamıyordu. Buralarda folk tıbbı yaygındı. Dolayısıyla, devrim sonrasında ilk amaç bütün toplumsal grupların sağlık hizmetine ulaşımını sağlamak olarak belirlendi. Bu nedenle hizmet parasızlaştırıldı. Sağlık hizmeti kullanımında eşitliği sağlamanın diğer yolu olarak kaynakların eşit dağılımı gerçekleştirilmeye çalışıldı. Devrim öncesinde sağlık kurumları büyük kentlerde toplanmıştı. Hekimlerin %65'i, hastane yataklarının %55'i Havana'daydı. Bölgesel eşitliği sağlamak amacıyla yeni sağlık kurumlarının tümü Havana dışına inşa edildi. Bütün yeni mezun sağlık personeline iki yıl kırsal kesimde çalışma zorunluluğu getirildi. Daha sonradan bu süre üç yıla çıkarıldı. (Guttmacher, Danielson 1977: 386)

Böylece 1970'lerin başında Havana'daki hekimlerin ve hastane yataklarının toplamdaki oranları %42 ve %40'a indirilmiştir. Kurum ve personel dağılımının yeniden düzenlenmesinin dışında, yolların yapılması da kırsal kesimde sağlık hizmetine ulaşımı kolaylaştırmıştır. (Stein, Susser 1972)

3. Organizasyon ve uzmanlaşma derecesi açısından kapsayıcılık: Küba'da sağlık hizmetleri üç amaç üzerinden organize edildi.

Bu amaçlar,

- 1- Planlamanın merkezileştirilmesi, yönetimin desantralizasyonu,
- 2- Sağlığın geliştirilmesi çalışmalarına toplum kuruluşlarının katılımı,
- 3- Koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerinin bütün olarak entegrasyonuydu.

Bugün Küba Anayasasına göre sağlık bakımı vatandaşlar için bir hak ve hükümet için sorumluluktur. 1983 yılında Halk Sağlığı Yasası (Public Health Law) kabul edildi ve halkın sağlığını korumak açısından devletin görevleri yeniden tanımlandı. Küba Halk Sağlığı Yasasında ulusal sağlık sisteminin ilkeleri şu şekilde belirlenmiştir: Hükümet tarafından organize edilen sosyalleştirilmiş sağlık hizmetleri; bütün nüfusun ulaşabileceği, parasız, evrensel nitelikli, koruyucu hizmetlerin sistemin merkezinde bulunması, tıbbi bilimsel ve teknik gelişmelerin güncel olarak uygulanması, sağlık hizmetine toplum katılımı, uluslararası işbirliği, sistemin planlı gelişimine kapsamlı yaklaşım. Bu ilkelerin 1960'lardaki uygulanması eldeki kıt kaynaklarla kırsal sağlık sisteminin yaratılması biçiminde olmuştur. 1970'lerde poliklinik modeli oluşturulmuş, böylece ilk kez sağlık hizmetleri topluluklara kadar ulaştırılmıştı. 1980'lerde sağlık sistemi ulusal ölçekte organize edilmişti. 1984 yılında sağlık hizmetleri açısından devrim niteliğinde bir gelişme oldu ve yayınlanan bir yasayla aile hekimleri ile hemşirelerden oluşan aile hekimliği sistemine geçildi.

Her komşuluk alanına, fabrika ve okula bir aile hekimi verildi. Amaç sağlık hizmetlerinin toplum temelli örgütlenmesi, küçük toplulukların sağlık sorunlarının daha iyi çözülmesiydi. Aile hekimleri ile poliklinikler arasında sevk bağlantısı oluşturuldu. Poliklinikler ve belediye hastaneleri laboratuvar ve röntgen tetkikleri bakımından da aile hekimlerine destek sunmaya başladılar. Bu gelişme UNDP'nin 1999 yılında hazırladığı bir raporda (Human Development and Equity in Cuba) ulusal sağlık sistemindeki en önemli reform ve birinci basamak sağlık hizmetlerinin temeli olarak tanımlandı. Aile hekimliği modeli ilk kez Havana'da Lawton komşuluk alanında başlatıldı.

Aile hekimleri hizmet verdikleri alanda yaşarlar. Amaçlanan, toplumla hekim arasındaki ilişkilerin geliştirilmesidir. Görevleri hem tıbbi bakım hizmetini hem de çevreye yönelik sağlık hizmetlerini

içerir. Aile hekimi ve ekibi şişmanlık, diyet, gebelik bakımı ve depresyon konularındaki eğitime özel önem verir. Yerel liderler ve kit- le örgütleri ile birlikte çevresel ve koruyucu programları uygular. Her aile hekimi yaklaşık 150 aileden sorumludur. (Oxfam America 1997)

Aile hekimlerinin görevleri; sağlık eğitimi, tanısal testler, doğum öncesi bakım, bağışıklama, beslenmenin izlenmesi, servikal yay- ma, mamografi hizmetleri, hipertansiyon, tütün alışkanlığı, stres ile mücadele ve sağlığın geliştirilmesi çalışmalarıdır. Aile hekimlerinin, fiziksel çevreden aile içi yaşama kadar uzanan bir dizi alandaki so- runlarda toplum liderliği görevlerini de üstleneceği belirtilmektedir. (Roemer 1993: 318)

Bebekler, gebeler, yüksek riskli işçiler ve yaşlılar düzenli tıbbi muaye- neden geçirilir. Ayrıca yatağa bağlı hastaların bakımı için ev ziyaretleri gerçekleştirilir. Kronik hastalıklara özel önem verilir. Hekimler ve hem- şireler zamanlarının önemli kısmını su sanitasyonu, beslenme, gebe- lik bakımı, doğum kontrolü gibi koruyucu hizmetlere ayırırlar (Nikelly 1988: 22-23).

Küba'daki bu toplumla iç içe geçmiş sağlık sistemi Topluma Yönelik Primer Bakımın (Community Oriented Primary Care) iyi bir örneği olarak görülmekte ve ABD'ye örnek olarak gösterilmektedir. (Vent- res, Hale 1993: 1548)

Küba'da bütün sağlık kurumları kamunundur. Hizmet parasızdır ve personelin tümü profesyonellik dereceleri, deneyimleri ve eğitimleri esas alınarak ücretlendirilir. Finansman genel bütçe- den sağlanmaktadır. Cepten ödemeler yalnızca ayaktan tedavide yazılan ilaçlar, işitme cihazları, diş ve ortopedik cihazlar, gözlük, tekerlekli sandalye ve benzeri cihazlar için katkı payı biçiminde yapılmaktadır. Bunlara da önemli devlet desteği sunulmaktadır. (PAHO 2001)

Devrim öncesi dönemde sağlık harcamalarının %60'ı Havana'da gerçekleşiyorken, 1961'de bu oran %44'e geriledi. Toplam hükümet harcamalarının %23'ü Sağlık Bakanlığınca yapılmaktadır. (Roemer 1976: 62; Roemer 1991: 461; UNICEF 2001)

1994 yılında sağlık harcamalarının toplamı 1166 milyon pesoyu buldu (kişi başı 106,4 peso) ve bu miktar 1989'a göre %17 daha yüksekti. Artışın ekonomik kriz ve ABD ambargosu ortamında gerçekleşmiş olması ayrıca önemlidir. (Roemer 1991: 461; PAHO 2001)

Bir ülkenin sağlık durumunu değerlendirmede kullanılan en önemli gösterge bebek ölüm hızıdır. Bu gösterge canlı doğup bir yaşını tamamlayamayan bebeklerin oranını gösterir. Aynı zamanda en önemli gelişmişlik göstergelerinden birisidir. Küba'nın bebek ölüm hızı birkaç önemli sonucu ortaya koyar:

- 1- Küba'nın sağlık durumu sosyalizm dönemi boyunca hızla gelişmiştir.
- 2- Küba, Latin Amerika ülkeleri içinde sağlık durumu en iyi olan ülkedir.
- 3- Küba'nın sağlık durumu yüksek gelirli kapitalist ülkeler düzeyindedir.

Küba sosyal ve ekonomik sorunlarını radikal sistem değişikliğiyle önemli derecede çözmüş bir ülkedir. Hem üçüncü dünya ülkelerinin hem de yüksek gelirli kapitalist ülkelerin Küba'dan öğrenebileceği çok şey vardır. Eşitlikçi ekonomik sistem, tam istihdam, insani eğitim, sağlık kaynaklarına ulaşımında eşitlik, toplum katılımı ve nihayet toplumun sosyalist organizasyonu sağlık programlarının etkin uygulanması açısından gerekli zemini oluşturur. Bu olumlu durumun altındaki temel etken sosyalizmdir.

KÜBA'DA SAĞLIK NASIL GÜVENCE ALTINA ALINMIŞTIR VE UYGULAMALARI NELERDİR?

Sağlık bakımı ekonomik kâr aracı değil, temel insan hakkıdır. Bu nedenle bütün sağlık hizmetleri parasızdır ve herkese eşittir.

Topluma sağlık hizmeti sunmak devletin görevidir.

Koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetleri sosyal ve ekonomik gelişmeye entegredir.

Toplum, sağlık sisteminin geliştirilmesine ve yönetimine katılır.

Küba çocuk felci hastalığını ortadan kaldıran ilk ülkedir.

AIDS'in tedavisi, her türlü organ nakli parasız gerçekleştirilir.

Küba çocuk felci (1962) ve kızamık (1996) hastalıklarını ortadan kaldıran ilk ülkedir. Dünyada hipertansiyon tedavi ve kontrolünün en yüksek olduğu ülkedir. İlk insan polisakkarid aşısı üretilmiştir.

1980' lerde bütün aşıları kendisi üretmeye başladı.

Kentsel nüfusun %90'ına, kırsal nüfusun %60'ına sağlıklı içme suyu ulaştırılmıştır.

1999'da difteri, 1994'te boğmaca, 1995'te kabakulak ve suçiçeği, 1972'de tetanoz hastalıkları ortadan kaldırılmıştır.

Küba'da bir hekime düşen kişi sayısı 158'dir ve bu dünyadaki en iyidir.

Küba yoksul bir ülke olmasına rağmen sağlık sistemi dünyadaki en zengin ülkelerin gelişkin teknolojileri ile donatılmıştır.

Devrimi izleyen 10 yıl içinde 236 yeni poliklinik açıldı. Bunların yarısı hiç polikliniğe ulaşamayan kırsal bölgelerdeydi.

Kişi başı hekim başvuru sayısı 2.01'den 4.06'ya yükseldi.

Sağlık harcamalarında büyük artış olmuştur. Bu gelişme sağlığa verilen öncelikle ilgilidir. 1958'de Sağlık Bakanlığı'nın işletme harcamaları 22,7 milyon pesoydu. 1968'de 210,6 milyon pesoya ve sabit harcamalarda eklenince 220,7 milyon pesoya yükseldi. Böylece kişi başı sağlık harcaması devrim öncesi 3,5 peso iken devrim sonrası 85,9 pesoya ulaşmış oldu.

KÜBA'DA BEBEK ÖLÜM HIZI NASIL DÜŞÜRÜLMÜŞTÜR?

Bebek ölüm hızı 1959 yılında binde 70'den fazlaydı. Ambargo yıllarında bile düşmeye devam ederek 1999'da binde 6,4'e, 2001'de binde 6,2'ye, 2006'da binde 5,3'e indi.

BÖH'ün düşmesinde aile hekimliği sisteminin etkisi büyüktür. Bu sistem içinde gebeler; cinsel yolla bulaşan hastalıklar açısından kan testleri, genetik testler ve diğer testlere tabi tutulurlar. Yeni doğanlara olabilecek bütün hastalıkların testleri yapılır.

Bebeklere yaşamlarının ilk yılı içinde verem, hepatit B, menenjit, çocuk felci, difteri, boğmaca, kızamık, kabakulak, suçiçeği aşıları yapılır.

Küba'da BÖH açısından kır, kent ve etnik gruplar arasında önemli bir fark yoktur.

SOSYALİST ÜLKELERDE AİLE HEKİMLİĞİ VAR MIDIR? VARSAN NASIL UYGULANMIŞTIR?

Küba'da sağlık bakım sistemi, tıbbi bakım hizmetleri sunan kurumlar

ağı bakımından altı basamaktan oluşmaktadır.

1- Bütün nüfusa hizmet veren uzmanlaşmış ulusal hastaneler ve sağlık enstitüleri

2- Eyalet düzeyinde her 1 milyon kişiye hizmet veren uzman hastaneler

3- Her 250 bin kişiye hizmet veren belediye hastaneleri

4- Alan düzeyinde 25-30 bin kişiye hizmet veren belediye poliklinikleri

5- 45 bin kişiye destekleyici bakım hizmeti sunan sağlık ekipleri.

6- 120 aileye ya da yaklaşık 500 kişiye komşuluk ortamı içinde hizmet veren ve bir aile hekimi, bir hemşire ve sıklıkla bir sosyal çalışmacıdan oluşan aile hekimliği birimleri, mini poliklinikleri.

KÜBA SAĞLIK ALANINDA DİĞER ÜLKELERLE KARŞILAŞTIRILDIĞINDA HANGİ SONUÇLAR ORTAYA ÇIKAR?

Küba kişi başına yılda 110 dolar sağlık harcaması yaparak, ABD'nin yılda kişi başına 4 bin 500 dolar harçayarak elde ettiği sağlık düzeyinden daha iyi ve diğer ülkelerin 2 bin dolar harçayarak elde ettiği toplumsal sağlık düzeyine sahiptir.

Küba hepatit B aşısını 1990 yılında üretti. Hepatit B aşısı ulusal bağışıklık programına 1992 yılında eklendi. Bütün yeni doğanların ve risk grupların aşılınması böylece başlanmış oldu. ABD'de ise yeni doğanların aşılınmasına 1991 yılında başlanmıştır. Küba'da aşılınan yeni doğanların oranı 1995 yılında %99 iken, 2001'de %100'e ulaşmıştır. ABD'de ise bu oranlar %68 ve %89'dur.

Yaygın aşılınmaya bağlı olarak Küba'da hepatit B hastalığının görülme sıklığı belirgin olarak azalmıştır. 1990'da yüz binde 17 iken,

2002'de yüz binde 1,2'dir. ABD'de hızlar aynı yıllar için yüz binde 8,4 ve 2,8'dir. 2000 yılına kadar hastalık hızındaki azalma Küba'da %89 iken, ABD'de %62 olarak gerçekleşmiştir.

1980'lerin sonunda Küba'da beslenme bozukluğuna bağlı ölüm yoktu. 1-5 yaş arasındaki çocuklarda beslenme bozukluğu sıklığı binde 7 idi. Oysa ABD'de %5 idi.

1968 yılında bin kişiye düşen hastane yatağı sayısı Küba'da 48 iken, Orta Amerika ülkelerinde 2,8 ve 100 bin kişiye düşen hekim sayısı Küba'da 8,7 iken, Orta Amerika'da 5,3'tü.

Doğuşta beklenen yaşam umudu devrim öncesi Küba'da %59,5 iken, Arjantin ve Paraguay'da %62, Uruguay'da %66'ydi. Devrim sonrası 1985'e gelindiğinde Küba %72 ile bütün Latin Amerika ülkeleri arasında ilk sıraya yerleşti.

KÜBA SAĞLIK ALANINDAKİ BAŞARISINI DİĞER ÜLKELERLE NASIL PAYLAŞIR?

Küba; sağlık vb. dallarda sadece kendi ülkesinde gelişme ve kendi halkına yarar sağlamakla kalmıyor, başka ülkelere de yardımcı oluyor. 1963 yılında Fas ile sınır çatışması yaşayan Cezayir'e, 1978 yılında Libya ve Irak'a sağlık personeli gönderdi. Güney Yemen, Cezayir, Bein, Cope Verde, Angola, Kongo, Ekvator Ginesi, Gine, Gine Bisseu, Libya, Mozambik, Etiyopya, Soa Tome, Tanzanya, Zambiya, Jamaika, Vietnam gibi 20 ülkeye sağlık personeli gönderiyor. Bolivya, Haiti, Honduras, Gambia, Kamboçya, Paraguay, Guatemala, Besturana, Burkina Fase, Gana Doğu Timor, Nauru gibi 22 ülkeye sağlık hizmeti sunuyor. AIDS'in tedavisi, her tür organ nakli parasız gerçekleştiriliyor.

Afrika ve Latin Amerika ülkelerinden gelen öğrencilere; parasız tıp, mühendislik, hemşirelik vb. eğitimi de verir. Kendi hekimlerini, sağlıkçılarını yoksul Afrika ülkelerine gönderir. Çeşitli kronik hastalıklara

karşı özgün ve başarılı tedavi yöntemleriyle bilinir. Küba, ülkelere sağlık hizmeti sunmanın ötesinde sağlık personeli gönderdiği bölgelerdeki bütün sağlık sisteminin örgütlenmesini ve tıp fakültesi inşa edilmesi gibi ek işlerde gerçekteştirdi.

Küba, başka ülkelere normal koşullarda yaptığı tıbbi yardımın dışında doğal felaketlerde de yardıma koşmaktadır. 1960 yılında 5000 ölüme neden olan Şili depremine, 1970’de 5000 ölümlü sonuçlanan Nikaragua depremine yiyecek, ilaç, sağlık ekipleriyle ve 1990’da Çernobil faciasına 17.773 çocuğun tedavisini Havana’da yaparak yardım etmiştir. En son yakın zamanda 2000’de El Salvador’da 10.000 vakalılık sarıhumma salgınına sağlık ekipleri danışman ve tıbbi cihazlarla yardımda bulundu.

Küba yabancı ülkelere sağlık personeli göndermeye 1963 yılında başladı.

Venezüella’ daki devrimden sonra Küba, bu ülkeye sağlık alanında yardım yapmaya başladı. Bu çerçevede bin kadar hekim Venezüella’da çalışmaktadır. Kübalı hekimler özellikle gecekondu bölgelerinde hizmet vermektedir.

Kübalı sağlıkçıların sunduğu sağlık hizmetleri, yardım yapılan ülkelerin sağlık durumunu da iyileştirmiştir.

Küba diğer ülkelere yalnızca tıbbi bakım hizmeti değil sağlık yöntemi hizmetleri de sunmaktadır.

2008 yılında 134 üyeli Kübalı tıbbi yardım ekibi, yerel hükümetin çağrısı üzerine o zamana dek 600 kişinin ölümüne yol açan Kolera salgını ile mücadele için Zimbawye’ye gitmiştir.

Küba’ nın 60 kadar değişik ülkeye gönderdiği sağlık çalışanlarının sayısı 2001’de 4 bin 317 iken, bu sayı 2005 yılında 84 bin 797’ye ulaşmıştır.

2000 yılında 3 bin 500 yabancı tedavi olmak için Küba’ ya gitmiştir.

Havana'daki Cira Gorgia Kliniği bu yükün önemli kısmını üstlenmiştir. Değişik hastalıkların tedavi masrafı burada Amerika'dakinin üçte birinden azdır. Gelen hastaların çoğunluğu Latin Amerika ülkelerindedir. Bu grubu Japon ve Finlandiyalı hastalar izlemektedir.

Bir de kendi ülkemize bakalım: Van depreminde 601 kişi hayatını kaybetti, 4152 kişi yaralandı, 5739 bina oturulamaz hale geldi, 500.000 civarında insanımız doğrudan depremden etkilendi. Dondurucu soğukta sokaklarda çadır, battaniye olmak üzere acil yardımlara ihtiyaçları vardı. Marmara depreminde olduğu gibi halkımız Anadolu'nun dört bir köşesinden neyi var neyi yoksa Van halkıyla dayanışmak ve paylaşmak için gönderdi. Oysa AKP iktidarı yapılan yardımları halka ulaştırmadı. Kendi halkına yardım edemeyen kapitalizm, Somali'ye sözde ülkenin sevilen sanatçıları törenle gönderiyor. Yardım elçisi oluyorlar. Bu iki ülke arasındaki fark aynı zamanda iki dünya düzeninin de neye yaradığını, neye hizmet ettiğini gösteriyor bize. Sosyalizm ve kapitalizm... Halk için ve asalaklar için... Küba örneğindeki ve tecrübesinde de görüldüğü gibi sosyalizm; halkı ve halkın yararına olanı düşünüyor. Kapitalizm ise halkın sömürülme yollarını düşünüyor. Kapitalizm insanı değil, kârını düşünüyor ve tüm bu yardım şovları da halkı sömürme maskesidir.

KÜBA SAĞLIK SİSTEMİ YAŞLILARA İLİŞKİN NE TÜR İYİLEŞTİRMELER GETİRMİŞTİR?

Yaşlı bakım hizmetleri için Yaşlı Sağlık Bakımı Programı kurulmuştur. Program yaşlı ekiplerince yürütülmektedir. Bunların sayısı 2005 yılında 436 idi. Ayrıca yaşlıların sosyalleşmesi için çalışan ve günlük sorunlarıyla baş edebilmeleri için yardımcı olan Danışmanlık Ekipleri kurulmuştur. Ekiplerin sayısı 2005 yılında binde 435 idi.

Küba'da sağlık sisteminin gelişmesiyle nüfus yaşlanmıştır. Yaşlı nüfusun artması (2000 yılında toplamın %13,4'ü 60 yaşın üzerindedir) yaşlılara

yönelik özel bir hizmet sisteminin geliştirilmesi sonucunu doğurmuştur. Kurulan program merkezinde yine aile hekimleri bulunmaktadır. Yaşlı ekiplerinin her yaşlıyı yılda en az bir kere muayene etmesi gerekir. Ekip üyelerinin tümünün yaşlı sağlığıyla ilgili özel bir eğitimi vardır.

KÜBA'DA SAĞLIK HİZMETLERİNE TOPLUMSAL KATILIM NASIL SAĞLANMIŞTIR?

Küba'da geleneksel olarak planlama, yönetim, düzenleme ve denetleme aktiviteleri merkezi ve yerel hükümet organlarının görevi iken, politika ve karar oluşturma gücü Komünist Partisi ile kitle örgütlerinin elindedir. Kitle örgütlerinin özellikle sağlık alanındaki etkinlikleri belirgindir.

Yerel düzeydeki sağlık komisyonları; toplumun sağlık programlarının uygulanması, sokak temizliği, bağışıklama kampanyaları, enfeksiyon hastalıklarının kontrolü, gönüllü kan bağışı, sağlık taramaları vb. etkinlikler için harekete geçmekle görevliydir.

Yerel halkın sağlığı komisyonları, kendilerini alt bölge halkın sağlığı komisyonunda temsil edecek temsilcileri seçmektedir.

Kırsal kesimdeki sağlık programlarının yürütülmesinde de, devrimin ilk yıllarından beri toplum katılımının önemli desteği olmuştur. Örneğin, çocuk felci bağışıklama programı için kitle örgütleri haftalarca evleri ziyaret etmişler, programı halka açıklamışlar, bireysel sorunların çözümü için uğraşmışlar, aşılacak çocukları saptayarak listelemişlerdir.

SAĞLIK ALANINDA KAZANIMLAR- KISA KISA

Amerika kıtasında en düşük AIDS hızı ve en etkili denge kontrol programı Küba'dadır.

Küba, çocuk felci ve kızamık hastalıklarını hastalığını ortadan kaldıran ilk ülkedir.

1979'da difteri, 1994'te boğmaca, 1995'te kabakulak ve suçiçeği hastalıkları Küba' da ortadan kaldırılmıştır.

Dünyada hipertansiyon tedavi ve kontrolünün en yüksek olduğu ülke Küba'dır.

İlk insan polisakkarid aşısı Küba'da üretilmiştir.

Küba' da bir hekime 158 kişi düşmektedir. Bu dünyadaki en iyi orandır.

Küba yoksul bir ülke olmasına karşın sağlık sistemi dünyanın en zengin ülkelerindeki gelişkin teknolojiyle donatılmış durumdadır.

1997 yılında UNICEF Küba'yı bağışıklama çalışmalarında en iyi ülkeler arasında göstermiştir.

Devrimi izleyen ilk 10 yıl içinde 236 yeni poliklinik açıldı, bunların yarısı devrimden önce hiçbir polikliniğe sahip olmayan kırsal bölgelerdedi. Küba devrimi sağlık hizmetine ulaşamayan kırsal bölgelerdeki binlerce insana sağlık hizmetini ulaştırmıştır.

Devrim öncesinde Küba'da bulaşıcı hastalıklar ve çocuk felci önemli bir sorundu. Bu nedenle ilk adım olarak 0-14 yaş arasını hedefleyen bir aşı kampanyası başlatıldı. İlk olarak 1962 yılında 0-14 yaş arasındaki bütün çocuklara dört hafta arayla iki kez yapıldı.1962-1996 arasında tam 35 ulusal çocuk felci aşısı kampanyası gerçekleştirildi. 64 milyon doz aşı yapıldı. Sonuçta 50 yaş altındaki nüfusun %90'dan fazlasına aşı yapılmış oldu. 1992-1997 arasında 18 yaş altındakilerin %90'dan fazlasına Hepatit-B aşısı yapıldı. Böylece 15 yaş altındaki grupta hastalık sıklığı %50 azalmış oldu.

Küba'da doğuştan beklenen yaşam süresi devrim öncesi 58,8 yıldır.

1982'de 73,5 yıla yükseldi. Bugün ise erkeklerde 74,7, kadınlarda 78,6'dır.

Küba'da bebek ölüm hızı devrim öncesi binde 70'ten fazlaydı. Devrimden sonraki yıllarda ambargo koşullarında bile düşmeye devam ederek 1999'da binde 6,4'e, 2001'de binde 62'ye, 2006'da binde 5,3'e indi. Bebek ölümlerinin düşmesinde aile hekimliği sisteminin etkisi büyüktür. Bu sistem içinde gebeler, cinsel yolla bulaşan hastalıklar açısından kan testleri, genetik testler ve diğer gerekli testlere tabi tutulurlar. Bebeklere yaşamlarını ilk yılında verem, Hepatit-B, menenjit, çocuk felci, difteri, tetanoz, boğmaca, kızamık, kabakulak, suçiçeği aşıları yapılır.

Bebek ölüm hızı açısından kıy ve kent arasında fark yoktur. Anne ölüm hızı 1959'da yüz binde 118,2 iken 1998'de yüz binde 43,8'e inmiştir.

Küba'da devrim öncesi beslenme bozukluğundan ölümler olurken ve beslenme bozukluğu yaygınken, 1980'lerin sonunda beslenme bozukluğuna bağlı ölüm yoktu. 1-5 yaş arasındaki çocuklarda beslenme bozukluğu sıklığı binde 7 idi, oysa ABD'de % 5'ti.

Küba kişi başına yılda 110 dolar sağlık harcaması yapıyor. ABD yılda kişi başına 4500 dolar sağlık harcaması yapmasına rağmen Küba'nın sağlık düzeyine ulaşamamaktadır.

Küba, Hepatit B aşısını 1990 yılında üretti. Hepatit-B aşısı ulusal bağışıklama programına 1992 yılında eklendi. Bütün yeni doğanların ve risk gruplarının da aşılanmasına başlanmış oldu. Küba'da aşılanan yeni doğanların oranı 1995 yılında % 99 iken 2001'de % 100'e ulaşmıştır. ABD'de ise bu oranlar % 68 ve % 89'dur. Yaygın aşılamaya bağlı olarak Küba'da Hepatit-B hastalığının görülme sıklığı belirgin olarak azalmıştır.

Devrimden yalnızca 10 yıl sonra -1969 yılında- ilk üç ölüm nedeni

ABD’de olduğu gibi ve düşük gelirli ülkelerden tamamen farklı olarak kalp hastalıkları, kanser ve kalp damar sistemi hastalıkları olarak sıralanır Küba’da.

Küba; Afrika ve Latin Amerika ülkelerinden gelenlere parasız tıp, mühendislik, hemşirelik vb. eğitim verir. Kendi hekimlerini, sağlıkçılarını yoksul ülkelere gönderir. Küba yoksul ülkelere yalnızca tıbbi bakım hizmeti değil, sağlık yönetimi hizmetleri de sunmaktadır. Sıtma ve AIDS kontrol çalışmaları buna örnektir.

Başka ülkelere normal koşullarda yaptığı tıbbi yardımın dışında, Küba doğal afetlerde de yardıma koşmaktadır.

2000 yılında 3500 yabancı tedavi olmak için Küba’ya gelmiştir.

Küba’da sağlık hakkı anayasa ve yasaların garantisi altındadır. 1976 yılında kabul edilen son Küba anayasasında devlete ve bütün vatandaşlara parasız, evrensel, ulaşılabilir sağlık hizmeti sunma, bireylerin sağlıklarını geliştirme ve koruma görevleri verilmiştir.

Aile hekimleri hizmet verdikleri alanda yaşarlar. Bir aile hekimi yaklaşık 150 aileden sorumludur. Aile hekiminin görevi sağlık eğitimi, tanısal testler, doğum öncesi bakım, bağışıklama, beslenmenin izlenmesi, mamografi hizmetleri, hipertansiyon, tütün alışkanlığı, stresle mücadele ve sağlığın geliştirilmesi çalışmalarıdır.

Küba’da bütün sağlık kurumları kamunundur, hizmet parasızdır.

Devrim öncesinde ilaç üretim ve dağıtımını tamamen özel sektörün elindeydi. Devrim sonrasında ulusallaştırıldı. Gereksiz ilaç harcamalarının önüne geçildi.

Ambargo koşullarında Küba’nın aldığı birçok önlem vardır. Bunlardan bazıları:

Ulaşımında otomobil yerine bisiklet kullanmaya başladılar.

Ekonomik güçlükler farkında olunmadan sağlıklı yaşam alışkanlıklarını öne çıkardı. Örneğin, günlük hareket miktarı zorunlu olarak arttı. Yağ ve şeker tüketimi azalırken sebze tüketimi arttı.

Kentlerdeki hava kirliliği azaldı.

Bebek beslenmesinde şişe sütü tüketimi azaldı. Onun yerini daha sağlıklı olan anne sütü aldı.

Hastanelerde gereksiz tetkikleri azaltan uygulamalar geliştirildi. Böylece hastalara tıbbi bir zarar vermeksizin röntgen, film çekimi %75 oranında azaldı

Hastane yerine ev bakımı öne çıkarıldı. Kontrollü biçimde alternatif tıp uygulamaları kullanılmaya başlandı.

HALK ANAYASASI TASLAĞI'NDAN

Madde 36; a) Herkes doğuştan başlayarak sağlıklı ve güvenli bir yaşam hakkına sahiptir. Devlet bu amaçla insan sağlığını her şeyin üzerinde tutarak sağlık hizmetlerini ücretsiz karşılar.

SOSYALİZMDE KÜLTÜR-SANAT

Rus devriminin sanatçılar üzerinde ne gibi bir etki bırakmış olabileceğini Chagali'nin bir itirafları ortaya koyar:

(...) “Ve sonunda Rus Devrimini tanıdım. Gereksiz imgeler dağılıp gittiler. Rus Devrimi bana yeni ufuklar açtı ve zamanımla ilişki açısından, beni zincirleri içinde tutmayı sürdürüyor. Belki de bütün dostluklardan, bütün rastlaşmalardan daha değerlidir bu devrim; tıpkı uçuruma ve umutlara çağrı gibidir.”
(Devrimler ve Karşı Devrimler Ansiklopedisi)

Sosyalist kültür, insanın zihinsel gelişiminde yeni bir aşamayı ifade eder. Çünkü insan düşüncesinin ve kültürünün geçmiş dönemlerdeki (ilkel-feodal-kapitalist toplum aşamaları) en değerli ilerlemelerinin tümünün özümsemesi, yeniden değerlendirilmesi sosyalist insandır. Bu değerli ilerleme sosyalist toplumda yeniden hayat bulur. Sosyalist kültür, toplumlar tarihinin tüm birikimlerinin korunmasını, geliştirilmesini temel alırken insan emeğinin ve insan zihninin sömürülmeden tüm kitleler için, kitleler yararına serbestçe yaratıcı tarzda kullanılmasını sağlar.

Kapitalizmde; üstün zekâlı sınırlı sayıda insanın olduğu, yeteneğin doğuştan olduğu ve sadece burjuvazinin yönetme becerisine sahip olduğu söylenir. Bu düşünce kapitalist kültürün sömürü ilişkisini koruma amaçlı daha çocukluğumuzdan itibaren, anaokulu ve ilkokul sıralarında bizlere öğretilmeye çalışılır.

Kapitalist kültür ve sosyalist kültür iki ayrı toplumsal yapıyı, iyi ayrı sınıfı yansıtır. Kapitalist kültür çürüyüp yok olurken, sosyalist kültür geleceğin yeni insanını, yeni toplumunu yaratmayı hedefler. Bu nedenlerle “kültür” ü sözlüklerdeki genel tanım ve ifadeleri ile değerlendirmek yerine en özlü şu şekilde tanımlamalıyız; Kültür; bir toplumun

veya belli bir topluluğun bilim, sanat, ahlak, eğitim alanındaki ürün ve birimleriyle, duygu, düşünce, kurallar ve değerlerinin toplamıdır.

Her davranış, her söz, her eylem illa ki -ve şaşmaz bir yalınlıkta- bir kültürü içinde taşır ve yansıtır. Ben hiçbir kültürü savunmuyorum, yansıtmıyorum, bu benim kendi duygu, düşüncelerim demek toplumlar tarihini, bilimleri reddetmektir.

Dünyanın ilk sosyalist ülkesi olan Sovyetler Birliği kurulmadan önce Rus devrimcileri, hem feodal çarlık rejimine hem de yükselmekte olan burjuvaziye karşı kültür alanında da savaş açtılar. Avrupa'da da (İngiltere, Fransa, Almanya...) burjuvazinin kapitalist sömürsünün yaşandığı koşullarda bilimde, sanatta kitlelere mal olanların sosyalist düşüncelere sahip olması bir tesadüf değildir. Kültürün önemli bir ayağı olan manevi kültürdeki (bilim, sanat, edebiyat, felsefe, etik, eğitim vs. alanındaki) başarıların hemen hemen tamamı sosyalizmi benimsemiş olanlara aittir. Sosyalist olmayıp feodalizmi-kapitalizmi sorgulayanların, sınıfsal çelişkileri üretimlerine yansıtanların yarattıkları ise sosyalistler aracılığıyla kitlelerin eğitiminde ve örgütlenmesinde kullanıldı. Mesela Tolstoy'un yapıtları bu içeriktedir. Cervantes'in "Don Kişot"u da aynı şekilde sosyalist kültürün yaratılmasına aracılık etmiştir.

Sosyalist kültürü sadece sosyalist fikirlere sahip olanların, sadece Marksist-Leninist olanların oluşturduğu, yoktan var ettiği, bugüne kadar düşünülme-yeni düşünüp bulunduğu bir kültür olarak anlamak ve yorumlamak kültürün içini boşaltmaktır. Bugün sosyalist kültür adına yapıldığı söylenen birçok ürünün kitleler tarafından anlaşıl-mamasının nedeni budur. Sosyalist kültür binlerce yıllık tarih boyunca yaratılmış-yapılmış olanları yakmaz, yıkmaz, yok etmez. Sosyalist kültür; burjuva kültürünü yok etme, halkın kültürünü koruma ve geliştirme üzerinde şekillenir.

Kültür, sanatı da edebiyatı da içine alan bir kavramdır. Sanat ve edebiyat; kültürün içinde, kültürün ayaklarını oluşturan birer parçadır.

Sanat, kültürü yansıtır. Edebiyat, kültürü yansıtır. Yapılan sanata, edebiyata bakarak hangi kültürün ürünü olduğu hangi kültürü savunduğu anlaşılabilir. Tiyatro sanatı, sinema sanatı, resim sanatı, fotoğrafçılık, heykeltıraşlık, yazın sanatı (edebiyat) vb. daha onlarca sanat ve edebiyat dalını sıralamak mümkün.

Sanat ve edebiyat sınıflı toplumlarda asalakça yaşayan egemen-sömürücü sınıfın zevk, eğlence, boş vakit geçirme aracı olduğundan kaynaklı yaratmaktan çok tüketmiştir. Sanatı, edebiyatı geliştirenler ise içinde buldukları egemen üretim biçimini sorgulayıp ezilenlerin duygu, düşünce, özelemleri, sorunlarını anlatanlar tarafından geliştirilmiş ve kitleler, halklar bu üretimleri yaşatmıştır. Mesela Anadolu'da Osmanlı saltanatının Divan edebiyatının Fuzulisini halk bilmez iken aynı dönemlerde yaşamış olan Yunus Emre'yi, Karacaoğlan'ı, Dadaloğlu'nu, Kaygusuz Abdal'ı, Pir Sultan'ın deyişlerini, Bedrettin'in "Varidat"ını bugünlere kadar yaşatabilmiştir. Dünyanın pek çok ülkesinde de bu durum aynıdır.

Kapitalizmde sanat profesyonel bir uğraşı alanıyken sosyalizmle birlikte tüm halkların çeşitli düzeylerde yararlanabileceği kitlesel bir faaliyet halini almıştır. Çünkü kapitalist toplumda önceki sınıflı toplumlara oranla çok daha yüksek bir teknik düzeye sahip olunmasına rağmen sanatın bazı dallarına karşı düşmandır burjuvazi. 19. yüzyılda Stendhal, Balzac, Hugo, Dickens gibi bazı Avrupalı yazarların üretimleri kapitalizmin insanı yozlaştırmasına karşı düşüncelerini yansıtır. Burjuvazi böyle yazarların-çizerlerin yapıtlarının okunmasını, öğrenilmesini istemese dahi kitleler tarafından sahiplenilirler.

"Sanat sanat için mi", "Sanat halk için mi" tartışmalarının kökenleri 19. yüzyıla kadar dayanmaktadır. Çünkü kapitalizmin doğurduğu sonuçlardan biri de sanatsal faaliyetlerin teknolojiyle birlikte en geniş kitlelere ulaşması olmuştur. Kapitalizmle birlikte yeni sanat dalları ortaya çıkmıştır -Sinema ve fotoğrafçılık gibi. Böylece sanat, burjuva sınıfının tekeline çıkmış en geniş kesimlere ulaşmış. Ama bu kez

de burjuvazi sanatı kendi ideolojisi doğrultusunda en geniş kesimleri yozlaştırma, etkileme, eğitme amaçlı kullanma yoluna başvurmuştur. Hollywood bunun en tipik örneğidir. Emperyalist sinema sanayisi kapitalist kültürün yeniden ve yeniden kendini üretebilmesi, uzun ömürlü olabilmesi için oluk oluk paralar aktarmaktadır. Özcesi sinema sanatı burjuvazinin elinde sanat olmaktan çıkmış uyuşturucuya dönüştürülmüştür. İşte bu yüzden sanat, edebiyat alanında sosyalistlerin üretimleri, 1917 Ekim Devrimiyle birlikte Sovyetlerde sanat alanındaki girişimler, yatırımlar bizler için önemli bir birikim oluşturuyor.

Sanat, kapitalizm ve sosyalizm arasındaki savaşın bir cephesidir. Kapitalizm; sadece profesyonelleşmiş kişilerin sanat icra edebileceği palavrasına halkları inandırır. Halkların sanatı öğrenmesini, sanatsal faaliyetlerden yararlanmasını istemez. Mesela; Almanya'da devrimi gerçekleştirmek ve Sosyalist Almanya'yı kurmak için tiyatro sanatı yapılıyordu. 1933 yılında Almanya'da iktidara gelen faşizm binlerce ilerici, devrimci, sosyalist sanatçıyı katletti. Bertolt Brecht gibi hayatta kalan sanatçılar Almanya'yı terk etti. Hitler faşizmi kitapları yaktı.

Sosyalizmin sanat anlayışına en somut örneklerden biri 27 Nisan 1935 yılında yapılan Moskova büyük metrosudur. Kapitalist ülkelerdeki soğuk, donuk, ruhsuz metrolar gibi değil sanki içinde aynı anda onlarca insanın yaşadığı bir ev gibi dekore edilmiş, yapılmıştı. En iyi mermerler, en iyi ağaçlar... Her türlü süs kullanılmış. Bir yıl içinde gönüllü olarak seksen bin işçinin çalışmasıyla ortaya çıkarılmış olan bu metro hâlâ burjuva medyada övgüyle anlatılmaktadır

Çin'in 800 kilometrelik dev surlarında binlerce insanın kemikleri yattarken, sosyalist bir ülkede 80 bin insan gönüllü olarak kendi ihtiyaçlarını kendileri inşa etmiştir.

Sanatçı özel bir kişi, özel bir yetenek değildir. Sanat da aynı şekilde özel kişilerin, özel yeteneklilerin ilgi alanı değildir. Sosyalizmde

sanat; sömürü ilişkileri, özel mülkiyet ortadan kaldırılıp üretim-bölüşüm-mülkiyet toplumsallaştırıldığından sanat faaliyetlerine daha fazla zaman ayırma imkânını doğurduğundan sanat da toplumsallaşma imkânı buldu. Kültürün parçası olan sanatın, insanların davranışlarını, düşüncelerini etkilediği bilinciyle hareket edilen Küba’da müzik, plastik sanatlar ve daha pek çok sanat dalında çalışmalar yapılmakta; tüm sanat faaliyetlerinden çocuklar bedava yararlandırılmaktadır.

KÜLTÜR, SOSYALİZM İLE HALKIN ELİNDE SİLAHA DÖNÜŞÜR

“Eskiden tüm insan zekâsı, onun tüm dehası, bazılarına tekniğin ve kültürün tüm nimetlerini vermek buna karşılık ötekilere en zorunlu şey olan eğitiminden ve gelişmeden yoksun bırakmak için yaratıyordu. Şimdi ise tekniğin tüm mucizeleri, kültürün tüm başarıları halkın genel malı olacaktır ve bundan sonra insan zekâsı ve dehası hiçbir zaman baskı aracı, sömürü aracı haline getirilmeyecektir”

Lenin bu sözüyle Sovyetler Birliği’nde sosyalist kültürün dayandığı temel ilkeyi formüle ederken aynı zamanda kültürün ve kültürel faaliyetin sınıfsal içeriğine de vurgu yapmaktadır. İktidardan aşağıya edilen egemenlerin bilinçlerde kurduğu egemenliği alt etmek şüphesiz devrim yapmaktan daha uzun bir zaman alacaktır. Bu anlamda sömürücüleri iktidardan uzaklaştırmak, yani devrim yapmak sosyalizmin kuruluşuna doğru atılmış bir ilk adımdır.

İlk adımın zorunluluğu ve dönüştürücü rolü, Marks ve Engels tarafından şöyle vurgulanıyor: Bu, komünist bilincin kitlesel olarak doğması için olduğu kadar, bizzat amaca ulaşmak için de insanların kitlesel olarak değişmeleri zorunludur. Bu ise yalnız pratikle yani devrimle mümkündür. Dolayısıyla devrim zorunludur. Yalnız egemen sınıfın başka hiçbir biçimde devrilmesi olanaksız olduğu için zorunlu değil, direnen sınıfın tüm eski kötülüklerinden kurtulması ve yeni bir toplum yaratmaya yetenekli olması ancak devrimle mümkün olduğu için zorunludur.

Deviren sınıf, yeni toplumu kurma yeteneğini devrim için mücadele ederken ve devrim yaparken kazanır. Ancak yine Marks, insanların bilincinin ekonomik gelişmeden geri kaldığını bu nedenle kapitalizmin tüm artıklarının birdenbire, yalnız bir devrimle yok edilmeyeceğini vurguluyor. Biz de tam bu nedenle devrimi bir başlangıç olarak vurguluyoruz. Devrimle birlikte sosyalizmin ekonomik temellerini kurmaya çalışırken buna uygun yeni bir kültürü iradi olarak şekillendirmek zorunludur.

SSCB; halkın eğitimi, dönüşümü ve sosyalist kültürel faaliyeti tüm halka yayarak sosyalizmin kültür alanındaki kazanımları diyebileceğimiz değerlerin alt yapısını büyük bir hız ve atılganlıkla oluşturmuştur.

Şimdi 2. Paylaşım Savaşı'na kadar olan sürede halkın kültür seviyesini yükseltmek için Sovyetler Birliği'nde atılan somut adımları sosyalizmin kazanımlarını görelim:

“SSCB daha 1938-39 yılında genel öğretim okullarında okuyan öğrenci sayısı bakımından dünyada birinci sırayı alıyordu. Bu okullarda Büyük Britanya, Almanya, Fransa, İtalya bir arada alındıkları zaman aralarındaki öğrenci sayısına oranla 1,2 misli daha fazla öğrenci aynı ülkelere Japonya'yı da kattığımızda aradaki üniversiteli sayısından 1,4 misli daha fazla üniversiteli okuyordu. Yalnızca bir tek Leningrad'da savaştan önce tüm faşist Almanya'dan daha fazla üniversiteli vardı.

1939 yılı başlarında SSCB'de 240 bin 765 kütüphane vardı -bunlardaki kitapların sayısı toplam 442 milyon 203 bin sekiz idi. Sovyetler Birliği'ndeki halk kütüphanelerinin sayısı 1914 yılına oranla 62 misli artmıştır. Yalnızca “Saltikat-Sçedrin” devlet halk kütüphanelerinde, Berlin'deki Pivsy devlet kütüphanesine oranla 32 misli daha fazla kitap bulunmaktadır. (...)

Tiyatromuz yalnızca Sovyetler'de değil dünya kültüründe de bileğinin hakkıyla öncü yerini almaktadır. Tiyatromuz, Sovyetler Birliği

gibi yapısı bakımından çok ulusludur. Devrime dek birçok ulusumuzun tiyatroları geniş kapsamlı gelişmeye uğradı ve ulusal kültürde onurlu bir yer aldı.

Çarlık zamanında kendi alfabelerine dahi sahip olmayan en küçük ulusların bile şimdi bir kaç tiyatroları vardır ki; ulusal sanatları bunların temeli üzerinde gelişmektedir. Kulüp kurumları, sinemalar ve müzeler Sovyetler Birliği'nde büyük ölçüde geliştiler. 1939 başlangıcında 100 binden fazla kulüp vardır ki, bunların 41 bini kolhoz kulübüydü. 1915 yılıyla kıyaslanınca SSCB'deki sinemalar 1939'da 21,9 misli arttı. Genellikle, halk kitleleri için en popüler sanat olan sinema yalnız Sovyet düzeninde gelişti.

Bu savaşın başlangıcından önce bizdeki müzelerin sayısı 794'ü bulmuştu. Oysa devrimden önce bunlar ancak birkaç düzineydi. Ve bunlar da genellikle başkentlerde (Petersburg, Moskova) bulunurdu. Yalnız Kiev, Harkov ve Titlis gibi büyük kentlerin pek de büyük olmayan müzeleri vardı. Şimdi cumhuriyetlerimizde hemen hemen bütün başkentler kendilerine ait resim galerileriyle zenginleştiler. Belirli bölge ve ilin hazinelerinden sanat ustalarının eserlerinden oluşan örneklerin toplandığı müzesi olmayan tek bir şehir yoktur.

Bundan başka ünlü yazarlardan, müzisyenlerden, ressamlardan herhangi birinin doğduğu ya da yaşadığı her şehir bunların hayatlarına ve yaratıcılıklarına ait her şeyi sevgiyle toplamakta, onların adına müzeler yaratmaktadır ki; bunlar yalnızca o yörenin halkı tarafından değil dışarıdan gelenler tarafından da istekle gezilmektedir. Örneğin Çehov' un anısına adanmak üzere yalnızca, yüce Rus yazarının doğduğu şehir olan Togonrap'da değil, hayatının son yıllarını geçirdiği Yalta şehrinde de müze yapılmıştır. Müze kurma gereksinimi o denli büyüktür ki, onların kurulma girişimi halkı için ağır olan bu savaş yıllarında bile şu ya da bu müzenin açıldığına ilişkin notlar çıkmaktadır. Bundan çok kısa bir süre önce Kazan devlet müzesinde edebiyat dalı örgütlenmiştir. Hiva şehrinde

Mavritan tarihine ilişkin yeni malzemelerden oluşmuş bir sergi kurulmuştur.

Bilindiği gibi Sovyet Devrimi öncesi Çarlık Rusyası “Halklar Hapishanesi” olarak adlandırılıyordu. Çarlık, Rus şovenizmi ile çeşitli uluslardan halkları eziyor, asimile etmeye çalışıyordu. Kültürlerine uygun yaşamalarına, dillerini geliştirmelerine izin vermeyerek birçok uluslaşmamış halkın kültürel değerlerini tamamen yitirmelerine ve yok olmalarına neden olmuştur.”

Yukarıda aktardığımız uzun alıntıdan da anlaşılacağı üzere Sovyet Devrimi ile birlikte 20 yılda büyük kazanımlar elde edilmiş; kültür, halkların elinde bir silaha dönüştürülmüştür. Sosyalizmle “Halklar Hapishanesi” yıkılmış, halklar özgürleşmiştir. Sosyalizm halkların kendi halk kültürlerini geliştirebileceği, halkların özgürce yaşayabileceği tek sistemdir. Bugün karşı-devrimler sonrası Sovyet coğrafyası halkları emperyalizmin pervasız yozlaştırma saldırısının hedefindedir. Ancak karşı-devrimlerin üzerinden 20 yıl geçmiş olmasına rağmen sosyalizmin kültür alanındaki kazanımlarının tam anlamıyla yok edilemediği emperyalizmin sözcüleri tarafından itiraf edilmektedir. Emperyalizm yozlaştırma saldırısıyla tüm halkları çürütmeye, direnemez hale getirmeye çalışıyor. Çürümeye, yozlaştırmaya dur demenin yolu emperyalizmi ve işbirlikçilerini alt edecek olan halkın iktidarını kurmaktan geçer. Tüm dünya halklarına düşen görev emperyalizmin yozlaştırma saldırısı karşısında halk kültürünü devrimcileştirerek direnmektir.

İNSAN RUHUNDA MÜHENDİSLİK

Sosyalizmin yaratmaya giriştiği yeni insanın, sistemin yüklediği misyonu-mühendislik becerilerini geliştirmek suretiyle kafa ile kol emeği arasındaki kadim eşitsizlikleri çözme misyonunu- gerçekleştirebilmesi için gerekli zihni değişimden geçmesi gerekir. Bu değişim-

min maddi temelini ve dayanağını sosyalist toplumsal düzenin inşası sağlar. Üretim araçlarının kolektif mülkiyeti üzerinde yükselen ve üretimin toplumsal karakteriyle mülk edinmenin kapitalist karakteri arasındaki çelişkiye son veren bu gelişme, insanın çok yönlü gelişmesinin zeminini de yaratacaktır.

Sovyetler Birliği, Sovyet emekçisinin dönüşümünde rol oynayacak aydınlara, bilimcilere ve sanatçılara bu nedenle özel bir önem verdi. Stehanovcuların sadece bir sanat izleyicisi olmaktan çıkıp, sanata müdahale eden etkin özneler haline gelebilmelerinde, giderek sanatın kitleleşmesinde de bu ruh mühendislerinin katkısı çok önemlidir. İnsanı kişiliksizleştirerek bireyselleştiren kapitalist ülkelerin aksine sosyalizm, kolektifin her üyesinin yetkin kişiliklere sahip olmasını bekliyordu. Bunda kuşkusuz kültür ve sanat çok önemli rol oynadı.

Sovyet sanatçısının izleyicileri; dil, etnik köken, ulusal kimlik, ırk vb. bakımından türdeş bir halk oluşturmazlar. Ural Dağları'ndan Pasifik Okyanusu'na kadar uzanan topraklarda pek çok dil ve binlerce lehçe konuşulur. Sosyalizm; bu çok renkli çok dilli halkın kendi ulusal kültürlerini ve dillerini teşvik ederek insanlığın ortak kültürel birikiminden ve çağdaş sanatın zenginliklerinden eşit biçimde yararlanabilmeleri arasında ortaya çıkabilecek çelişkiyi dünyanın hiçbir yerinde başaramayacak ölçüde çözmüştü. Henüz yazılı bir kültürü olmayan halkların dillerinin, o dilde eğitim kurumları açabilecek kadar geliştirilmeleri, bu dillerin de birer yazın dili haline gelebilmeleri için her türlü olanak sağlandı. Sovyetler Birliğindeki halklar, kendi kültürlerinin tarihsel birikimlerini açığa çıkarabilecek kurumlara, kendi dillerinde düşünmelerinin ilk adımı olarak bir alfabeye kavuşma imkânına bu dönemde kavuştu.

Shakspeare'den Cervantes'e, Balzac'tan Stendhal'e kadar birçok yazarın eseri hem Rusça'ya hem de SSCB'de yaşayan halkların çoğunun diline çevrildi. Tiyatro ve sergi salonları, yalnızca Rusya'nın büyük şehirlerinde değil Sibirya'ya kadar ülkenin en uzak bölgelerinde-

ki kentlerde de açıldı. Kültür ve sanat için ayrılan devlet bütçesi her yıl artırıldı ve beş yıllık planlar kapsamında ulaşılabilecek hedefler saptandı.

Sömürgeleştirdikleri coğrafyalarda yaşayan halklara bile kendi dillerini konuşmayı dayatan, onların kültür tarihini tahrif ederek yazan sömürgeci kapitalist ülkeler için değersiz buldukları kültürlerle eşitlenmek söz konusu bile değildir. Kapitalistlerin kendi ülkelerinde de farklı bir durum yoktur; siyahlara ve sarı ırklara karşı ırkçılık, farklı milliyetlere ve etnik topluluklara sürekli kültürel baskı uyguladılar.

Ancak SB'de ırkçılığın mahkûm edilmesi, sömürgelerin bağımsızlık mücadeleleri, Siyahların ırkçılığa karşı mücadeleleri vb. gibi gelişmeler; halkların, artık ırkları, milliyetleri ve kültürleri yüzünden aşılınmalarının eskisi gibi kolaylıkla mümkün olmayacağı bir siyasi iklim yarattı. Böylece ezilen ırklar ve milliyetler, kültürleri lehine bazı mevziler kazandılar.

Eski sömürgelerin siyasal bağımsızlıklarını kazanmalarıyla birlikte bu ülkelerden gelen gönüllü işgücüne karşı kapitalistlerin nasıl davranacaklarını, hem göç edilen ülkelerin demokratik bilinçli yerli halkı hem de sömürgeciye karşı verilen mücadelenin kazanımları belirledi. Refah devleti kapsamında, devletin ve yerel yönetimlerin kültürlerinin gelişmesi için fon ayırmalarını, kültürlere destek sunmalarını talep eden emekçi kitleler sayesinde dışarıdan gelen yabancı işgücünün kültürel gelişimi de gündeme alınmak zorunda kaldı. Siyahlara karşı ırkçı uygulamalar yasal yaptırımlara bağlandı ve yasaklandı.

Elbette ırkçılığın yasaklanması, kapitalist ülkelerde eşitliğin biçimselliğiyle çelişmeyecek bir nitelik taşıyordu. Yasal değişiklikler her şey demek olmadığı için, ırkçılığın pratik uygulamalarının ortadan kaldırıldığını söylemek zordur.

Sovyetler Birliği'nde ise ırklar ve kültürler arasındaki eşitlik emekçilere her alanda eşit fırsat tanınmasını sağlayan sistemin doğal so-

nucuydu. Bu ülkede yaşayan hiç kimse dili, ırkı, milliyeti yüzünden ayrıcalıklara maruz kalmadı. Stehanovcular, “büyük Rus ulusu” nun medarı iftiharı değil, Slav olsun olmasın her kökenden emekçilerin onda kültürel özgürleşmelerini gördükleri bir prototipti.

Böyle bir Sovyetler Birliği emekçisinin kendi niteliklerini artırmak, ruhsal gelişimini hızlandırmak için ona maneviyat kazandıran sanat eserlerinden ve bunları üretenlerden beklediği de; kendisindeki dönüşüme benzer bir dönüşümden sanatçıların da geçmesidir. Kendisine, yol alırken önüne çıkacak sorunları çözme gücü, yaptığı işe bir anlam verecek estetik duygusu, kendisini değerli hissetmesini sağlayacak bir anlayış, gelecekle ilgili iyimserlik ve gündelik sıkıntılarını önemsizleştirecek haz duygusu bulabileceği sanat eserlerini yaratmasını beklediği sanatçıyla kuracağı empati duygusu, bu yüzden oldukça önemlidir.

Sovyetler Birliği’nde devrimden önce cahil ve kültürsüz yığınlar olarak görülen, şimdi artık Sovyet organlarında yönetmeyi öğrenen bir halk ile sanatçı ve aydınlar arasındaki mesafenin kılması için her türlü koşul sağlandı. Her şeyden önce, konser salonlarında en son üretilen klasik müzik eserini dinlemenin, iyi bir romanı okumanın, tiyatro salonlarında sık sık bulunmanın, büyük klasiklerin sergilendiği müzelere girmenin, sanatçıyı kendi toplantılarına çağırarak sanat hakkında söyleşiler düzenleyebilmenin bedeli, eskiden olduğu gibi avuç dolusu ruble değildir artık. Sosyalizm, her şeyden önce sanat mekânlarını emekçiye açmış, bu mekânlara gidenlerin sınıfsal profiline tamamen değiştirmiş ve sanata ayrılacak zamanı bir lüks olaktan çıkarmıştır.

Seyirci sanatçıya, yaşadığı koşullarda eserinin değer göreceği bir dünyanın mümkün olabileceğini gösterdi. Yaşayabilmesi için eserlerinin piyasa tarafından takdir edilmesi gereken, bu yüzden özgür yaratma olanağı elinden alınmış sanatçı ilk kez gerçek yaratım özgürlüğüne kavuşmuş oldu.

Ancak bu özgürlük, burjuvazinin Sovyetler Birliği'ni şiddetle eleştirdiği üzere artık köhnemiş bir düzenin moral değerlerini yeniden üretme özgürlüğünü içermiyordu. Okura ve izleyiciye böyle bir düzenin işine yarayacak biçimde; karamsarlık, yapma ve yaratma konusunda isteksizlik, ölüm beklentisi, uyuşukluk, yaşadığı dünyaya ilgisizlik, güçsüzlük ve beceriksizlik gibi duyguları aşıl原因 sanat eseri ne ve bu moral değerlerin şekillendirdiği insan tipini öven sanatçıya karşı; Sovyet halkının ciddi bir öfkesi vardı. Yıkıp yeniden inşa ettiği dünyada cesaretle ayakta durabilmesi için kendisini eski kölelik günlerindeki duygulara geri döndürecek sanat eserleriyle ve sanatçılarla hesaplaşması gerekiyordu tekrar tekrar. Sovyet devleti, emekçilere bu ideolojik hesaplaşmanın olanaklarını fazlasıyla sağladı.

Kapitalist ülkelerde de oldukça yankı yaratan sanat, felsefe ve bilim toplantıları; kültür üreticilerinin, kitlelerin talepleriyle buluşmalarına vesile oluyordu. Aslında bu talepler, 1935'ten 1940'lı yılların sonlarına kadar yoğunluğu değişen düzeylerde, değişik vesilelerle dile getirildi. Kültür ve sanat sorunları, en küçük Sovyet'ten başlayarak, ulusal gazete ve dergilere taşınmış, daha sonra da bütün sanatçı örgütlerinin ve sanatçıların katılımıyla gerçekleşen toplantılarda bu tartışmaların sonuçları Sovyet hükümeti tarafından formüle edilmiştir. Sanatın, sadece kendisi için kendine dönük değil, halkın moral değerlerini yükseltmek gibi bir hedefi olması gerektiği bu toplantıların başlıca sonucuydu. Sovyetler; sanatçılarından, halk için halkın anlayabileceği tarzda sanat üretmelerini istiyordu.

Biçimler ve sözcükler üzerinde oynamanın sanat sayıldığı, içeriğin ve seyircinin algılayıp algılamamasının hiç önemsenmediği biçimci (formalist) sanat anlayışı mahkûm edilmişti. 1948 yılında yapılan müzisyenler toplantısından sonra yayınlanan SBKP Merkez Komitesi Kararı'nda şöyle yazar: *“Sovyet müziğindeki formalist eğilim Sovyet bestecilerinin bir kesimi arasında metinsiz enstrümantal senfonik müziğin karmaşık biçimlerine yönelik tek yanlı bir ilgiye yol açtı ve opera, koro müziği, küçük orkestralar için popüler müzik, halk müzi-*

ği enstrümanları ve vokal topluluklar vb. gibi müzikal olaylara karşı düşmanca bir davranışın üreticisi oldu. Tüm bunlar kaçınılmaz olarak vokal kültürün ve dramaturjik ustalığın temellerinin çökmesine neden oldu; öyle ki besteciler halk için müzik yapma becerilerini kaybettiler. Bunun kanıtı, yakın zamanda klasik Rus operasıyla karşılaştırılabilecek tek bir Sovyet operasının üretilmemiş olmasıdır.” (Müzik Üzerine Tartışmalar, Derleme, Evrensel Basım Yayın, s. 209)

Sanat eserindeki başarıyı biçimsel bir yetkinlik sorununa indirgemenin sanıldığı gibi bir verimliliğe değil, tam tersine sanatçı için üretme sıkıntısına yol açıyordu. Sovyet izleyicisi, sanatçıdan elbette iyi bir biçim ve üslup istiyordu ama bu biçim, halkın kendi geçmişiyile geleceği arasında kurmak istediği kültürel köprüye hizmet edecek bir içeriği güçlendirmeliydi. Sovyet halk kültürü içinde değerli olanları yaşatan, klasik dönem yetkin Rus sanatının itibarını gözeterek onu aşan bir sanat olacaktı yeni sanat. Bu sanat, Çarlık zamanlarının mistisizmiyle de hesaplaşmalı fakat o zamanların gerçekçi sanatının devamı olmalıydı.

Sovyetler’deki sanat tartışmaları, Batı basınında işçi sınıfı iktidarının sanata ve sanatçı özgürlüğüne müdahalesi olarak yansıtıldı. Sosyalizmin; sanatı propagandaya indirgeyerek, sanatçıyı bir düşüncenin aparatı haline getirdiği iddiası ortaya atıldı ve sık sık işlendi. Bu iddia, Sovyetler Birliği’nde üretilen sanatın yavanlaştığı, devrim öncesi sanatçıların düzeyinde sanatçıların kalmadığı inancını güçlendirmeyi amaçlıyordu. Bütün karalama kampanyalarına karşın Sovyet eserleri, Avrupa ve ABD’de ilgiyle izlendi. Ambargoları delebilen sahne sanatçılarının gösterileri seyirci kitleleri tarafından dolduruldu. Sovyetler’de de, toplantılarda eleştirilen sanatçıların eserleri burjuvaların umduğu gibi yasaklanmamış, rejimi kötüleremeleri için Batıya çağrılan bu sanatçıların ağzından ülkeleri aleyhine tek bir söz çıkmamıştı.

Sosyalizmde eleştiri, Batı’da olduğu gibi sanatı ve sanatçıyı yerin dibine batırarak, bir daha varlık gösteremeyecek biçimde silinmesi an-

lamına gelmiyor; eleştirilmemek adına sanatçıyı seçkin eleştirmenler lobisine ve basına dalkavukluk yapmaya zorlayan burjuva prosedürünün tersine, onu ve eserini güçlendirmeye hizmet ediyordu.

Sovyetler Birliği, sanatın gerçek değerinin tanınması, sanatçının itibarının hiçbir dönemde olmadığı kadar artırılması ve sanatçıyla seyircisinin aynı duygudaşlıkta buluşması için her türlü olanağı sağlamış; kapitalist ülke aydınlarına da sosyalizmin kültür için neler vaat ettiğini göstermişti. Bunu yaparken de, geleneksel aydın ve sanatçı profilini yerle bir etmişti kuşkusuz. Sosyalizm, kültür emekçileri için de bir aydınlanma süreciydi.

Andre Bonnard şöyle yazıyordu: *“...Ekim devrimi gerçekten de aydınların bu tipine sert bir darbe indirdi. Manevi hayatın asalak bir örneği olarak yok oluşa mahkûm etti. Ruhani eserlerle yaşayan, kendi kişisel zevkini buradan tatmin eden sadece oyun zevki peşindeki bu kısır aydın tipi Ekim Devrimi tarafından mahkûm edildi ve imajı silindi. Daha doğrusu devrim fiziki olarak yok etme ihtiyacı duymadan onu silahsızlandırdı ve minder dışına itti, çaresizliğe ya da dağılmaya mecbur bıraktı.”* (Şeref Aydın’ın Anısına, 2. Cilt, Hazırlayan C. Sercan, Evrensel Basım Yayın, s. 51)

Sovyetler Birliği’nde geleneksel sanat ve kültür ile girişilen ideolojik mücadelenin yankıları kapitalist ülkelerde de işitiliyordu. 20. Yüzyıl; boylu boyunca kapitalist ülkelerde de sanat yoluyla sürdürülen ideolojik mücadeleye sahne oldu. Bir yandan, kendisini emekçilerin mücadelesine ve onların kurduğu dünyaya yakın hisseden sanatçılar, bu ülkeden gelen seslere kulaklarını dört açtılar, tartışmaları izlediler, kendi çalışmalarını için orada konuşulardan esinlendiler. Öte yandan da burjuvaziler, kendi ülkelerinde ortaya çıkan ve gideerek güçlenen bu eğilime kıyasıya bir savaş açtılar.

1930’lu yıllarda, Komünist Partisinin en güçlü olduğu zamanlarda, ABD’de sanatçılar, büyük oranda Komünist Partisinin etki alanına

dâhil olmuşlardı. KP'nin saflarında ve etrafında azımsanmayacak bir sanatçı kitlesi yer alıyordu. Sovyetler Birliği'nde halkçı kültürün diriltilmesi ve sosyalist kültürün inşa çalışmaları, bu sanatçıları oldukça heyecanlandırıyordu. Yanı başlarındaki Meksika'da 1910 yılında gerçekleşen ulusal devrimin yeni alınan kültürel sonuçları da bu heyecanı besliyordu. Sanatçıların büyük çoğunluğu, aslında bir ulusal geçmişi olmayan ABD'nin halkçı ve ulusal kültür öğelerini derlemeye ve bunlarla sentez edilmiş bir yeni kültür oluşturmaya çalıştılar. 1 Mayıs'ın yurdunda ABD'li sanatçılar; tiyatroyu, müziği ve edebiyatı işçi sınıfı mücadelesi için bir silah olarak görüyorlardı. ABD işçi sınıfı yanlısı sanatçılar arasından bugün de azımsanmayacak bir dinleyici ve okuyucu kitlesine sahip büyük sanatçılar çıktı.

Sovyetler Birliği'nin kapitalist dünyadaki en büyük rakibi bile kültür dünyasının Sovyetler Birliği'nden esinlenilerek şekillendirildiği bir dönem yaşamıştı. Birçok sanatçı bu ülkenin ulaşılması zor bölgelerine ulaşarak, halk kültürünün bütün örneklerini derlemeye çalıştılar. Emekçilerin öteden beri belleklerinde sakladıkları örnekleri gün yüzüne çıkarmak için çabaladılar. ABD'li siyahlara kültürel yaratımlarında cesaret veren de yine sosyalizm olmuştur. Onların Harlem Rönesansı diye başlattıkları hareket, sinema emekçilerinin hem Hollywood ayrıcalıklarına, ücret eşitsizliklerine karşı mücadeleleri hem de sanat yoluyla ideolojik mücadeleleri bu ülkenin kültür tarihinin en canlı sayfalarını oluşturur.

Benzer gelişmeler, Avrupa ülkelerinde de yaşandı. FKP'nin aydınlar için çekim merkezi olmaya başladığı Fransa başta olmak üzere birçok ülkede, Sovyetler Birliği'nde yeni doğan sanat anlayışı sürekli tartışıldı ve aydınlar, yaşadıkları kapitalist ülkelerde, sosyalist gerçekçi bir sanatın ilkelerini hayata geçirmeye çalıştıkları eserler verdiler. Sovyetler Birliği'nin varlığı koşullarında, sosyalist olmayan hiç kimse aydın statüsüne giremez hale geldi. Sanatçı veya aydın olmanın en önemli kıstası sosyalizm yanlısı olmaktı. Sovyetler Birliği'ndeki kül-

türel gelişmenin en önemli sonucu, kuşkusuz böyle bir hegemonik etkiye imza atabilmiş olmasında yatıyordu.

Kapitalist ülkelerdeki bu gelişmeler, Sovyetler Birliği sanatçısına ve halkına da güç verdi. Burjuva ideologlarının Sovyet sanat anlayışına yönelttikleri karalayıcı iftiralara karşı en güçlü savunuyu, yine bu aydınlar tarafından yapıldı. Böylece dünya işçi sınıfı, kendi maneviyatını yükseltecek aydınların, sanatçıların desteğine hem Sovyetler Birliği'nde hem de başka ülkelerde büyük ölçüde kavuşabilmişti.

SOSYALİZMDE KÜLTÜR SANAT- KISA KISA

Sovyetler'de sanatçılar bildiler hazırladılar. "Ajit-tren" denen ünlü propaganda trenlerini resimlerle süslediler. Yan bölümleri bütünüyle boyanan bu trenler ülkeyi baştan sona dolaşıyordu. Kitaplar, filmler ve küçük çapta basılı yapıtlar taşıyan bu trenlerde bizzat sanatçılar, müzisyenler ve ozanlar etkinlik gösteriyordu.

Tiyatro gösterileri ücretsizdir.

Sinemaların ve gezici sinemaların sayısı 9 bin 800'den 29 bin 200'e,- gazete tirajları 12 bin 500'den 36 bin 500'e çıktı.

Önceleri Ermenistan'da, Türkmenistan'da, Tacikistan'da ve Kırgızistan'da profesyonel tiyatro yoktu. Devrimden kısa süre sonra Ermenistan'da 27, Tacikistan'da 23, Kırgızistan'da 21, Türkmenistan'da 11 tiyatro kuruldu.

Devrimden önce Ukrayna'da 35 tiyatro vardı. 1940 yılına doğru bunların sayısı 125'e çıktı. Gürcistan'da 3 tiyatro varken devrim sonrası 40'a ulaştı. Özbekistan'ın 1 tiyatrosu vardı, devrimden sonra 49 tiyatroya çıktı.

1939 yılı başlarında 1914 yılına oranla halk kütüphanesi sayısı 62 misli artmıştır. SSCB’de 240 kütüphane vardı, buralardaki kitapların sayısı toplam 442 bindi.

Yalnızca “Saltikof-Şcedrin” devlet halk kütüphanesinde, Berlin’deki Prusya devlet kütüphanesine oranla 32 misli daha fazla kitap vardır.

Sovyetler Birliği’nin nüfusu 260 milyondur. Tiyatro, konser vb. gösterileri yılda izleyen insanı sayısı nüfusu aşmıştır.

Ural bölgesinde yapılan bir araştırma, her 100 işçiden 95’inin sinemaya, üçte ikisinin de tiyatro ve konsere sürekli gittiği sonucu çıkmıştır.

1977 yılındaki rakamlara göre her 100 aileden 77’sinde televizyon alıcısı olmasına rağmen sanat gösterilerine ilgi azalmıyor.

Bir Sovyet insanının yılda ortalama 18 defa sinemaya gittiği saptanmıştır. Bu rakam Fransa’dan 6 kez, Almanya’dan 9 kez daha yüksektir.

HALK ANAYASASI TASLAĞI’DAN

Madde 37: c) Düşünce, sanat, bilim üretiminin, bu üretime halkın katılımının önündeki ekonomik, siyasal engeller ortadan kaldırılır; öte yandan, sanat adı altında yozlaşma ve ahlaksızlığın teşvik edilmesine, halkın paylaşımcı tarihsel değerlerinin yok edilmesine izin verilmez.

SOSYALİZMDE BİLİM

Mistik ve dinî eğilimler bilim alanında da etkisini çok güçlü bir biçimde hissettirebiliyor. Başka türlü de olamazdı çünkü tüm diğer toplumsal faaliyetler gibi bilim de toplumun sınıfsal yapısından, burjuva ideolojisinden bağımsız değildir. Tüm insanlar gibi bilim insanları da ele aldıkları sorunlar ve ürettikleri çözümler içinde yaşadıkları entelektüel, ideolojik ve maddi koşullar tarafından şartlandırılır. Burjuva sistemin kendilerine sunduğu muazzam fonların sağladığı ayrıcalıkların maddi basıncı; onları da egemen fikirler, yaygın felsefi inanışlar, hâkim politik eğilim ve ön yargılar karşısında savunmasız bırakır. Politikaya ya da felsefeye ilgisiz olduklarını açıklamaları -en iyi durumda- egemen sınıfın ideolojisinin kurbanı ve gönülsüz taşıyıcıları oldukları anlamına gelir. Demek ki bilim, ne sınıflar üstü ne de mutlak doğruları ortaya koyan bir faaliyet olarak algılanabilir.

Burjuvazi bir taraftan her türlü sınıfsal çıkarını sözde bilimsel verilerle örtülendirip bilimi bir dogma, sorgusuz sualsiz itaat edilmesi gereken bir din haline getiriyor. Diğer taraftan da dinî ve mistik inançları bilim alanında hâkim kılmak üzere kesintisiz bir faaliyet yürütüyor. Biyolojiden kuantum fiziği ve evren bilimine (kozmo-
loji) dek birçok alanda mistisizm ve dinî inançlar almış başını yürümüşür.

Bunun temelde birbiriyle bağlantılı ve birbirini besleyen iki nedeni bulunmaktadır: Birincisi, bu durum burjuvazinin sınıfsal çıkarlarını yansıtmakta ve onun tarafından körüklenmektedir. Materyalist felsefeyi savunan bilim insanları türlü mekanizmalarla dışlanmakta, idealist yaratılışçı mistik “bilim insanları” el üstünde tutulmakta, ödüllendirilmekte ve önleri açılmaktadır. İkincisi, iş bölümü ve uzmanlaşmanın akla zarar ölçülerde detaylandırılmasından kaynaklı olarak felsefe, düşünme ve akıl yürütme yöntemleri konusunda doğa bilimcilerin acınası cehaletleridir.

Bunun örneklerini, özellikle biyoloji alanında ve evrim konusunda görmek mümkündür. Doğanın evrimi konusunda bugün gerçekte yasa katına ulaşmış bulunan görüşler, bıraktık liseleri, çeşitli üniversitelerin Biyoloji bölümlerinde bile şu ya da bu bahanelerle müfredat dışı bırakılabiliyor. Bu konularda araştırma yapmak isteyenlerin ölü türlü yöntemlerle kesilirken; yaratılışçı dinci görüşlerin yaygınlaştırılması, müfredatlara bilimsel bir görüş olarak sokulması vb. için türlü dernek ve vakıflara milyarlar su gibi akıtılıyor. Benzer bir olguyu genetik alanında da görmekteyiz. Milyarlarca dolarlık fonlar, gerici ve ırkçı düşüncelere sözde kanıt bulmak için harcanmaktadır. Gerici genetikçilere kalırsa, suçun nedeni toplumsal koşullar değil “suç geni” dir, siyahlar ayrımcılıktan ötürü değil genetik yapılarından dolayı dezavantajlıdır! Yoksulluk, evlilik dışı çocuk sahibi olma gibi olgular genetik bir bozukluğun sonucudur vs.

Maddenin derinlerinde araştırmaya girişen kuantum fizikçileri, kafalarındaki “nihai parçacık” tasavvurunun ne denli bilim dışı olduğunu itiraf etmek yerine her defasında bu kez bulacağız diyerek “tanrı parçacığı” nı aramaya devam ediyorlar. Buldukları “nihai” parçacığın önündeki tapınma ritüelleri ise ancak bir sonraki daha kapsamlı deneyin başlatılmasına kadar sürebiliyor. Beri yandan evrenin sonsuzluğu ve değişkenliği karşısında insanın bilgi sürecinin bir sonu olabileceği gibi, “her şeyin teorisi” adlı bir teori bulmak üzere nafiye çabaları görüyoruz. Bu tür çabaların ne denli akıldışı olduğunu anlamak için, ne milyarlarca dolarlık CERN deneylerine ne de Hubble teleskopuna ihtiyacımız var. İnsanlığın birkaç bin yıllık düşünsel ve felsefi birikimine şöyle bir göz atmak, bu bakış açısının ne denli sakat olduğunu anlamak için yeter de artar bile. Tıpkı insan ilişkilerinde, tıpkı toplumda olduğu gibi doğada da, gerçekte “hep” ve “hiç”lere yer yoktur. Diyalektik, bize mutlak diye bir şeyin olmadığını, şeylerin bir değişim, bir oluş ve yokoluş sürecinde olduğunu, hiçlikten ancak hiçliğin doğabileceğini, varlığın tümüyle yok olamayacağını ama dönüşeceğini, maddenin ve enerjinin bu sonsuz hareketin birer görünümü olduğunu ve ister mikro

ister makro düzeyde bakılsın zamanda ve mekânda bir baş ve son olamayacağını öğretiyor.

Bilim, kapitalizmin emrindedir. Çünkü ancak bilimin desteğiyle teknoloji geliştirilebiliyor. Geçtiğimiz yıl çıkarılan KHK'larla kurulan bakanlıklardan birinin "Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı" adını taşıması bunun bir göstergesi. TÜBİTAK ve TÜBA'daki gelişmeler, yalnızca AKP'nin kadrolaşma mücadelesi olarak değil aynı zamanda bilimin emperyalizmin hizmetine daha etkin biçimde sunulabilmesi için verilen bir mücadele olarak anlam taşıyor.

SOSYALİZM OLMADAN BİLİM GELİŞEBİLİR Mİ?

Hayır, gelişemez. Bu soru abartılı gelebilir ama gerçek tam da budur. Burjuva sistemin alt yapısını bilimsel ve teknik gelişmeler yaratmıştı. Buharlı motorlar, elektrik, trenler ve peşi sıra gelen yüzlerce, binlerce buluş tarımda ve sanayide verimi muazzam derecede arttırmıştı. Burjuva sınıf bu verim oranında büyüdü ve kendi düzenini kurdu. Üretimi arttıracak, hızlandıracak, mal nakliyesini hızlandıracak, malı koruyacak her türlü teknolojik gelişimi burjuva sınıfı hemen sahiplendi. Teşvik etti. Kârını arttırmasının tek yolu buydu. Bilimsel gelişmeler dini sorgulattığında onları da sahiplendi. Çünkü kilisenin ve feodalitenin egemenliğini ancak böyle sarsabilirdi. Nitekim biyolojiden fiziğe, tıbbı, mühendisliğe, her bilim dalındaki gelişmeleri, buluşları açık veya gizli teşvik etti.

Burjuvazi ortaya çıkışının ilk döneminde ilericiydi. Bilimi sahiplenmesinin sebebi de buydu. Temel mantığı, daha fazla kâr olsa da büyüyüp gelişen serpilen her sınıf gibi bilincinin gelişmesinden yararlandı ve bilimin gelişmesinin önünü açtı.

İktidarı aldıktan sonra burjuvazinin bilimi sahiplenmesi de değişti. Artık kârını ve iktidarını korumak burjuvazi için temel düşünce yapı-

sıydı. Emperyalist aşamayla birlikte burjuvazi tamamen gericileşti. Bilime de geçici tarzda yaklaşılmaya başladı. Bilim insanları burjuva sistemde değersizleştirildi. Burjuvaziye kâr getiren bir buluş yaptıklarında bir değeri vardı sadece. Bu tarz bir üretimleri yoksa üniversitelerde öğretim görevlisi bile olamazlardı. Ki üniversiteler birkaç istisna dışında; bilim ve düşünce üretme merkezleri değil tekellere teknik eleman yetiştirme merkezleri oldular. Bu istisna dediğimiz üniversiteler ise genellikle ABD, İngiltere, Fransa gibi emperyalist ülkelerde iki elin parmaklarını geçmeyecek sayıdadırlar. Ülkemiz dâhil burjuva sistemle yönetilen yüzlerce ülkede durum aynıdır. Araştırma görevlileri buldukları bölümün getir-götür işlerini yapan hademeler konumundadırlar. Bu işi de parasız yapmak zorundadırlar. Çalıştıkları hocaların sekreterliğini de bedavaya yaparlar. Yoksa kapı önüne konurlar ya da hiçbir bilimsel mevkiye yükselmezler. Yanlarında çalıştıkları hocaların unvanı, bilim insanıdır. Oysa kendileri de aynı aşamalardan geçmiş ve bilim insanı oldukları halde bu bilim dışı sisteme göz yummaktadırlar.

10 Aralık 2012 tarihli gazetelerde Bilkent Üniversitesi'nde doktora öğrenimi gören bir araştırma görevlisinin verdiği hak mücadelesinde işçi sayılmasını kabul ettirmediğini bir başarı olarak anlatan haberler yer aldı. "Ekin Kurbanoglu, doktora öğrenimi gördüğü Bilkent Üniversitesi'nde burs karşılığı asistanlık, araştırma görevliliği ve gözetmezlilik yaptı. Araştırma görevliliği yaptığı dönemde Kurbanoglu, asistanlığını yaptığı hocalar için kütüphaneden veri toplamak, öğrencilerin araştırmalarında destek olarak yol göstermek, yapacağı yayınlarda kullanacağı bilgileri düzenlemek, fotokopi çekmek, öğrencilerin sınav notlarını ve aldıkları harfleri düzenlemek ve üniversitenin verdiği idari işler gibi görevleri yerine getirdi."

Yani özetle sekreterlik, ayakçılık, her şey yaptırılıyor. İdare mahkemesi ücretinin arttırılmasını, güvenceli çalıştırılmasını karara bağlıyor. Tamam, bu demokratik bir kazanım ama bu kişinin araştırma görevli kimliği bir kenara bırakılıyor. Bu nasıl bir araştırma görevliliği,

bütün işlerin yaptırıldığı biri neyi, ne zaman araştırabilir diye sorulmuyor. Açıktır ki kapitalist sistemde özde bilim araştırması diye bir şey yoktur. Asıl olarak kişisel çabalara bırakılmıştır ve tekeller satın alırsa bir değeri vardır. Tekellerse kâr getirmeyeni satın almazlar.

Emperyalist ülkelerin uzay çalışmalarına yaklaşımı, bilime yaklaşımlarını net olarak ortaya koyuyor. 8 Temmuz 2011'de uzaya giden Atlantis Uzay Gemisinin dünyaya dönüşüyle Amerika Uzay Araştırma Dairesi NASA, 30 yıllık uzay programının sona erdiğini duyurdu. Şu an görünen yeni bir uzay programı da yok. Bundan sonra NASA uzaya Sovyet yapımı susuz araçlarıyla gidebilecek. Uzay çatışmalarına bir ilgisizlik ve heyecansızlığa bağlandı bu durum. Oysa gerçek öyle değil. ABD'de uzay çalışmaları aynı "ilgisizlik" ve "heyecansızlık"la başlamıştı. Uzay çalışmalarıyla ilgili tasarımı NASA, 29 Temmuz 1960'ta kamuoyuna sunmuş ama kongre özellikle öngörülen 20 milyar dolarlık ödemeyi çok fazla bulduğu için tasarıya şiddetle karşı çıkmıştı. Tasarımın uygulanmaya konma kararı ancak Kennedy'nin kişisel olarak çabasıyla çıkarılabildi."

Yani NASA uzay çalışmaları programının zamanında başlatılmaması da, bugün hiç bir yeni program konmadan bitirilmesi de kâr getirmemesinden kaynaklıdır. Burjuvazinin heyecanını da, ilgisini de belirleyen temel ilke kârdır. Yalnız burjuvaziyi tetikleyen bir durum daha vardır ki o da sosyalist ülkelerle yarışır. Bugün var olan sosyalist ülkeler bu uzay yarışını şuan için sürdürebilecek durumda değiller. Kuzey Kore bu çabalar içindedir ama uzay programı daha ilk aşamalarında. Sovyetler Birliği varken ve uzaya ilk insanı, Yuri Gagarin'i göndermişken emperyalistler psikolojik üstünlük için kendilerini bir şeyler yapmak zorunda hissetmişlerdir. Örnek olarak, temel de uzay çalışmalarını verdik ama tüm bilimlere emperyalistlerin yaklaşımı böyledir. Son 25-30 yılda ciddi hiçbir buluş yapılmaması da bunun göstergesidir.

Emperyalizm halklara sanki her gün yeni bir buluş yapıldığı hissi yaratmaya çalışır. Her gün yeni bir araba modeli çıkar, yeni bir cep

telefonu vardır, internet şöyle hızlanmış, televizyonlar, “mucize aletler” vb. bir sürü reklam yapılır. Oysa hepsinin temeli 40-50 yıl ve hatta daha öncesine dayanmaktadır. Yapılan sadece var olanın geliştirilmesidir. Yeni şeyler neredeyse hiç bulunmamaktadır. Oysa Sovyetler’in uzay araştırmalarında kâr değil insanlığın ihtiyaçları temel alınıyordu. Bugün Kuzey Kore de bu temelde yaklaşıyor. Kendisine dayatılan ambargoya rağmen uzay çalışmalarını sürdürüyor.

Sosyalizm bilimsel çalışmalara hep emekçi sınıfların ihtiyacı temelinde yaklaşır. Kıyaslama açısından Sovyetler’in uzay çalışmaları başlangıcının kısa bir özeti yeterlidir. İnsanlığa uzayın yolunu açan Korulantin Tsyolkarskiy aslında bir matematik öğretmenidir. Bolşevik Devriminden sonra önü açılmış ve roket motorları konusunda çalışmalar yapabilmıştır. Ülkemizde ve tüm kapitalist ülkelerde kaç öğretmen bilimsel araştırma yapma olanağına sahiptir. Bilimsel araştırma görevlilerine sekreterlik yaptıran bir düzende bu neredeyse olanaksızdır. Tsyolkarskiy devrimden birkaç yıl sonra 1921’de “Kozmik Uzayın Tepkili Motorlarla Keyfi” eseriyle uzaya çıkışın teorik temelini ortaya koydu. Teorik temeli pratiğe koyan Sergey Plavloviç Karolev oldu. Tepkime yoluyla itmeli motorları buldu. İlk kıtalar arası füzeleri ve ardından ilk uzay araçlarını kendisinin başında bulunduğu bir ekip yaptı. Korolev’in yaptığı uzay araçları 60 yıl sonra bugün hala uzaya gidip geliyor.

4 Ekim 1957’de ilk yapay uydu Spotnik-1’in yörüngeye oturtulması bütün dünyada büyük bir heyecan uyandırdı. Spotnik-1, gümüşle kaplı bir küre biçimindeydi ve çapı 58 santimetre, ağırlığı da 84 kilogramdı. Yüzeyi, güneş ışınlarını doğru olarak yansıtacak biçimde kursosuzca parlatılmış ve içi düzenli bir sıcaklıkta tutulması için azotla doldurulmuştu. Spotnik-1’in fırlatılmasından bir ay sonra, yani 3 Kasım 1957’de Spotnik-2 yörüngeye oturtuldu. Spotnik-2 hem bilimsel ölçü aygıtlarını hem de normal basınç altında tutulan bir kabini içeriyordu. Bu kabin ilk uzay yolcusu olan Laylca adlı bir köpeğe barınak olarak kullanılmıştı. Bu uçuş, böylece astronotların bulunacağı uzay

araçlarının uçuşlarına geçilmesinde yardımcı olacak ve uzay içindeki yaşamla ilgili biyolojik olaylarının incelenmesini sağlayacaktı.

15 Mayıs 1958’de fırlatılan Spotnik-3, dünyanın ilk jeofiziksel uydusu oldu. Gerçek bir otomatik, bilimsel laboratuvar olan uydu 1327 kg. ağırlığındaydı. “Spotnik” programı; Spotnik-4 ile nitelik değiştirdi. 15 Mayıs 1960’da yörüngeye oturtulan ve “vostak” türünde ilk uzay gemisi olan Spotnik 4’ün görevi, canlı bir varlığın uçuşunu ve yere düşüşünü sağlamak amacıyla hazırlanan batan sistemlerin denenmesiydi. Aynı modele göre yapılan ve 19 Ağustos 1960’da fırlatılan Spotnik-5 uzaya adeta bir hayvanat bahçesi taşımaktaydı. Spotnik-5, 20 Ağustos’ta, öngörülen noktanın 10 km uzağına indi. Böylece tarihte ilk kez canlı organizmalar bir uzay uçuşunu tamamlayıp yere döndüler.

1967’de Vostok ve Voskod programlarının yerini alan sayaç programı, astronomi alanında Sovyetlerin en önemli çalışmalarından birini oluşturdu.

12 Nisan 1961’de uzaya çıkan ilk insan Yuri Gagarin olur. Sovyetler “kadınlar da bu yarışta yerlerini almalıdır” derler. Valentina Tareşkova, 16 Haziran 1963’te Vostok-6’yla uzaya çıkan ilk kadındır. Dünya etrafında 48 tur döner, Valentina’nın uzay uçuş zamanı o güne kadar ABD’nin yaptığı uzay uçuşlarının toplamından fazladır.

Sosyalist ülkelerde bilimsel çalışmalara her yıl öncekinden daha fazla yatırım yapılmakta, bilimsel çalışmaların önü açılmaktaydı. Demokratik Alman Cumhuriyeti’nde bir örnek sosyalizmin bilime bakışına genel bir örnek olacaktır. Sadece 1974’te bilim ve teknikle ilgili geliştirme projeleri için 1970’e oranla 1.30’luk bir artışla, ulusal gelirin 4,4’üne tekabül eden 58 milyon marklık bir ödenek ayrılmıştır.

Bugün 50 yıldan fazla zamandır ABD ambargosuna karşı mücadele eden Küba’nın bilimsel çalışmaları tüm dünyaya örnektir. Genetik mühendisliği alanında en ileri burjuva emperyalist ülkelerden de

ileri bir durumdadır. Örneğin dünyada hastalıklara karşı aşı buluşlarında ve aşı üretiminde en ön sıralardadır. Küba'nın aşı vb. insanlığı birebir ilgilendiren konularda öne çıkması tesadüf değildir. Sosyalizm, bilimi insanlık için kullanır kâr için değil. Hedef insanlığın önündeki sorunları çözmektir. Örneğin bilimsel araştırmaların da Sovyet tarımına ayrıca katkısı olmuştur. Toprakların incelenmesi, türlerin seçilmesi, özel bölmelerde tohumlukların olgunlaşmasının hızlandırılması, sondaj açma, ağaçlama, sulama çalışmalarıyla da doğada değişiklik yapılmıştır. Bu buluşlar tüm sosyalist halklarla paylaşılr. Sovyet 'Desostaya 1' tohumları kullanan Bulgar ve Macar köylüleri yılda 750 bin ton ürün almaktadır. "Mironovskaya 808" ekilen Çekoslovakya'da geleneksel türlere oranla fazlalık 180 bir tona yükselmiştir. Doğu Alman Cumhuriyeti'nde aynı tohum 1,80 daha fazla verim sağlamıştır. Oysa "Kapitalizm gölgesini satamadığı ağacı keser."

Bilim insanlarını amele gibi çalıştıran burjuvazi onların ürettiği bilgileri satarak kâr eder. Telif hakkı denen ve sanki bilginin üreticisini korumak amaçlıymış gibi pazarlanan sistemin özü, halkın bilgiye ulaşmasını engellemektir. Bu en basit araştırmalardan, en karmaşık bilimsel buluşlara kadar öyledir. Burjuvazi bilginin halka ulaştırılması konusunda tam bir ikiyüzlüdür. Örneğin, internet bilgi kaynağı diye pazarlanır ama gerçek bilimsel araştırmalara para ödemediği ulaşmak imkânsızdır.

Sovyetler yıkıldıktan sonra kapitalizme dönüş yapan Rusya' da bilim insanlarının yaşadıkları, kapitalizmle sosyalizmin bilime ve bilim insanlarına nasıl yaklaştığını net ortaya koyar. *"Bizim hiçbir zaman zenginleşme tutkumuz olmadı, ama ayda 90 dolar (450 Frank), bir aileyi geçindirmek için gerçekten çok az"*. NASA partikül hızlandırıcısını kullanan atom uzmanı bilim insanlarından kimileri yurt dışına gittiler, kimileri taksi şoförü oldular.

Sadece bu da değil! Sosyalizm döneminde uzay çalışmalarına önderlik eden Rusya, kapitalist restorasyon sonrasında uzayda araştırma

yapan kozmonotlarını geri getirmeye zorlanır. Mir uzay istasyonunda bulunan kozmonotları öngörülen tarihte Baykonur'a getirmek için Rus Uzay Ajansı'nın ödeneği yoktur. Yetkililer kozmonotların uzayda kalışlarının en az 40 gün daha süreceğini bildirdiler. Önceki Mir Mürettebatının dünyaya dönüşü 52 gün gecikmiştir.

Her düzen kendi bilim insanını, ahlakını da yaratır. Sovyet bilim insanı *"bizim hiçbir zaman zenginleşme tutkumuz olmadı."* derken sosyalist bilim insanının mütevaziliğini, insanlığa adanmışlığını, fedakarlığını özetliyor.

1987'de Çernobil Nükleer Santrali'nde kaza olur. Burjuva medya bu kazayı hep sosyalizmin bir hatası olarak görür ve o zamanki Sovyet yöneticilerinin dünyayı bilgilendirmekte gecikmelerini eleştirir. Çernobil'in olduğu dönem Sovyetler'de artık sosyalist bilincin iyice gerilediği bir dönemdir. Kuşkusuz bu kazada ve sonrasında yaşananlarda bu temel etken olmuştur. Burjuva medya kendini sosyalist olarak tanımlayanların burjuva kültürüne yaklaştıkça böyle hatalar yaptığı gerçeğini örter. Bunun yanı sıra örttüğü bir gerçek vardır ki; o da Çernobil Nükleer Santrali'nde çalışan sosyalist bilinçli bilim insanlarının tavrıdır. Onlarca bilim insanı o kazadan sağ kurtulabilecekken, santralden kaçmayıp zararın en aza indirilmesi için çalışmaya devam etmişlerdir. Ve orada sosyalizmin ve bilimin şehitleri olmuşlardır.

2011'de Japonya'daki deprem sonrasında Fukişima Nükleer Santrali'nde benzer bir durum yaşandı. O zaman köylüler ve hiç bir tecrübesi olmayan işçiler, santrale sokulup feda edildiler. Bu iki olay arasındaki kıyaslama iki düzenin bilim insanları arasındaki farkı net olarak ortaya koyar.

Ülkemiz bilimsel araştırma konusunda dünyanın en geri ülkelerinden biridir. Bu düzen oldukça ilerlemesi de bir şeyi değiştirmeyecektir. Emperyalizme göbekten bağımlı bir ülke ya beyin göçüyle bilim insanlarını emperyalist ülkelere gönderir ya da burada olanaklar açıp emperyalist tekellere çalışmalarını sağlar. Bilim insanları iste-

seler de ulusal bir karakter taşıyamazlar. Ulusal karakter taşımak istiyorlarsa, halk için bilim yapmak istiyorlarsa bu düzene karşı savaşmak zorundadırlar. Yoksa yaptıkları her bilimsel keşif esas olarak emperyalizme yarayacaktır.

TÜBİTAK son olarak dünyanın değişik yerlerindeki Türkiyeli bilim insanlarını bir veri tabanında toplama çalışması yaptığını açıkladı. Buna göre 1335 Türkiyeli bilim insanı dünyanın değişik ülkelerinde çalışıyorlar. Bu bilim insanlarının yüzde 49'unun ABD'de, yüzde 11'inin Almanya'da, yüzde 7,5'inin Kanada'da, yüzde 5,5'inin İngiltere'de çalıştığı görülüyor. Rakamlar açık; Anadolu, halklarının yetiştirdiği bilim insanları emperyalizmin hizmetinde. Yeraltı yerüstü zenginliklerimizi sömüren emperyalizm bilim insanlarımızı da alıyor. Çoğunu emperyalist kültürle yozlaştırıyor, ulusal ve sınıfsal açıdan devşiriyor. Anadolu'yla tek bağlantıları aileleri ve sevdiği yemekler oluyor. Bu manzaraya mahkûm değiliz. Halkın bilim insanlarını yetiştirebiliriz. Bilim insanlarımız gerçekten vatanları için ve insanlık için çalışabilirler.

BİLİMDEKİ İLERLEMELER NASIL SEYİR İZLEMİŞTİR?

1914'ün Çarlık Rusya'sında, bilimsel araştırmacıların sayısı 10 bin 200 idi. Bu rakam 1940'ta 98 bin 300'ü, 1986'da ise 711 bini bulmuştur.

SSCB'de yalnız fizik ve matematik alanlarında çalışan bilimsel araştırmacıların sayısı 60 binden fazladır.

1966'da 16 bin 600 profesör, 152 bin 300 doçent, 90 binden fazla asistan çalışmaktadır. O dönem yeryüzündeki her dört araştırmacıdan biri Sovyetler Birliği'nde bulunmaktadır.

Kadınlar Sovyetler Birliği'ndeki araştırmacıların %40'ını oluştururlar. İçlerinde binden fazla Bilimler Akademisi üyesi ve üniversite profesörüdür.

Sovyetler’de, bilimin gelişmesi için devletin ayırdığı bütçe 1943’te 113 milyon ruble (1 ruble aşağı yukarı 1 dolardır), 1950’ de 524 milyon ruble ve 1955’te 4 milyar 265 milyon rubledir.

1917’de Bilimler Akademisi’ne bağlı 52 araştırma merkezi vardı. Bunlarda 45’i akademisyen olmak üzere 154 araştırmacı çalışıyordu. 1965 sonunda ise Akademi’ye bağlı araştırma merkezlerinin sayısı 193’e, araştırmacıların sayısı da 538’i Akademi üyesi olmak üzere 25 bine yükselmiştir.

Devrimden önce araştırma merkezleri, Petersburg’da ve Moskova’da toplanmıştı. Oysa devrimden sonra bütün Sovyetler Birliği’ne yayılmıştır.

SOSYALİZMDE ÇALIŞMA YAŞAMI

ANCAK SOSYALİZMDE İNSANLAR ÇALIŞMaktan MUTLULUK DUYAR

“Fabrikanın işbaşı sireni her sabah öttüğünde, asık suratlı ve mutsuz adamlar, çok kötü durumda görünen gecekondularından çıkarak koşar adım bu devasa binaya doğru yönelirlerdi. Ayaklarının altında biriken ve adımlarını güçleştiren çamurlara bile aldırmadan kendilerini kapıdan içeri atarlardı. Her sabah, kaderlerine isyan ederek aynı şeyleri tekrarladılar.” (Gorki Ana syf:7)

Kapitalizmin üretimi daha fazla kâr üzerine kurulur. Doymak bilmez kâr hırsı, çalıştırır işçileri. Bu şekilde çalışan işçi ne kadar üretse de durumunda bir değişiklik olmadığı için zamanla işine yabancılaşır. Çünkü çalıştığı iş, verdiği emek, ürettiği otomobil, tabak ve sayabileceğimiz her şey onun yaşantısında bir değişiklik yaratmaz. Daha iyi, daha sağlıklı, daha eğitilmiş, daha kültürlü yapmaz. Bunun doğal sonucu olarak kapitalist üretimin her aşamasındaki işçiler bir süre sonra bir robot gibi işlemeye başlarlar. Vidayı sıkın, makinanın kolunu çeviren ve yahut bir otomobilin şeklini çizen işçiler...

Evet, bazı işçiler mesela bir otomobilin daha hızlı gitmesi için ya da daha az yakıt harcaması için emek sarf eder. Görünürde ürettiği alet geliştireyordur. Fakat o mühendisler bile kendileri istedikleri için halkın yararına olduğunu düşündükleri için değil, tekeller böyle istedikleri için otomobilin hızını yahut yakıt tüketimini geliştirirler. Yani onlar bile işine yabancıdır.

Fakat sosyalist üretimde temel amaç halkın refahı ve mutluluğudur. ASAP (Almanya Sosyalist Birlik Partisi) birinci sekreteri Eric Hanecker sosyalist ekonominin amacını bakın nasıl anlatıyor: *“Bizim toplumumuzda ekonomi, çalışan halkın artan maddi ve kültü-*

rel gereksinimlerini gitgide daha çok karşılaması amacımıza ulaşmak için bir araçtır.” (Gerçekleşmiş Sosyalizm Ülkesi Demokratik Cumhuriyeti s.105)

Üretim insanın gelişmesine paralel gelişir. Sosyalizmde bütün işçiler bilir ki emek en yüce değerdir. Fabrikalar bir avuç zenginin değil bütün halkın malıdır. Çalıştıkları fabrika kendilerindir, işçilerindir. Ve bundan dolayı kapitalist sistemdeki gibi işine yabancılaşmaz. Tam tersine üretilen her şeyin nereye gittiğini bildiğinden dolayı işçiler şevkle çalışır.

Örneğin, traktör fabrikasında çalışan bir işçi üretilen traktörlerin Sovyet çiftçilerince kullanılacağını, traktörün iyi olmasının tarlanın verimini arttıracığını, çiftçinin işinin kolaylaşacağını, ülke tarımının gelişeceğini bilir. Bu bilinçle fabrikada demiri döver, ona şekil verir. Yaşamının ve bütün halkın yaşantısının kendi emeğine bağlı olduğunun bilinciyle daha fazla para kazanmak için değil halkına ve ülkesine daha yararlı olmak için çalışır.

Sosyalist bilinçle donanmış işçiler bunun için birbirleriyle yarışırlar. Sovyetler’ de tesviyeciler olan Gudov bu duygularını şöyle ifade ediyor: *“Rekorlar kırdığımda parayı düşünmüyordum. Her şeyden önce kapitalist fabrikaların üretimini geride bırakacak güçte olduğumuzu kanıtlamak istiyordum. Çünkü biz kapitalistler için değil kendimiz için çalışıyorduk. Özgür sosyalist çalışmanın en üretken çalışma biçimi olabileceğini gözler önüne sermek istiyordum. (Sosyalist Toplumda Yararlı Yarışma S. 45)*

İşte sosyalist bilinç işçiye böyle bir çalışma ve üretme heyecanı, rekorlar kırma heyecanı verir. Gudov tesviyecidir ve kapitalizmde sürekli çalıştığı halde değil rekorlar kırmayı çalıştığı aleti bir adım bile geliştirmeyi düşünmez, fakat, sosyalizm onun hayatını da bilincini de değiştirmiştir. Kapitalizmde kaç fabrika işçisi, kaç tesviyeciler böyle bir şevkle üretimde rekor kırma hayaliyle çalışıyor ki? Evet, rekor

kırmak isteyenler mutlaka vardır fakat onlar işçiler değil patronlar, fabrikatörlerdir. Ki onlar da kâr rekoru kırmak isterler. Ondan dolayı, pestili çıkıncaya kadar çalıştırırlar işçileri.

İşe yabancılaştırmanın getirdiği özelliklerden biri de bencilleşmedir. Üretimin sırlarını, inceliklerini bilenler bu bilgilerini para kazanmasının bir aracı olarak görürler.

Kapitalizmde bilgi de bir metadır çünkü. Hâlbuki sosyalizmde bilgi halkın mutluluğu için, daha iyi yaşaması için, daha üretken olması için bir araç olarak kullanılır ve herkesle paylaşılır. Paylaşılır ki bütün halk bu bilgiyi kullanarak işini, yaşamını kolaylaştırsın, işçiler güçlerini daha verimli kullanabilsin.

“ABD’de staj yapan Moskova otomobil mühendisleri Sverdlov ve Mairov, yaşlı bir Amerikalı mühendisle dostluk kurmuşlardı. İşten sonra çoğu kez birlikte eve dönüyorlardı. Bir gün Sverdlov ve Mairov; Amerikalı mühendise, işçilerin çalışmalarından, Sovyet üretim yenilikçilerinden, bu yenilikçilerin uyguladıkları yöntemlerdeki ve tekniklerdeki yetkinlik düzeyinden söz ederken mühendis hayretle şöyle dedi:

- Yok, canım inanılır gibi değil. Onların buluşlarının sırrını nasıl öğrendiniz? Saymakla bitmez ki!

Ardından şunları ekledi:

- 40 yıl çalıştıktan sonra beni neden hala Ford Fabrikalarında tuttuklarını biliyor musunuz? Üretime ilişkin birçok sırrı elimde tutuyorum. Allah korusun bu sırları açıklayacak olsam yerime hemen genç birini alırlar” (Sosyalist Toplumda Yaratıcı Yarışma S. 74)

Kapitalizmin insana değer vermediğinin mühendis de farkındadır ve bu yüzden 40 yıl çalıştığı fabrikada her an işten atılma korkusuyla

yaşayarak ne bilgilerini birileriyle paylaşır ne de bu bilgisini halkın kullanımına sunacak bir mantıkla hareket eder.

Sovyetlerin büyük inşa yıllarında ülkenin bir yerindeki yeni buluşlar hemen anında ülkenin her yanına yayılır ve uygulanırdı. İşte bu şekilde, kapitalist Almanya'nın, Amerika'nın 150 yılda yaptığı gelişmeyi Sovyetler 10-20 yılda yapmayı başarmış, en geri köylü ülkelerden biri olan Sovyetler bu yılların sonunda dünyanın en büyük ekonomik güçlerinden biri olmayı başarmıştır.

Sosyalist üretim planlı üretime dayanır. Kapitalist işletmelerde çalışan işçi performansla bağlı olarak çalıştığı için her zaman, yanında çalıştığı iş arkadaşıyla zorunlu rekabet içindedir. Kapitalistler bunun en verimli üretim sistemi olduğunu iddia ederler. Fakat henüz Sovyetlerin yeni yeni inşa edildiği dönemlerde bile kömür çıkarmadan teknik makina üretimine kadar sanayinin birçok alanında dünya rekorları kırıldı. Bu kolektif üretimle başarılıydı. Kendileri için çalışan işçiler kadın erkek el ele vererek üretim tekniklerini geliştirdiler. Hem verimliliklerini artırdılar hem de kendine değil ama kendileri için çalışmanın hazzını yaşadılar. Sosyalizm üretimle insan arasındaki ilişkiyi tekrar yerine oturttu.

“Özünde tatminkâr ve memnun eden bir uğraş olması gereken iş, zamanla bir zorunluluğa ve takıntıya, yalnızca para kazanma aracına ve insani olarak anlamı olmayan bir aktiviteye dönüştü.” diyor Fromm.

En ileri ülkeler de dâhil olmak üzere tüm dünyada işsizlik kapitalist krizin daha da kamçılmasıyla tırmanışa geçmiş durumda. Türkiye’de de geçtiğimiz günlerde açıklanan resmi rakamlara göre Şubat ayında işsizlik oranı %16,1’e yükselerek bir kez daha tarihi bir rekor kırdı. Bu oran tarım dışı kesimde %19,8’e, genç nüfusta %28,6’ya ulaşıyor. Neredeyse her üç gençten biri işsiz, o da resmi rakamlara göre! Burjuva iktisatçılara göre işsizlik kuru rakamlardan ibaret.

Oysa yaşamını çalışarak üretmek zorunda olan milyarlarca işçi açısından çalışmak yaşamın ta kendisiyken, işsizlik eğer açlıktan ölmek anlamına gelmemişse bile, en iyi durumda, kişinin psikolojik ve fizyolojik hastalıklara yakalanması, insani saygınlığından mahrum bırakılması, toplumdan dışlanması, yaşamının boş ve anlamsız hale gelmesi demektir. İşsizlik, kapitalist sistemin insanlığa karşı işlediği bir suçtur!

SOSYALİZMİN İŞÇİLERE KAZANDIRDIĞI 12 HAK:

1. Sovyetler Birliği, gündelik çalışma saatini 8 saatle sınırlayan ilk ülkedir. Diğer ülkelerde ise bu yasa, işçileri “komünizm tehdidine” karşı korumak için çıkartılmak zorunda kalınmıştır.
2. Sovyetler Birliği’nde çalışan her insanın yılda bir ay “maaşlı izin” hakkı vardır. Hakları olan tatillerini yaparken, işçiler maaşlarını almaya da devam etmekteydiler.
3. Çalışanlar, çalıştıkları iş kolunda görev yapan ve üye oldukları sendikalarından onay almadan işlerinden atılamazlardı.
4. Devlet, diplomasını alan her üniversite mezununa iş bulma konusunda garanti verirdi.
5. Sovyetler Birliği’nde giriş sınavlarını geçen her insan, tamamen ücretsiz bir şekilde yüksekokul ve üniversiteye gidebilirlerdi. Tüm dünyada öğrenimin ücretsiz olarak verildiği ilk ülke Sovyetler Birliği’dir.
6. Talep eden her aileye tamamen ücretsiz okul öncesi eğitim ve yuva hizmetleri sunuluyordu.
7. Sovyet yurttaşları dünya üzerinde, bütün sağlık hizmetlerinden tamamen ücretsiz olarak yararlanabilme hakkına sahip ilk insan toplu-

luğudur. Her yerde, her zaman ve sınırsız bir şekilde geçerlidir bu hak üstelik. Ne bekleme listeleri vardı, ne de hastane önünde oluşan uzun kuyruklar. Her şehirde onlarca poliklinik vardı. Yurttaşlar buralara istedikleri zaman girip ellerini kollarını sallayarak istedikleri doktora görünüp muayene oluyordu ve doktorların teşhislerine göre uygun tedavi yöntemlerinden ücretsiz bir şekilde yararlanabiliyorlardı.

8. Sovyetler Birliği'nde çalışan her yurttaş, yöneticisinden seyahat yapmak istediğini talep edebiliyordu. Böylelikle, talep edilen tatil ücretsiz bir şekilde karşılanıyordu. Her çalışanın yılda bir defa bunu talep etme hakkı vardı.

9. Sovyetler Birliği'nde her yurttaşın ücretsiz barınma hakkı vardı. Tamamen ücretsiz olan bu sistem, ölene kadar yurttaşlarına bu imkânı sağlıyordu. Ülkede her ay, on binlerce hatta yüz binlerce insan ev sahibi oluyordu. Günümüzde bazı sosyalist ülkeler haricinde dünya üzerinde bu hakkı tanıyan ilk ülke Sovyetler Birliği'dir.

10. Her Sovyet yurttaşının çalıştığı yer ile yaşadığı ev arasında ücretsiz ulaşım hakkı vardır. Bu hatlardan kesinlikle para alınamaz. İşçilerin bu hakkı, dünya üzerinde bir ilktir.

11. Yeni doğum yapmış olan her kadının 3 senelik doğum izni vardır. Anneler, bu izinlerinin ilk yılında tam bir şekilde maaşını almaya devam eder. İzinlerinin ikinci senelerinde de devletten yardım almaya devam ederler. Üçüncü senelerinde ise istedikleri zaman işlerine geri dönebilirler.

12. Her annenin, bebeği üç yaşına gelene kadar her gün ücretsiz süt alma hakkı vardır. Şehrin farklı noktalarına "süt mutfakları" adı verilen ağlar kurularak aileler istedikleri zaman yeni doğan bebekleri için sterilize edilmiş süt şişelerine ulaşabilmekteydi.

Sosyalizm; insan gücünü dönüştürebilmeyi, emekçiyle iş arasındaki

ilişkiyi değiştirerek başarmıştır. Bu değişim, geçmişte işçinin kendi ürettiklerine yabancılaştığı, her bir sermayedarın birbiriyle olduğu gibi, her emekçinin de birbiriyle kıyasıya rekabet halinde olduğu kapitalizmin iş anlayışının yerle bir olması demektir.

SB'de, kapitalist ülkelerde olduğu gibi, işyerinin kapısında, her işçiyi hakları için mücadele etmekten caydırmak için konumlandırılmış, içerdekilerden çok daha az ücretle çalışmaya razı yedek işsizler ordusu yoktur. Kimsenin kimseyle rekabet halinde olmamasına karşın, emek üretkenliği, hiçbir kapitalist ülkede görülmediği ölçüde büyük bir oranda artmıştır. Başkası için değil ürettiği metayı kimin kullanacağını bilmediği bir piyasa için hiç değil; kolektifin mülkiyetindeki makinaları kullanarak, ham maddenin gelişinden fabrikadan ürün çıkışına kadar, bütün anlarına vakıf olarak dâhil olduğu üretim süreci, emekçinin kendi emeğine ve sonuçlarına yabancılaşmasını engellediği için olmuştur bu. Daha önemlisi, emek gücü maliyetinin mümkün olduğu kadar düşük düzeye çekilmesi için uğraşan ve bu yüzden emekçinin sağlık, eğitim ve kültür haklarını kısıtlayan hatta beslenmesini bile denetleyen kapitalistlerin sistemiyle kıyaslandığında, Sovyetler Birliği'ndeki emek gücü, maliyeti en yüksek emek gücüdür. Çünkü onun yeterince nitelik kazanabilmesi için çağdaş yaşamın ve teknolojinin gelişiminin sağladığı bütün olanaklar en gelişmiş düzeyde sunulur. Emek verimliliği, emek gücünün maliyetinde kısıtlamalar yapılarak değil tersine, ona en yüksek nitelikler kazandırılarak sağlanmıştır. Çünkü ancak bu nitelikler, sosyalist bir yarışa giren Sovyet emekçilerini yaratabilecektir.

Gerçekten de, Sovyetler'de sosyalist yarışma, emek üretkenliğinin sağlanması için teşvik edilmişti. En yüksek üretkenliğe ulaşan öncü işçiler hareketi, Stalin'in deyimiyle Stehanovculuk, nitelikli ve dönüştürmüş insanın oluşumunu simgeleyen bir kavram haline geldi. Stehanov, sosyalist yarış içinde en üst düzeyde verimlilik sağlayan işçilerden birinin adıydı. Yaptığı, son derece teknikmiş gibi görünen çaba, aslında bir bilinç sıçramasına tekabül ediyordu. Doğrudan ve

kişisel bir kâr ve fayda elde etmeksizin, bir emekçinin, kendi toplumu ve ülkesi için böyle bir yarışa girmesi için burjuva bencilliğinden uzak ve emeğinin sonuçlarının farkında olması gerekir. Stahanovculuk hem buna işaret etmiş hem de mevcut toplumsal çelişkilerin bazılarının ancak kültürel olarak dönüşmüş insanların çoğalmasıyla çözülebileceğini göstermiştir.

Şöyle yazar Stalin: “Bazıları kafa ve kol emeği arasındaki çelişkinin kaldırılmasının, mühendislerin ve teknisyenlerin; kafa işçilerinin -kültürel ve teknik düzeyinin orta nitelikte işçilerin- düzeyine düşürülmesi temeline, belirli bir kültürel ve teknik eşitlenmesiyle sağlanabileceğine inanıyorlar. Bu tamamen yanlıştır. Stahanovcular çalışmada kusursuzluk, dakiklik örneği olan, zamanı yalnızca dakikalara göre değil, bilakis hatta saniyelere göre bile ölçmeyi öğrenmiş olan teknik açıdan donanımlı kültür insanlarıdır. Bazı mühendisleri, teknisyenlerin ve yöneticilerin tutuculuğuna ve hareketsizliğine sahip değiller; cesaretle ilerliyorlar, eskimiş teknik normları kırıyorlar, tasarlanan çalışma verimliliğini ve ekonomi planlarını düzeltiyorlar...” (Stalin, Eserler, 14. cilt, s. 47)

Stehanovculuk, emek üretkenliğini artırmak olduğu kadar, insan yeteneği ve kapasitesinin, mevcut teknik sınırlanmalara karşın, bu sınırları da değiştirerek açığa çıkması hareketiydi. Ancak bu hareketin kesin bir egemenlik kazanmasıyla, kol ve kafa emeği; kır ile kent arasındaki çelişkilerin çözümü güvenceye altına alınabilecekti. Sovyet deneyimi bunu pratik olarak kanıtladı. Sovyetler Birliği’ndeki pek çok şeyin, iktisadi temel ve politik iktidar değiştirilmeksizin kopya edildiği kapitalist ülkelerin hiçbirinde, Stehanovların sağladığı emek üretkenliğini yakalayacak bir düzenek kurulamadı; bu gönüllü yarışmacı işçilerin hissettiği işyerine ve topluma aidiyet duygusu, hiçbir aşılamaıyla sağlanamadı. Adı geçen arkaik çelişkiler var olmazsa kendi bekası tehlikeye girecek olan kapitalizmin taklit edemediği Sovyet patentli en önemli şey, Stehanovlardı.

Sovyet sisteminde; bayrağında “herkesten yeteneğine, herkese

emeğine göre” yazılı bir toplumdan “herkese ihtiyacına göre” yazılı daha gelişmiş bir topluma geçişin zincirlerini, bu üretken insan gücü oluşturacaktır. Yaratılan, bütün malların eşit paylaşıldığı eski köylü komünlerinin eşitlik anlayışı ile hiçbir sınıfın diğerine eşit olmadığı burjuva formel eşitlik anlayışını tarihin çöp sepetine göndererek, ait olduğu kolektife, gelişkin niteliklerle donatılmış gücünün son zerre-sine kadar katkı sağlayacak ve toplumsal zenginlikten, birikim sağla-mak için değil ihtiyacını görecekt kadarını alacak insan tipidir. Ancak “insanın ihtiyaçları”nın tanımı da değişmiştir buna göre. Ölmeyecek kadar yiyecek, donmayacak kadar hırkayla çalışan kapitalizmin yoksul emekçisinden esirgenen insani ihtiyaçların en azami düzeyde karşılanmasının mümkün olduğunu, ayrıca toplumun bu ihtiyaçları-nın sonsuz çeşitlilikle arttığını da karşılayabileceğini temsil eder Sov-yetlerin yeni insanı. Sosyalizm bunu da kanıtlamıştır.

Sovyet insanının kazanımları ve başardıkları o denli etkileyiciydi ki, insanın hakları ve görevleri gibi kadim tartışmaların seyrini de değiştirdi. Avrupa’da yeniden yazılmak zorunda kalınan insan hakları bel-geleri, sosyalizmin yarattığı yeni bireyin, altını kalınca çizdiği insani ihtiyaçların yazılı ifadesi olmak zorunda kaldılar. Çünkü Avrupa işçi sınıfı, SB’deki kardeşlerinin gündelik hayatında sahip olabilecekleri hakların gerçek içeriğini de açık seçik görmüş oldu. Görmüş olmakla kalmadı, aynısına sahip olmayı istedi ve kendi devletini buna zorladı. Emek gücünün maliyetini kendi ülkesinin burjuvazisi için artırdı ve bunu bir hak olarak ilan etti. Örneğin insan hakları sorununun Birleşmiş Milletler kararları arasına girmesi, bu gelişmenin sonucudur. Hazırlanan metne bu gözle bakıldığında, SB’nin ve uluslararası işçi hareketinin kazanımlarının izleri görülecektir.

Bugün Avrupa’daki bireysel hak ve özgürlükler, varlıklarını eski kuşak işçi sınıfının mücadelesine borçludurlar; o mücadeleler de Sovyetler Birliği’nin varlığından çok büyük destek aldılar. Kapitalist ülkelerdeki temel bireysel hakların tersi savunulamaz biçimde evrenselleştirilmesini kolaylaştıran da sosyalizmdir.

SOSYALİZMDE ÇEVRE

İnsanlık, tarihi boyunca doğa olaylarının yol açtığı yıkımlarla mücadele etmek zorunda kaldı. Yağmur, fırtına, sel, deprem, volkanik patlamalar vs... Ancak tarihin hiçbir safhasında kapitalizm altındaki kadar kayıp vermedi. Üstelik kapitalizmle birlikte bilim ve teknoloji hızla ilerlemiş ve insanlık doğa karşısında tümüyle aciz olmaktan kurtulmuştu. Ne var ki sermayenin kâr hırsı karşısında aciz duruma düşmüştü.

Emperyalizm çağıyla birlikte rekabetin üst seviyeye ulaştığı kapitalist dünyada, doğa da hızlı bir yıpranma sürecinin içine girmiş oldu. Kapitalizmin doğaya verdiği zararların sonuçları aslında 1880'li yıllarda dile getirilmişti. Dünyanın bir ısınma sürecine girdiği, fosil yakıtların atmosferde sera etkisi yaratacağı düşüncesi o yıllarda oluşmuştu. Bugün, doğanın dengesini bozan ve doğal afetleri tetikleyen küresel ısınma 139 yıl öncesinden tespit edilmiş ancak o dönemde daha çok tahminlere dayanan ve bilimselliği ispatlanmayan bu görüşler, yüksek sesle dillendirilememiş, dillendirildiğinde de egemenler tarafından engellenmişti. Yani doğal dengenin bozulması bugünden yarına bir süreç değildi. Dolayısıyla sonuçları da seneler sonra ortaya çıkacaktı.

Dünyadaki doğal felâketler de özellikle son yirmi yılda büyük bir artış göstermiştir. Bizzat burjuva yardım kuruluşlarının yayınladıkları rapora göre, dünyada doğal afetlerin sayısı son 20 yılda 4 kat arttı. Kızılhaç, Birleşmiş Milletler ve Belçika'daki Louvain Üniversitesi'nin araştırmalarının verilerine göre, 1980'lerin başında yılda 120 doğal afet meydana gelirken 2000'lerde her yıl yaklaşık 500 doğal afet meydana geldi. 2006 yılında hava olaylarının yol açtığı afetlerin sayısı 1980 yılına göre 8 kat artarak 240'a çıktı. Yer hareketleri ile ilgili afetlerin sayısı sabit kalırken raporda küresel ısınmanın yol açtığı zararların arttığı belirtildi. Rapora göre 1985 ve 1994 yılları arasında, her yıl 174 milyon kişi doğal afetlerden etkilendi. Sonraki 10 yıl içinde ise bu sayı 254 milyon kişiye ulaştı.

DOĞANIN DENGESİNİ BOZAN KAPİTALİZMDİR!

1995 yılının sonlarına doğru açıklanan BM iklim değişimi raporu, iklim değişiminin doğal nedenlerden değil insan etkilerinden (yani kapitalist üretimden) kaynaklandığını itiraf ediyordu. Küresel ısınmanın neden kaynaklandığı ortaya çıkmıştı çıkmasına ama buna karşı alınması gereken önlemler büyük kapitalist tekellerin engellerine takılacaktı. Nisan 1997’de, eski Japon imparatorluk başkenti Kyoto’da düzenlenen konferansa katılan ülkeler, atmosfere karışıklarında sera etkisi yaratan karbondioksit, metan, kloroflorokarbon, hidrof-lorokarbon, asitoksit gibi gazların emisyonunu (salım) engelleyecek ya da azaltacak koşulların altına imza attılar. Ancak o zamandan bu yana hiçbir ciddi adım atılmadı.

2010’un hemen başında toplanan Kopenhag İklim Zirvesinden de hiçbir ciddi sonuç çıkmadı. Bu zirvede, küresel sıcaklık artışının 2 santigrat derece ile sınırlanmasını hedefleyen çalışmalar yapılmasını “gelişmekte olan” diye tanımlanan ülkelere yılda 100 milyar dolar yardımda bulunulmasını ve ülkelerin gaz salımlarına dair kendi yaptıkları gözlemlerin sonuçlarını iki yılda bir Birleşmiş Milletler’e bildirmesini içeren bir mutabakat metni ilan edildi. Ancak bu, sorunu çözmek üzere bir şeyler yapılmış görüntüsü vermek için düzenlenen bir şovdur. Zira zirvenin izin verilebilir artış olarak gördüğü 2 derecelik sıcaklık artışı, örneğin Türkiye’ nin Akdeniz bölgesinde yağışların %30 oranında azalmasına neden olacak bir artıştır.

İngiltere’de yayınlanan The Guardian gazetesinin yer verdiği bir gizli BM raporuna göre, karbondioksit salımının azaltılmasına yönelik olarak Kopenhag’da ileri sürülen öneriler uygulandığında bile küresel sıcaklık 3°C artacaktır. Bunun sonucu olarak da dünyada 170 milyon insan deniz taşmasına maruz kalacak ve 550 milyon insan daha açlık sınırında yaşamaya mahkûm olacaktır.

Kapitalistler için karbondioksit salımını azaltmak, fosil yakıtlardan vaz-

geçmek veya daha az kullanmak tatlı kârlardan vazgeçmek anlamına gelmektedir. Tekellerin büyük kârlardan feragat ederek doğayı gözetten bir üretim anlayışını benimsemeleri mümkün olmadığına göre kapitalizm yaşadıkça doğanın dengesinin bozulması, iklimlerin değişmesi, sellerin oluşması, dünyanın yaşanmaz hale gelmesi kaçınılmazdır.

Özellikle 2000'den sonra küresel ısınmanın sonucu doğal afetler ardı ardına gelmeye başladı. Kapitalizm henüz jeolojik depremlere yol açabilecek bir yıkıcılığa ulaşmadı ama jeolojik depremlerin insan hayatında yarattığı yıkımların baş sorumlusu da kapitalizmdir. 2004 yılının Aralık ayında Güney Asya'da yaşanan büyük deprem sonucunda oluşan tsunami nedeniyle Endonezya ve Sri Lanka'da 300 binden fazla insan hayatını kaybetti. 8 Ekim'de 2005'te meydana gelen 7.6 büyüklüğündeki deprem Hindistan'da yaklaşık 1500 kişinin yaşamına mal olurken, Pakistan'da 90 bini aşkın insanın yaşamını yitirmesine, bir o kadarının da yaralanmasına ve sakat kalmasına yol açtı.

Yine 2005'in Ağustos ayında ABD'de Katrina kasırgasının sonucunda New Orleans'da 1000'i aşkın insan yaşamını yitirmiş, binlercesi yaralanmış ve evsiz kalmıştı. 2008 yılında Çin'in Siçuan eyaletinde meydana gelen 7.8 büyüklüğündeki depremde 60 bin insan yaşamını yitirmişti.

Hız kesmeyen doğal afetler emekçilerin canını almaya devam edecekti. 2008 Mayıs'ında, Myanmar'da, "Nargis" adıyla anılan kasırga, 60 binden fazla insanın ölümüne, 100 binden fazlasının kaybolmasına 2 milyon kişinin evsiz kalmasına neden oluyordu. 2009 yılında İstanbul'da sel felâketi yaşandı ve 33 emekçi yaşamını yitirdi. 2010 yılında da yoksul kitlelerin çilesi bitmedi. 12 Ocak'ta meydana gelen 7 büyüklüğündeki depremde Haiti yerle bir oldu. 200 bin insan hayatını kaybetti, 190 binden fazlası yaralandı, 1,5 milyon kişi evsiz kaldı. Ardından Pakistan'da sel yüzünden 1600 kişi yaşamını yitirdi, 8 milyon insan evsiz kaldı.

Sadece doğanın dengesinin bozulmasının değil; meydana gelen afetlerde milyonlarca insanın ölmesi, sakatlanması, evsiz kalmasının sorumlusu da kapitalizmdir. Yaşanan afetlerde burjuvaların genelde burnu bile kanamazken milyonlarca emekçinin ölmesi neyle açıklanabilir? 2004 yılında tsunaminin geleceği önceden belli olduğu halde gerekli önlemler alınmamış, Endonezya ve Sri Lanka uyarılmamıştı. Sonuçta 300 bin kişi yaşamını yitirmişti. ABD’de de Katrina kasırgasının şiddeti ve etki alanı günlerce öncesinden belli iken hiçbir önlem alınmamış ve halk sadece uyarılmakla yetinilmişti. Zenginler arabaları ve uçaklarına binip kaçarken, büyük bir bölümünü siyahların oluşturduğu yoksullar kaderleriyle baş başa kalmışlardı. Bu yetmiyormuş gibi yaşanan felâket sonucu açlıkla boğuşan halkın marketlere akın edip ihtiyaçlarını karşılamasını burjuvazi “yağma” olarak göstermiş, M-16 silahlarıyla donatılan ve ateş açma yetkisi bulunan 300 kişilik “güvenlik” ekibi konuşlandırmıştı.

2005 yılında Pakistan-Hindistan sınırında meydana gelen depremde binlerce insan evsiz kalmıştı. Evsiz kalanların acil çadırlara yerleştirilmesi gerektiğinde yeterince çadır bulunamamıştı. Oysa Pakistan çadır üretiminde dünyada ilk sıralarda yer alan bir ülkedydi ve her nasılsa bu ülkede yeterince çadır bulunamıyordu! Üstelik yapılan yardımlar ve gönderilen çadırlar halka ulaştırılmıyor, ordu tarafından depolara tıklıyordu.

Yine Myanmar’da, yaşanacak kasırgadan cuntanın haberi olduğu halde halk haberdar edilmemiş; on binlerce insan ölmüş, evsiz barksız kalmıştı. İnsanlar açlık ve salgın hastalığın pençesinde kıvrılırken cuntanın tek derdi o günlerde yapılacak referandumda halkın “evet” demesiydi. Emperyalistler ise timsah gözyaşları eşliğinde kendi ajanlarını Myanmar’a sokarak, işbirliği halinde olabilecekleri bir yönetimi başa getirmek üzere cuntayı devirmeyi hedeflemişlerdi. Aynı süreç Haiti depreminde de işledi; halkın büyük marketlere akın edip yiyeceklere el koymasını yağma olarak değerlendiren ABD, güvenliği sağlama bahanesiyle Haiti’ ye çıkarma yapmıştı.

Tüm bu felâketlerde halkın ölmesi, evlerin yerle bir olması hiç önemli değildi. Kapitalizmin tek düşündüğü kâr olduğuna göre, her durumdan faydalanılması gerekirdi. İnsanlık için yıkım demek olan olaylar; asalak burjuvalar için yeni yatırım alanları, iş sahaları demektir. Yıkılanın yeniden yapılması, yeniden satılması ve yeni kârlar elde edilmesidir. İklimlerin değişmesi, kıtlıklar, gelecekte insanlığın bir damla suya muhtaç kalması emekçiler için felâket iken kapitalistler için yüksek kârlı yatırım alanlarına açılan kapılardır.

Bugün itibariyle tekeller, dünya üzerindeki kullanılabilir su kaynaklarının %20'sini ellerine geçirmiş durumdadırlar. “Üç büyükler” olarak anılan bu tekellerin (Fransız Suez ve Vivendi ile Alman-İngiliz ortaklığındaki RWE-Thames Water) 2002 yılındaki toplam ciroları 160 milyar doları, büyüme hızları ise %10'ları bulmuştu. Su endüstrisinin toplam hacmi ise yılda 1 trilyon dolara yaklaşarak ilaç sektörünü geçmiş ve petrol sektörünün %40'ına ulaşmıştır. Üstelik hali hazırda su hizmetlerinin sadece %5'i özelleştirilmiş durumdadır.

Yerleşim yerlerinin sağlam alanlar üzerinde kurulduğu, planlı konutların inşa edildiği, gerekli önlemlerin alındığı bir yerde, depremlerin, sellerin, kasırgaların ciddi bir can ve mal kaybına yol açamayacağı açıktır. Güvenli yerleşim yerlerinde ikamet eden zenginlerin, yaşanan doğal afetlerde kıllarına bile zarar gelmemesinin sebebi budur. Ölen yüz binlerce emekçi ise çürük, altyapısı olmayan yerleşim yerlerinde adeta ölüme terk edilmiştir. İnsanlık doğa güçlerini kontrol altına alma konusunda çok büyük adımlar atmıştır, ancak kapitalizmin işleyişi yüzünden doğa olayları hiç de doğal olmayan afet ve felâketlere dönüşmektedir.

Her yıl hava kirliliğinden 2 milyon insan yaşamını yitiriyor. Dizginsiz kapitalist kâr hırsı, insan emeğini hoyratça sömürürken katı, sıvı ve gaz atıklarla doğal çevreyi yaşanması imkânsız bir çöplüğe çeviriyor. Tatlı su kaynakları, nehirler ve göller kullanılmaz hale gelirken dünyanın akciğeri olarak adlandırılan yağmur ormanlarının her yıl yaklaşık seksen bin

kilometrekaresi (Türkiye’ nin onda birinden fazlası) yok ediliyor. Sera gazları salımının denetim altına alınmaması iklim değışikliklerini kamçılıyor. Atmosfer ve okyanuslar giderek daha fazla ısınıyor ve buzullar yok oluyor. Sonuç, giderek sayıca ve şiddetçe artan fırtınalar, kasırgalar, kuraklıklar, sel baskınları, toprak kaymaları vb. Burjuvazi kapitalizm eliyle yaratılan bu felâketlere “doğal” adını takıp işin içinden çıkmaya çalışıyor; oysa bu tür “doğal” afetlerin sayısının son 30 yılda 4 kat arttığı, uluslararası burjuva kurumlar tarafından bile itiraf ediliyor.

Her hizmette olduğu gibi HES’lerde de, insan mı kâr mı odaklı üretim yapıyor diye bakıp ona göre değerlendirmeliyiz. Türkiye’deki uygulamada nehirlerimiz tekellere satılırken; çevrede yaşayan halkın bu su kaynaklarını kullanması yasaklanıyor. Çevrenin korunması düşünülmezken; aksine ormanlar kesilerek, su yataklarının yönü değiştirilerek doğanın dengesi bozuluyor. Sosyalizmde enerji üretiminin temelinde insan vardır. HES’ler tekellerin değil, halkın malıdır. Doğayı kirleten değil, doğadan üreten merkezlerdir HES’ ler.

20. yüzyılda elektrik üretim ve tüketim hacmi, her ülkenin ekonomik ve kalkınma gücünün özet göstergesidir. Bu nedenle Sovyetler Birliği’nde ekonomi politikası en yoğun şekilde elektrik gücünün geliştirilmesi oldu. 1930-1960 yıllarında SSCB’de elektrik enerji kaynakları yaratılırken mevcut ekonomik ve çevresel faktörlerle hidroelektrik enerjisinin üretimine öncelik verildi. Su enerjisinin kullanımı, büyük miktarlarda fosil yakıtlarının-kömür, petrol ve gaz yakılmasına gerek bırakırmıyordu.

Hidroelektrik santrallerinde üretilen enerjinin bedeli daha ucuz ve on yıllarca aynı seviyede kalabiliyor. Başka bir ülkeden enerji satın almaya gerek kalmıyor bu yöntemle. Her ülke, kendi elektriğini rahatlıkla üretebilir. Örneğin, dünyadaki en büyük hidroelektrik santali olan Çin’deki “Üç Kanyon” (HES), kendi maliyetinin bedelini 5-6 yılda öderken; 50 yıl çalışma kapasitesiyle ülkenin elektrik ihtiyacını karşılamaya devam edecektir.

21. yüzyılın başında; Rusya’da, en ucuz elektrik sosyalizm döneminde inşa edilen hidroelektrik santrallerde üretilmektedir. Örneğin, Sayanska’da bulunan HES’ten elde edilen elektrik, fosil yakıtların yakılması ile elde edilenden 5 kat daha ucuzdur. Krasnoyarsk’taki HES’te üretilen elektriğin bedeli 7 kat daha ucuzdur. Rüzgâr ve güneş enerjisinden ise 10 kattan daha ucuzdur.

SU ENERJİSİ KULLANIMININ SSCB’DE GELİŞİMİ

Çarlık Rusyası, büyük nehirlere yapılacak hidroelektrik santrallerinden 850 milyar kw/h elektrik enerjisi üretebilecek potansiyele sahipti. Fakat bu potansiyel, devrimden önce hiç kullanılmamıştı. O zamanlar kişi başına üretilen elektrik enerjisi sıralamasında ülke son sıralarda yer alıyordu. 1913 yılında, Rusya’ daki elektrik enerjisi üretimi 2 milyar kilovat/saat idi ve bundan sadece 0,035 milyar kilovat/saat’ı hidroelektrik santrallerinden elde ediliyordu. Birinci emperyalist paylaşım savaşı ve devrim sonrasındaki karşı-devrimcilerle süren mücadele, zaten az olan üretimi oldukça azalttı.

Sosyalist Sovyet iktidarı ise sadece iki beşer yıllık planlı çalışma ile 1937’ye doğru elektrik enerjisi üretimini 32 milyar kilovat/saate kadar yükseltti ki bu 16 kat artma demektir. Ve bu miktarın 4,2 milyar kilovat/saati hidroelektrik santrallerinden elde edilmekteydi. Hidroelektrik santrallerinden elde edilen elektrik enerjisinde 100 katı artış demektir bu.

1932 yılında Dinyeper nehrine, Dinyeper adıyla, Sovyet halkı tarafından, Avrupa’ da en güçlü hidroelektrik santrali inşa edildi. Dinyeper Hidroelektrik Santrali SSCB’ nin ekonomisinin gelişmesinde büyük rol oynamıştır. Yine bu dönemde, devrimin bağrında, Leningrad’ ta kurulacak yeni hidroelektrik santralleri için, sıfırdan, tamamen kendi imalatı olan su türbinleri ve elektrik jeneratörleri üretimi yapılan fabrika yaratıldı. Bu fabrikaya “Stalin” ismi verildi. Aralık 1937’de bu fabri-

kada Avrupa' nın en büyük su türbinlerini üreten atölyesi faaliyete geçti. 1939 yılında bu atölyede 55 MW gücünde su türbini üretilerek dünyadaki en gelişmiş düzey yakalanmıştı.

Fabrikaya bağlı meslek okulu ve fabrika teknik üniversitesi de bulunuyordu. İkinci emperyalist paylaşım savaşı döneminde fabrikanın en değerli araç ve gereçleri tahliye edilmişti. Savaşta ise fabrika birçok faşist bombalamaya maruz kaldı. "Stalin" fabrikasının işçi ve mühendislerinin önemli bir başarısı da bombalamanın ardından türbinleri tamir ederek Eylül 1942'de, Neva Nehri'nde bulunan Volhovska Hidroelektrik santralinde kullanıma sokmaları oldu. Ki buradan, Ladoga gölünün dibinden 112 kilometrelik kablo ile abluka altındaki Leningrad'a elektrik sağladılar. "Stalin" fabrikasında su türbinlerinin yeniden üretimi 1945 yılında başladı ve 1946 yılında Dinyeper'in faaliyete geçmesinde kullanılacak, 75 MW gücünde, yeni ilk Sovyet su türbini yapıldı. Savaştan sonraki 20 yıl, Sovyet hidroelektrik enerjisinin en gelişmiş dönemleri oldu. Sovyetlerde üretilen su türbinlerin birim gücü 15-20 yıl içinde 115'ten, 230, 500 ve en sonunda da 640 MW'a kadar yükseldi. Ve bununla da sosyalizmin yurdu bu dalda dünyada birinci oldu.

SSCB'de sosyalizmin revizyonistler tarafından dağıtılmasından sonra Rusya'da, hidroenerji üretiminde gelişim tamamen durdu. Ama buna rağmen, sosyalizm döneminde inşa edilen hidroelektrik santalleri sayesinde, bugün Rusya dünyada HES'lerden elektrik üretimi sıralamasında 5. sırada bulunuyor. (2009 yılı istatistiklerine göre yıllık 167 milyar kilovat/saat elektrik üretilmiş.)

SOSYALİZMDE KADIN VE ÇOCUK

Koca şiddetine uğrayan kadın, töre cinayetlerinin kurbanı kadın, sevgili cinayetlerinin kurbanı kadın, iş yerinde ‘mobbing’ adı altında şiddete uğrayan kadın, ikinci sınıf vatandaş, cinsel ayrımcılıklarla karşı karşıya kalan kadın, iş bulamayan, vasfı olmayan, olsa da bir türlü yönetici olamayan, hep ‘asistan’ olarak kalan, ‘sekreter’ olarak kadın, evin kölesi kadın... Daha sayabileceğimiz onlarca kimlikle birlikte ezilen kadını bugün burjuvazi “özgürlük” zırhını göklere çıkarmaktadır. “Özgür kız” modelleriyle tanımlar özgürlüğü. “Özgür kadın”, nerede yattığı, nerede kalktığı belli olmayan, hiçbir şeye ve hiç yere bağlanmayan kadındır!

Bu kapitalizmin allayıp pulladığı yalanlardır. Kadın, kapitalizmde de hep ikinci sınıftır. Kölelik biçim değiştirmiştir. “Özgürdür!” Ancak bu özgürlük sadece “evin kölesi” olarak çalışmaktan kurtarmıştır kadını. Kapitalizm ile birlikte kadın, fabrika da çalışacak, burada ucuz emeğinden sonunda kadar yararlanılacak bir özgürlüğe sahiptir.

Bugün kadınlarımız, sırf kadın olduklarından dolayı iki kat sömürülmektedir. “Kadın” olduğu için siyasi haklarından, kamu hayatındaki haklardan kısıtlanmakta, onu küçük düşüren ve her koşulda erkeğe bağlı gelişen evlilik ve boşanma yasalarından tutunda, ekonomik bağımlılık ve angarya ev işleriyle karşı karşıyadır kadın. Sıkça duyurduğumuz çevremizde; “Kadın olduğu için müdür olamaz işyerinde.”, “İşyeri taşınır, ancak işyerinin taşındığı yer bir kadının işe gelip gitmesine uygun bir yer olmadığı” söylenerek, koşullar düzeltileceğine kadın işten çıkarılır! Fabrikalarda, tekstil atölyelerinde koşullar çok daha kötüdür. Bir toplama kampını andıran fabrikalar, kadınlar içinde çifte sömürü mekanizmasının işletildiği yerlerdir. Hamile kalan kadınlar “perforansı düşer” gerekçesiyle işten atılır. Doğum izni bir ay bile değildir çoğu işyerinde. Çocuk emzirme odaları zaten yoktur. Annelik, çalışan kadın için bir yük haline getirilmiştir. Anne ve çocuk için temel sayılabilecek hemen hiçbir hüküm yoktur. Yine sistemin

sebepler olduğu kronik işsizlik ve açlık bugün artık çocuklarında dâhil olduğu fuhuşu körüklemektedir.

Avrupa, Asya, Amerika ve Afrika’da yaşayan kadınlar asırlardır bağımlı ve ikincil bir konuma sahiptir. Ülkemizde de kadınların %80’i eş, baba ya da aile yakınlarının şiddetine maruz kalmaktadır. Bugün kadınların yaklaşık %20’si okuma-yazma bilmiyor. Bu 7 milyon kadının okuma-yazma bilmemesi demektir. Okuma-yazma bilen kadınların yaklaşık %50’si ilkokul mezunu. Üniversite eğitimi alanların yüzdesi sadece %3,7’dir. Kadınlar bilerek “vasıflı işçi” konumuna bile getirilmemektedir.

Kadınlar bir halkın yarısını oluşturur. Ve kadınlar olmadan büyük toplumsal değişimlerin gerçekleşmesi imkânsızdır. “Kadının özgürleşmesi” sorunu da bir sistem sorunudur. Beyinlerdeki engelleri ve hayatın getirdiği nesnel setleri kırmadan ve sosyo-ekonomik koşulları yaratılmadan özgürlük gerçekleşemez. Bugün bile dünyanın her yerinde benzer durumlar yaşanırken, milyonlarca çalışan kadın için sosyalizm tam olarak özgürlüğü getirdi. Kadın sorununda gerçekten çözüme yönelik ciddi adımlar sosyalizmde olmuştur. Yılların ikinci plana ittiği kadını destekleyerek kendine güvenmesini, gücünü bulmasını sağlamıştır.

Sosyalizmde kadın sorunu kökten değişmiştir. Kadın üzerindeki yasal sınırlandırmaların tümü kaldırılmış; idari, ekonomik, kültürel, kamu ve siyasal yaşamın tüm alanlarında erkeklerle eşit haklara sahip olmuşlardır. Kadınlar ancak bu şekilde özgür ve bağımsız hale gelmiştir.

SOSYALİZMDE KADINLAR İŞ YAŞAMINA NASIL DAHİL OLMUŞTUR?

Sovyetler’de sosyalist sanayiye oluşturmak için yürütülen dev inşaa

faaliyetine katılan kadınların sayısı giderek arttı. Bunun yanında kadın ve erkek işçileri arasındaki ayırım çizgisi yavaş yavaş ortadan kalktı. Tüm işçilere sağlanan devlet sosyal sigortası, kadın emeğinin korunması için düzenlemeler, artan sayıdaki kreşler, anaokulları, doğum merkezleri, halk yemekhaneleri, ücretsiz tıbbi yardım olanakları ve sağlık amaçlı dinlenmelerde kullanılabilen ücretli izin imkânları daha da çok Sovyet kadınının sanayiye girmesini mümkün kıldı.

Gerçek eşitlik konumuna gelmeleri sayesinde Sovyetler Birliği'nde kadınlar çabucak çok yüksek teknik beceri gerektiren işlere kadar yükseldiler. Kabiliyetlerini kullanabilecekleri geniş alanlar ve yetile- rin geliştirebilecekleri her türlü fırsatı buldular. Sosyalist girişimlerin birer çalışanı olarak, kadınlar cesurca mücadele edip beceri isteyen işlerin üstesinden geldiler; tornacı, ayarlayıcı, dökümcü, makinist, kömür kesme makinası operatörü oldular. Çok karışık makinaları çalıştırmayı öğrendiler. Son savaştan önce 4 binin üzerinde kadın SSCB demiryollarında makinist olarak çalışıyordu. O zaman dünyanın hiçbir yerinde tek bir kadın bile bu işte çalışmıyordu. 1935'te kadınların genç sanayi işçileri arasındaki oranı %41'e yükselmiştir. Geleneksel olarak kadınlara ait sanayi dallarında bu oran %50'ye çıktı. Erkekler bu mesleklerden çekildiler. 1917 devrimden önce dokuma ve ter- zilik erkeklerin ağırlıkta olduğu bir iş koluydu. Devrimden sonra ise bu tersine dönmüştür. Mühendislikte kadınların oranı 3 kat artarak iş kolunun %27'sine ulaştı. 1960'larda ise bu oran daha da yükseldi. Harkov traktör fabrikasında çalışan işçilerin %52'sini, Altay fabrika- sında çalışanların %46'sını kadınlar oluşturuyordu.

KÜBA'DA SOSYALİZM KADINLARA KAZANDIRDIKLARI NELER OLMUŞTUR?

Küba'da kadınlar çalışma yaşamında aktif rol almıştır. Bu da cins farklılıklarını azaltmıştır. Hükümet planlı bir nüfus kontrol programı uygulamaz. Ancak nüfus ile doğul kaynaklar arasındaki dengeyi sağ-

layacağına inandığı planlı ekonomik ve sosyal kalkınmayı destekler. Doğum kontrol yöntemleri parasız olarak elde edilebilir. Kadına bakılan eşitlikçi anlayış ile doğurganlık azalmıştır.

Sosyalizm bunu günlük hayatta kazanımlarla sağladı.

Kapitalist ülkelerin atası sayılan İngiltere de bile kadınlara oy hakkı, uzun süreli bir savaşım sonucunda ancak I. Paylaşım Savaşı'ndan sonra yani 1920'lerde tanındı. Diğer ülkelerde çok daha geç verildi bu hak! Sovyetler' de, Bolşeviklerin öncülüğündeki RSDİP İkinci Kongresi'nde, 1903'te, parti programında kadınlar için oy hakkı; kadın emeğinin çalışan annelerin ve çocukların korunması talepleri dâhil edilir. 1918 Kasım'ında yani Ekim Devrimi'nden hemen sonra, Moskova'da işçi ve köylü kadınlar ilk Tüm-Birlik Kongresi'ni yaparlar. Sovyetler' de iç savaş olmasına rağmen, kongreye, memurlardan, posta ve telgraf çalışanlarından, ev hizmetçilerini de kapsayan 1147 delege katılır. Üretimde ve evde kadının rolü, kadın ve çocuk emeği ve toplumsal eğitimin görevleri tartışılan sorunlar arasındadır.

Bolşevik Parti, kadının eğitiminin eşit bir şekilde yürütülmesi, sanayi alanında da kadınlara erkeklerle aynı meslek eğitiminin verilmesini sağlar, kadınları katılıma teşvik eder. Bunun için planlı bir çalışma örgütler. 1929 yılında kömür sanayinde istihdam edilen kadınların oranı %9,4, demir çelik üretiminde %9,3, makine ve metal işleme kolunda %10,3'tür. 1938 yılında bu oranlar sırasıyla %24,5, %26,3 ve %31,1 olur. Kadınlar, özel beceri isteyen işlerin üstesinden de gelirler. Tornacı, dökümcü, makinist, kömür kesme makinesi operatörü olurlar. Çok karmaşık makineleri bile çalıştırmayı öğrenirler. Dünyanın hiçbir yerinde tek bir kadın makinist olarak çalışmıyorken, 1940'larda 4000'i kadın, Sovyetler'de demiryollarında makinist olarak çalışmaktadır.

1930 yılında 3600 kadın mühendis ve teknisyen varken, bu rakam 1938 yılında 140.000 olur.

Sekiz yıl içinde bu rakam, sosyalist planlama sayesinde otuz dokuz (39) kat artar. Kadınlar, Sovyet sisteminin sunduğu geniş fırsatlardan tam olarak yararlandırılırlar. Partinin öncülüğünde atölyede, fabrikada yöneticilik ve diğer önemli konumlara getirilirler. 1940 yılında istihdam edilen 11.000.000 (on bir milyon) kadın vardır Sovyetlerde. Bu rakam tüm işçilerin %40'ıdır. Çalışan kadınlarinsa 170.000'den fazlası mühendis ve teknisyendir.

Tarım alanında da kolektif tarım sistemi geliştirilir. Bu sistem sayesinde, kadınları sıkıcı ev işlerinin çoğundan kurtarılır. Kırsal kesimlerde, kolektif çiftliklerin yanında elektrik santralleri, çocuk kreşleri ve kadın doğum hastaneleri kurulur. Köylerde radyo, köy okuma salonları, kütüphane, kulüp ve sinema alanları oluşturulur. 1941 yılının başlangıcında yüz binin üzerinde kadın biçerdöver, traktör ve diğer tarım makinelerini kullanabilir durumdadır.

Sadece sosyalizmde kadın ve erkek arasında bir ayrım yoktur. 1950'lerde üniversite ve yüksek okul mezunu kadınlar ülkedeki aydınların yaklaşık yarısını oluşturmaktadır. Bu asla kapitalizmde başarılamayacak bir sonuçtur. Eşitlik sadece kanun önünde değil, gerçek hayatta var olan somutluk üzerinden eşitliktir.

Yine Sovyetler'de okuma-yazma bilmeyenlerin sayısı "sıfır"dır. Bugün en gelişmiş kapitalist ülkelerde bile milyonlarca insanın okuma-yazması yoktur. Sovyet kanunları sağlıklı çalışma ortamına güvence altına alarak ana sağlığı için işyerinde ona düzenlemeler yapar. Fabrika veya herhangi bir işyerinin yöneticileri, hamile kadınları daha hafif sağlıklarına zarar vermeden yapabilecekleri işlere geçirmek ve onlara önceki altı ayda aldıkları ortalama kazanca eşit bir ücret vermek zordur. Hamile kadınların emziren annelerin gece çalışmasına ya da fazla mesai yapmasına izin vermek kanunlara aykırıdır. Düzenli yemek saatlerine ek olarak, annelere en çok 3,5 saatlik aralarla her biri en az yarım saatlik izin verilir, annelerin bebeklerini emzirmeleri sağlanır. Bu aralardan ötürü ücretlerinden hiçbir kesinti yapılmaz.

Daha verebileceğimiz onlarca örnek vardır. Sovyetler’de milyonlarca kadın sendikaya üyedir, komitelerde önde yer alır. Milyonlarca kadın, hükümet organlarında, sosyal örgütlerde, sanayide ve ulusal ekonomide sorumluluk getiren görevlerdedir. Birçoğu önemli bilim kadını, tanınmış yazar ve sanatçılardır.

Sosyalizm; kadının özgürleşme mücadelesinin üretime katılarak olabileceğini, bunun sosyo-ekonomik temelleri yaratmaktan geçtiğini bilir. Kadın üretime katıldıkça, bilgi ve beceri kazanarak, teknik ve idari sorumluluklar gerektiren konulara geldikçe, kadınların tam ve gerçek özgürlüğü başarılır. Bu elbette milyonlarca okuma-yazması olmayan, ikincil plana itilmiş yoksullar için düşünüldüğü zaman, çok daha zor bir iştir. Ancak sosyalizm bunu başarmıştır: Kadını mücadele içinde özgürleştirmiştir!

Kapitalizm kadını cinsel meta olarak kullanır, aşağılar. Sosyalizm kadının cinsiyetinden dolayı reklam aracı olarak kullanılmasını engeller, kadının meta olarak görülüp, alınıp satılmasını sert biçimde cezalandırır.

Devrimden önce Küba “Kıtanın genelevi” olarak aşağılanıyordu. Sadece başkent Havana’da 15 binden fazla fahişe vardı. Devrimle birlikte fuhuş batağından kurtulan kadınlara onurlu bir yaşam sunuldu.

Kapitalizmde kadın cahil bırakılır, okul kapıları kadına sınırlıdır. Türkiye’de 41 Milyon 698 Bin Kadından 2 Milyon 877 Bin 162 Si Okuma Yazma Bilmiyor. Herhangi Bir Eğitim Kurumundan Mezun Olmayan Kadın Sayısı İse 3 Milyon 85 Bin 652 Seviyesindedir..

Okuma yazma bilmeyen kadınların oranı %6,9 iken herhangi bir mezuniyeti olmayanların oranı %7,3 (3milyn 85 bin kişi) oldu. Kadınların % 29,4 ü şlkokul, %9,7 si ilköğretim, %10,7 si ortaokul mezunu.

Lise mezunu kadınların oranı %17,5 yüksekokul mezunlarının oranı

%16,3 oldu. Kadınların %1,9 u yüksekokul mezunlarının oranı %16,3 oldu. Kadınların %1,9 u yüksek lisans, %0,3ü ise doktora seviyesinde eğitim aldı.

Sosyalizmde kadının okuma yazma sorunu çözüldüğü, eğitimsiz kadın kalmadığı gibi, yüksek öğrenimde de kadınların sayısı katlanarak artırılmıştır.

Sovyet Devrimi öncesi kadınların %86'tan fazlası okuma yazma bilmiyordu. Devrim sonrası başlatılan okuma-yazma seferberliği ile 1950'lerin sonunda okuma yazma bilmeyen kadın kalmadı. 1980'li yıllara gelindiğinde Sovyet kadınının %60'ı yüksek öğrenim görüyordu. Ve bu oran sürekli bir artış izledi.

Nüfusun çok büyük bölümünün okur-yazar olmadığı Çin'de 1970'lerin sonuna gelindiğinde üniversitelerin üçte biri kadınlardan oluşuyordu.

Kapitalizmde kadınların ülke yönetiminde, yerel yönetimlerde yer alması ve diğer görev ve yetkilere sahip olması neredeyse semboliktir. Kadınlar birçok hakları gibi seçme-seçilme haklarını da mücadele ile elde etmiş ve en gelişmiş kapitalist ülkelerde bile bu hak 1940'lardan sonra yaygınlaşmıştır.

Sosyalizmde ise kadınlar devlet yönetiminin her kademesinde ve bilimden eğitime, hukuktan, sağlığa, kültürden, sanata, ordudan, spora kadar tüm alanlarda yer almaktadırlar.

Sosyalist sistemde kadın ve erkek ekonomik, siyasi, toplumsal, kültürel tüm alanlarda, tüm üretim ve yönetim kurumlarında hak eşitliğine sahiptir. Kadınların bilinçlenmesi, örgütlenmesi, etkinliklerin artırılması ve ülke yönetiminde katılımının artırılması için her türlü çaba gösterilir, iradi olunur.

Paris Komünü'nde 10 binden fazla kadın tüm dünya emekçilerinin kaderi için öne atılmıştır.

Sovyetler Birliği'nde bilim emekçilerinin %40'ı; hâkimlerin %32,6'sı; doktorların %65'i; öğretmenlerin %71'i kadınlardan oluşuyordu. Çin' de 1949'daki devrime kadar yönetimde ve toplumsal hayatın diğer kurumlarından binde bir oranında bile temsil edilmeyen kadınlar devrimle birlikte devrimin ilk yıllarında %16,5'lik oranla yönetim kademelerinde yer aldılar. Küba'da devrimle birlikte meclisin %25'i ve sendika yönetimin %37'si kadınlardan oluşuyordu.

KADINLAR POLİTİK ANLAMDA GELİŞİP HANGİ GÖREVLERİ ÜSTLENMİŞTİR?

Kadınların kültür seviyesinin yükseltilmesinde uygulanan yollar çeşitliydi. Kadınlar, yetişkinler için faaliyet gösteren ilköğretim okullarından üniversiteye kadar çeşitli okulları doldurdular. Ekonomi, kamu ve hükümet işlerinin alt kademelerinden fabrika dairecisi, çeşitli ekonomi kanallarının başkanları, merkez parti, sendika ve Komünist Gençlik Birliği organlarının liderlik konumları gibi yüksek sorumluluk isteyen konumlara kadar çeşitli idari görevlerde yer aldılar.

SOSYAL VE SİYASAL MÜCADELELER İÇERİSİNDE KADIN

Burada binlerce yıllık ayaklanmalar tarihini baştanbaşa elle almak gibi bir niyetimiz yok elbette. Tarihi yapan halklardır. Bu "halk" kavramının cinsiyeti yoktur. Elbette bir yarısı erkek diğer yarısı kadındır. Dolayısıyla erkeklerden bağımsız kadın, kadınlardan bağımsız erkek tarihi yoktur. Kadınlar ilk köle ayaklanmalarında da erkeklerle omuz omuzaydı ve toplum sol kültürün etkisiyle ayaklanma önderi-devrim önderi olmadılar ama darağaçlarında idam sehpalarını tekmeleyenlerde çıktı içlerinden, devrim kürsülerine çıkıp halka hitap edenler de.

Bizim burada ele almak istediğimiz daha çok kadın hakları mücadelesi ve tarih içinde bu çabaların yoğunlaştığı belli dönemlerdir. Genel tarih açısından ele aldığımızda egemenlerin kadınlara biçtiği rollerin aksine her direniş ve ayaklanmada onlar kendilerinden beklenenin çok üzerinde direnç ve fedakârlık sergilediler. Kadınların içerisinde yer almadığı ayaklanma ve direniş yoktur. Ve kadınlar olmadan kazanılmış zafer hiç yoktur!

Fransız Devrimi kadın hakları mücadelesinde birçok milat niteliği taşır. Öncesinden de kadın hakları için öne sürülen talepler olmuştur elbette ancak bunlar çok cılız ve tekil seslerdi. Bu mücadelenin kitleleşmesi ve etkili olması kapitalist devrimler sonrası ağırlığını hissettirmiştir.

1789 Fransız Devrimi sonrası kadınlar kamusal yaşamın tamamen dışlandılar. Çeşitli farklılıklar söz konusu olsa da bu durum bütün Avrupa ülkelerini etkiledi. 1830'lara doğru Fransa' da Olympe de Gavgas, Marie Wollstancraft gibi kadın önderlerin çevresinde yoğunlaşan kadın hakları mücadelesi, birçok kişinin idam edilmesi ile sekteye uğratılsa da, Feminizm düşüncesi İngiltere, Almanya gibi diğer ülkelerde daha geniş kitlelerle buluştu. Burada özellikle belirtmek gerekir, Fransa' da ortaya çıkan burjuva feminizmi diğer ülkelerde farklı akımlar ile kaynaşarak, zaman zaman onların içinde eriyerek gösterir kendini. Örneğin 1850'ler de İngiltere'de geniş işçi kitlelerinin sahiplendiği Çartist Hareket çatısı altında daha çok kadına yönelik sosyal politikalarla kendini gösteriyordu. Benzer şekilde Almanya' da özellikle 1848 devriminin de etkisiyle gerek burjuva kadın hareketi gerekse işçi hareketi bu anlamda öne çıkmıştır.

Kadınların kitlesele olarak destek verdiği en önemli hareketlerden biri de Amerika'da gelişmiştir.

Amerikan kapitalizminin gelişimine baktığımızda ilk başlarda fabri-

kalarda kadın işçilerin erkeklere oranla daha yoğun olduğunu görürüz. Bu olgu kadın hareketinin doğuşundan itibaren birçok avantaj sağlamıştır.

Çalışma saatlerinin düşürülmesi, insanca çalışma koşullarının sağlanması için verilen mücadele kısa zamanda gelişip güçlenmişti. Binlerce kadının katıldığı grevler örgütleniyor, buna paralel olarak siyasal mücadele içinde etkinlik sağlanıyordu. Çeşitli dernekler aracılığı ile oy hakkı talebi yükseliyordu.

New York'ta 40 bin dokuma işçisinin insanca yaşama koşulları talebiyle başlattığı hareket bu mücadelenin doruk noktalarından biriydi. 8 Mart 1857'te sorumlu olduğu bir yangın nedeniyle hayatını kaybeden 129 kadın, bu grev hareketinin ölümsüz şehitleri oldu. (Yaklaşık 165 yıldır 8 Mart günü onların anısına tüm dünyada Emekçi Kadınlar günü olarak kutlanmaktadır.)

Kadın hakları hareketinin gerek ideolojik gerekse kitlevi anlamda ancak diğer siyasal hareketlerle bütünleştiğinde sonuç alıcı bir etki yarattığı söylenebilir.

Kadın-erkek cinsiyetçi ayrımına karşı tepkilerin doğurduğu ancak ideolojik olarak kendisinde bu ayrımı besleyen feminizm hareketi belirli dönemler sesini duyurabilmiş, özellikle 19. yüzyılın ortalarında kadın hakları mücadelesinde ön açıcı olmuş olsa da genel bir değerlendirme yaptığımızda düzene yönelik tepkileri yanlış hedeflere kanalize eden bir niteliği vardır. Kadınların sorunlarını bu sistemin yarattığını görmezden gelerek, tamamıyla bu sistem içerisinde çözüm önerileri sunan burjuva feminizmi dışında, sosyalizmden etkilenen, eşitlikçiliği savunan daha radikal feminist hareketler de şu veya bu oranda aynı olumsuzluğu taşır.

Kadın hakları mücadelesinde tarihsel olarak elde edilen kazanımlara baktığımızda, medeni hakların 20. yüzyıl başlarında, özellikle de 1.

Emperyalist Paylaşım Savaşının hemen ardından seçme ve seçilme haklarının ise ağırlıklı olarak 2. Emperyalist Paylaşım savaşının ardından elde edildiğini görürüz.

Büyük savaşlar döneminde gerek cephe gerisi faaliyetlerde gerekse sanayi ve bürokrasi alanlarında doğan boşlukları hep kadınların doldurmasının etkisi vardır. Bunun yanında 1917 Sovyet devrimi ile birlikte gündün güne büyüyen sosyalizm sempatisinin kapitalistleri korkutması ve çeşitli sosyal ve siyasal haklarla kendi ülkelerindeki özgürlük alanlarını genişletme, tabandan gelen baskıyı atma kaygısının belirleyici önemi vardır.

Bugünden değerlendirdiğimizde kadın hakları açısından kâğıt üzerinde bir eşitlik görüntüsü olsa da yaşama yansıyan boyutuyla kadınlar her alanda (eğitimde, politikada, iş yaşamında, kültürel ve sosyal alanda...) erkeklerden geride tutulmakta, üstelik çeşitli söylemlerle de bu geri konum meşrulaştırılmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle kadınların siyasal ve sosyal hak mücadelesine katılması için özel nedenler hâlâ mevcuttur. Ancak yukarıda da belirttiğimiz gibi bu mücadele, "feminist" bir bakış açısıyla erkekleri dışlayan bir yaklaşımla ele alındığından sonuç alıcı değil aksine baltalayıcı olacaktır. Nihai açıdan kadının kurtuluşunu sağlamak bir yana, reformist anlamda hak talepleri dahi bu anlamda güçlü bir etki yaratamayacaktır. Bu nedenle kadınlara yönelik özel çalışmada yine ortak bir çatı altında yürütülmeli. Gözüme giden yol ancak bu şekilde açılabilir.

KADIN VE SAVAŞ

İnsanın yerleşik olarak yaşadığı ama hiçbir savaşın olmadığı bir coğrafya yoktur sanırız. Devrimci savaşlar ve ayaklanmalar dışında genel olarak kadınlar savaştan uzak tutulur. Burada kadınların "savaşamayacak kadar zayıf" görünmesinin dışında koruma içgüdüğü de

etkilidir. Ataerkil bakış açısına göre kadın sahip olunan, erkeklerden korunması gereken bir mal olarak görülür çünkü.

Savaşlar tüm toplumların yaşamını derinden etkileyip sarstığı gibi özelde kadınların yaşamından da büyük değişiklik yaratır. Milyonlarca erkeğin cephelerde olduğu emperyalist savaşları düşünelim. Normal zamanlarda fabrikalarda, tarlalarda çalışan belediyelerde bürokratik kurumlarda memurluk yapan erkekler artık silah altındadır. Ve ülkelerdeki üretim çarkının dönmesi gerektiği gibi sürekli beslenmesi, giydirilmesi, silah ve mühimmat açısından desteklenmesi gerekmektedir uzun seneler süren savaşlarda kadınlar her alanda erkeklerden doğan boşluğu doldururlar.

“Barış” zamanlarında kadınların “yapamaz” sayıldığı tüm işler onların omuzlarına yüklendiğinden bu dönemler kadınların çeşitli hakları kazanmasında etken olmuştur. Buna karşın savaşlardan sonra kadınlardan tekrar eve dönmeleri, fabrikaları erkeklere iade etmeleri beklenmiştir. Genelde kadınlar bu durumu doğallıkla kabullenmiş ve eski konumlarına geri dönmüşlerdir.

Egemenlerin çıkarları için yapılan, milyonlarca insanın hayatını kaybedip bir kısmının sakat kaldığı savaşlardan olumluluk arayacak değiliz. Emperyalizmin doymak bilmeyen kâr hırsı yüz milyonlarca insana yaşamayı zehir etmiştir bu yolla.

Savaşların kadınlara getirdiği en büyük acılar işgal altında alınan topraklarda işgalci askerlerin tecavüzleri, babasız büyüyen çocuklar, savaşta yitirilen, sakatlanan kocalar, oğullar, babalar, kardeşlerdir. Ancak acılar bunlarla sınırlı olmadığı gibi, yaraları da sadece savaş yıllarında kanamaz. Bir savaş en az üç kuşak üzerinde etkisini sürdürür. On yıllarca devam eder sancıları; özellikle Hitler, Mussolini, Franco gibi faşist diktatörlüklerin hüküm sürdüğü dönemde kadınlar ırkçı politikalar doğrultusunda sadece “vatan için çocuk doğuran” kişiler olarak ele alınmış, büyük bir aşağılanmaya maruz kalmışlardır.

2. paylaşım savaşında bu orduların işgali altında kalan topraklarda yüz binlerce kadın tecavüze uğramış, binlercesi seks kölesi olarak kullanılmıştır. Sorun sadece savaş zamanlarıyla da sınırlı değildir. Savaş ve işgallerin kadını aşağılaması, Hitler, Mussolini, Franco gibi faşist diktatörlerin kadına yönelik aşağılamaları onları sadece çocuk doğuran ve geliştiren anneler olarak görmeleri...

Emperyalist savaş aygıtı içerisinde bir dişli olmak insanı insanlığından çıkarır. İşgalci bir ordu içinde silâh altına alınan topraklarda yaşayan kadınlar için potansiyel tecavüzcüye dönüşürler. Irak' ta Ebu Garip Hapishanesi' nde yaşanan ve işkence fotoğraflarıyla tüm dünyanın gözlerinin önüne serilen örnekler kadınlarında her soysuzlaşmadan nasibinin aldığı açıkça gösteriyor. Emperyalist-işgalci bir orduda halklara karşı kurşun sıkan birinin, kadın ya da erkek, insani vasıflarını koruması zaten mümkün değildir.

Vatanının bağımsızlığı için savaşan kadınlar da var elbette. Dünya tarihinde Jeanne Dore'lar gibi tüm ülkenin kaderini etkileyen kadın kahramanlar olduğu gibi, onlardan çok daha fazla sayıda kadın efeler, Kara Fatmalar Nene Hatunlar vardır. Ve isimlerini bile bilmediğimiz ama ülkesinin bağımsızlığı için can veren nice Aşşeler, Fatmalar ve dahası vardır. Savaşta ve barışta her zaman erkeklerle omuz omuza, yaşamı yeniden yaratan, üretenlerdir onlar.

Egemen sınıflar tarafından ve onların yaydığı yoz kültürün etkisi altında kalan erkekler tarafından ezilen, sömürülen kadınların savaşlardaki rolü ne kadar küçümsenirse küçümsensin, kazanılmış bir zaferi onlar da diğerleri kadar ve hatta onlardan daha çok hak eder.

ANADOLU'DA KADIN

Anadolu topraklarında çok uzun yıllar hüküm süren Osmanlı iktidarı, feodal kültürü tüm halklara empoze etmiş, bir anlamda onları

birbirine benzetmiştir. Yaşanan coğrafyaya ve kültürel etnik köklere göre farklılık göstermekle birlikte tüm Anadolu’ da kadınların yaşadığı sorunların ortak olduğunu söyleyebiliriz.

Cumhuriyetin kurulmasından sonra kimi bölgelerin özel olarak geri bırakıldığı, kimi bölgeleri ise batı kültürünün daha çok yaşama hâkim olduğu görülür. Burada iktidarın şovenist yaklaşımı ile birlikte bazı bölgelerin kültürel entegrasyonun daha açık olmasının etkisi vardır.

Ülkemizde “burjuva feminizmi” gibi kadın haklarını savunan ve bunun için mücadele ederek kazanımlar sağlayan bir hareket olmamıştır. Cumhuriyetin kurulmasından sonra Avrupa ülkelerinde çoktan kazanılmış kimi haklarla birlikte seçme ve seçilme hakları da Kemalist küçük burjuva diktatörlüğün katılaşma programı dâhilinde gündeme gelmiştir. Bugün “feminist” söylemlerle ortaya çıkanlar aynen 12 Eylül cuntası tarafından desteklenen küçük burjuvazi ile yaygınlaşan, kaçkın sol kesimlerdir.

Özellikle; devrimci hareketin yenildiği, halkın devrimci kabarışın ivme kaybettiği dönemlerde kendisine gelişme ortamı bulan feminist hareket, bir kaçış olması itibariyle gericiğe büyük hizmette bulunur. Köklü demokratik mücadele geleneklerine sahip emperyalist ülkelerde, demokratik mücadelenin bir parçası olarak belli bir gelişme zemini bulabilen feminist hareket Türkiye’de gelişemez. Devrimci mücadelenin gelişmesiyle de bu akımın etkili gücü iyice düşecektir.

Güncel açıdan ele aldığımızda, ülkemizde kadınların çok boyutlu sorunlarının çözümünde ciddi bir gelişme olmadığı görülür. Özellikle Doğu ve Güneydoğu bölgelerimizde, daha çok da Kürt halkının aşiret yapısının büyük ölçüde korunmasından kaynaklanan “töre” cinayetleri sık sık gündeme yansır. Bununla birlikte Kuma, Berdel gibi gerici gelenekler halen yaşatılmakta, başlık parası ile mal yerine konulup satılmaktadır kadınlar.

Kır yaşamında tarlaya giden, hayvanlara bakan, evi çekip çeviren hep kadındır. Böyle olmasına rağmen itibarı yoktur yine de. Şehirde de pek farklı değildir. “Kız kısmına gerekmez” denilerek okutulmaz, genç yaşta evlendirilmeye çalışılırlar. Okuma oranları her dönem daha düşüktür erkeklere göre.

Kapitalizmin yoz ve çürümüş ahlakında her dönem cinsel meta olarak kullanılırlar. Basın yayın organlarından genelevlere kadar yansır bu temel politika. İş yaşamında tekstil, gıda, sağlık gibi belirli olanlarla kısıtlanırlar. Ev yaşamında küçük yaştan itibaren şiddet görürler. Yaşamında bir kez olsun kimliğinden dolayı şiddet görmeyen kadın sayısı çok azdır. Tüm işler onların sırtındadır. Sorumluluk duyguları hep sömürülür. “Erkektir yapar” sözü artık bir klişe haline gelmiştir. “Namus” kavramı tamamen kadın cinselliği üzerine kurulmuştur. Her türlü ahlaksızlık hoş görülürken kadınların en küçük hareketi cinayet sebebi olarak görülür.

Öte yandan emperyalist propaganda da “özgürlük” söylemi ile ne olduğu belli olmayan ucube örnekler koyar insanların önüne. Her türlü ahlaksız ilişkiyi meşrulaştırmaya çalışır. Kadın duygularıyla, olumlu ve olumsuz özellikleriyle her açıdan düzen tarafından kullanılmaya çalışır. Günümüzde, yaşanan her sorunda olduğu gibi kadın sorununda da Avrupa Birliği vb. örnek gösterilerek sanki orada tüm sorunlar ortadan kalkmış gibi bir aldatmaca yaratılır.

Burjuva demokrasisi anlamında ülkemize kıyasla daha ileride bir noktada olmalarına karşın, kapitalizmin bireyci, yoz, insanı kendine yabancılaştıran kültürü kadınları da büyük oranda etkilemiştir. Özgür ilişki adı altında ahlaki çöküntü yayılırken kadına şiddet, aşağılama vb. durumlar orada da mevcuttur. Somut olarak görülmesi gereken şudur, kadının kurtuluşunda ne bir meslek sahibi olmak tek başına bir şey ifade eder ne de cinsel anlamda bağımsız olması. Tüm bunlar öyle bir karmaşa yaratır ki, kadın sorununa dair devrimcilerin dışında herkes ayrı bir çözümsüzlüğe, ayrı bir bulanıklığa neden olur. Oysa sorunun temelinde indigimizde her şeyin gelip bir noktaya dayandığını

görürüz. Ataerkil yapının köleleri bu düzenle tamamiyle bütünleşmiştir. Lenin'in sözlerini hatırlayacak olursak, en demokratik cumhuriyet bile kadının sorunlarını tam anlamıyla çözemez. Bu nedenle öncelikle özel mülkiyetçi, sömürücü kapitalist sistem yerle bir edilmek zorundadır. Ancak ondan sonra ataerkil ortadan kaldırılabilir ve kadın-erkek eşitliği sağlanabilir.

KÖYLÜ KADINLARIN İLERLEMESİ NASIL OLDU?

Kolektif tarım; yoksulluğa, fukaralığa ve sömürüye son verdi. Kolektif tarımın zaferi bütün olarak Sovyet köylülüğünün koşullarında büyük değişiklikler meydana getirdi ve kadın köylülerin durumlarına kapsamlı ve yararlı bir etkisi oldu. Kolektif tarım sistemi, kadınları sıkıcı ev işlerinin çoğundan kurtardı.

Kırsal kesimlerde, kolektif çiftliklerin yanında elektrik santralleri, çocuk kreşleri ve kadın doğum hastaneleri de boy gösterir oldu. Kolektif tarım beraberinde kültürel ilerlemeye yönelik geniş fırsatlar getirdi. Radyo, köy okuma salonu, kütüphane, kulüp ve sinema yavaş yavaş Sovyet köy dekorunun birer parçası haline geldiler. Köylerde çalışma alanındaki hareketlilik ve kültür düzeyinin artmasıyla kadınlarda da gelişim sağlanmıştır.

Sosyalizmde 6 bin köylü kadın kolektif çiftliklerde başkan, 60 bin kadarı üye, 28 bini ekip şefi, 100 bini grup organizatörü, 8 bini satılık hayvan bölümünde yönetici, 7 bini de traktör sürücüsüdür.

KADIN VE AİLE

Kölecî devletlerden burjuva demokrasisine kadar sömürüye dayalı tüm sistemlerin kadına bakış açısı ortaktır. Kadın bir çocuk doğurma makinesi, zevk aracı, hizmetçi olarak görülür. Onları yönelik tüm po-

litikalar bu konumu pekiştirmek içindir.

Biraz daha güncel boyutuyla birlikte düşünürsek evliliğin ve aile yapısının tarihsel gelişimiyle ortaya çıkan çarpık yaklaşımların bugünde ne kadar etkili olduğunu rahatlıkla gözlemleyebiliriz.

Kadına uygulanan şiddet, eve bağımlılık, siyasal-sosyal hayattan uzaklaştırılma, özel mülkiyet ilişkilerinden ve ticari yaşamdan uzak tutulma, eğitim olanaklarından yoksun bırakılma vb. gibi birçok yaklaşım, köleci toplum döneminden itibaren ortaya çıkıp günümüze kadar uzanan kadın politikalarından başlıcalarıdır.

“Ev işleri kadın zamanının büyük bölümünü yutar ve düşünce hayatının gelişmesine olanak vermez. Kadının tek kaygısı ‘bugün ne yemek pişirsem’ dir. Zamanını evini silip süpürmekle komşu komşu gezerek dedikodu yapmakla geçiren bir kadından düşünce yeteneği nasıl beklenebilir. Ev kadını, evin rahat ve huzurunu sağlamak, sofraya iyi pişmiş yemekler koymak, aileyi sağlıklı tutmak için manevi yeteneklerini, zekâsını, her şeyini ortaya koyar. Bugünkü düzen içinde yavaş yavaş ölen bu yaratığa, burjuva toplumunun bir avutma olarak verdiği biricik iltifat ev kadınlığı payesidir.” (A. Babel- Kadın ve Sosyalizm-Sayfa: 91)

Eve bağımlı hale gelen kadın; kişilik olarak sürekli geriye gider, çünkü kendini geliştirebileceği bir sosyal ortam içerisinde değildir. Yoksul tabakalara doğru inildikçe onların daha çok üretim içinde yer alıyor oluşunun bir ölçüde iletişim-paylaşım olanakları yarattığı görülür. Ve bu asoyallığı kırıncı etki gösterir. Zengin tabakalarda ise zevk ve sefa kaygısından başka pek de bir dert olmadığı için ayrıca değerlendirmeyi gerek görmüyoruz.

Kadının güncel sorunları esas olarak ikiye ayrılır ve bu iki temelden biri diğerinin sebebidir aynı zamanda. Birincisi, erkeklerden kaynaklanan sorunlardır. Aile içinde yaşananlar, kadının erkek karşısında hizmetçi gibi görülmesi şiddet, aşağılama, çeşitli haklardan yoksun bırakılma,

namus kavramının kadın cinselliği üzerinden şekillendirilmesi vb. gibi sorunlar sayılabilir. İkincisi, egemen sistemin yarattığı sorunlardır ve yukarıda saydığımız çarpıklıkları ortaya çıkaran da asıl olarak bu sömürü sisteminin özüdür. Kadını aşağılayan, ezen erkek kimliğini yaratan da; ezilen iki kere sömürülen kadın gerçeğini ortaya çıkaran da bu sistemdir. Bu nedenle her koşulda mücadelenin hedefinde sistemin özü olmalıdır. Yoksa ana halkayı kaçırıp tali noktalar üzerinde çaba sarf etmek, bataklığı bırakıp sineklerle uğraşmaya benzer.

Aile içindeki eşitsizlik her koşulda kadının aleyhine işler. “Evin reisi” olan erkek bu sınırlar dâhilinde çoğu zaman kral gibi görür kendini. Hele ki kadın çalışmıyor ve erkek tek başına “evi geçindiren kişi” konumunda bulunuyorsa...

Kadının bütün gün çalışıyor oluşu tamamen göz ardı edilerek hazırlanmış muamelesi yapılır. Çalışan kadın aile içinde daha saygın bir konumda olsa da özünde fazla bir değişiklik olmaz. Dışarıda çalışan kadın evde de tüm işleri üstlenmek zorunda kalır. Çamaşır, bulaşık, yemek, ütü, ev temizliği, çocuk bakımı vs. vs. tüm yük yine onun omuzlarındadır. Kadının çalışması, eve getirdiği gelir sadece “ev ekonomisine destek” olarak görülür. Toplumsal konum değişmemiştir. “Erkek çalışır eve bakar, kadın ona yardımcı olur” yaklaşımı budur. Sonuç olarak aile içerisindeki kadın; (evlat, kardeş, eş ya da anne) sürekli birileri tarafında yönetilen yönlendirilen kişi olmaktadır. Çalışan kadın, okuyan bilinçlenen kadın kendi bağımsız kimliğini nispeten oluşturabilmektedir. Ancak onun dışında kalan geniş bir kesim yaşamını hep başkalarına odaklı sürdürmekte, bu nedenle kimlik bunalımı yaşamaktadır.

Kapitalist sistemin aileye biçtiği misyon bellidir. Bu düzen içerisinde kadının konumunda ciddi bir değişim-dönüşüm olmayacağı da açıktır. Bu sistem içerisinde “birey” olarak kurtulma vaatleri, halkın geneli için hiçbir şey ifade etmez, Kadının kurtuluşu devrimle, sosyalizmle mümkündür.

SOSYALİZMDE HAMİLE KADINLARIN VE ANNELERİN YAŞAMLARI NASIL DEĞİŞMİŞTİR?

Fabrika ve daire yöneticileri, hamile kadınları daha hafif, sağlıklarına zarar vermeden yapabilecekleri işlere geçirmek, ayrıca onlara daha önceki 6 ayda aldıkları ortalama kazanca eşit ücret vermek zorundadırlar. Hamile kadınların ve emziren annelerin gece çalışmasına ya da fazla mesai yapmasına izin vermek kanunlara aykırıdır. Düzenli yemek saatine ek olarak annelere her biri en az yarım saat süren aralar tanınır ki bebeklerini emzirebilsinler. Bu aralardan ötürü ücretlerinden hiçbir kesinti yapılamaz.

Ülke bir darboğaza girse de, Sovyet hükümeti anne ve çocukların ihtiyaçlarına özel bir ilgi göstermiştir. İnsanların kelimenin gerçek anlamıyla durup dinlenmeksizin çalıştığı Anavatan Savaşı' nın ağır ve şiddetli günleri boyunca SSCB hükümeti tüm fabrika ve daire yöneticilerinin, sekiz yaşın altında çocuğu olan annelere düzenli olarak haftada bir boş gün vermesini ve tüm hamile kadınlara, istedikleri takdirde doğum izni ertesinde düzenli yıllık izinlerinin tanınmasını emretti.

Daha savaş bitmeden hükümet doğum izinlerini 63 günden 77 güne çıkardı. Anormal doğumlarda ya da ikiz doğumlarda bu sürenin uzatılabileceğini ekledi. Kolektif Çiftliğin Stalinci Tüzüğü; "kadınların loğusalıktan 1 ay önce ve 1 ay sonra işten muaf tutulacağını ve bu süre içinde onlara çalışırken kazandıkları iş günü primleri ortalamasının bir buçuk katının ödeneceğini" belirtir.

Sovyet kanunları kadınlar için çok ağır olan ya da sağlıklarını muhtemelen etkileyecek işleri özel bir listede sıralar ve yasaklar. Kanunlar nezdinde kadınlara özel dinlenme odaları ve bebeklerini emzirebilecekleri yerler sağlamak, geniş ölçüde kadın emeği istihdam eden fabrika ve daire müdürlerinin görevidir.

Küba'da devrimden iki ay sonra Şubat 1959'da yayınlanan Sosyal Güvenlik Yasası ile anneler doğum öncesinde 34 hafta, doğum sonrasında da 18 hafta ücretli izne ayrılma hakkına sahip olmuştur. Ayrıca yine bu yasaya göre kadınlar tehlikeli işlerde çalıştırılmazlar.

SOSYALİZMDE ÇOCUK SAĞLIĞI VE GELİŞİMİ İÇİN NELER YAPILMIŞTIR?

Sovyet ülkesinin genç vatandaşları doğum anından itibaren en şefkatli ilginin ayrıcalığını yaşarlar. Bebek ve anne, çocuk merkezinin gözetimi altındadır. Buralarda anne, çocuk bakımı konusunda ihtiyaç duyduğu her türlü uzman önerileri edinebilir. Bebeğini çeşitli hastalıklara karşı aşılatabilir. Bu merkezlerce devamlılığı sağlanan süt mutfakları, vitamin katkılı özel bebek mamaları hazırlar. Bu merkezlerin ayrıca sendika ve diğer kamu örgütleriyle yakın temas içinde olan hukuki danışma büroları da vardır. Bu bürolar annelerin kendi çıkarlarını korumalarına yardımcı olur.

Üç yaşın üzerindeki hasta çocuklar için özel çocuk klinikleri, sanatoryumlar ve orman okulları vardır. Milyonlarca çocuk yaz tatillerini sendikalar tarafından sağlanan kır evlerinde, gençlik kamplarında ya da özel oyun alanlarında geçirirler. Bu kurumlar, tıbbi tedaviyi çocukların bilgisini genişleten eğitimsel çalışmalarla birleştirirler.

Kentlerde olduğu gibi kırsal kesimlerde de çocuk yuvaları açıldı. Anneleri düzenli olarak devlet çiftliklerinde, makina ve traktör istasyonlarında ve kolektif çiftliklerde çalışan çocuklar için tüm yıl boyunca açık olan daimi çocuk yuvalarının yanı sıra tarımın en yoğun olduğu mevsimde açık olan ek çocuk yuvaları da vardır. 1946 yılında daimi çocuk yuvalarındaki toplam yer sayısı 777 bindi.

SOVYETLER BİRLİĞİ'NDE SOKAK ÇOCUKLARI NASIL EĞİTİLİYORDU?

SSCB'de çocuk işçilerin ağırlıkta olduğu üretim şantiyesi vardır. Şantiyeyi işleten Kızıl Ordu Halk Toplulukları, işçilerin ücret ve ihtiyacını karşılar. Şantiye eğitim ve gelişime önem veriyordu. Özellikle suç işlemiş ya da eğilimli olanlarla ayrıca ilgilenilmektedir. Bu şantiyelerde çocuklar eğitilerek halka kazandırılırlar.

TİNERCİ, KAPKAÇÇI OLMAK HALKIN ÇOCUKLARININ KADERİ Mİ?

Değil! Sosyalist düzende halkın çocukları tinerçi, kapkaççı olmayacaktır.

Kapitalist düzende halk çocuklarının bir kısmı sürekli sefalet içinde yaşamak zorundadır. Sistemin karakteri budur. Sefalet, siyasi bir önderlik olmazsa yozlaşmayı yaratır. Yüzlerce ülkede, binlerce kez ispatlanmış bir gerçektir bu. Bugün dünyada tam 250 milyon çocuk okuma-yazma bilmiyor. Dünyadaki her 5 çocuktan biri ilkokulu yarıda bırakıyor ve tam 61 milyon çocuk, okul çağında olmasına rağmen okula gitmiyor. Emperyalist sistemin çocuklara verdiği böyle bir dünyadır. Okumayan, okulunu yarıda bırakan bu çocuklar ne yapar, nasıl yaşar, nasıl büyür? Kapitalizm için her şeyin ölçütü kâr olduğuna göre bu soruların kapitalistler için bir anlamı yoktur. Cevap açıktır: "Biz mi doğurun dedik?" Çocuk eğer kâr getirecekse kapitalistler için değerlidir. Tabii ki bu değer çocuğun kazandığı para kadardır. Fakat ya diğerleri? Onların geleceği yoktur onları sokaklar bekler. Ama sadece sokaklar mı? Onları bekleyen, en alçağından sömürüdür. Çocuk pornosu sektörü bugün uluslar arası düzeyde en zengin burjuvaların içinde olduğu, yönettiği, kendi sapıklıklarını tatmin ettiği ve kâr ettiği bir sektördür.

Her yıl bunlara yönelik birkaç haber çıkar, soruşturma yapıldığı söylenir ve olay kapanır. Nedense çocuk pornosu ve her türlü porno gibi ahlaksız internet siteleri, TV kanalları vs. bir türlü kapatılmaz. Burjuva medyanın onları “eleştiren” ikiyüzlülüğüne rağmen sürekli artarlar.

Almanya, İsveç, ABD ve daha birçok ülkeden başka ülkelere -Tayland ve diğer Uzak Doğu ülkelerine- çocuk pornosu seyahatleri alenen yapılır. Avrupa ve Amerika burjuvazisinin hobisi bu alçakça sapkınlıklardır. Dinen de desteklenirler. Bunu görmek için basından çıkan rahiplerin veya imamların çocuklara taciz veya tecavüz haberlerine bakmak yeter ki bu haberler gerçeğin çok küçük bir kısmıdır.

Organ mafyasının ilk hedefi çocuklardır. Hem de bu sadece geri bırakılmış ülkelerde değil, burjuva demokratik ülkelerde de öyledir. Çocuklar kaçırlır ve organları dünyanın zenginlerine satılır. Nedense bu mafya örgütleri hiç açığa çıkarılmaz ya da bir ikisi açığa çıkarılır ama bu ticaret devam eder.

Bugün karşımıza tinerici, kapkaççı, çeteci diye çıkarılanlar halkın çocuklarıdır. Kapitalizm için onların değeri yoktur. Olmadığı için de ne eğitimleri, ne de insan gibi yaşamaları için olanaklar yaratılmaz. Aksine onlara asalak muamelesi yapılması istenir. Dilenci bir çocuğun yanından geçerken veremli birinin yanında geçer gibi çekine çekine geçer insanlar. O çocuklar kendi çocuklarıdır, toplumun çocuklarıdır, ama halkımız dahi kendinden olana yabancılaştırılmıştır. Sokakta başıboş dolaşan çocuklar cüzzamlıdır sanki ve onlara değmeden geçilmelidir. Hayatta kalmak için çalmaktan, hırsızlık yapmaktan başka bir çıkar yol görmeyen, buna zorlanan çocuklar, zamanla ya tinerici olur ya çeteler arasında kaybolup gider.

Ülkemizin hapishanelerinde 2 bin 225 çocuk bulunuyor. Bu çocuklardan 25'i henüz 13 yaşını aşmamış, 7'si ise 12 yaşında. Kâr getir-

mediği için sokağa mâhkum edilen, çürümeye bırakılan çocukların yolları hapishanelere düşmüştür.

Kimsesiz çocukların eğitilmesi için kurulan yetiştirme yurtlarının hali, burjuva gazetelerin 3. sayfalarına yansıyan haberden belli oluyor. Dayak, taciz, tecavüz bu yurtlarda sistematik uygulanır. Bununla yetinmeyip fuhuşa zorlayanlar da vardır. Bu nedenle yetiştirme yurtları yerine sokakları tercih etmek bu çocuklar için kötünün içinde daha iyisidir.

Çocuk, insanlığın geleceğidir. Deyim yerindeyse insanlığın fidanıdır. Nasıl ki bir fidan bakımsız kaldığında doğal ortamında yetişmediğinde şekilsizleşirse, çocuklar da gelişmeleri için gereken ortam sağlanmadığında dejenere olmaları, insanın doğasına aykırı bir şekil almaları kaçınılmazdır. Bu aykırılık çocuklardan kaynaklı değil, yaşadığı ortamdan yani burjuvazinin sisteminden kaynaklıdır. Çünkü kapitalizm insana ve doğaya aykırı bir sistemdir.

Cahit Külebi, “Bir çocuk ağlarsa dağ başında, gözyaşından Amerika akar” der. Sokakta büyüyen her çocuktan Amerika ve sistemi sorumludur. Çünkü “kadın da olsa, çocuk da olsa” diyerek katletmeyi meşru gören, 12’sindeki çocuğa hapishaneyi layık gören bu sistemdir, kapitalizmdir.

Oysa sosyalizm için temel değer insandır. İnsana insan gibi yaşayacağı bir ortamı sağlamak onun temel görevidir. Bu, insanın doğumundan ölümüne kadar uzanan bir süreçtir. Halkımızın deyimiyle, ağaç yaş iken eğilir. Daha çocukluktan doğru bir eğitimle yetiştirilir, bunun için bütün olanaklar seferber edilirse o zaman gelecek insanlık açısından gerçekten parlak olur. Sosyalizm bu bilinçle hareket eder.

Örneğin, Çarlık Rusyası’nın son dönemleri çürümenin toplumun her tarafına yayıldığı bir dönemdir. Açlık, yoksulluk, kıtlık çocukları da büyükler kadar etkiler. Böyle bir ortamda toplumsal çürüme çocuk-

lara kadar yayılır. Artık neredeyse her çocuk, yaşamak için hırsızlık yapmak durumundadır. Çünkü anne-babası ya birinci emperyalist paylaşım savaşında ölmüştür ya da artık kendinden başka kimseyi düşünemeyecek kadar açlıktan kıvrınmaktadır. Bolşevik Devrimi böyle bir ortamda gerçekleşir. Devrim sonrasındaki 4 yıllık iç savaş sokaktaki çocuk sayısını daha da arttırır. Bu ortamda sosyalizm geleceği olan çocukları eğitmek insana yaraşır bir hayat sunmak gerekiyordu. İşte çocuk komünleri o dönem oluşturulur. Kimsesiz kalmış suç işlemiş çocuklar islah evlerinden adım adım çocuk topluluklarına sevk edildi. Sosyalist bir eğitimci olan Makarenko, Eğitim Komiserliği tarafından görevlendirilenlerden biridir. Makarenko' nun 1921 yılında kurduğu ilk çocuk komününe Gorki Topluluğu adı verilir. Bu toplulukta anasız-babasız kalıp sokakta yaşamak zorunda kalan çocuklar bir araya getirilir. Makarenko için bu çocukları eğitip, değerli, üretken, topluma yararlı bir insan haline getirmek bir amaçtır. Bu, sosyalizmin amacıdır ve ülkede yüzlerce Makarenko vardır.

On yıllara varan çalışma amacına ulaşır. 1920'lerde serserilik yapan, kapkaççılık, hırsızlıkla yaşamını sürdürenler 1930'larda işçi üniversitelerine gitmeyi hedefleyen, okumanın, topluma yararlı olmanın isteğiyle dolu insanlardır artık. Gorki Topluluğu'nun kurulmasından yedi yıl sonra bu durumu topluluk üyeleri Gorki' ye yazdıkları bir mektupta şöyle anlatırlar; *“Buradan ayrıldığından beri her şey nasıl değişti, bir bilseniz... Topluluğunuzdaki birçok kişi, fabrikalara, işçi üniversitelerine, teknik okullara girmek ve böylece hayata atılmak üzere buradan çıktılar. Eskilerden çok az kimse kaldı.”*

Bu çocuklardan birinin, yani daha önce sokakta yaşayıp sonra toplulukta eğitim gören çocuklardan birinin; Semyon Karabali'nin yaşamı özellikle sarsıcıdır ve sosyalist insanın halk sevgisini gösterir. Semyon öğrenimini bitirir ve kendisi de eğitimci olur. O da sokak çocuklarını eğiten bir toplulukta görev alır. Topluluktaki çocuklardan biri Semyon' un çocuğunu bıçakla doğrayarak öldürür. Semyon buna rağmen vazgeçmez ve hayatını bu çocukların eğitimine adar.

Yaşam Yolu adlı kitaba son sözü yazan Abdullah Siyomi, Makarenko için “*İnsan her şeyden önce insan olmalıdır*” düşüncesiyle ifade eder. Bu düşünce sadece Makarenko için değil, sosyalist olan bütün insanlar için böyledir.

Gerçek insan olmanın olanakları yaratılırsa insan neden insan olmasın? Kapitalizmin “insanın doğasında kötülük vardır” saçmalığına en güzel cevap böyle olanaklar yaratıldıktan sonra sokaktaki çocukların kendiliğinden bu komünlere akın etmesi ve deyim yerindeyse sokakların boşalmasıdır. Kurulan bu komünler sayesinde bir süre sonra Sovyetler’de sokakta bir tek çocuk kalmaz. Ayrıca çocuk komünleri tek olanak değildir. Çocukların kreş, eğitim, sağlık, beslenme hizmetleri ücretsiz hale getirilir. Örneğin Leningrad şehrinde sadece çocuklar için devlet tarafından günde bir milyon şişe süt dağıtılıyordu.

Çocukları böyle eğiten, sokaklardan alıp topluma yararlı olmaları için eğiten bir tek Sovyetler değildir. Bugün zor koşullarına rağmen Küba’da bir tek sokak çocuğu yoktur. Sosyalizmi yaşamış ülkelerin tümünde böyle bir sorundan bahsedilmez bile. Sokaklarda büyüyen çocuk yoktur. Çünkü sosyalizm çocuklara insanlığın geleceği gözüyle bakar. Bu nedenle çocuklar sokaklarda değil, en iyi okullarda okuyarak, hayatın içinde üreterek büyürler. Daha çocukluk döneminden topluma yararlı olmanın, toplumun bir parçası olmanın heyecanını yaşarlar. Sosyalizm ülkenin sorunlarına kafa yoran, tartışan, geleceği düşünen çocuklar büyütür. Bizim ülkemizde de böyle çocuklar büyüyecek. Çocukları sokakta değil, okulda büyüten bir düzen sosyalizmle gelecektir.

SOSYALİZM ŞARKISI'NDAN

*“Yoksul bir tarım ülkesiydi
Bulgaristan.
Traktörler yerine
eşekleri vardı ve inekleri,
toprağı süren.
Ne makinalaşma vardı
ne de
sulama.
Gidecek çok uzun bir yolu vardı ama.
Rüzgarlar esti,
ve kar
örttü toprağı,
ve kurtlar dolaştı
sinsi sinsi...
Ama biz
başkaldırdık
rüzgara
ve kara.
Yüzlerce insan,
binlerce insan,
bir milyon insan
gitti
tarlalara
çalışmaya,
ve gitti
darağaçlarına.
Acı soğuk
çalıştı girmeye
içine ruhlarımızın,
ve çalıştı
bizi dondurmaya.*

*Bir büyük davamız vardı
oysa bizim,
-sosyalizm davasıydı bu,
ve hiç bir şey durduramazdı
gidişimizi
geleceğe doğru.
Ama kuşkucu Tomas'lar
iyi insanlar
değildirler,
iyi insanlar
yürekli,
bencil olmayan,
duraksamayan
ve bekleyen
ve yaratan
insanlardır
ve geleceğe
inanın...
Bugün
demir şarkı
daha yüksek sesle söyleniyor
güçlü
saflarımız üstünde,
gururla
ve güvenle
dosdoğru
sosyalizme giden
yolda..."*

Dimitır Metodiev

**KAPİTALİZM
SOSYALİZM
KARŞILAŞTIRMALARI**

1) Kapitalizm, insanı kirletir. Kendi çıkarı peşinde koşan, bencil bir canlı haline gelen insan her şeye zarar verir. Her şey kâr, daha fazla kâr ve kişisel çıkar içindir. Gerisi önemsizdir. Bu, insanın özüne aykırıdır, kirlenmedir.

Sosyalizmde her şey toplumsal çıkarlara göre belirlenir. Toplumsal çıkarlar, doğanın, insanın, zarar görmesini engeller.

2) Sosyalist insan insanın kişiliğine göre, kapitalist insan insanın cüzdanına göre değer verir.

3) Kapitalizm; açlık, yoksulluk, kriz, işsizlik, savaş ve çevre felaketleri demektir. Kapitalist kâr, işçinin sömürüsü ve doğanın yağmalanmasından doğar. Sömürü, yalan ve demagojiyle kanıksatılır.

- Kapitalistler; havayı, denizleri, akarsuları, gölleri, çevreyi kirletir, doğayı yok eder, “Çevre Günü” düzenlerler.

- Yüzlerce ağacı katleder; ağaç dikme şovları yaparlar.

- Faşizmi örgütler, demokrasi şovları yaparlar.
- İşçileri sömürür, kendi yararlarına yasalar çıkarttırır ama insanlıktan bahsederler. -Savaşlar çıkarır, barıştan bahsederler.
- İşgal ederler, özgürlük götürdüklerini söylerler.
- Başta Afrika olmak üzere, dünya halklarının açlığının sorumlusu olmalarına rağmen, açlığa çözüm projeleri açıklarlar.
- Önce suyu kirletir, sonra, su sorunu için zirve düzenler. Bu arada sudan kâr etmeyi ihmal etmez.
- Önce kanser eder. Sonra, kansere çözüm arıyor gibi yapar. Kanserden büyük kârlar sağlar.

Kapitalizm, sürekli tüketimi körüklüyor. İnsanları sağlıksız yiyeceklerle “obez” yapıyor, sonra obezliğe çözüm arıyor. Zayıflamayı da bir kazanç konusuna dönüştürüyor. Tekellere bunun için milyarlarca doları bulan yeni bir pazar açılıyor. Yani, insanlar şişmanlarken de zayıflarken de kazanan tekeller oluyor.

4) Kapitalizmin sağlık politikası kâr üzerine kurulmuştur. Teşhisten tedavisine kadar en pahalı, en kârlı sektörlerden birisidir. Kapitalizmin sağlık politikasına göre hasta sadece parası alınacak “müşteri”dir. Bunun içindir ki kapitalizmin sağlık politikaları insanların hasta olmalarını önlemeye yönelik değildir. Koruyucu sağlık, kapitalizmin mantığına terstir. Tam tersine insanların hasta olmaları adeta onların işine gelmektedir.

Sosyalizm, sağlık politikasını hastalıkların tedavisi üzerine değil, hastalıkların ortaya çıkmasını engelleme üzerine oluşturmuştur. Sağlık yatırımları da bu yöndedir. Yani insanların hastalanmadan sağlıklı yaşamaları üzerine kurulmuş bir sağlık politikası. Kapita-

lizmdeki gibi insanları ilaç kullanarak hastalıklarıyla birlikte yaşatmıyor. Sağlıklı yaşamak her insanın en temel haklarından birisidir. Bunun için sosyalizmde sağlık giderleri ücretsizdir.

Koruyucu sağlık önlemleri bebeklikten başlar. Bebek daha anne karınında iken düzenli kontrolleri yapılır, doğumdan ömrünün sonuna kadar da koruyucu hizmetleri almaya devam eder. İnsanların sağlıklı yaşaması devletin güvencesi altındadır.

Emperyalist politikalar insanların ömrünü tüketiyor, sosyalizm ise ömürlerine ömür katıyor.

Sosyalizm, sorunun nedenlerini ortadan kaldırır ortaya çıkmasını önler!

5) Kapitalizm, doğayı düşünmez. Güneş, rüzgâr, termal kaynaklar, su, hidrojen gibi enerjilerden yararlanacak yöntemler fazlasıyla bilinmesine rağmen kullanılmaz. Çünkü yüksek kârlar sağladıkları fosil yakıtlar onlar için daha ucuz ancak doğa için çok pahalıdır. Sosyalizm; üretimi insan ihtiyaçları ve doğanın korunması üzerinden gerçekleştirir.

6) Kapitalizmde demokrasi yoktur. Halk devlet yönetimine katılmaz. Ülkesi, yaşamları ve geleceği ile ilgili söz sahibi değildir.

Sosyalist demokrasinin özü işçilerin yaşamlarıyla ilgili her kararı kendilerinin vermesidir.

Sosyalist toplumun her bir üyesi, çalıştığı fabrika, işletme, okuduğu okul, oturduğu semtlerdeki konseylerin doğal üyesidir.

İşçiler, kent ve kır yoksulları yer aldıkları konseylerin içerisinde siyasal ve toplumsal yaşamın öznesidirler. Fabrika, işletme, okul, semt, bölge ve ülkede siyasal, ekonomik, toplumsal yaşamlarıyla ilgili her

türlü karar konsey toplantılarında doğrudan katılımı önerilir, tartışılır, karara bağlanır.

Sosyalist toplumun her bireyinin konsey toplantılarında yaşamı ve ortak toplumsal yaşamla ilgili görüş ve önerilerini belirtme, birlikte görüş oluşturma, sorunları farklı yönlerden ele alma, tartışma, karar süreçlerine katılma hakkı vardır.

Toplumun ekonomik, siyasal, toplumsal, kültürel tüm temel sorunları konseylerde aşağıdan yukarıya doğru ele alınır ve kolektif akıl, kolektif bilinç, kolektif iradeyle -gerektiğinde ülke düzeyinde referanduma giderek- karara bağlanır. Yerel ve bölgesel sorunlar da yerel ve bölgesel olarak karara bağlanır. Konsey yürütme ve delegeleri tüm konsey üyelerinin seçimiyle belirlenir. Konsey üyelerinin seçilenleri geri çağırma hakkı vardır.

İşçi sınıfı ve diğer emekçi sınıflar söz, basın-yayın, örgütlenme, gösteri yapma hak ve özgürlüğüne sahiptirler. Bu hak ve özgürlüklerin hiçbiri kapitalizmi geri getirmek isteyen devrilmiş burjuva sınıfa, karşı devrimcilere tanınmaz.

İrk, din, mezhep, ulus, dil, cinsiyet vb. ayrımlar kesinlikle yasaktır ve sosyalist ülkenin her insanı eşit haklara sahiptir.

Rütbe, konum ve statüye dayanan ayırım ve ayrıcalıklar yasaktır. Yönetmelik görevlerini bu yönlü kullananlar, ilgili konseylerce geriye çağırılırlar.

İşkence insanlık suçudur. İnsan onuruyla bağdaşmayan cezalar verilemez. Bu yönlü girişimde bulunanlar en ağır şekilde cezalandırılırlar.

7) Sosyalist toplumda, toplum için çalışma ve kendisi için çalışma bir bütündür. Bu bütünlüğü sağlayan her işçinin üretimin tüm sonuçlarından yararlanabilmesi, denetleyebilmesidir.

Sosyalist toplumun her bir üyesinin çalışarak üretken bir faaliyetin içerisinde yer alma ve kendisini çalışmanın içerisinde geliştirme hakkı vardır.

Çalışma süresinin üst sınırı 6 saattir. Toplumsal emek üretkenliğindeki artışa göre bu süre önce 4 sonra 2 saate inecektir. Çalışma koşulları ve çalışma süresi toplumsal ve bireysel gelişimi engelleyici değil geliştirici olacaktır. Üretim sürecinde yer alan işçi makinanın basit bir uzantısı olmaktan ve ona tabi olmaktan kurtulacak, üretim faaliyeti üretimde yer alan işçilerin üretim sürecinin bütününe bilgisine sahip olmaları ve üretimle ilgili kararları almaları temelinde yürütülecektir.

Çalışma, her işçinin tek bir işe bağlı olmaktan kurtulması ve çok yönlü gelişim sağlayabilmesi hedefiyle ve bir bütün olarak da emek-zamanının ölçüt olmaktan ve emeğin üretimin asli unsuru, yüklenicisi, temeli olmaktan çıkması ve nitelik değiştirmesiyle, çalışmanın kaldırılması yönünde ilerleyecektir.

Çalışma koşullarıyla ilgili kararlar işçi konseyleri ve sendikalar tarafından alınacaktır. Fabrika, işletme, okul, her bir alandaki kararlar o alanda yer alan konseyler, fabrika işyeri kurulları, işçi meclislerinde alınır.

Sosyalist ülkede emekçilerden vergi alınmaz. Sömürücü sınıflar ortadan kaldırıldığı için onlardan alınacak bir vergi de yoktur. Az miktarda üretim aracına sahip küçük üreticilerin, grupsal kooperatif mülkiyete sahip olan küçük üreticilerin gelirlerinin bir bölümü ise vergi olarak alınır.

Ortak toplumsal gereksinmelerin, yeni yatırımların karşılanması toplam üretimden ayrılan bir fonla sağlanır. Toplumsal fonun kullanımı merkezi planlamalarla ve planların konseyler ve genel halkoyuyla karara bağlanır.

8) Sosyalist ülke insanları; beslenme, konut, ısınma, sağlık, eğitim, iş, emeklilik, ulaşım, iletişim, kültürel gelişim, spor yapma, seyahat, dinlenme, eğlenme, oyun gereksinimlerinin karşılanması güvence altına alınmış olarak günle ve gelecekle ilgili hiçbir kaygı duymadan güvenli ve özgür bir yaşam sürdürebileceklerdir. Kapitalist toplumlardaki güvensizlik -işsizlik, aç ve açıkta kalma- ve gelecek kaygısı olmayacaktır. Bu haklar, sosyalist işçi demokrasisinin toplumsal ve bireysel özgürlük temelini oluşturur. Sosyalist toplum; bunları birer hak, günümüz insanının yaşam koşullarının zorunlu gereksinimleri olarak görür. Sosyalist ülke, ekonomik potansiyelleri ve toplumsal emek üretkenliğinin gelişme düzeyiyle bunları gerçekleştirebilecek güce sahiptir.

9) Merkezi plan, bir bütün olarak yaşamın sosyalist temelde örgütlenmesinin aracıdır. Üretim anarşisi ve rekabete dayanan, bunun kaçınılmaz sonucu krizler olan kapitalist ekonomiden farklı olarak sosyalist ekonomi merkezi bir plan temelinde yönetilir. Sosyalizmde planlama sadece ekonomik bir sorun değil, daha baştan toplumsal üretim ve yönetim ilişkilerinin merkeziyetçi kolektif olarak yeni ve daha yüksek bir temelden iç içe örgütlenmesi sorunudur.

Günümüzde karmaşık merkezi plan yapabilmenin bilimsel, teknolojik, organizasyonel imkânları bulunmaktadır. Bu, ekonominin iç entegrasyon düzeyi ve kolektif emekçi olarak işçi sınıfının toplumsal-sınıfsal niteliğinin gelişmiş olmasıyla da çok daha olanaklı hale gelmiştir. Merkezi, bölgesel, yerel ve birim planlamalarını iç içe geçirecek bir plan bütünlüğü ile standart plan uygulamasının yetersizliği aşılabılır. Esaslar merkezi planla aynı kalırken bölgesel, yerel, birimlerdeki toplumsal ihtiyaçların farklılıklarını da gözetken, kapitalizmden devralınan ulusal, bölgesel ve cinsel eşitsizlikleri gideren, kapsayıcılığı güçlenmiş bir plan uygulaması gerçekleştirilir.

Merkezi planın, bölgesel, yerel ve birim planlarının hazırlanması, değerlendirilip geliştirilmesi konseylerde olur. Merkezi planlar nihai olarak referandumla karara bağlanır. Ülke ekonomisiyle ilgili büyük

kaynak kullanımını gerektirecek projeler de genel işçi oyuna sunulur. Bölgesel, yerel ve birim planlarında da benzer prosedür uygulanır.

Konseyleyler; planların, projelerin uygulanması ve denetiminden de sorumludurlar. Plan politikası, plan-karar-uygulama olarak devletten devletsizliğe, komünallığe geçişin adımları ve hazırlanmasıdır.

10) Toplumsal çürüme ve yıkımın, doğa yıkım ve krizinin merkezi olan kapitalist kentler yıkılacaktır. Sosyalizmle-komünizmle birlikte kent, kenti var eden üretim tarzı ve felsefe tepeden tırnağa değişecektir. Kent sınıfsal toplumsal karşıtlık ve çözümlenin, toplumsal ve bireysel yalnızlaşma ve yabancılaşmanın, derin ayırım ve bölünmelerin, sahte ışıkların merkezi değil gelişen toplumsal ilişkiler yoluyla insanların toplumsallaşmasını geliştiren ve bireylerin çok yönlü gelişimini sağlayan, çevre ve doğayla da uyumlu ve bütünleşmiş, insanın doğaya yabancılaşmadığı kent olacaktır.

11) Sosyalizmde eğitim, toplumsal eğitimidir. Okul kurumuyla sınırlanmaz, toplumsal yaşamın bir parçası olarak eğitim ömür boyudur. Sosyalist eğitim, herkesin bilimden sanata, felsefeden spora, tasarımdan yaratıcılığa, yöneticilikten organizasyonculuğa, oyundan eğlenceye istediği her alanda en gelişkin bilgi ve becerisini geliştirebileceği ve yaşamla buluşturabileceği eğitimidir. Sosyalist eğitim bunların birliği ve bütünlüğüdür.

Sosyalist ülkenin her bireyinin eğitim alma hakkı vardır. Eğitim parasızdır. Eğitim hakkından yararlanmak isteyen her birey anaokulu, ilk, orta, lise, üniversite eğitimlerinden parasız ve sosyal ortamı oluşturulmuş olarak yararlanabilir. Komünist eğitimcilerin eğitilmesi, sosyalist toplumun gelişiminin en temel güvencelerinden birisidir.

Eğitimin amacı ve hedefi; sosyalist toplumun geleceği, komünizmi kuracak kuşak olarak başta çocuk ve gençlerin olmak üzere tüm bireylerin zihinsel ve bedensel yeti ve özelliklerinin keşfi ve çok yönlü

geliştirilmesiyle, özgür, bağımsız ve toplumsallaşmış birey olarak gelişimlerinin sağlanmasıdır.

12) Sağlık, halk için sağlıktır. Sosyalist toplumun üyelerinin düşünsel, bedensel ve ruhsal sağlığı sağlam bir toplum yapısının güvencesidir. Sosyalizmde; yalnızca tedavi edici, yalnızca koruyucu ve önleyici sağlık politikası değil, aynı zamanda tüm toplumsal çalışma, yaşam ve ilişkilerin sağlıklı hale getirilmesini içeren bir sağlık politikası uygulanır.

Toplumsal-bireysel, parasız, tam sağlık güvencesi, koruması; tüm çalışma, yaşam ve ilişkilerinin sağlıklı olması hakkı temel bir hakktır. Sosyalist anayasa ile güvence altına alınır.

13) Sosyalizmde insan evrensel gelişimin olanaklarına sahiptir. Sosyalist toplumda; bilim, kültür, sanat, spor, oyun ve eğlence bireysel uzmanlık alanları olmaktan çıkacak, sağlıklı bir toplum ve birey gelişiminin gerekleri haline gelecektir. Bunlar aracılığıyla diğer insanlarla, kendisiyle, doğayla kurduğu ilişkiler kökten değişime uğrayacak ilişkileriyle insan evrenselleşecektir. Bunlar, sosyalist ülke insanı için ayrıcalık değil, evrensel gelişimin bir parçası olarak insanın gelişimini sınırsız kılması, kendisini gerçekleştirme olanağına sahip olması temelinde sürekli gelişen ve çoğalan imkânlarla temel birer hakktır.

14) Kapitalizm kulun kula kulluk etmesidir. Sosyalizm insanlıktır, onurdur.

15) Emperyalist tekellerin kimya fabrikalarında, maden ocaklarında çalışan işçilerin, Afrika'da yaşayan sömürge ülke halklarının ortalama ömürleri 35-40 yaşına kadar düşmüştür. Dünya ortalaması 66 yaş. Küba'da ise dünya ortalamasından 11 yaş daha fazla. Kübalı Doktor Eugenio Selman, Küba'da uzun yaşamının nedeninin hükümetin halka sunduğu imkânlar olduğunu söylüyor ve ekliyor; *"Bizim devletimizin, ana hedefi nedir? Yalnızca mutluluk. Peki, dünyadaki diğer ülkelerin ana hedefi nedir? Kazanç."*

Evet, meselenin özü özeti budur. Kapitalizm tekellerin kârları için kurulmuş bir sistem, sosyalizm ise insanların mutluluğunu düşünen bir sistemdir. Fark bu kadar açıktır.

Depremler, sel baskınları, kasırgalar ve benzeri doğal olaylar, kapitalist sistemde insanlık için binlerin on binlerin hatta yüz binlerin öldürüldüğü katliamlara dönüşür. Kapitalistler bunları “önlenmesi mümkün olmayan” doğal felaketler olarak göstermeye çalışır. Oysa gelişen bilim ve teknolojiyle bugün açısından doğal olayların insanlara zarar vermesi engellenemez değildir. Ancak bu da yine insana değer veren sosyalist sistemle mümkündür.

2005 yılında yaşanan çok somut bir örnek vardı. ABD ve Küba’da aynı şiddette yaşanan kasırga karşısında, iki ülkede oluşan tablo sosyalizmle kapitalizmin farkını yansıtıyordu. Kasırganın geleceği günler öncesinden belliydi. Küba’da kasırganın vuracağı şehirdeki 1,5 milyon insan, kasırga gelmeden önce tehlikesiz bir bölgeye nakledildi. Kasırganın yarattığı çok büyük yıkıma rağmen tek bir insanın bile burnu kanamadan kasırga atlatıldı.

Amerika’nın bazı eyaletleri de aynı kasırganın etki alanı içindeydi. Amerika hiçbir önlem almadı. Kasırga vurduğunda dünyanın en gelişmiş teknolojisine ve en büyük ekonomisine sahip olan ABD çaresizdi. Sadece zenginler ve kendi olanaklarıyla eyaletten uzaklaşabilenler kurtuldu. Binlerce yoksul halk ölüme terk edildi ve öldü.

Amerika’daki binlerce insan önlenemez bir felaketten dolayı ölmüştür. Emperyalist sistem tarafından öldürülmüştür.

Sosyalizmde bu ve bunun gibi birçok sorun çözümsüz değildir. Çözüm için çok büyük olanaklara da sahip olmak gerekmiyor. Öncelikle halktan yana bir iktidar gerekiyor.

16) Kapitalizmde elbise, satmak sosyalizmde ise giymek için yapılır.

17) Kapitalizmde emeğin verimliliği: Azami kârın elde edilmesi için emeğin verimliliğinin artırılması gerekir. Bunun için kapitalistler, bir taraftan gelişen tekniği üretim sürecine sokarlarken, diğer taraftan da iş gücünün yoğun sömürsünü sağlamaya çalışırlar. Kapitalizmde emeğin verimliliğinin arttırılması, azami kâr, son kertede işçinin daha fazla sömürülmesi, daha çok baskı altına alınması ile sağlanır.

Sosyalizmde emeğin verimliliğinin artırılmasında çıkış noktasını kâr değil, bütün toplumun çıkarları oluşturur. Yani bütün toplumun maddi ve kültürel ihtiyaçlarının giderilmesi ve yükseltilmesi esastır. Teknik gelişme üretime bu amaçla sokulur ve işçinin daha verimli çalışmasında sosyalist bilinç itici güç olur.

18) Sosyalizm sömürü tanımaz, sömürsüz kapitalizm olmaz!

Sosyalizmde emeğin temel özelliklerinden birisi, doğrudan toplumsal olmasıdır. Sosyalizmde her bir bireyin/çalışanın emeği, bilinçli ve planlı olarak toplam çalışmaya/emeğe dâhildir; her birey, dolaysız olarak toplum için çalışır. Sosyalizmde bir bütün olarak toplum, her bir bireyin enerjisinin-işinin azami başarılı olmasına ilgi duyar. Sosyalizmde çalışma, “bir onur meselesidir”.

19) Emeğin (işin) miktarı ve ücretlendirilmesi tespit edilmeksizin sosyalizm kurulamaz.

Stalin, SB’nde sosyalizmin inşa tecrübesine dayanarak sosyalist toplumun gelişme yasalarını bütün yönleriyle araştırmış ve sosyalist dağıtım ilkesini analiz etmiştir:

- 1- Emekçilerin kendi işlerine (çalışmalarına/emeğine) maddi ilgi duymaları.
- 2- Kalifiyelik özelliklerinin derinleştirilmesi için çaba.
- 3- Üretimde tekniğe hâkimiyeti güçlendirmek.
- 4- Toplumsal emeğin (işin/çalışmanın) verimliliğini arttırmak.

Emeğe göre paylaşımın sosyalist ilkesi, küçük burjuva eşitçiliğine karşı uzlaşmaz mücadele sonucunda geçerli kılınmıştır.

20) “Herkes yeteneğine göre, herkese emeğine göre” sosyalist ilkesi, emeğin miktarı/ölçüsü ve toplumsal ürünün dağıtımı üzerine sıkı bir kontrolü gerekli kılar. Bu kontrol, toplum tarafından yapılır. Sosyalist devlet; bu kontrolü, çalışma normlarını ve ücretlendirmenin düzenlenmesini tespit ederek gerçekleştirir.

“Komünizmin “üst” evresinin gelmesini beklerken sosyalistler, toplumdaki ve devletten, çalışma ve tüketim ölçüsü üzerinde en sıkı denetimi uygulamalarını isterler; bu denetim kapitalistlerin mülksüzleştirilmesinden, işçilerin kapitalistler üzerindeki denetiminden başlamalı ve memurlar devleti tarafından değil, silahlı işçiler devleti tarafından uygulanmalıdır... Kayıt ve denetim, komünist toplumun ilk evresinde hem “yoluna konması” hem de düzenli işlemesi için özsel olan, işte budur” (Lenin; C. 25, s. 484 ve 486/487, “Devlet ve Devrim”)

Sosyalizmde emeğe göre dağıtımın zorunluluğu, üretici güçlerin gelişme seviyesinden ve toplumun hizmetine sunulan maddi varlıkların miktarından kaynaklanmaktadır.

21) Kapitalizmden sonra geldiği için sosyalist toplum, kaçınılmaz olarak kapitalizmin benlerini, artıklarını, burjuva topluma özgü alışkanlıkları bağrında taşır. Birçok vatandaşın çalışma ve toplumsal mülkiyete karşı sosyalist olmayan tutumundan, toplumun genel çıkarlarının göz önünde tutulmamasından vs. dolayı proletarya diktatörlüğü, bu kalıntılara karşı acımasız mücadele eder, etmek zorundadır. Bu nedenden dolayı, emeğe göre dağıtımın kararlı bir şekilde gerçekleştirilmesi, aynı zamanda, sosyalist disiplinin ve işin örgütlenmesinin yerleştirilmesi ve pekiştirilmesi için önemli araçlardan birisidir.

22) Emeğin (işin) nitelik ve niceliğe göre ücretlendirilmesi her bir emekçide;

- Çalışma yöntemlerini daha da iyileştirmek için,
- İş gücünden daha iyi yararlanmak için,
- Teçhizatları daha iyi kullanmak için,
- Kendi kalifiye durumunu yükseltmek için,
- Nihayetinde üretimi mükemmelleştirmek ve
- İşin verimliliğini arttırmak için ilgi uyandırır.

23) Sosyalizmde ücret, kapitalizmdeki ücretten tamamen farklıdır:

- Kapitalizmde iş gücü metadır ve pazarda satın alınır ve satılır.
- Sosyalizmde iş gücü meta değildir ve onun alınıp-satılması için pazar da yoktur.
- Sosyalizmde “eşit işe eşit ücret” ilkesi gerçekleştirilir.
- Kapitalizmde ise bu ilkenin gerçekleştirilme koşulu yoktur.

24) Sosyalizmde ücret, kapitalizmde olduğu gibi, pazarın elementar (ögesel) yasaları tarafından belirlenmez. Kapitalizmde iş gücü metadır; alınıp satılır. Sosyalizmde ise iş gücü meta olmaktan; alınıp satılmaktan çıkmıştır. Kapitalist dünyada ücretler reel ve nominal olarak düşerken, SB’ de reel ücretler sanayi ve inşaatla 1913’e göre 1956’da 4,8 misli artmıştı. Kapitalizmde emekçi köylülük yoksullaşırken, SB’de emekçi köylülerin ücretleri 1913’ten 1956’ya 6 misli artmıştı. Kapitalist dünyada tüketim araçları fiyatları artarken, SB’nde temel gıda maddelerinin fiyatları sürekli düşmüştü.

25) Sosyalizm işsizlik tanımaz!

Kapitalizm işsizlik demektir!

İşsizlik ancak sosyalizmde tasfiye edilebilir.

Sosyalizm, yoksulluk ve açlık tanımaz! Kapitalizm, yoksulluk ve açlık demektir!

Krizsiz kapitalizm olmaz; kapitalizm kriz ve yoksulluk demektir.

Sosyalizm; kriz tanımaz!

Kapitalizm işsizliği, açlığı, yoksulluğu var eden sistemdir.

Ancak sosyalist sistemde insanlık işsizliği, yoksulluğu, açlığı yok edebilir. Kapitalizmde işsizlik, açlık ve yoksulluk sadece ve sadece ekonominin krizde olduğu dönemlerde görülen olgular değildir; kapitalist üretim koşullarında insanlık her zaman işsizliğin, açlığın, yoksulluğun pençesindedir.

26) Sosyalizm refah demektir!

Sosyalizm; sürekli kültür devrimi demektir!

Kapitalizm; cehalet üretir, insanları bilgisizliğe mahkûm eder. Kapitalizmde üretim kâr amaçlıdır, halkın maddi ve kültürel yaşam standardını göz önünde tutmaz. Sosyalizmde tam tersi geçerlidir; sosyalizmin amacı halkın maddi ve kültürel yaşam standardını sürekli yükseltmektir.

27) Sosyalizmde hizmet sektörü ücretsizdir; halkın sağlığı, refahı ve kültürel gelişmesi içindir. Kapitalizmde tam tersi geçerlidir; hizmet sektörü; sağlık, emeklilik, kültürel kurumlar özelleştirilmekte, kazanç amaçlı yapılmaktadır.

28) Sosyalizm üretimde planlama demektir!

Kapitalizm, üretimde anarşi ve rekabet demektir!

Kapitalizmde üretimde anarşi hâkimdir, sosyalizmde planlı ekonomi esastır. Sosyalizm sanayileşmektir, üretici güçlerin özgür gelişmesidir; kapitalizm çürümektir, durgunluktur, üretici güçlerin tahribidir.

Sosyalizmde ulusal ekonominin planlı, orantılı gelişme zorunluluğu ve bunun mümkün olması üretim araçlarının toplumsal mülkiyette; sosyalist mülkiyette olmasından kaynaklanmaktadır. Ekonominin planlı/orantılı gelişmesi sosyalizmin nesnel ekonomik yasasıdır. Bu yasanın gereği yerine getirilmeksizin sosyalizm inşa edilemez. Sosyalist ekonomide iş gücünün ve üretim araçlarının sosyalizmin te-

mel ekonomik yasasıyla uyumluluk içinde dağılımı bu yasaya göre gerçekleştirilir. Kapitalizmde ise bunun tam tersi söz konusudur: Kapitalist üretimde anarşi ve rekabet söz konusudur. Esas amaç kârdır, iş gücünün sömürsüdür.

29) Sosyalizmin temel ekonomik yasasının merkezinde toplum vardır!

Kapitalizmin temel ekonomik yasasının merkezinde sömürü vardır! Sosyalist sistemin karakteri konusunda fikir verici en önemli göstergelerden birisi de üretim biçiminin temel yasasıdır.

Kapitalizmde temel ekonomik yasa: *“Verili ülke nüfusu çoğunluğunun sömürsü, yıkımı ve yoksullaştırılmasıyla; başka ülke halklarının -özellikle de geri ülkelerin- köleleştirilmesi ve sistematik talanıyla ve nihayetinde en yüksek kâr elde etmeye hizmet eden savaşlarla ve ekonominin askerileştirilmesiyle kapitalist azami kârın teminat altına alınmasıdır.” (Stalin; C. 15, Ökonomische Probleme des Sozialismus in der UdSSR, s. 290.)*

Sosyalizmin temel ekonomik yasa: *“En gelişmiş teknik temelinde sosyalist üretimin kesintisiz büyümesi ve devamlı mükemmelleştirilmesi sayesinde bütün toplumun devamlı artan maddi ve kültürel ihtiyaçlarını azami tatmininin teminat altına alınmasıdır” (Stalin; C. 15, Ökonomische Probleme des Sozialismus in der UdSSR, s. 29.)*

“Bütün toplumun devamlı artan maddi ve kültürel ihtiyaçlarının azami tatmin edilmesinin teminat altına alınması –bu, sosyalist üretimin amacıdır- en gelişmiş teknik temelinde sosyalist üretimin kesintisiz büyümesi ve devamlı mükemmelleştirilmesi- bu, amaca ulaşmak için araçtır. Bu sosyalizmin ekonomik temel yasasıdır” (Stalin; C. 15, Ökonomische Probleme des Sozialismus in der UdSSR, s.327.)

Böylelikle, kapitalizmde amaç olan azami kâr için üretimin yerini, sosyalizmde amaç olan ihtiyaçların azami tatmini için üretim alır.

“Sosyalist üretimin amacı, ihtiyaçlarıyla insandır. Yani onun maddi ve kültürel ihtiyaçlarının tatminidir... Sosyalist üretimin amacı, bütün toplumun sürekli artan maddi ve kültürel ihtiyaçlarının azami tatminidir” (18). Stalin; C. 15, Ökonomische Probleme des Sozialismus in der UdSSR, s. 326)

Ekim Devrimi ve SSCB’de sosyalizmin inşası, insanlığın gelişmesinde çığır açıcı bir rol oynamıştır. Sömürü, baskı, özel mülkiyet sisteminin yıkılabileceğini en demokratik sistemin -proletarya diktatörlüğü- kurulabileceğini, sömürsüz sistemin, sosyalizmin inşa edilebileceğini; kapitalizmin alternatifinin sosyalizm olduğunu göstermiştir.

30) Kapitalizm ile sosyalizm, birbirinden gece ile gündüz kadar ayırıcıdır.

Kapitalizm bir avuç azınlığın kârı için, sosyalizm ise tüm halk içindir.

31) Kapitalizm gericedir. Üretim ilişkilerinin gelişmesinin önünde engeldir. Bu nedenle gericedir. Bütün gericiler kâğıttan kaplandır.

Sosyalizm, gelişmekte olanın yeninin temsilcisidir. Yeni üretim ilişkileri, yeni insan gelişmeye açıktır.

32) Kapitalist sistem; verimsiz, müsrif, akıl dışı ve adaletsizdir. Çünkü en iyi işlediği yıllarda bile, üretim mekanizmasının beşte birini kullanmaz.

Verimsiz ve müsriftir çünkü ihtiyaca göre istihdam yapmaz, bedence ve kafaca sapaşğlam binlerce insanın çalışmadan yaşamalarına neden olur. Kâr odaklı düşündüğü için ekinlerin ve malların göz göre göre yok edilmesine izin verir.

Kriz dönemlerinde savaşa yol açar, yaşamda güzel olan her şeyi yok eder.

Sosyalizm; kalkınma planlarıyla, üretimi artırma teknikleriyle, sosyalist rekabeti yaratmasıyla, kolektif çalışma ile verimli, tutumlu ve en akılcı üretim sistemini uygular.

KAPİTALİZM

Bireyci	Saçma
Hırsız	Kargaşa
Bencil	Yoksulluk
Hastalık	İş kazası
İnsan haklarına düşman	Ölüm
Mülkiyetçi	Fırsat eşitsizliği
Açgözlü	Mutsuzluk
Tekelci	İşsizlik
Rekabetçi	Fırsatçı
Adaletsiz	Cehalet
Sefalet	Despot
İşgalci	İrkçi
Verimsiz	Benim
Müsrif	Özel mülkiyet
Akıl Dışı	Azınlık yönetimi
İnsafsız	Bireysel çaba
Şeytanca	Savaş
Açlık	Asalak
Mantıksız	Tüketici toplum

SOSYALİZM

Demokrasi	Verimli
Yurtseverlik	Mutluluk
Anti-emperyalistlik	Planlı
Özgürlükçü	Tam istihdam
Bağımsızlık	Kamu yararı
Kolektif	Eşitlik
İnsancıl	Bilimsel
Adil	Gerçekçi
Zenginlik	Güven
Tutumlu	Yeterli beslenme
Dahice	Barınma
Mantıklı	Bolluk
Akla uygun	Bizim
Refah	Kamu Mülkiyeti
Kardeşlik	Halkın Yönetimi
Dostluk	Kolektif çaba, kolektif yarar
Toplumsal	Ulusların Barışı
Vefa	Emekçi
Yenilikçi	Üreten toplum

**YIKILAN
SOSYALİZM DEĞİL
REVİZYONİZMDİR!**

Emperyalizmin ‘yıkıldı’ diye sevinç çığlıkları attığı sosyalizm değil revizyonizmdir.

Sosyalizm 1953’e kadar Sovyetler’de bir güneş gibi doğmuş, Çin’de, Kore’de, Küba’da, Nikaragua’da halkların devrimci yolunu aydınlatmıştır. Churchill’in anılarında Stalin ile ilgili dediği *“O karabasanlarla, kazmalarla aldığı ülkeyi füzelerle, gelişmiş bir teknolojiyle geri verdi”* sözü aslında gerçekleşmiş sosyalizmin eseri idi. Tanımlanan Stalin nezdinde sosyalizmdi.

Sosyalizm daha önce örneği olmayan bir düzendi. Önceki düzenler; köle sahipleri, feodal ağaları, burjuvazi gibi ezen bir avuç azınlığın iken Sovyetler; ezilen işçi, köylü tüm halkın düzeniydi. Bir ilkti. Bu yüzden örnek alacakları bir deneyim yoktu. Kendi ayakları üzerinde kendi çözümleri ile durmaları gerekiyordu. Hatalar yapa yapa yürümleri gerekiyordu. 1953’e kadar yapılan buydu. İşsizlik ortadan kalkmış toprak köylüye, fabrika işçiye verilmişti. Barınma, eğitim, sağlık gibi haklar yasal güvenceye alınıp çözülmüştü.

Fakat daha sonra Kruşçev’le iktidara gelen ve Gorbaçov’a kadar süren revizyonizm hem ekonomik hem siyasi hem de kültürel alanda adım adım sosyalizmin tasfiyesini getirdi.

“Kapitalizmden komünizme geçiş bir tarihsel çağı temsil eder. Bu çağ sona erene kadar sömürenler restorasyon umudunu ister istemez beslerler ve bu umut restorasyon girişimlerine dönüşür -Tek bir ülkede olsa bile. Devrilmesi yüzünden direnci on misli artar ve gücü sadece enternasyonal sermayenin gücüne değil, aynı zamanda alışkanlık gücüne küçük üretim gücüne de dayanır burjuvazinin...” demiştir Lenin.

Lenin’in restorasyon girişimleri diye nitelendirdiği durum 1956’daki Sovyetler Birliği 20. Kongre’sinde kendini gösterdi. Burada revizyonizmin ve restorasyonun ne olduğunu kısaca değinmek gerekiyor. Revizyonizm; Marksizmin temel ilkelerini revize eden yani değiştiren anlayıştır. Marksizmin temel ilkelerini güya zamana uydurur. Oysa yapılan şey, sosyalizmin doğru ilkeleri yerine kapitalizmin ilkelerini koymaktır. Kapitalist ilkelerin geçerli olduğu bir sosyalist sistemin uzun süre yaşaması mümkün değildir. Bu kapitalist ilkeler ya yok edilecek ya da sosyalizm yok olacaktır. Ara yok yoktur. İşte sosyalizmin çöküşü kapitalizmin yeniden kuruluşuna restorasyon denilen olgu budur.

Kruşçev önderliğindeki revizyonizm önce yasalardan başladı “restorasyona”. Tarımda kolhozların elinde bulunan üretim araçlarının mülkiyeti devlete ait iken, Kruşçev döneminde bunlar kolhoz mülkiyetine verildi. Böylece meta üretiminin pazarın yolu açıldı. Sanayide adına reform denilen pek çok uygulamayla kapitalist öğeler canlandırıldı. Bu sorunların yeniden yeşerip çoğalmasına ve büyümesine neden oldu.

Ekonomideki bu bozulmayı siyasi bozulmanın takip etmesi kaçınılmazdı. Emperyalizm ile “barış içinde bir arada yaşama” denilerek, proleterya diktatörlüğü ‘Stalin Dönemi’ denilerek reddedildi. Oysaki:

- 1) Sınıfların varlığının üretimin gelişme evrelerinden başka bir şeye bağlı olmadığını
- 2) Sınıflar savaşının zorunlu olarak proletarya diktatörlüğüne götürdüğünü
- 3) Bu diktatörlüğün kendisinin de bütün sınıfların ortadan kalkmasına ve sınıfsız bir toplumun kurulmasından başka bir şey oluşturmadığını söylüyor Lenin. Yani Stalin Dönemi diye reddedilen proleterya diktatörlüğüdür, Sosyalizmdir.

Bunun yanı sıra “emperyalizm ile halklar arasındaki çelişkiyi de emperyalizme ve Sovyetler Birliği arasındaki çelişkiye indirgemiş ve bu çelişkinin çözümü için de emperyalizme karşı savaş yerine sistemler arası barışı önermiştir. “Evrensel barışı korumak” adına devrimler yerine emperyalizmle barışı dayatan Gorbaçovculuk, dünya sol hareketine karşı açık bir tasfiyecilik halini almıştır. Gorbaçov yönetimi devrimci mücadelenin gelebildiği her yeri ‘sıcak nokta’ olarak tanımlıyor ve emperyalizmle birlikte o noktayı soğutmaya çalışıyordu.

Bu siyasal yozlaşma 1983’te Glasnost (açıklık) ve Perestroyka (yeniden yapılanma) denilen politikalarla halka kanıksatıldı.

Ekonomik ve siyasal alandaki bozulmalar kültürel alana da yansıdı. Yeni insandan vazgeçilip kültürel devrimden uzaklaşıldı. “Maddi Teşvik Sistemi” ile üretimin arttırılması adına kapitalist kültürün önü açıldı. Bireycilik, bencillik yayıldı. Stehanovcu sosyalist yaratıcı yarışma kültürü yerine; paraya, maddi çıkara dayalı çalışma kültürü oluşturuldu. Bu kültürel yozlaşma sonucu tasfiyecilik, rüşvetçilik, gelişti; halkın zenginliği yerine bireyin zenginliği ön plana çıktı. Milliyetçilik, yasalara karşı saygısızlık ve bürokratizm oluştu. Halk partiden, parti halktan uzaklaştı.

İşte bu restorasyon süreci sonunda Sovyetler yıkıldı. Sovyet halkı herhangi bir direniş sergilemedi. Çünkü sosyalizm değil bir yabancı

cıydı yıkılmakta olan. Çünkü halk ancak kendinden olanı sahiplenir ve korur.

Geriye dönüş; sosyalizmi sosyalizm yapan kendi kendini eleştirip yenileme, proletarya diktatörlüğü, uzlaşmazlık gibi unsurların tasfiyesiyle gerçekleşmiştir. Sosyalizm yeni bir sistemdi. Kısa süre halk için yaptıklarıyla birlikte her zaman kendisini yenilemeli, kültürel ve ekonomik devrimlerini birleştirip süreklileştirmeliydi.

Elbette sosyalizmde de sorunlar yaşanabilir, fakat sosyalizm sorunları sosyalizmi revize edip kapitalist yöntemleri uygulamakla değil sosyalizm içinde, ML ideolojiyle, bilimsel yöntemlerle çözülebilirdi.

Bu geri dönüşlere rağmen bugün Küba'da, Kuzey Kore'de, Vietnam'da kendi özgünlükleri olsa da sosyalizm hâlâ yaşıyor. Gerek Sovyetler, gerekse Küba vb. ülkeler bize sosyalizmin yanlış ve imkânsız bir düzen olduğunu değil, gerçekleşmiş ve işler bir sistem olduğunu gösteriyor. *"Biz bir başlangıç yaptık. Ne kadar zamanda, ne zaman, hangi ulusun proleterleri bu eseri sonuna kadar vardırırsın, bunun önemi yok. Önemli olan bugün buzun kırılmış, yolun açılmış ve gösterilmiş olmasıdır."* diyor Lenin bu ihtimali on yıllar öncesinden görerek.

İnsanlık tarihinde hiçbir yeni düzen kolay kurulmamıştır. Tarih feodalizm hakkında hükmünü vermiştir. Yeri tarihin çöplüğüydü. Gelecek burjuvazininindi. Ama burjuvazinin iktidar olması için 400 yıl savaşıması gerekti.

Bugünse tarih burjuvazi hakkında aynı hükmü vermiş durumda. Burjuvazinin kapitalist sistemi insanlık yürüyüşünün önünde bir engeldir. Sosyalizmin kurulması da kolay olmayacaktır. Ama artık gelecek onundur. Sosyalizm insanlığın önüne çıkacak her sorunu çözebilme gücüne sahip tek sistemdir. Çünkü bilimseldir, çünkü tüm halkın katılımını ve eşitliğini temel alır.

Sovyetler ve diğer ülkelerde yaşanan deneyler yenilgiyle sonuçlanmış olsa da insanlığa büyük bir miras bırakmıştır. İnsanlığa sosyalizmin kurulabileceğini ve sorunlarının nasıl çözülmesi gerektiğini göstermiştir. Ve tabii nasıl çözülmemesi gerektiğini de. Yani bu sistemlerin yıkılması sosyalizmin yanlış olduğunu göstermez. Sosyalizm yolundan sapan iktidarların yıkılacağını gösterir.

TARİHİN EN BÜYÜK YALANI-1: “TARİH BİTTİ”

Fikir Babası: FRANCIS FUKUYAMA

Revizyonizmin eliyle sosyalizmin tasfiyesinin ardından “yeni teoriler” birbirini izledi. Bu teorilerin ortak yanı; sosyalizmin öldüğünü, sınıflar savaşının bittiğini ve kapitalizmin kesin zaferini ilan ettiğini savunuyor olmasıydı. Bunlardan biri de Fukuyama idi.

“Tarihin sonu” teorisinin sahibi Francis Fukuyama; Japon asıllı Amerikalı, emperyalizmin ideologlarından, Amerikan Dışişleri Bakanlığı’nda Amerikan Planlama Servisi Genel Direktör Yardımcısı olarak çalışıyordu. Stratejik araştırmalar konusunda uzman olarak gösterilen “Rand Corporation”un üyesi ve Chicago Üniversitesi’ndeki Olin Center’da konferans görevlisiydi.

Fukuyama, 1989 yılında Chicago Üniversitesi’ndeki “Olin Center”da

verdiği ve daha sonra “National Interest” adlı dergide yayınlanan “Tarihin Sonu” başlıklı konferanstan önce, bir teorisyen ya da filozof olarak kimsenin tanımadığı bir şahıstı. Anılan konferanstan itibaren ise burjuva medya tarafından meşhur bir yıldız, ideolojik ve teorik alanda olay yaratan adam katına çıkarıldı. Çünkü burjuvazinin, kendisine sahte zaferler yaratacak, beyinlerin fethedilmesinde “bilimsel teoriler” üretecek teorisyenlere ihtiyacı vardı.

“TARİHİN SONU TEORİSİ” NEDİR?

Liberalizmle birlikte insanlığın ideolojik evriminin sonu.

Dayanak: Hegel ve İdealist felsefe.

Fukuyama makalesinde; bugüne kadar soğuk savaşın bitişi üzerine yazılanların hep yüzeysel kaldığını, sorunun özüne inilmediğini, olayın derin, tarihsel anlamı üzerinde durulmadığını yazıyor. Böyle olunca; gerekli ve uygun sonuçların da çıkarılmadığını, kendisinin bu misyonu yüklediğini belirtiyor ve şöyle devam ediyor: *“Tanıklık ettiğimiz şey, sadece soğuk savaşın bitişi ya da savaş sonrası tarihin özel bir evresine geçiş değil bizzat tarihin sonudur. Yani insanlığın evriminin son noktasına ulaşması ve insanın yönetilmesinin nihai biçimi olarak Batılı liberal demokrasinin evrenselleşmesidir. Bu, bundan sonra da olayların meydana gelmeyeceği ve dış ilişkileri konu alan gazetelerin sayfalarını doldurmayacağı anlamına gelmez. Liberalizmin zaferi, ilkin fikirler ve bilinç alanında yaşandı, ama gerçek yaşamda hâlâ tamamlanmış değildir. Buna karşın, çok etkili bazı faktörler bizi, bu idealin çok uzun bir süre dünyayı egemenlik altında tutacağına inanmaya itiyor.”*

Yani Fukuyama’ya göre kapitalizm kesin olarak zafer kazanmıştır ve sosyalizm ölmüştür. Kapitalizmin kesin zaferi demek; açlığın, yoksulluğun, sömürünün değişmeyecek bir kader olduğu ve buna boyun eğmekten başka yapacak bir şey kalmadığı, her türlü mücadele ve be-

delin boşuna olduğunu iddia etmektir. Bu teoriye göre emperyalizme karşı bağımsızlık için mücadele etmek, kapitalizme karşı sosyalizm için mücadele etmek asla sonuca ulaşmayacak olan bir hayaldi.

Bir hayal için savaşmaya ve ölmeye değer miydi? Fukuyama'nın bizzat kendisi, bu teoriyi üretme şerefine kendisine ait olmadığını, idealist felsefenin babası Hegel'den ödünç aldığını ve bugünün koşullarına uyarladığını belirtiyor.

Hegel, Fransız Devrimi'nin ilkeleri üzerinde kurulan burjuva liberal devletin, "ebedi özgürlük" fikrinin gerçek yaşamdaki bir illüstrasyondan başka bir şey olmadığını iddia etmekte ve bu devrim sayesinde idea (tinsel) ile gerçek (madde) arasındaki uyumun sağlandığını, "tarihin esasta sona erdiğini" ve yapılması gerekenin, bu esasın uygulamasını evrensel plana taşımak olduğunu söylüyordu.

Fukuyama "tarihin sonu" üzerine Hegelci anlayışa sarılarak, Hegel'in 1806'da söylediklerinin doğruluğunu kanıtlamaya ve 1789 Fransız Devrimi'nden sonra liberal düşüncüyü aşmak doğrultusundaki bütün çabaların (özel olarak da Marksizmin) insan düşüncesi ve ruhunun "normal evrimi sürecinden sapmalar" olduğu sonucuna varmaya çalışıyor.

Fukuyama şöyle devam ediyor: *"Tarih sorunu Fransız Devrimi ile birlikte bir sonuca bağlanmışır. Bu nedendir ki, onu izleyen iki yüz yılda bu devrimin ilkeleri ne politik, ne de felsefi planda aşılammıştır. Daha sonraki süreçte yaşanan tarihsel olaylar, bu devrimin değişik sonuçlarıdır. Çağımızı sarsan önemli alternatifler olarak doğan faşizm ve komünizm de Fransız Devrimi'nin ilkelerini aşmamışlardır. Yenilgileri, 'liberal demokrasi' olayı saflarındaki sapmalarını ortaya koymaktadır."*

Emperyalizmin dünyaya "yeni" olarak sunduğu Fukuyama'nın "teori"sinin hiçbir yeniliği yok aslında. Hegel'in idealist felsefesine dayalı

nan; idealist düşüncelerin 1990'larda emperyalizmin ideolojik saldırılarına uyarlanmış, emperyalizme karşı ulusal ve sosyal kurtuluşu, sosyalizmi hedefleyen, bu kurtuluş mücadelelerini boşa çıkarmaya çalışan teorilerdendi. Ne yazık ki dünya solunun büyük bir kısmı ve ülkemizde de kimi sol kesimler bu teorilerden oldukça derin bir biçimde etkilendiler. Bu etkilenmeler kendini, silahlı mücadeleyi terk etme, bayraklarından orak-çekiçleri çıkarma şeklinde gösterdi. Birçok silahlı gerilla hareketi, reformizmin bataklığına saplandı.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ: “EVRENSEL DEVLET”

Fukuyama'nın öne çıkardığı “teoriler”den birisi de “evrensel ve uyumlu devlet” teorisidir. Fukuyama'ya göre bu devlet Amerika'dır. Neden Amerika? Çünkü Amerika, emperyalist kampın efendiliğine yükselmiştir. Bu durumda “evrensel devlet” olarak Amerika'nın gösterilmesi elbette ki doğaldır. Ve Fukuyama'nın teorilerinin en büyük destekçisi ve bu teorilerin dünyaya yayılmasını sağlayan Amerikan burjuvazisi ve medyası olmuştur.

“Evrensel devlet teorisi” esas olarak emperyalist egemenliğin ve yeni-sömürgeciliğin meşrulaştırılmasıdır. Çünkü Amerika “uyumlu” ve “evrensel” bir devlet olduğunda; ona karşı çıkmak, ona direnmek ve bağımsızlık istemek de gereksiz oluyor. Çağ dışı oluyor, uyumsuz oluyor.

Fukuyama'ya göre artık çatışmaya gerek yoktur. *“Önemli sorunlar üzerine artık ne mücadele, ne de çatışma olacaktır. Dolayısıyla, generallere ve devlet adamlarına artık ihtiyaç kalmayacaktır. Ayakta kalan ve sürecek olan ise temel ekonomik aktivitedir.”* Artık savaş ekonomiler arasında sürecektir. Halkların, yoksulların ekonomik güçleri olmadığına göre bu savaşta yerleri olmayacaktır. Bu düşünceye göre savaş, sadece tekellerin kendi aralarındaki egemenlik savaşı olacaktır ve bu savaşın galibini de “evrensel ve uyumlu devlet” teorisyle ilan ettiği Amerika olarak göstermektedir.

Fukuyama göre *“Başka şeylerin yanı sıra Kogev’in işaret ettiği gibi, Batı’da sınıf sorunu başarıyla çözümlenmiştir.”* Batı denirken, burada kastedilen, özel olarak ABD’dir. Yani Fukuyama’ya göre sınıflar sorunu emperyalizm lehine, özel olarak da ABD emperyalizmi lehine çözülmüştür; sınıflar savaşını emperyalizm kazanmıştır. Gerçekte ise böyle olmadığı ortadadır. Sınıflar savaşımı bitmemiştir, emperyalizmin zaferi geçicidir. Çünkü ortaya çıkmıştır ki; emperyalizm kendi kesin zaferini ilan ettiğinden bu yana krizlerine çözüm bulamamış, dünyadaki temel sorunların hiçbirini çözememiş, dolayısıyla sınıf çelişkileri katlanarak büyüme devam etmektedir.

Fukuyama’nın iddia ettiği *“uyumlu evrensel devlet”* gerçeği ise karşımıza, dünya gelirlerinin toplamının % 50’sini gasp eden bir Amerika ve bunun karşısında 3,5 milyar yoksul ve her 5 saniyede bir açlıktan ölen çocuklardır.

Fukuyama gibi burjuva ideologlarının *“teorileri”* aslında bu gerçekliğin üstünü örtmeye yönelik yalan ve demagogilerden oluşan, emperyalizmin ideolojik saldırılarının parçasıdır. Fukuyama’nın emperyalizmi aklama çabaları, emperyalizmin silahlanmasına yönelik şu sözlerle devam ediyor: *“Batılı gelişmiş devletlerin, dünya çapındaki komünist tehlikeye karşı, kendi otoritelerini devam ettirmek amacıyla oluşturdukları savunma sistemlerini korumaya devam ettikleri doğrudur. Fakat hiç ortaya çıkmayabilecek olan bu tutum, açık yayılcı bir ideolojiyi benimsemiş devletlerden gelen dış tehlikenin neticesidir.”*

Halklara sınıflar savaşımının sonunun geldiğini söyleyerek, silahlanmanın ve savaşmanın gereği kalmadığını söyleyen emperyalistler, silahlanmaya devam ediyorlar. Sosyalist sistemin yıkılmasıyla da silahlanma son bulmamış aksine giderek artmıştır. Bugün yalnızca Amerika’nın yıllık silah harcamaları 600 milyar dolara ulaşmıştır. Soru basit ve nettir? Tarihin sonu geldiye, sınıflar savaşımı bittiyse bu silahlanma kime ve neye karşı? Fukuyama’nın *“yayılcı devletlere karşı”* dediği yayılcı devletler kimlerdir?

Emperyalistlerin dışında yayılmacı başka devletler yoktur. Diğerleri zaten emperyalizmin sömürgeleri durumundadır. Bu durumda emperyalistlerin korkuları nedendir ve neden sürekli silahlanmaktadır?

Fukuyama'nın ve tüm diğer burjuva ideologlarının iddia ettiğinin tersine ne tarihin sonu geldi, ne de kapitalizm kesin zaferini ilan etti. İnsanlığın tarihi bitmemiştir. Sınıflar ortadan kalkmamış, emperyalist sömürü ve talan devam etmektedir. Bu tarih kapitalizmden ibaret değildi ve ondan ibaret de kalmayacak.

Fukuyama'ya göre dünya "tarihi temsil eden ülkeler ve tarihin sonunu temsil eden ülkeler" olarak ikiye bölünmüştür. Bu burjuva ideologuna göre emperyalistler tarihi, sosyalist ülkeler ve diğer ülkeler tarihin sonunu temsil ediyorlar. Böylece emperyalizmin, özel olarak da ABD emperyalizminin, dünya egemenliğinin teorisi tamamlanmış oluyordu. Ancak bu "teori" de eksik olan ve açıklanmaya muhtaç olan bir soru vardır: Tüm bu söylenenler arasında halkların katlanarak artan açlık ve yoksulluğunun nedeni nedir ve nasıl son bulacaktır?

TARİHİN EN BÜYÜK YALANI-2: “EMPERYALİZM DEĞİŞTİ”

Fikir Babası: ANTONIO NEGRI

Antonio Negri, İtalyan bir sosyalist olarak bilinir. Kızıl Tugaylar örgütünün teorisyeni olarak gösterilir. 1997 yılına kadar Fransa’da yaşadı. 1997 yılında İtalya’ya geri döndüğünde tutuklandı.

Emperyalizm, solcu örnekleri kullanmayı her zaman önemsemi. Çünkü emperyalizmin sol görünümlü “teorisyenler” tarafından aklanması, yenilmez, değişmiş ilan edilmeleri halkları ikna etmek açısından önemliydi. Antonio Negri bunlardan bir tanesidir. Fransa’da yaşadığı yıllarda Avrupa Birliği Anayasasını onaylama çağrısı yaptı. Çünkü ona göre kapitalizm değişmişti ve saldırgan kapitalizmin yerini “insancıl kapitalizm”, “demokratik kapitalizm” almıştı. Avrupa Birliği Anayasası halklara demokrasi ve insan hakları götürecekti.

Antonio Negri bu çağrısıyla, emperyalizmin hukukunu onaylıyor, emperyalizmin halklara yönelik saldırıları aklıyordu. Avrupa Birliği emperyalizmin birliği, dünya halklarını sömürerek zenginleşmişken, asıl amacı devrimleri engellemek iken onun hukuku halkların çıkarlarına olabilir mi?

Negri'nin teorilerinin temelini Avrupa Kapitalizmi oluşturur. Ona göre devlet sermayeye yenilmiştir ve sermaye artık yeni bir hükmetme şekli geliştirmiştir.

Burjuvazi ve onun ideologları her saldırılarını “yeni” eklemeleriyle piyasaya sürüyorlar. Negri, kapitalizmin yeni bir hükmetme şekli geliştirdiğini iddia ediyor. Peki, nedir bu yeni hükmetme şekli? Değişen nedir?

Esasen özde değişen bir şey yoktur, olmamıştır. Kapitalizmin değiştiği, insancıllaştığı teorilerinin yapıldığı günlerden bugüne kapitalizmde öz olarak değişen bir şey yoktur. “Kapitalizmin eski saldırgan kapitalizm olmadığı” yalanları artık kimseyi kandıramaz. Çünkü kapitalizm; bütün dünyada halkların kanını akıtmaya, halkları sömürmeye, açlığa mahkûm etmeye devam ediyor. Bugün en zengin 8 tekel dünyanın yarısından fazlasının sahip olduğundan daha fazla gelire sahip. 8 tekel, dünyanın gelirlerinin yarısından fazlasına sahip. Bu durumda kapitalizmin değişen yanı nedir?

Bütün dünyada emperyalist komplolar, katliamlar, işkenceler devam ederken, Ortadoğu ve Kuzey Afrika’da komplolarla iktidarlar yıkılırken, halkların üzerine tonlarca bomba yağarken; uyuşturucuyla, fuhuşla halklar yozlaştırılıp uyutulurken kapitalizmin yeni yönetim şekli nedir?

Bugün Suriye’de emperyalistlerin çıkarları için halklar katledilirken, boğazları kesilirken; IŞİD, emperyalistlerin çıkarları için katliamlar yaparken emperyalistlerin değişen yönetim şekli nedir?

Hayır, ne kapitalizm değişmiştir ne de yönetim biçimi! Ne kapita-

lizm nihai zaferini ilan etmiştir ne de sosyalizm tarihsel zorunluluğunu yitirmiştir. Negri ve Fukuyama tarihin sonunu ilan edip kapitalizmin değiştiğini iddia ederken, emperyalizmin halklara karşı yürüttüğü psikolojik savaşın bir parçasıydılar. Burjuvazi her ikisini birden yücelterek onlara “değer” biçerek piyasaya sürüyordu. Kapitalizmin değişmeyen piyasa için meta üretiminin bir biçimi haline büründüler. Kendilerinin, kapitalizmin çıkarları için kullanılan birer metaya dönüştürülmelerine razı geldiler ve bunu gönüllülükle kabullendiler. Emperyalizmin gönüllü teorisyenleri oldular. Amaçları sosyalizmin tarihsel zorunluluğunu inkâr etmek, halk kitlelerini ve solu buna inandırmaktı. SSCB’nin revizyonizm tarafından yıkılmasıyla ortaya çıkan ideolojik boşluktan yararlanarak, dünyaya umutsuzluk yaymak ve halklarda bilinç çarpıklığı yaratmaktı amaçları. Çünkü beyinler teslim alındığında, bilinçler çarpıtıldığında silahlar bırakılacak, uzlaşmalar ve teslimiyetler birbirini izleyecekti. Öyle de oldu.

Bugün artık kimse emperyalizmin değiştiğini, insancillaştığını, saldırgan emperyalizm olmadığını iddia edemez. Bugün artık kimse sınıflar savaşımının bittiğini, tarihin sonunun geldiğini iddia edemez. Dünyadaki gelişmeler böyle olmadığını gösteriyor. Evet, emperyalistler belli başarılar sağlamışlardır. Beyinleri fethetme saldırılarıyla, yürüttükleri ideolojik saldırılarla özellikle ideolojik bağımsızlığa ve netliğe sahip olmayan örgütler üzerinde etkili oldular. Silah bırakmalar birbirini izledi, uzlaşmalar ve teslimiyetler bugün hala devam etmektedir.

Yakın süreçte ETA, son olarak da FARC (Kolombiya Silahlı Devrimci Güçleri) silahlarını teslim ederek emperyalizmle uzlaşma yolunu seçti. Ülkemizde ise bu ideolojik saldırıların etkisi Kürt milliyetçi hareketi ve reformist-opörtünist sol nezdinde bugün emperyalizmin kara gücü olmaya kadar varmıştır. Tabii ki bugüne bir anda gelinmemiştir. 1990’ların başından bugüne, hatta 12 Eylül faşist cunta hapishanelerinden başlayan bir sürecin ürünüdür. 1990’lı yıllardaki ideolojik saldırılardan ise daha da fazla etkilenmiştir ülkemiz solu.

Negri ve Fukuyama'nın ürettiği emperyalist politikalar, ülkemiz solunda 1990'lı yılların başından itibaren sivil toplumculuğun ve reformizmin gelişmesine neden olmuştur. Kürt milliyetçi hareket 90'lı yılların başında bayrağından orak-çekici çıkardı. Devamında ise üst üste tek taraflı ateşkesler ilan ederek Türkiye oligarşisiyle uzlaşma arayışlarına girdi. Bunun sonucu olarak 12 Eylül faşist cuntasının devamcısı olan ANAP hükümetinden, Turgut Özal'dan Kürt sorununu çözmesini bekledi. Olmadı, işbirlikçi tekelci burjuvazinin en irilerinden olan Sakıp Sabancı'dan, TÜSİAD'dan çözüm bekledi. Amerika ve AB emperyalistlerinden çözüm bekledi. Amerika'yı, NATO'yu göreve çağırdı. Avrupa Birliği'ne çağrılar yaparak Kürt sorununu çözmesini istedi. Tüm bunlar kendi meşruluğuna ve haklılığına inançsızlığın, halka güvensizliğin, emperyalizmin değiştiği yalanlarının peşine takılarak emperyalizmin çözeceğine inanmanın sonuçlarıdır. Kısacası ideolojik zayıflığının sonucudur.

Ülkemiz solunda gelişen sivil toplumcu burjuva düşünceleri, solu ideolojik teslim alma saldırılarında, F Tipi Hapishaneler sorununda direnmeyp Avrupa standartlarını savunmaya itti. Avrupa standartlarını savunmak, Avrupa emperyalizminin "insancılığı", "değişen emperyalizm", "demokratik emperyalizm" teorilerinin ülkemiz solundaki yansımalarıdır. Sol içinde gelişen sivil toplumculuk, silahlı mücadeleyi savunduğunu söyleyen kimi örgütleri de; eşcinselliği savunmaya, burjuvazinin başlattığı "erkek şiddetine karşı mor eylemlere" katılmaya götürdü. Bu süreç içerisinde; faşizmin saldırılarına karşı direnmek, emperyalizmin politikalarına karşı direnmek yerine burjuvazinin kulvarında kulaç atmayı sürdürdüler. Bu süreç direnmemenin teorilerinin revaçta olduğu, hainlerin dahi "insan" denilerek savunulduğu bir çürümeye kadar vardı.

Burjuva ideologlarının sahte insan hakları demagojilerinden etkilenen sol, ihaneti savunur hale geldi. Ve bugün oligarşi, AKP iktidarı aracılığıyla saldırılarını yoğunlaştırırken reformist-oportünist

sol, yeniden sessizliğe büründü. Devrime inançsızlık, faşizme karşı direnmemeyi beraberinde getirdi.

Reformist-oportünist solun emperyalizmin politikalarından etkilenmesi bununla da sınırlı kalmadı. Suriye’de Kürt milliyetçi hareketinin politikalarına yedeklenerek aslında ideolojik ve siyasi önderliğini emperyalizmin yürüttüğü uzlaşma, tasfiye ve teslimiyet politikalarına yedeklenmiş oldular. Sosyalizme, Marksizm-Leninizme inancın zayıfladığı, halka ve kendine olan güvenin yitirildiği noktada emperyalizmin ideolojisinin etkisi altına girmek kaçınılmazlaşmıştır.

Emperyalizmle olan savaş esas olarak ideolojik alanda sürmektedir ve ideolojik zafer kazanılmadan siyasi zaferin kazanılması mümkün değildir. Bunu bilen emperyalistler halklara karşı olan saldırılarını esas olarak ideolojik alanda yoğunlaştırmışlardır. İdeolojik netlik ve bağımsızlık olmadan emperyalizmin bu saldırılarının karşısında durabilmek elbette ki mümkün değildi ve teslimiyetler kaçınılmazdı.

İdeolojik mücadeleyi sürekli kılmadan burjuva ideolojisinin ve burjuvazinin ideolojik saldırılarının karşısında ayakta kalabilmek, bağımsız bir siyasi hareket olarak devrim mücadelesini sürdürebilmek, her şart ve koşul altında savaşı sürdürebilmek mümkün değildir.

1990'LARDA SOSYALİST ÜLKELERDE YAŞANAN KARŞI-DEVİRİMLER VE EMPERYALİZMİN "YENİ DÜNYA DÜZENİ"

Emperyalizmin sömürsünü devam ettirebilmek için dünya halklarına karşı yürüttüğü ideolojik saldırılardan etkilenen sola göre artık çağ değişmişti! İnsanlığın önündeki sorunlar artık emperyalizm, sınıf savaşları, bağımsızlık vb. değil, "nükleer tehdit", "ekolojik sorunlar", "teknolojinin getirdiği yenilikler" gibi sorunlardı. Ve en önemlisi de bu sorunlar sınıfsal bakışla çözülemezdi! Sosyalizm öldü, sınıf savaşları artık geçersizdi. Komünist Manifesto'nun modası geçmişti. "Proletaryaya Elveda"ydı. Zorun, şiddetin devri dolmuştu. Şiddetle kimse bir şey elde edemezdi. Ulus devletlerin sonu gelmişti. Bağımsızlığın zemini kalmamıştı. Dünya global bir köydü artık, emperyalizme direnmek yersizdi...

Bu ve benzeri teorilerinin hepsinin özünde birleştiği noktalar;

1- Sınıf savaşının reddi,

2- Emperyalizmin mutlak ve yenilmez bir güç olduğu,

3- Sosyalizmin yenildiği ve gerçekleşmeyecek bir hayal olduğu.

Bu saldırıların amacı açıktı ki halkları teslim almak, emperyalist dünya düzenine boyun eğdirmektir. Bu teorilerin bir safsatadan ibaret olduğunun ortaya çıkması için çok zaman geçmesine gerek kalmadı. Emperyalizmin 1990'lardaki projesi ABD liderliğinde "Yeni Dünya Düzeni" kurma projesi idi. Proje, özetle Amerikan İmparatorluğu'nun kurulması ve tescillenmesi projesiydi.

Bu projenin iki temel yanı vardı. Birinci yan, baskı ve zora dayanıyordu. Bu; gerekli hallerde emperyalizmin bizzat müdahaleleri, saldırıları ve işgalleriyle gerçekleşecekti. İkinci yan ise; yeni koşullara göre ekonomik, kültürel ve sosyal şekillenmenin sağlanmasıydı. *"Globalleşme, tek kutuplu dünya, dünya kocaman bir köy safsataları ve sınırlar, ulusal egemenlik ve ulusal kurtuluş savaşları anlamsız. Dünyanın bütün halkları küreselleşmeden yarar sağlayacak.. Emperyalizm aşıldı, yerini karşılıklı bağımlılık aldı. Sınıf ve sınıf savaşları bitti..."*

İdeolojik bombardımanları hep bu ikinci yanı beslemek için ortaya atılan teorilerdi. "Yeni Dünya Düzeni Projesi"nin programı açıktı. Bu programa göre:

1) Dünyanın her yerinde demokrasibilik oyunu oturtulacak,

2) Sömürge ülkelerde diktatörlükler tasfiye edilecek, yerine "demokrasiler" kurulacak,

3) Dağılan sosyalist ülkelerde halkların tekrar birleşmesinin önüne

geçmek için ulusal, mezhepsel kışkırtmalar yapılacak, bölgesel çatışmalar çıkarılacak;

4) Ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesi veren güçler ehlileştirilecek, silah bırakmaya ve teslimiyete zorlanacak;

5) Sosyalizme ve ulusal değerlere yönelik saldırılar artırılacak, daha programlı yürütülecek;

6) Halklara ait değerler içi boşaltılarak emperyalizm tarafından sahiplenilecek ve emperyalizm barış havariliğine soyunacaktı.

Devrimci hareket, o yıllarda emperyalizmin politikalarını şöyle değerlendirmişti: *“Emperyalizm, bu dönemde önüne iki hedef koydu: Birincisi; sosyalist sistemlerin yıkıldığı ülkeleri denetim altına almak; pazarı haline dönüştürmek. İkincisi; sosyalist sisteme yakın durarak veya onun oluşturduğu dengeler içinde nispeten emperyalizmden bağımsız kalabilmiş ülke ve bölgelere müdahale etmek. Amerika ve Avrupa emperyalizmi, birinci amaca ulaşmak için bu yıllar boyunca, belki tarihinin hiç bir döneminde olmadığı kadar yoğun olarak “milliyetçilik kışkırtıcılığı” yaptı. Tarihin derinliklerine gömülmek üzere olan ulusal çelişki ve çatışmaları gün yüzüne çıkardı.”* (Amerikan İmparatorluğu, Milliyetçilik ve Demokrasi, Syf 17, Haziran Yayıncılık)

Bu hedefler çerçevesinde emperyalizm, yoğun bir milliyetçilik kışkırtıcılığına büründü. Özellikle Balkanlar ve Kafkaslar, yani eski SSCB toprakları milliyetçi çatışmalara sürüklendi. Örneğin UÇK (Kosova Kurtuluş Ordusu) gibi milliyetçi örgütlenmeler direkt ABD tarafından finanse edilip oluşturuldu. Üniformalarında bulunan ABD bayrakları da bunun bariz göstergelerindendi.

Emperyalizm açısından milliyetçi kışkırtmanın önem ve anlamı netti: Emperyalizm halkların birliğini değil, parçalanmasını ister.

Bu şekilde halkları yönetmesi daha kolaydır. Yani amaç böl-parçala-yönet politikasıdır. İşte Balkanlardan Kafkaslara eski Sovyet ülke topraklarının başında kol gezen de bu politikaydı. Bu politikanın halklara yansımaları elbette savaş ve iç çatışmalar oldu. Yugoslavya toprakları parçalandı. Kafkaslar, emperyalizmin “Barış Güçleri” ve Amerikan üsleriyle dolduruldu. SSCB ve eski sosyalist ülkeler birer birer parçalanarak küçük-küçük devletçikler oluşturuldu. Ve tüm bu ülkeler, emperyalizmin denetimine ve sömürüsüne açıldı. Emperyalizm bu bölgelerde uluslar-halklar arasındaki çelişkileri kontrollü şekilde körükledi, çatışmaya dönüştürdü ve uygun zamanda da “Barış Gücü” olarak ortaya çıktı. Bunun en açık örneklerinden bir tanesi Bosna’da yaşandı! ABD, SSCB’nin yıkılışından sonra doğan elverişli ortamı değerlendirerek, askeri zoru daha fazla devreye soktu. Sosyalist bloğun yıkılmasının ardından önüne yeni hedefler koymuştu:

- Küba ve Kuzey Kore gibi ülkeler,
- Devrimci örgütler,
- İlerici yönetime sahip ülkeler,
- İran, Suriye, Libya, Irak gibi emperyalizmin sömürgesi olmayı reddeden ülkeler,
- Anti-emperyalist güçler,
- Tek tek örgütlü devrimciler, kişiler,
- Anti-Amerikan bir tutum içerisinde olan İslamcı güçler.

Amaç bunları kendi istediği noktaya getirmektir; yani teslim almak, tasfiye etmektir. Özellikle Ortadoğu pazarına yönelen emperyalizm buradaki saldırılarını yoğunlaştırdı. Körfez Harekâtı ile Irak halkının üzerine

bombalar yağdıran emperyalizm, 13 yıl süren ambargo ile başta çocuk olmak üzere yüz binlerce Iraklının katledilmesine sebep oldu.

“Körfez Savaşı” diye adlandırılan 1991 yılında ABD önderliğindeki “uluslararası koalisyon”un Irak’a saldırısı, Amerikan emperyalizminin sosyalist ülkeler yıkıldıktan sonra dünya halklarına verdiği en şiddetli gözdağıydı.

ABD “Yeni Dünya Düzeni”ni halkların kanını akıtarak kuracağını ilan ediyordu. “Barış” adı altında Filistin’e dayatılan teslimiyet, Somali’de, 1994’te Ruanda’daki katliamlar, 1998 Irak “Çöl Fırtınası Harekâtı”, 1999 Yugoslavya saldırısı...

Emperyalizmin bu dönemde halklara karşı savaşlarının örnekleri oldu.Emperyalizm bir taraftan artık savaş dönemlerinin bittiği “küreselleşme” safsatalarını yayıyor diğer taraftan 10 yıl içerisinde kendisinin -direkt veya dolaylı- içinde yer aldığı 20’ye yakın savaş çıkarıyordu. Bu savaşlardaki bilanço ise emperyalizmin değişmediğinin kanıtıydı.

1991’deki ABD’nin Irak’ı bombardımanında 10 bin Iraklı; sonrasındaki ambargoyla da yarım milyonu çocuk 1,5 milyon Iraklı katledildi. 1990-1997 arasında Somali, Liberya, Ruanda, Brundi, Sierra Leone, Zaire, Kongo, Etiyopya’da yaşanan savaş ve kıtlıklarda 4 milyon insan katledildi

Emperyalizm savaşlarla birlikte “tek kutuplu dünya”, “sosyalizm yenilmiştir” gibi psikolojik saldırılarıyla halkları teslim alma yoluna gitti. “Barış Havariliği”ne soyunan emperyalizm, “Barış” adı altında halklara teslimiyeti dayattı. Latin Amerika’daki gerilla hareketlerinin bu çerçevede teslim alınması örnektir. FMLN, FSLN, URNG gibi El Salvador’da, Nikaragua ve Guatemala’da gerilla hareketleri tek tek tasfiye edilip teslim alındılar. Ülkemizde de Kürt milliyetçi hareketi esen bu “barış” rüzgârlarından etkilenerek teslimiyet yoluna girdi.

Bugün bu yolda epey yol almış durumdadır; Suriye’de ABD’nin kara gücü olmuştur.

2000’li yıllarda emperyalizmin Ortadoğu üzerindeki temel politikası, yaygın bilinen kısa adıyla BOP yani Büyük Ortadoğu Projesiydi. Tepkiler üzerine “Geniş Ortadoğu ve Kuzey Afrika Bölgesi ile Ortak Bir Gelecek ve İlerleme İçin Ortaklık Projesi” (GOKAP) olarak değiştirilen proje Amerika’nın dünya hâkimiyetini perçinlemek için geliştirdiği bir projeydi. Bu proje batıda Fas ve Moritanya’dan başlayıp, doğuda Orta Asya ve Moğolistan’a, kuzeyde Kafkasya ve Türkiye’ye, güneyde ise Arap ülkelerinden Somali’ye kadar geniş bir coğrafyayı içine almaktadır. Projenin amacı doğrultusunda bu ülkeler emperyalizmin amaçları çerçevesinde ekonomik, askeri, siyasi her açıdan yeniden şekillendirilecektir. Dönemin ABD Dışişleri Bakanı Condoliza Rice bu amacı; “22 Arap ve Kuzey Afrika ülkesinin rejimleri değişecek” diye açıklamıştı.

11 Eylül 2001’deki ikiz kuleler ve Pentagon’a yapılan saldırılar BOP ve Amerika’nın “imparatorluk” planında bir dönüm noktası oldu. Bu eylemler sonrası “ya bizden yanasınız, ya bize karşı” diyen Amerika “teröre karşı savaş” adı altında dünya halklarına saldırısını daha da yoğunlaştırdı. Önce El Kaide’ye yataklık iddiası ile Afganistan işgal edildi. Ardından “şer eksenli” denilen Irak, İran, Kuzey Kore’nin yer aldığı on ülkeyi içeren bir liste hazırlandı. Bunlar “teröre destek veren ülkeler” olarak ilan edildi ve hedef gösterildi. Ardından “kimyasal silah” yalanlarıyla Irak’ın işgali geldi. Irak’ın işgalinde 1 milyonu aşkın insan (ölen Iraklılar sayılmadı bu nedenle kesin sayı bilinmiyor. Sadece ölen Amerikan askerlerinin sayısı gün gün yayınlandı) katledildi.

Emperyalizm artık bu dönemde sadece ülkeleri değil, emperyalizm açısından tehdit oluşturan örgütleri, grupları, hatta tek tek kişileri de hedef alıyordu. Bu amaçla emperyalizme karşı mücadele eden örgütler için “terör örgütü listeleri”, “kara listeler” açıklanmaya bu listelerdeki örgüt ve kişiler hedef haline getirilmeye başlandı. Hedef kişilerin başlarına ödüller konuldu.

2011 yılında adına “Arap Baharı” denilen ancak esasında emperyalizmin politikaları çerçevesinde değişimler yaşandı. Halkların biriken öfkesini kullanan emperyalizm önce Tunus’ta iktidarı değiştirdi. Ardından sıra Mısır’a geldi. Mısır’dan sonra Libya’ya NATO saldırısı gerçekleşti. Ve sonra gözünü Suriye’ye dikti emperyalistler. Ancak Suriye’de işler hesapladıkları gibi gitmedi. Suriye emperyalizm için adeta Ortadoğu planlarının çöktüğü son nokta oldu.

Emperyalizm tüm bu saldırı ve katliamlarıyla; halklara dayattığı işbirlikçilik ve teslimiyetle halkları umutsuzlaştırmayı hedefledi. Ancak tüm bu saldırılar halkların direnişleriyle karşılaştı.

Emperyalizmin “Tek Kutuplu Dünya”, “sınıf ve sınıf savaşlarının sonu” teorileri halkların direnişine çarptı. Halkların direnişi karşısında projeleri çöktü ve “Yeni Dünya Düzeni” dedikleri planlarını istedikleri gibi oturtamadılar. Eski sosyalist ve halk cumhuriyeti ülkelerinin emperyalist pazara katılımları da emperyalizme çare olmadı. Olamazdı da. En fazla geçici bir rahatlatma yarattı. En fazla bu ülkelerin yıkılmasının getirdiği taktik bir üstünlük kazandı o kadar. Eski sosyalist ve halk cumhuriyetlerinin olduğu ülkelerin büyük bir çoğunluğu küçük ve güçsüz ülkeler olarak emperyalist-kapitalist sisteme entegre edildiler. Romanya, Macaristan, Bulgaristan, Çekoslovakya, Doğu Almanya ve SSCB’den kopan Ukrayna, Gürcistan, Letonya, Litvanya, Azerbaycan, Özbekistan vb. gibi ülkelerin bir kısmı AB ve ABD emperyalizminin arasında paylaşılıp sömürü alanı haline getirilirken bir kısmı ise Rusya’nın hâkimiyet alanında kaldı. Bu ülkeler üzerinde ABD ve AB emperyalistleriyle Rusya arasındaki çekişme ve çatışmalar bugün de devam etmektedir. Söz konusu çekişme ve çatışmalar bu ülkeleri istikrarsız, sürekli iç savaş, komşu ülkelerle çatışma ve savaş alanı haline getirmiştir.

Genel olarak dağılan sosyalist ülkelerde yapılan çeşitli araştırmalarda umutsuzluğun, intiharların ve sosyalizm dönemine özlemin arttığı belirtiliyor. Emperyalistler ve onların sözcüleri karşı-devrimlerle

dağılan sosyalist ve halk cumhuriyetlerinin pazar sorunlarına, krizlerine çözüm olacağını düşünüyorlardı. Oysa doymak bilmeyen, aç gözlü emperyalist tekellere bu “yeni pazarlar” da çözüm olamazdı, olmadı da. Tersine çelişkileri ve aralarındaki kavgaları daha da kızıştı. Emperyalist haydutlar suçlarını daha da büyütürken halkların öfkelerini de büyüttüler.

*Bağdat'lıyız, bağdat'tayız, bağdat'lıyız
bağdat'ta düşünce bombalar adımız meçhule kalır
adımız meçhul
yanar kavrulur bedenimiz sevdiklerimiz
yanar kavrulur
külümüz kalır geriye rüzgarda savrulur
sözümüz kalır
bir de öfkemiz, birde öfkemiz, birde öfkemiz
öfkeliyiz
kül savrulur, söz kalır, öfke büyür
büyüyor
bağdat'lıyız, bağdat'tayız, dünyanın her yanında
bu kan denizinin dalgalarıyla
yankileri boğacağız
bağdat'lıyız, bağdat'tayız, bağdat'tayız, her yandayız*

*geçit yok, isyan var emperyalizme karşı
katlettiğin yetti artık, yetti artık, yetti
geçit yok, isyan var emperyalizme karşı
söndürdüğün ocaklar yetti artık, yetti, yetti*

*yetmez artık
bombaların durduramaz bu seli
sorulacak bir hesap var
yetti artık yetti
atılan bombanın bir hesabı olacak
olmalı
yetti artık, yetti
bu hesap vakti geldi*

*bombalanan topraklarda yakılan hayatların
söyleyecekleri bitmedi daha
bitmeyecek
bombalanan insanlarımız adına da
haykırıyoruz bir kez daha
katil amerika
önce gürleyen sesimiz kovar yankileri
sonra biz
bombalanan topraklarda yakılan halkların
soracakları hesap bitmedi daha
bitmeyecek*

*geçit yok amerika'ya
buralarda biz varız hey
türküz, kürdüz, arabız biz
sömürü, işgal, istila varsa
ya istiklal ya ölüm diyenler de vardı
varlar, varolacaklar hey
biz varken, geçit yok amerika'ya
buralarda biz varız
halkız biz
sömürü işgal istila varsa
kurtuluş kavgası olacaktır
biz halkız*

*bağdat yanan çocuk çığlık çığlığa
çığlık dicle'ye, nehir denize
denizler dalgalı mahir'ce meydanlarda
vurun dalgalar made in USA kıyılara
yükselin denizler
meydanları sel alsın
boğulup gitsin bu yankiler conisiyle tonisiyle*

*bağdat'lı çocuğun çığlığı meydanlarda
öfke dolu bir haykırış, bir taş, bir ateş
ki hıncımız yanan çocukların acısı kadar büyük*

*kim yaktı bağdat'lı bebeleri böyle
hangi alçak çıkarlar için yüksek teknolojiyle
yaktılar, yıktılar, bombaladılar biliyoruz
biliyoruz suç kesin
suçlu malum emperyalizm
gereği düşünöldü
"iyi halsiz" katillere adil olmaktır en büyük ceza
bağdat'ta yanan çocukların acısı kadar
acımasız olacağız kovboylara
bağdat'ta yananların ahı kadar
adaletli olacağız.*

Ümit İLTER

**EMPERYALİZM,
TARİH VE HALKLAR
KARŞISINDA
SUÇLUDUR!**

Emperyalizm, emek hırsızlığı düzeninin en son ve tekelleşmiş aşamasıdır. Dünyanın büyük bankalarla bütünleşmiş bir avuç tekel tarafından paylaşıldığı emperyalist aşama, artık insanlığın her anlamda gelişiminin önünün kesildiği, tüm ülkelerin yeraltı ve yerüstü zenginliklerinin tekeller tarafından yağmalandığı bir sürekli haydutluk aşamasıdır.

Dünyanın hiçbir köşesi büyük emperyalist tekellerin ve onların çıkarlarını koruyan emperyalist devletlerin sömürü ve baskısından uzakta değildir. Emperyalist sistem; dünyayı bir kan gölüne çevirmiş, daha çok sömürü ve daha çok kâr için yirminci yüzyılı cinayetler ve katliamlar yüzyılı haline getirmiştir. Bu onun kaçınılmaz doğasıdır.

Çünkü emperyalizm tarihin işleyişine ve insanlığın en temel özelliklerine karşı suç demektir. Çünkü o, doğrudan doğruya insanın gelişme dinamiğinin önünün kesilmesidir.

Emperyalizm, tarih ve halklar karşısında suçludur. Tarihi; açlık, yoksulluk, yıkım ve katliamlarla, işgallerle, sayısız suçlarla dolu kara bir tarihtir.

İngiliz emperyalizmi, 1890'da Kenya ve Uganda'yı işgal etti. Terör aralıksız on yıllarca sürdü. 1950'li yıllarda Kenya tam bir toplama kampına dönüştü. Ekim 1953'te İngiliz emperyalizmi, 138 bin Afrika-lıyı gözaltına aldı. Aynı yıl 1300 Kenyalı katledildi. İşgalciler 1952'de Mamu Mamu direnişçilerinin gösterisine açtıkları ateşle 17 kişiyi öldürdüler. Kenya'da İngiliz işgali boyunca köyler yakıldı, 39 toplama kampında 70 bin Kenyalı tutsak edildi ve bu süreç zarfında 30 bin Kenyalı vahşice öldürüldü.

Amerikan emperyalizmi, 1921 yılında Nikaragua'yı işgal etti. Ulusal Muhafızlar adlı ve başını Somoza'nın çektiği terör örgütünü kurdu. Anti-emperyalist direnişin başını çeken Sandino ve 300 vatanseveri katletti. 40 yıldan fazla sürecek bir terör devrini başlattı. Sabotaj ve suikastlar düzenledi.

İngiltere, Siyonizmin silahlandırılması ve Ortadoğu'ya yerleştirilmesinde önemli rol aldı. Bu destek nedeniyle İngiliz güçlerinin 1939 yılında Ortadoğu'dan çekilmesiyle 5 bin Arap katledildi. 14 bin Arap yaralandı. Ayrıca İngilizler, özel terör örgütü olan "Özel Gece Birlikleri"ni kurdular.

Amerikan emperyalizmi 1945'te Japonya'nın Hiroşima ve Nagazaki kentlerine atom bombası attı. Hiroşima'nın bilançosu ilk beş yılda 200 bin insanın ölümü, on binlerce insanın da sakat kalması oldu. Nagazaki ile birlikte toplam ölüm sayısı 360 bine ulaştı.

Alman emperyalizmi, tüm kara Avrupasını Yunanistan'dan Fransa'ya, Bulgaristan'dan Polonya'ya dek işgal etmeye kalkmış, halklara karşı aklın almakta zorlandığı işkenceleri uygulamış ve soykırım yapmıştır. 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nda 30 milyon insanın ölümünden, 35 milyon insanın sakat kalmasından birinci dereceden suçludur. Sadece Sovyetler Birliği'nde 1718 şehri, 70 bin ilçe ve köyü yıkmış, 23 milyonun üzerinde insanı katletmiştir. 25 milyon insanı evsiz bırakmıştır. Gaz odaları ve krematoryumlarda 6 milyondan fazla Yahudi ve komünisti vahşice öldürmüştür.

İngiliz ve Amerikan emperyalizmi öncülüğündeki emperyalist işbirlikçi güçler, Kore halkına saldırdı. Emperyalist güçler 3 yıl boyunca Kore halkının üzerine bombalar yağdırdı. 1950-53 yılları arasındaki savaşta çoğunluğu Koreli ve Çinli olmak üzere 3 milyon kişi öldü. Ölümünün sorumlusu başta ABD olmak üzere emperyalistlerdir.

ABD emperyalizmi sadece 1946-1975 yılları arasında amaçlarına ulaşmak için tam 215 kez askeri güce başvurmuştur. Aynı yıllarda dünya halklarına 19 kez “nükleer silah kullanma” tehdidini savurmuştur.

1975’te Vietnam’dan kovulduğunda arkasında 2 milyon ölü ve milyonlarca sakat bıraktı. ABD, Vietnam halkının üzerine 1 milyon ton bomba atarken günlük attığı bomba miktarı “bin ton” olarak ifade ediliyordu. Bu miktar 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı’nda atılan bomba miktarından daha fazladır.

Almanya, anti-emperyalist RAF örgütüne yönelik yüzlerce kez saldırı düzenlemiş, önder kadrolarını katletmiştir.

Fransız emperyalizmi, 25 Temmuz 1920’de 90 bin askerle Şam’ı işgal etti. Aynı yıl Sovyetler Birliği’ne karşı işgalci askerler gönderdi. Anadolu’da Antep-Maraş bölgesini işgal ederek yüzlerce köyü yakmış, binlerce kişiyi öldürmüştür.

Fransa, 1952 yılında başlayan Cezayir Ulusal Kurtuluş hareketinin üzerine bütün vahşetiyle gitti. 10 yıllık savaş sonunda 1,5 milyon Cezayirli yurtseveri katletti. Yüzlerce köy ve kasaba yerle bir edildi.

Fransa, Irak’a yönelik 1991 yılında gerçekleştirilen “Çöl Fırtınası” harekâtına ABD’li emperyalistlerin peşinden katıldı ve 100 bin Iraklının katledilmesinde suç ortaklığı yaptı.

Fransa, Ruanda’yı işgal ederek kabileler arası savaşı körüklemiştir. Bu işgal sırasında sadece bir ay içerisinde 500 bin Ruandalı katledildi

1. ve 2. emperyalist paylaşım savaşlarında emperyalistler toplam 70 milyon insanı katletmişler, on milyonlarcasının yaralanmasına, evsiz ve yurtsuz kalmasına neden olmuşlardır.

Bugün, emperyalizm bu suçlarını devam ettirmektedir. Libya, Gürcistan, Ukrayna, Irak, Suriye, Mısır, Sudan, Somali, Ruanda'da emperyalizmin katliamları devam ediyor.

Dünyanın devasa bir açlık sorunu var, 840 milyon insan her gün ya-
tağına aç giriyor. Her gün 17 binden fazlası çocuk 25 bin kişi açlıktan
ölüyor. Her beş saniyede bir çocuk açlıktan hayatını kaybediyor. Her
yıl 18 milyon insan direkt açlıktan, 70 milyonu ise açlığa bağlı sebep-
lerden ölüyor. Ve bu açlığın tamamen ortadan kaldırılması için ge-
reken sadece 50 milyar dolar! Yani dünya tekellerinden birinin yıllık
kârı kadar bile değil!

Buraya kadar yazdıklarımız emperyalizmin suçlarının belli başlıca-
larıdır. Bilinmelidir ki emperyalizmin yüz yılı aşkın tarihi kanlı say-
falarla doludur.

Bu tablonun ortaya çıkardığı gerçeklik;
EMPERYALİZM; savaş ve yıkım demektir.
EMPERYALİZM; faşizm, ırkçılık ve soykırım demektir.
EMPERYALİZM, militarizm ve kan tüccarlığı demektir.
EMPERYALİZM; sömürgecilik, kölelik ve sefalet demektir.
EMPERYALİZM; askeri darbeler ve işkence demektir.
EMPERYALİZM; doğanın tahrip ve talan edilmesidir.
EMPERYALİZM; bütün dünyaya zulüm ve felaket getirmiştir.
Evet, emperyalizm tarih ve halklar karşısında suçludur. Yaratılan bu
tablo emperyalizmin suç tablosudur.

Bu tablo öfkemizin, savaşma azmimizin, sosyalizm ısrarımızın ne-
denidir. Evet, bu tablo halkların kurtuluşunun silahlı mücadeleden
geçtiğinin, örgütlenmekten ve savaşmaktan geçtiğinin kanıtıdır.

Bu tablo “aynı geminin yolcularıyız”, “dünya artık global bir köy hepimizin birbirine ihtiyacı var”, “sınıf savaşmaları devri kapanmıştır” söylemlerinin yalan ve aldatmacadan ibaret olduğunun göstergesidir.

TARİHİN SONU GELMEDİ, DÜNYA HALKLARI EMPERYALİZMİN SONUNU GETİRECEK!

KAPİTALİZM: HALKIN CEHENNEMİ, BURJUVAZİNİN CENNETİ...

Ülkemizin onlarca yıldır, hiç değişmeyen çelişkisi şudur: Halk, yoksulluğun cehennemini yaşarken; işbirlikçi burjuva, sömürünün cennetini yaşamaktadır. Halkın yoksulluğu ve yoksunluğu derinleşirken, bir avuç burjuvanın serveti her geçen gün büyümektedir.

Örneğin; milyonlarca insan yoksulluk ve açlık içindeyken, Rahmi KOÇ, Ferit ŞAHENK, Bülent ECZACIBAŞI, Erol ve Şevket SABANCI, Aydın DOĞAN, Ahmet Nazif ZORLU ve Hüseyin ÖZYEGİN dünya dolar milyarderleri listesinde (Forbes-2005) yer alıyor. Dahası her yıl servetlerini katlayarak bu listede basamak atlıyorlar:

"... Geçen yılki sıralamada 1.4 milyar dolarlık servetiyle 406. olan Rahmi KOÇ, bu yıl 4.9 milyar dolarlık servetiyle 691 milyarder arasında 103. sıraya yükselmeyi başardı..."

Peki, bu “başarı” nasıl mümkün oldu?

Bu “başarı”nın karşılığı olarak halkın ödediği bedel ne?

Öyle ya; sürekli ekonomik krizden, darboğazdan söz edilirken, IMF’den borç dilenirken, işçinin, memurun ücretleri sadakaya çevrilirken, emekçilere asgari ücret bile çok görülürken, köylüye sübvansiyonlar kesilirken, nasıl oluyor da holdingler karlarına kar katmaya devam ediyorlar?

On milyonlarca insan yoksulluk içinde kıvranırken, çok küçük bir azınlığın bu denli zenginleşmesinin hikmeti nedir?

Bu bir avuç asalak Allah’ın “yürü ya kulum” dediği sevgili kulları da, milyonlarca insan günahkâr mı? Değil elbette. Kaldı ki burjuvazinin dini, imanı paradan başka bir şey değildir.

O halde, nasıl oluyor da halk her geçen gün fakirleşirken, bu asalaklar servetlerine servet katıyorlar?

Çünkü düzen onların düzenidir. Ve bu düzenin temeli kapitalizm, yani sömürüdür.

Bu bir avuç asalak çok çalıştığı, “işini bildiği” ya da Allah’ın sevgili kulu olduğu için değil; üretim araçlarını ellerinde tutabildikleri, dolayısıyla halkı sömürebildikleri ve bu sayede halkın iliğini, kanını emdikleri için her geçen gün servetlerine servet katıyorlar. İşte bunun adı kapitalizmdir.

Kapitalizm, üretim araçlarının özel mülkiyeti üzerine kuruludur. Burjuvazi egemenlikte gücünü buradan alır. Sömürü bu yolla gerçekleştirilir. Ki burjuvazi bu düzen böyle devam etsin diye, sınıfsal çıkarları gereği toplumsal mülkiyetin düşmanıdır. Yani bu düzende, çok küçük bir azınlık olan burjuvalar refah içinde yaşarlar, geri kalan ve ço-

ğunluğu oluşturan halk ise yoksulluk içinde yaşamaya mahkûmdur. Kısaca, halkın yoksulluğu ve burjuvazinin servetine servet katması kapitalist düzenin tabiatı gereğidir.

Bu düzende belirleyici olan halkın ihtiyaçları değil, burjuvazinin kâr hırsı ve bu hırsı tatmin üzerine kurulu olan sömürüdür.

Mesela, Rahmi Koç süper lüks yatıyla dünya turuna çıkıyor. Ama diğer yandan, bu ülkede milyonlarca insan, bırakın yatla dünya seyahatini, üç tarafı denizle çevrili ülkemizde doğru dürüst tatil yapamaz. Bırakın deniz kenarında tatil yapmayı, doğru dürüst ailesini geçindiremez, karnını doyuramaz, ihtiyaçlarını karşılayamaz.

İşte Koç ve Sabancı gibilerinin bu şatafatlı hayatının kaynağı kapitalist sömürüdür.

BU DÜZENDE PARAN KADAR İNSAN SAYILIRSIN

“İnsanın değerini para belirliyor. Bu adam on bin sterlin eder deniyor, yani onun o kadar parası var.” (Engels)

Bir ülke için, nasıl ekonomik bağımsızlık olmadan siyasal bağımsızlık olmuyorsa; bir halk için de ekonomik özgürlük olmadan siyasal özgürlük olmaz.

Çünkü burjuva özel mülkiyetin varlığı hak ve özgürlükleri sınırlamakla kalmaz, esas olarak onları adı var kendi yok bir hale getirir.

Mesela; bu düzende barınma, eğitim, sağlık vb. hakların vardır. Ama bunlardan yararlanmanın ölçütü, deyim yerindeyse paran kadardır. Bu düzende seyahat özgürlüğü de vardır ama yine paran kadardır bu “özgürlük”.

Kısaca; cebindeki para ne kadarsa, insanın insan olmaktan kaynaklanan hak ve özgürlüklerinden o kadar yararlanabilirsin bu düzende. Yani kapitalizmde paran kadar insandan sayılırsın. Paran yoksa insandan da sayılmaz ve insanın insan olmasından kaynaklanan hak ve özgürlüklerinden yararlanamazsın. İnsan haysiyetine yaraşır düzeyde olması gereken barınma, beslenme, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik gibi en temel haklarından mahrum kalırsın.

Çünkü kapitalizm halkın ihtiyaçlarına göre değil; tekelci burjuvazinin, bir avuç asalağın çıkarlarına hizmet eden bir düzendir. Bu düzende temel hak ve özgürlükler de alınıp satılabilen birer metaya dönüştürülmüştür.

Böyle olduğu içindir ki; burjuvalar nezle olsa “Amerikan Hospital” gibi en modern hastanelerde tedavi olurken, emekçiler kanser olduğunda bile devlet hastanelerinde tedavi olmak için bin bir çile çekerler.

Böyle olduğu içindir ki; burjuvalar çocuklarını en modern özel kolej, üniversite ve hatta yabancı okullara gönderirken, halk çocuklarının aileleri kayıt parası ve üniversite harçlarını karşılama derdindedir.

Böyle olduğu içindir ki; emekçilerin sofrasında daima yarın ne pişireceğim “, “pazar filesini nasıl dolduracağım” kaygısı hakimken burjuvazi sırf şatafat olsun diye en lüks tüketim içindedir.

Hayatın her anı ve alanında yaşanan bu çelişkiden çıkan sonuç şudur: halkın hak ve özgürlüklerin en nihayetinde özel mülkiyetin yani burjuvazinin çıkarlarına gelip dayanıyor. Bu nedenle burjuvazi sınıfsal çıkarları ile halkın hak ve özgürlükleri sürekli bir çatışma, uzlaşmaz bir çelişki halindedir.

Bu çelişkiyi yaratan burjuva özel mülkiyet düzeni, yani toplumsal olarak yaratılan tüm değer ve zenginliklerin bir avuç asalağın özel mülkiyeti halini almasıdır.

Bu öyle bir adaletsizlik, öyle bir eşitsizliktir ki; tamamen mülksüzleştirilen emekçilerin emek güçlerinden başka satacak bir şeyleri yoktur. Ama bu düzende herkese iş yoktur. İster diplomalı, ister diplomasız; işsizlik bakidir. Dahası çalışanlar da emeğinin karşılığını alamamakta ve günden güne daha da yoksullaşmaktadır.

Dün kıt kanaat pazar filesi doldurabilen, bugün pazarların etiketlerine bakmaktadır.

Ezilmiş meyve sebze, kırık pirinç ve kırık peyniri çatlamış yumurtayı, açık deterjanı ancak alabilmektedir. Bunu bile yapamayanlar vardır ve onlara da yere düşenleri toplayarak sofraya kurmak kalmaktadır. Ki bunun da ötesi çöplerden yiyecek toplamaktır.

Kısaca bu düzende; halkın ekonomik özgürlüğü yoktur. Halkın ekonomik özgürlüğü geçim derdini dert etmeyecek biçimde ihtiyaçlarının karşılandığı bir refaha sahip olmasıdır. Bir halk için ekonomik özgürlük, bizzat kendisi tarafından üretilen değer ve zenginliklerin, yani artı değer toplumsallaşmasıyla mümkündür.

Bunun adı, burjuvazinin iddia ettiği gibi “yolculukta eşitlik” değildir. Tam aksine, halkın el birliğiyle ürettiği toplumsal zenginlikten eşit bir şekilde yararlanması ve böylece ihtiyaçlarını “dert” etmeyecek düzeyde bir refaha sahip olmasıdır. İşte bunun adı sosyalizmdir.

EMEĞİN EN YÜCE DEĞER OLMASI VE MARKSİZM

“Burjuva sınıfının ve egemenliğinin temel koşulu, zenginliğin özel kişiler elinde birikmesi sermayenin oluşması ve çoğalmasıdır: Sermayenin varlık koşulu da ücretli emektir...” (Marks-Engels- Komünist Manifesto)

İnsanlık tarihi boyunca kanıtlanan ve o tarihi yaratan bir gerçekliktir ki tüm zenginlikler ve değerler emeğin ürünüdür. Yani emek en yüce

değerdir. Emek olmazsa, hiçbir şey olmaz. Dolayısıyla şu anda mevcut olan her şeyi yaratan emekçilerdir.

Hal böyle olmasına rağmen; göz nuru, alinteri döken emekçiler yoksuldur. Bu yoksulluk ve yoksunluk içinde süren emek kavgasında ayakta kalmaya çalışmaktadırlar. Ancak ömürlerinin sonuna kadar çalışıp çabalamalarına rağmen geçim darlığından, kemer sıkmalardan, “ayın sonunu nasıl getireceğim” baskılanmasından velhasıl yoksulluktan kurtulamazlar.

Peki, bu neden böyle oluyor?

Burjuvazi bu sorunun sorulmasını istemez. Çünkü bu sorunun cevabı sömürü düzeninin gerçeğini ortaya çıkartır. Ancak milyonların yaşamaya mahkûm edildiği hayat koşulları, bu soruyu da değişik biçimlerde gündeme getirir. Sömürü düzeninin sorulmasını nihai olarak engelleyemeyen bir avuç asalak, esas olarak gerçek cevaplara ulaşmasını engellemeye çalışır. Bu amaçla yalan ve yaygara üreterek, sömürü ve zulüm düzenlerini “doğal”, “normal”, “kader”, “böyle gelmiş böyle gider” kanıksaması içinde yutturmaya çalışır. Dahası halkın haline şükretmesini rızıkına razı olmasını vaaz ederek sömürülerine dinsel bir kılıf geçirmeye çalışırlar ki sömürü düzenleri devam etsin.

Ancak, kapitalist sömürü Marks ve Engels tarafından bilimsel olarak deşifre edilmiştir. Kapitalist sömürünün nasıl gerçekleştiği Marksizmin temel eseri “Kapital” de açıklanmıştır. Böylece emekçilerin nasıl sömürüldüğünün cevabını da Marksizm vermiştir. Burjuvazinin Marksizm-Leninizmi karalamasının, “suç” saymasının ve adeta “öcü” gibi göstermeye çalışmasının nedeni de budur. Çünkü ML ideoloji işçi sınıfı ve emekçi halkların sömürü ve zulümden kurtuluş ideolojisidir.

Marks ve Engels’in ortaya koyduğu görüşler insanlık tarihi açısından bir devrimdir.

Tarihsel gelişmelerin, dönüşümlerin ve savaşların; tek tek insanların niyetlerine, isteklerine bağlı olarak oluşmadığını, bunların sınıfsal mücadelesinin bir yansıması olduğunu söylemişlerdir.

Kapitalist toplumdaki ilkel komünal topluma kadar toplumların tarihini incelemişler, her sınıflı toplumdaki ezen ve ezilen sınıflar arasındaki ilişkiyi, üretici güçlerin gelişimini, sınıflar arasındaki çelişkileri ve toplumsal dönüşümlerin yani bir toplumdaki diğerine, daha ileri bir topluma nasıl geçildiğini ortaya koymuşlardır.

Sömürünün kaynağının üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetten kaynaklandığı sonucuna varmışlardır. Yani küçük bir azınlık ellerinde bulundurdukları üretim araçları sayesinde bunlara sahip olmayan büyük çoğunluğu köle haline getirmektedir.

Kapitalist toplumda da bu farklı değildir. Üretim araçlarına yani fabrikalara madenlere, üretim aletlerine, madenlerin işletilmesine burjuvazi sahiptir. Bunlara sahip olmayan işçiler de yaşamlarının sürdürürebilmek için bunlara sahip olan burjuvaziye iş gücünü satmak zorundadır. Dolayısıyla da işçiler iş gücünü satan işçiler üretim için gerekli ama alınıp satılabilen bir mal durumuna gelirler. Yani burjuvazi özel mülkiyetinde bulundurduğu üretim araçları sayesinde fabrikasında istediği işçiyi çalıştırıp çalıştırmama, istediği zaman çıkarıp yerine başkasını alma gücüne ve hakkına sahip olur. Üretimi işçiler yapar ama yaptıkları üretimin ne kadar olacağı dağıtımın nasıl yapılacağı ve üretimden elde edilen değer nasıl paylaşılacağı üzerinde onların hiçbir söz hakkı yoktur. Yani burjuvazi, “benim belirlediğim kurallar çerçevesinde ve ücret üzerinden işine geliyorsa gel çalış, gelmiyorsa senin yerine başkasını bulurum” der. Çünkü sırada bekleyen yüz binlerce, milyonlarca işsiz vardır. İşte burjuvazi elindeki bu güce olanaklara sahip olmak için işçilerin sırtından sömürsünü sürdürür. İşçilerin yarattığı artı değere el koyarak sermayesini büyütür, daha da palazlanır, güçlenir.

Marks, Engels'in sınıf mücadelesine yaptıkları büyük katkılardan biri de; burjuvazinin iktidarının nasıl yıkılacağını ve yerine nasıl bir toplum kurulması gerektiğini göstermiş olmalarıdır. Kapitalizmin nasıl tarihsel olarak miladını doldurduğunu, daha önceki sınıflı toplumlar gibi onun da yok olarak yerini daha ileri, sınıfsız bir topluma, sosyalist bir topluma bırakacağını ve bu yeni toplumun kurucusu devrimci sınıfında işçi sınıfı olduğunu söylerler.

İşçilere tek kurtuluş yollarının; burjuvazinin iktidarı yıkmak, üretim araçlarının özel mülkiyetine son vererek işçi sınıfının iktidarda olduğu ve üretim araçlarının toplumsallaştırılacağı sosyalist toplum inşa etmek olduğunu açıklarlar. Yani işçi sınıfının ezilen sınıfların tek kurtuluş yolunun devrim olduğunu söylerler.

Sonuç olarak Marks ve Engels'in sistematize ettiği bilimsel sosyalizm; 1917 Ekim devriminin önderi Lenin'in "emperyalizm ve proleter devrimler çağı"na uygun katkılarıyla zenginleşmiş ve Marksizm-Leninizm adını alarak bugüne kadar gelmiştir. Elbette ML ideolojisi Stalin'den Mao'ya, Che'den Mahir'e bir dizi ML önderin katkılarıyla daha da gelişerek işçi sınıfı ve ezilen halklara kurtuluş yolunu göstermeye devam etmektedir.

Tam da bu nedenle; emperyalistler ve işbirlikçileri, ML ideolojiyi ve sosyalizmi karalamaya, çarpıtmaya devam etmektedir. Ama nafile çabalarıdır. Zira halklara reva gördükleri sömürü ve zulüm var oldukça halkların kurtuluş arayışı daima sosyalizmle sonuçlanacaktır. Çünkü emek en yüce değerdir ve bu değere sahip çıkarak, burjuvazinin asalaklığına son vereceklerdir. ML bunu ön görür ve zaten sosyalizm, emekçilerin kendi ürettikleri değerlere sahip çıkması, bunları kardeşçe paylaşması ve bu sayede insan onuruna yaraşır biçimde mutlu, özgür ve refah içinde yaşaması demektir.

**21. YÜZYILDA
AÇLIK, SEFALET,
YOKSULLUK
VE
DEVRİM**

“... insan nereye bakarsa baksın adım başında, insanlığın derhal tamamen çözebilecek durumda olduğu görevlerle karşılaşılıyor. Kapitalizm bunu engelliyor...” (Lenin)

Lenin 1913 yılının dünyasına baktığında bunları söylüyor. Aradan neredeyse yüzyıl geçmiş ve bugünün dünyasına baktığımızda aynı şeyleri söylüyoruz.

Emperyalizm, dün hangi sorunlara yol açıyor ve bunları çözümsüz bırakıyorsa aradan geçen onca zamana rağmen değişen hiçbir şey olmadığı gibi, halkların mahkûm edildiği sömürüden kaynaklanan sorunlar daha da derinleşmiş durumdadır.

Çünkü emperyalizm doğası gereği, üretilen toplumsal zenginliğin halkların ihtiyaçları için kullanılmasını engelliyor. Bu da dünya üzerinde milyarlarca insanın yoksulluk, sefalet, açlık, işsizlik içinde yaşaması demektir. Temiz suya, salgın hastalıklara karşı tedavi ve koruyucu sağlık hizmetine, içinde yaşanabilir bir konuta, doğru dürüst bir eğitime, doğal afetler karşısında korunmaya sahip olamaması demektir.

Bilimsel teknolojik gelişmelerin her geçen gün çığır açtığı dünyamızda 4 milyara yakın insan yoksulluk koşullarında yaşamaktadır. Ülkemizde ve dünyada açlık, sefalet ve işsizlik her geçen gün büyümektedir.

Çünkü emperyalist-kapitalist düzenin işleyişi halkın ihtiyaçlarını gidermek üzerine değil tekelci burjuvazinin daha fazla kar etmesi üzerine kuruludur. Bu nedenle bilimsel teknolojik gelişmeleri daha fazla kâr getireceklerini düşündükleri alanlara yöneltirler. Bu alanların başında silah sanayi gelir. Bir yandan son model katliam silahları geliştirilirken diğer yandan ülkeler birbirine kışkırtılarak bunların pazarlanmasının hesabı yapılır. Ya da makyaj endüstrisi gibi uyduruk alanlara yatırım yapılır ama halkların şu ya da bu zaruri ihtiyaçları için kıllarını kıpırdatmaz.

Kısaca milyarlarca insan açlıktan, yoksulluktan kıvrınması tekellerin umurunda değildir, onlar kârlarına bakar. Oysa bugünün dünyasında üretilen zenginlik ve bilimsel-teknolojik gelişmeler halkın çıkarlarına göre kullanılsa yeryüzünde bir tek aç, yoksul, barınaksız, sağlıksız, eğitimsiz insan kalmaz. Ama o zaman bir avuç asalak burjuva sömüremez, kârlarına kâr katamaz.

21. yüzyılda açlık ve sefalet büyüyerek devam etmektedir. Bunun sorumlusu emperyalizmdir. Çünkü emperyalizm asalak ve çürüten kapitalizmdir.

Bu asalak azınlık halkları sömürüyor, ülkeleri işgal ediyor, dünya doğasını bozuyor. Bu duruma karşı çıkanları “terörist”, kendini yaptığına da “uygarlık” diyorlar.

“Burjuvazi tüm ulusları yok olma olasılığıyla karşı karşıya bırakarak, kendisinin “uygarlık” dediği şeye eş deyişle burjuva üretim biçimini kabule zorlar...” (Marks-Engels)

Oysa tarihin kanıtladığı ve kaçınılmaz kıldığı ve pratik olarak ula-

şılan uygarlık seviyesi sosyalizmdir. Sosyalizm, sömürü ve zulmün yok edilmesi demektir.

Elbette idealimiz, hayalimiz ve yürüdüğümüz gerçeklik olan devrim “ha deyince” olacak bir şey değil. Öyle olsaydı önce yakın devrim hayalleri kuran ama bu yolun zorluğunu görünce düzeniçileşen sollar kırk kez devrim yapardı bu ülkede. Hayır, emperyalizm ve oligarşinin iktidarını yıkmanın zor olduğunu biliyoruz. Tarihimiz bu zor ve zorbalığa karşı savaşımın tarihidir. Ve yine biliyoruz ki Türkiye devrime gebe dir. Devrim hep olduğu gibi kitlelerin, halkın eseri olacaktır. Halkımızın bu eseri elleriyle yaratacağına inanıyor, güveniyoruz. Çünkü kendimize güveniyoruz. Çünkü dünya halkları ve halkımızın kurtuluş yolunu aydınlatan ideolojimize Marksizm-Leninizme güveniyoruz.

Tarihin kanıtladığı bir gerçekliktir ki, sömürü ve zulmün var olduğu koşullarda isyan kaçınılmaz, devrim mümkün ve sosyalizm gelecektir.

Sosyalizmin ülkemizdeki ilk adımı anti-emperyalist, anti-oligarşik devrimle kurulacak olan Devrimci Halk İktidarı’dır. Bu yanıyla Devrimci Halk İktidarı kapitalizmden sosyalizme geçişin iktidarındır.

Devrimci Halk İktidarı, öncelikle bağımsızlık ve demokrasiyi tesis ederek, kesintisiz biçimde sosyalizme yönelecektir.

DEVİRİMCİ HALK İKTİDARI BAĞIMSIZLIĞIMIZIN GARANTİSİDİR!

Bugün ülkemizde işsizlikten, yoksulluktan, sömürü ve zulümden bahsediyorsak; bunun ekonomik, sosyal, siyasal temeli emperyalizmle girilen eşitsiz ve tek yanlı ilişkilerdir. Ülkemizin, emperyalizmin yeni-sömürgesi olmasıdır. Bu nedenle bağımsızlık gerçekleştirilmeden ülkemizin hiçbir sorunu çözülemez ve bugüne kadar da çözülememiştir. Çünkü emperyalizmin ekonomisi, yeraltı ve yerüstü

kaynakları, her türden zenginliği; üretici potansiyeli halkın ihtiyaçları için değil, emperyalistler ve bir avuç işbirlikçinin çıkarlarına göre değerlendirilmektedir. Halk her gün yoksullaşırken, bu bir avuç asalağın her geçen gün zenginleşmesinin nedeni de budur.

Oysa her türlü zenginliği üreten emekçi halktır. Çalışan, üreten, alinteri ve göz nurunu döken emekçilerdir. Dolayısıyla üretilen tüm zenginlik halkındır ve halkın ihtiyacı için kullanılmalıdır. Bunu sağlayacak olanda halkın kendi iktidarı, yani Devrimci Halk İktidarındır.

Devrimci Halk İktidarı'nın yapacağı ilk şeylerden biri; emperyalist devletlere, tekellere, IMF'ye, uluslararası tefecilere, bankalara vb tüm borçları tek taraflı iptal etmek olacaktır. Halkımızın bu kan emicilere tek kuruş borcu yoktur, dahası onların halka borcu vardır.

Devrimci Halk İktidarı; ABD, AB ve emperyalist güçlerin dayattığı sömürü ve tahakküm ilişkilerine son verecektir. Bu çerçevede IMF, Dünya Bankası, OECD, NATO vb. gibi emperyalizmin ekonomik ve askeri örgütleriyle tüm ilişkiler kesilecektir. Ülkemizin iç ve dış politikasını bu güçler değil halk belirleyecek ve böylece halk kendi kaderinin sahibi olacaktır.

Devrimci Halk İktidarı; emperyalizmin işbirlikçisi olan hiçbir "milli" yanı kalmayan Amerikancı NATO ordusunu dağıtılabacaktır. Bu işbirlikçi halk düşmanı ordunun ABD ve NATO'ya tesis ettiği bütün askeri üslere el konulacaktır. Böylece İncirlik'ten kalkan Amerikan uçakları komşu ülke ve kardeş halkların üzerine bomba yağdıramayacaktır. Amerika ve NATO'ya olan tüm askeri anlaşmalar iptal edilecek ve böylece halk çocukları Kore'den Afganistan'a diğer halkların kurtuluş savaşlarını bastırmaya gönderilmeyecektir.

Ülkemizin güvenliği ve bağımsızlığını halkın örgütlü ve askeri gücü olan halk ordusu sağlayacaktır. Halk ordusu vatanın bağımsızlığını korumak, emperyalizm ve karşı-devrimcilerin saldırılarına karşı hal-

kın güvenliğini sağlamak için gücünü silahlanmış halktan alacaktır.

Uluslararası ilişkilerde halkımızın ve dünya halklarının çıkarlarını, kardeşliğini ve dayanışmasını temel alan anti-emperyalist bir dış politika izlenecektir. Her türden emperyalist tehdit, saldırı ve işgale karşı çıkılacak; saldırıya uğrayan halklarla dayanışma içinde olunacaktır.

Dünya; bölge ve komşu ülke halklarıyla her türlü ön yargı ve düşmanlıktan arındırılmış, karşılıklı saygı ve dostluğu esas alan, halkların kardeşliğine dayanan enternasyonalist ilişkiler geliştirilecektir.

Kısaca; emperyalizmle her türlü siyasi, ekonomik, kültürel bağımlılık ilişkisine son verilecektir. Halkın özgürlüğü, vatanın bağımsızlığı her şeyin üstünde tutulacak ve uluslararası planda onurlu, bağımsız, anti-emperyalist bir dış politika izlenecektir.

Tüm bunları ancak ve ancak halkın iktidarı yapabilir. Bu nedenle Devrimci Halk İktidarı bağımsızlığın garantisidir.

Elbette bağımsızlığın temeli, halkın ekonomik özgürlüğe sahip olması bunun içinde kapitalist sömürüye son vermesi ve toprak sorunun çözmesiyle mümkündür.

DEVİRİMCİ HALK İKTİDARI EKONOMİK ÖZGÜRLÜĞÜMÜZÜN GARANTİSİDİR!

Devrimci Halk İktidarı, bu amaçla emperyalist güçler ve işbirlikçisi olan tekelci burjuvaziye, tefeci tüccarlara toprak ağalarına ait olan her türden işletmeye, fabrikaya, bankalara, topraklara, banka hesaplarına, taşınır-taşınmaz mallarına el koyacaktır. Bunlar halkın devredilemez zenginlikleridir ve halkın ihtiyaçları için kullanılacaklardır.

Che'nin dediği gibi: *"...Devrimci iktidar ya da politik egemenlik, ulu-*

sal egemenliğin tam anlamıyla gerçekleşmesi için ekonominin fet-hedilmesini sağlayacak araçtır...” (Che/ Politik Yazılar, syf: 25)

Devrimci Halk İktidarı, ekonomiyi, halkın ihtiyaçlarına göre fethet-mek için, yoksulluk ve sömürüye son vermek için üretici güçlerin ge-lişmesinin ve ülke kalkınmasının önünde engel olan emperyalizm ve oligarşinin ekonomideki egemenliğine son verecektir. Ülke ekono-misi üretim ilişkileri, halkın çıkarlarını esas alan bir tarzda yeniden düzenlenecektir. *“üreten biziz, yöneten de biz olacağız”* şiarı Halk İktidarında gerçek olacaktır.

O güne kadar “özelleştirme” adı altında emperyalist güçler ve iş-birlikçi tekellere peşkeş çekilen tüm sanayi işletmeleri, tarım arazi-leri, limanlar, barajlar, havayolları, madenler tek kuruş ödemededen kamulaştırılacaktır.

Büyük toprak ağalarının gasp ettiği toprak ve çiftliklere el konulacak-tır. Bu topraklar ihtiyacı olan topraksız ve az topraklı köylüye verile-cek, halkın çıkarlarına göre ve üretimi arttıracak şekilde toprak ve tarım reformu uygulanacaktır.

Emperyalist tekellere ve işbirlikçilerine verilen maden, petrol, vb arama-işletme ruhsatları karşılıksız olarak iptal edilecektir. Ülke top-raklarında var olan tüm yeraltı zenginliklerinin aranması ve işletil-mesi halk iktidarının denetiminde olacaktır.

Sonuç olarak bir ülkenin politik bağımsızlığının temeli ekonomik bağım-sızlığıdır. Devrimci Halk İktidarı işte bu bağımsızlığın yegâne garantisidir.

DEVİRİMCİ HALK İKTİDARI, HALKIN DEMOKRASİSİDİR

Sömürünün olduğu yerde demokrasi ve özgürlükler olmaz. Ülkemiz-de hüküm süren sömürünün kaynağı ise emperyalizm ve işbirlikçile-

ridir. Çıkarlarını korumak için oligarşik bir düzen kurmuşlardır ve sömürge tipi faşizmle halkın hak ve özgürlüklerini yok etmektedirler. Dolayısıyla Devrimci Halk İktidarı, bu halk düşmanı güçlerin sömürü faaliyetlerine özgürlük tanımaz, faşizmi tüm kurumlarıyla yıkar. Bu nedenle halk için demokrasi olan Devrimci Halk İktidarı emperyalizm ve uşakları için diktatörlüktür.

Devrimci Halk İktidarı; Türk, Kürt ulusundan ve tüm milliyetlerden başta işçi sınıfı olmak üzere yoksul ve orta köylülük, tüm çalışanlar, şehir ve kır küçük üreticileri, esnaflar, sanatkârlar, memurlar, öğrenciler, aydınlar, kısaca 7 'den 70'e kadın erke, genç yaşlı halkın demokratik iktidarudur.

Devrimci Halk İktidarı, bu halk kesimlerinin hayatın her alanındaki örgütlülüklerine dayanır.

Halk Demokrasisi, toplumun en küçük birimlerinden, siyasal birimlere kadar, bütün siyasal ve sosyal örgütlenmelerde halkın kendi yönetim birimlerini seçmesi, denetlemesi ve görevden alması esası üzerinde yükselir. Bu esasın burjuva partilerinden birini hükümete getirme sistemine dayalı burjuva demokrasisi ile hiçbir ilgisi yoktur. Halk demokrasi, halkın kendi kendini yönetmesidir

Halkın kendi kendini yönetmesi demek halkın kendi kaderini tayin edecek politikalar üretmesi, bu politikaları üretecek tarzda örgütlü olması, ürettiği politikaları hayata geçirmesi denetlemesi ve sonuç alması demektir. Kısaca halk demokrasisinde halkı söz ve karar hakkını doğrudan kullanır.

Bugün Tabip Odaları, Mimar mühendis odaları, bazı sendikalar ve kimi DKÖ' ler kendilerini ilgilendiren konularda bu düzende olabileceği kadarıyla halkın ihtiyaçlarını gözeten politikalar üretiyorlar ama hiçbir hükümetler tarafından kaile alınmıyor. Alınmazlar da çünkü bu düzende esas olan halkın ihtiyaçları değil oligarşinin çıkarlarıdır

ve politikaları belirleyen de budur. Geniş halk kitleleri zaten depolitize edilmişlerdir.

Halk Demokrasisi ise halkın kendi kaderine hükmedecek tarzda örgütlü ve politik olması demektir. Bu yanıyla halk iktidarı, halkın çeşitli örgütlülüklerinin bileşkesidir diyebiliriz. Ancak, Devrimci Halk İktidarı'nın temellerini oluşturan halk örgütlülükleri, oligarşik düzenin faşist devlet kurumlarına ve sivil toplum örgütlerine benzemezler. Zira oligarşik düzenin içindeki düzen partileri, sarı sendikalar, sivil toplum kuruluşları vb. örgütlenmelerin işlevi demokrasicilik oyununun figüranı olmaktan öteye gitmez. Oysa Devrimci Halk İktidarı, halkın yönetimidir ve bunun temel araçları da Halk Meclisleri'dir.

Halk Meclisleri, halkın kendi yönetim birimlerini seçmesi, denetlemesi ve görevden alabilmesi esası üzerinde yükselir. Halk yerel, bölgesel ve mesleki ve her düzeyde örgütlenerek ülke yönetimi, ekonomisi ve denetlenmesi süreçlerine katılır.

Halkın yönetime katılımı temel olarak, Genel Halk Meclisi, bölge, il, ilçe, kasaba, köy, mahalle meclisleri; işçi meclisi, köylü meclisi, gençlik meclisi, hukukçular, mimar-mühendis vb çeşitli halk kesimlerinin meclisleri ve diğer toplumsal mesleki sendikal örgütlenmeler ve siyasi partiler aracılığıyla gerçekleşir.

Elbette halk demokrasisi içinde değişik siyasi partilerde halkın yönetime katılmasının, politika üretmesinin aracı olarak var olabilirler. Ancak siyasi partilerin varlığı ve faaliyetleri vatanın bağımsızlığına, halkın çıkarlarına ve özgürlüğüne aykırı olamaz.

Halk Demokrasisinde, burjuva düzenin demokrasicilik oyununda profesyonelleşmiş asalak politikacı tiplerine yer yoktur. Halk kendi ürettiği politikaları yine kendi içinden çıkardığı temsilciler aralığıyla hayata geçirecektir. Ancak bu temsilciler görevlerini yerine getiremez, kendisine o görevi veren halkı layıkıyla temsil edemez ve hal-

kın iktidarına karşı siyasi ve ahlaki suçlar işlerse, halkın bu kişileri geri çekme ve değiştirme hakkı vardır.

Devrimci Halk İktidarında halkın yönetime katılması esas ve doğrudan olacağı için bürokrasi en alt seviyede olacaktır. Buna özel önem verilecek, halkın iradesinin bürokrasinin çarkları arasında ezilmesine müsaade edilmeyecektir. Her türlü bürokratik kurum ve işleyişte halk örgütlenmeleri tarafından denetlenecektir.

Çünkü bürokrasi halkla yönetim arasındaki kopmanın, yabancılaşmanın doğurduğu bir gövdeden başka bir şey değildir. Bu hantal ve baskıcı gövdenin ağırlığı halkın üzerindedir. Ondandır kurtulmanın yolu, her görevlinin ister hâkim ister belediyece isterse devlet mekanizmasının herhangi bir yerinde olsun halk tarafından seçilmesi, denetlenmesi ve görevden alınabilmesidir. Yozluğu, kaytarmayı, halkı karşı keyfi ve baskıcı uygulamaları ancak bu önleyebilir.

Sonuç olarak; Devrimci Halk İktidarı, kadın erkek, genç yaşlı, 7'den 70'e tüm halk kesimlerinin iktidarındır. Böyle olduğu içindir ki halk demokrasisi, burjuva demokrasisinin tersine çoğunluğun iktidarındır.

DEVRİMCİ HALK İKTİDARI, GÜCÜNÜ HALKLARIN GÖNÜLLÜ BİRLİKTELİĞİNDEN ALIR

Devrimci Halk İktidarı, gücünü halktan alır. Ülkemizde ise, başta Türk ve Kürt ulusları olmak üzere Laz, Arap, Çerkez vb. çeşitli azınlık ve milliyetlerden, Alevi-Sünni vd. mezheplerden halklar yaşamaktadır. Bu nedenle, Devrimci Halk İktidarı çok uluslu Demokratik Halk Cumhuriyeti olarak şekillenecektir. Bir diğer ifadeyle Devrimci Halk İktidarı değişik milliyet ve mezheplerden emekçi halkın gönüllü birlikteliğinden oluşur ve zaten gücünü de bu birliktelikten alır.

Böyle olduğu içindir ki, Devrimci Halk İktidarı asimilasyon ve ulusal baskıyı yok eder. Halklarımızın tarihsel kardeşliği ve birlikte yaşaması üzerinde özgür ve gönüllü birlikteliğini temel alır.

Devrimci Halk İktidarı, şovenizm ve milliyetçiliğe karşıdır. Çünkü şovenizm ve milliyetçilik halkları birbirine düşman eder -ki emperyalizm tarihi boyunca halkları birbirine düşürmek için milliyetçiliği körüklemiştir çünkü onların hedefi böl-yönet kirli politikasının amacına ulaşmasıdır. Bunun sonuçlarının ne olduğunun en yakın örneği Balkanlar ve Kafkasya'da yürütülmüştür. Halklar birbirlerine düşman edilerek, birbirlerine kırdırılmış ve kazanan emperyalizm ve işbirlikçileri olmuştur. Bu emperyalist tuzağa izin verilemez. Esas olan her milliyet ve mezhepten emekçi halkın kardeşliğidir ve Devrimci Halk İktidarı bu kardeşliğin, gönüllü ve özgür birlikteliği üzerinde yükselir.

Gönüllülüğün olmadığı yerde baskı var demektir. Birlikteliğin baskıyla sağlandığı yerde ise ezen, ezilen hiçbir ulus özgür olamaz ve emperyalizmin böl-yönet tuzağına düşülür. Bu nedenle Devrimci Halk İktidarı ulusların kendi kaderini tayin hakkını esas alarak halkların özgür, eşit ve gönüllü birlikteliği üzerinde yükselir. Bu birliktelik içindeki her milliyet ve mezhepten halkın kimliği kültürü ve dili Devrimci Halk İktidarı'nın zenginliği olarak geliştirilecektir. Halkların kardeşliği ve gönüllü birlikteliğindeki bu çeşitlilik ve zenginlik Devrimci Halk İktidarı'nın gücü olacaktır.

DEVİRİMCİ HALK İKTİDARI ULUSAL SORUNUN ÇÖZÜMÜDÜR

Bu ülkede 80 yıldır Kürt Sorunu vardır. Peki, nedir Kürt Sorunu denilen "sorun"?

Bu bir ulusal sorundur. Yani, Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkını kullanabilmesi sorundur.

80 yıldır hiçbir hükümet ve düzen partisinin çözemediği budur. Çözemezler de. Çünkü sorunun kaynağı olanlar o sorunu çözemezler.

Bir sorunun çözümü için, sorunu kaynağını belirlemek şarttır. Bugün Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkını engelleyen yegâne güç emperyalizm ve oligarşidir. Dolayısıyla anti-emperyalist, anti-oligarşik devrim Kürt sorununun da çözümüdür. Yani Kürt sorununun çözümü iddia için de yek yol devrimdir. Başka bir yol yoktur. Var olduğu iddia edilen tüm diğer yollar Kürt halkının kaderine yine emperyalizm ve işbirlikçilerinin hükmetmesi sonucuna çıkmaktadır. Dolayısıyla Kürt halkının özgürlüğünü ABD ya da AB'den bekleyenlerin ya da devrim dışında herhangi bir yol önerenlerin yaptığı şey aslında çözümsüzlükten başka bir şey değildir.

Bugünün dünyasında bir halkın kendi kaderine hükmetmesinin tek yolu emperyalist tahakküm ve kapitalist sömürüyü yerle bir etmesinden geçmektedir.

Marksist-Leninistler olarak biz, 'Kürt sorununa çözüm' denilince, bundan Kürt halkının ulusal ve sınıfsal kurtuluşunu anlıyoruz. 'Çözüm' diyerek karmaşık formüllerden, diplomatik süreçlerden, hak kırıntılarından söz edenler, bir biçimde egemen sınıf politikalarının icazeti altına girmişlerdir. Kürt ulusal sorunun çözümünü, Kürt halkının kurtuluşu sorunuyla birlikte ele alan bir yaklaşım zorunlu olarak devrim sonucuna varır. Bu devrim, anti-emperyalist, anti-oligarşik karakterde bir devrimdir.

Kürt sorunu sadece dil sorunu, kültürel kimi haklar, TV vb. sorunu değildir. Çözümü de kültürel kimi hakların sağlanmasıyla, ya da Barzani-Talabaniler gibi emperyalizmin uşağı olmakla mümkün değildir. Emperyalist tahakküm ve kapitalist sömürüyü yerle bir etmeyi temel almayan bir "çözüm" çözümsüzlüktür. İşte bu nedenle, Kürt sorununun çözümü için tek yol devrimdir.

Kürt halkının ulusal ve sınıfsal kurtuluşunu sağlayacak olan Devrimci Halk İktidarıdır. Çünkü Devrimci Halk İktidarı bu topraklar üzerinde yaşayan her halkın kendi kaderini ele alması ve yeni bir tarih yazması demektir.

Kısaca; Kürt sorununun çözümü, Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkını kullanabileceği koşulları yaratmaktır. Kürt halkı bu hakkını, ancak emperyalizmin kovulduğu, oligarşinin iktidarının yıkıldığı, demokratik, özgür bir ülkede kullanabilir. Anti-emperyalist, anti-oligarşik devrim işte bu koşulları yaratmaktır. Anti-emperyalist, anti-oligarşik devrimin yaratacağı zemin üzerinde, bu topraklarda yaşayan her halk, kendi kaderini tayin etme hakkına sahip olacaktır.

Demokratik Halk Cumhuriyeti ulusların kendi kaderlerini özgürce belirleme haklarının koşulsuz savunucusudur. Kendini bu hakkın kullanılmasının koşullarını yaratmakla yükümlü sayar. Ulusal baskının kaynağı emperyalistler ve yerli-işbirlikçi sınıflardır, onların devletidir. Halkın iktidarı, emperyalistlerin ve işbirlikçilerinin iktidarına son vererek ulusal baskının kaynağını ortadan kaldırıp uygulayıcılarını iktidardan uzaklaştıracaktır.

Demokratik Halk Cumhuriyeti, ulusların kendi kaderlerini özgürce belirleme hakkı ilkesine göre, Kürt ulusunun ayrılma hakkı da dâhil kendi kaderini serbestçe tayin etme hakkını güvence altına alır.

Demokratik Halk Cumhuriyeti ulusların tek tek bağımsız devletlerini kurmalarından ziyade, ulusların ayrılma hakkı olmak üzere tek bir devlet çatısı altında birleşmesinden yanadır. Halkların ortak malı olan doğal servetlerini paylaşmak, emperyalizmin karşısında ekonomik, siyasal, askeri birleşmiş bir güç olmak, her iki ulusun da çıkarıdır.

Demokratik Halk Cumhuriyetini oluşturan uluslar ve ulusal azınlıklar, cumhuriyet iktidarı ve yönetimini birlikte paylaşırlar. Hiçbir ulus bu açıdan öncelikle ya da ikincil değildir. Sadece bir kısım hakların tanınmış olmasıyla bir ulusun haklarını kullanmasının başka bir ulusun karar ve inisiyatifine bırakılmasıyla, halkların birliği güvence altına alınamaz. Cumhuriyeti oluşturan ulusların ve ulusal azınlıkların her düzeyde ekonomik, politik, askeri, sosyal, kültürel her alanda yönetimi paylaşmaları esastır.

Demokratik Halk Cumhuriyeti, cumhuriyeti oluşturan bütün ulusların ve ulusal azınlıkların her türlü ulusal, sosyal ve kültürel haklarını garanti altına alır ve kendi dil ve kültürlerini koruma ve geliştirmele-
rinin önünü açacak koşul ve olanakları yaratır.

AB ve ABD'nin Kürt halkına ve hiçbir halka özgürlük getirmeyeceği, milliyetçiliğin savrulduğu düzeniçi politikalarla da Kürt sorununun çözülemeyeceği, artık herkesin görebileceği kadar alenidir. Kürt halkının kurtuluşu için tek yol devrimdir.

SONUÇ OLARAK;

Emperyalizmin hâkim olduğu bir dünyada, bağımsızlık ve demokrasi sorunu devrim sorunudur. Çünkü bağımsızlığı yok eden emperyalist tahakküm ve sömürüdür. Bu tahakkümün beççiliğini bizim gibi ülkelerde faşizm yapmaktadır. Faşizmin olduğu yerde ise demokrasi değil, faşizmin örtüsü olarak “demokrasıcılık oyunu” vardır.

Bağımsızlık ulusal egemenlik demektir. Bir diğer ifadeyle halkın her konuda kendi kaderini tayin etmesi demektir. Halkın bu hâkimiyete sahip olabilmesi için temel şart ekonomik bağımsızlıktır. Ekonomik bağımsızlık bir halkın neyi, ne kadar üretip nasıl paylaşacağına IMF'nin (emperyalizm ve işbirlikçilerinin) değil kendisinin karar vermesidir.

Bir halkın kendi ihtiyaçlarına uygun biçimde üretip adil bir şekilde paylaşmasını sağlayan ve sömürünün olmadığı, üç kuruş için insanın insana kulluk etmediği ve halkın insan onuruna yaraşır biçimde yaşadığı yegâne ekonomik, toplumsal ve siyasal sistem sosyalizmdir. Bu nedenle ancak ekonomik alt yapısı sosyalizm olan ülkelerde halk her konuda egemen olur. Bunun yolu halkın yönetime doğrudan

Bizim gibi ülkelerde emperyalizme karşı bağımsızlık, faşizme karşı demokrasi, sömürüye karşı sosyalizme giden yol anti-emperyalist, anti-oligarşik halk devriminden geçmektedir. Çünkü bağımsızlığı yok eden, sömürü ve zulmü sürdüren, halkın kendi kaderine hükmetmesini engelleyen emperyalizm ve oligarşidir.

Bağımsızlık ve demokrasinin garantisi, sosyalizmdir.

Sosyalizmin amacı, halkın yaratılan tüm zenginliklerden adil biçimde yararlanması, mutluluğu ve refahıdır. Bunu sağlamanın olmazsa olmaz koşulu ise üretim araçları üzerindeki burjuva özel mülkiyete son vermektir. Çünkü sömürünün kaynağını oluşturan bir avuç asalağın üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetidir.

O güne kadar kendini mülksüzleştiren, sömüren, ezen, aşağılayan burjuvaziyi devrimle mülksüzleştiren halk, sosyalizmde kendi kaderinin, emeğinin ve vatanının sahibi olacaktır.

Gelecek halklarındır, Sosyalizmindir, bizimidir...

"... Şimdi tarih, tarihlerini kendileri yazmaya karar veren ezilenleri, horlananları hesaba katmak zorundadır... Onlar şimdi pankartlar, bayraklar, sloganlar, taşıyor, bunları dağların rüzgârında, ovalar boyunca dalgalandırıyorlar. Adalet isteyen bu öfke dalgası bastırılmış kinlerin, ayakaltına alınmış hakların bu kabaran dalgası, yükselen bu devrim dalgası artık hiçbir zaman durmayacak, ardı arkası kesilmeyecektir... Çünkü en büyük çoğunluk, emeğiyle değerleri yaratanlardan, tarihin tekerlerini döndürenlerden uyutuldukları sersemletici uzun uykudan artık uyananlardan oluşmaktadır. Çünkü bu büyük insan kitleleri "Yeter" demiş ve yürüyüşe geçmiştir. Devlerin bu yürüyüşü gerçek bağımsızlığa, uğruna bir şey elde edemedi binlerce kez öldükleri gerçek özgürlüğe kavuşmalarına dek durmayacaktır... (CHE)

Halkımız kazanacak, biz kazanacağız diyoruz.

Gelecek halkımızın olacak.

Çünkü bağımsız, demokratik bir ülkede kendi yönettiği iktidarına sahip olacak.

Tarih buna tanıklık edecektir.

Buna inancımız sonsuz, güvenimiz tamdır.

YAŞASIN SOSYALİZM!

*“Yoksulluğa son verip
hakkımızı almaya
DEVİRİM diyorlar
Bol üretip paylaşmaya
Bir de insaniyet ve adalete
SOSYALİZM diyorlar..
Ötesi de var elbette
fakat yetmez mi ki bunlar
Sosyalist olmak için?
ve bu uğurda dövüşmek
Gerekmez mi?”*

Ümit İlter

“Acılarla, yoksulluğu ve sefaletiyle ayakta duran bu düzenin, Susurluk Devleti’nin tüm pislikleriyle birlikte yerle bir olacağına, Anadolu topraklarında Demoktatik Halk Cumhuriyeti’ni kuracağımıza ve devrimi, sosyalizmle taçlandıracağımıza yürekten inanıyorum.”

“Bizim hayallerimiz yarınımız olacak”

Berrin BIÇKILAR

